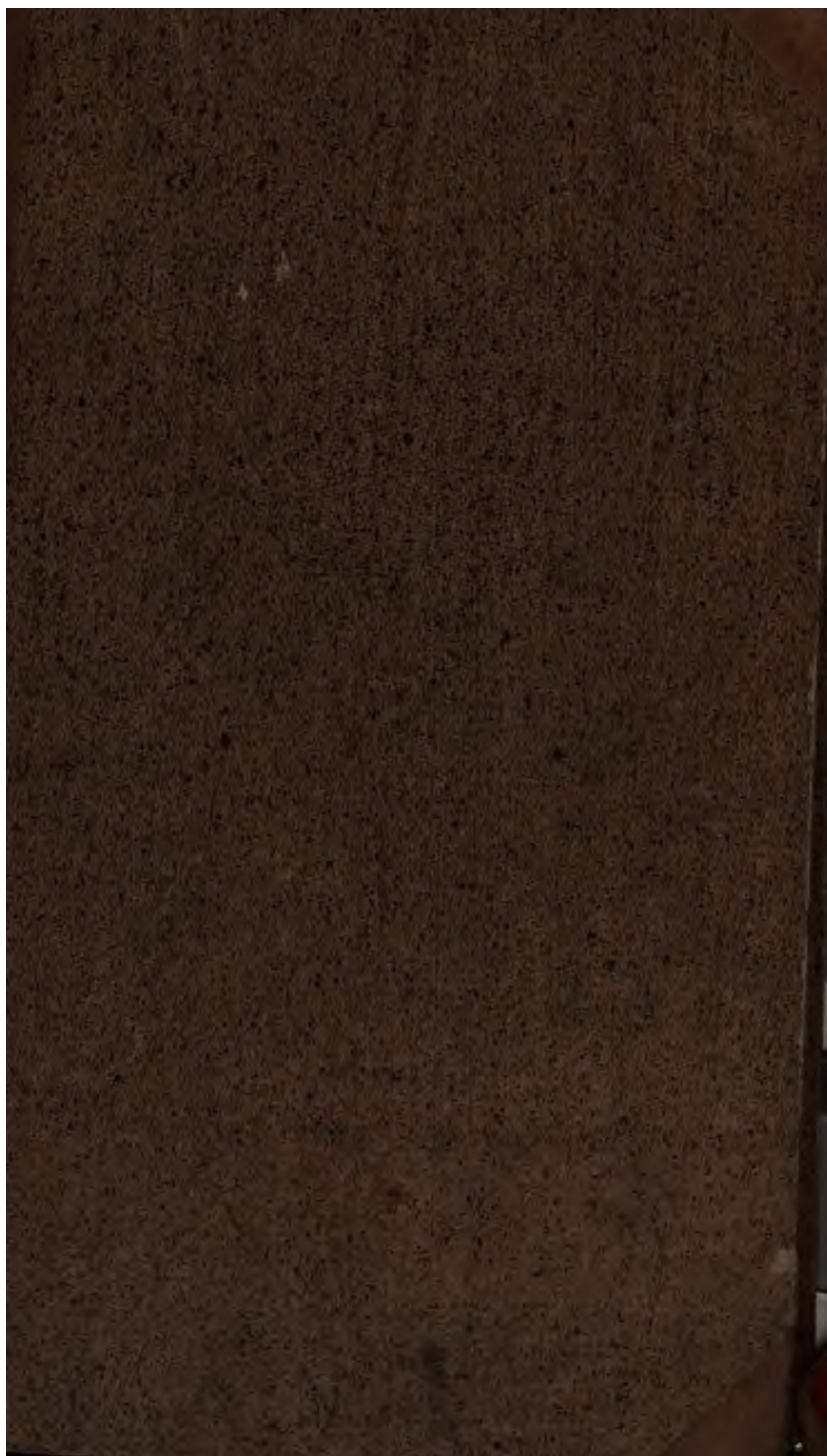
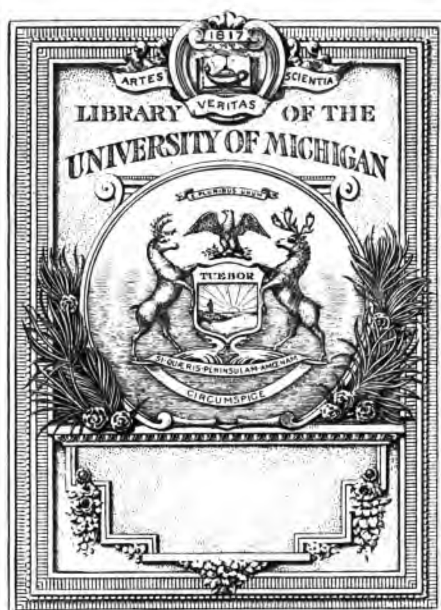

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

HISTORIE

VAN MEJUFFROUW

SARA BURGERHART;

UITGEGEVEN

DOOR

E. BEKKER,

Wed. Ds. *WOLFF,*

EN

A. DEKEN:

[*Niet vertaalt.*]

TWEEDE DEEL.

DERDE DRUK.

IN 's GRAVENHAGE,

By ISAAC VAN CLEEF.

MDCCLXXXVI.

HISTORIE VAN MEJUFFROUW SARA BURGERHART.

EEN- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

De Heer R. aan den Heer G.

VRIEND JAN!

Hoe dikwyls, dou lompen Kaerel, zal ik u dan moeten zeggen, dat my alles verveelt, en gy met uwe weêrgaze aapenkuren, kwakzalvers loopjes, en zotte uitnodiging, met een paar onzer Lievertjes, nog wel het allermeest? Wat kan ik, arme duivel, doen; waarom denken, dan aan de bevalligste meid, die ooit met een paar schoone oogen de halve waereld in oproer stelde? —— Gek, ja, stapel zot ben ik na haar; en ik moet myn rol van Huichelaar spelen, om haar ooit zo naby te komen, dat ik haar kan inluisteren: *ik bemin u.* Vrouwen, Vrouwen! Wat staat er niet voor uwe rekening! Nu, wy zullen afrekenen, myn trotsch Meisje! dat: „ ik snuif niet; ik neem nooit geen presenten aan:" zult gy my betalen. Dit

is de eerſte oorvyg, welke myne eigenliefde, die waarlyk tegen de uwe wel opmag, nog ooit van eene ſchone hand ontfing. En ben ik niet een ſchone vent? Kan ik niet beuzelen met de zotinnetjes, redeneeren met de wysneusjes? Erger ik ooit een Vrouw, die achting verdient, door het allerminſte dubbelzinnig woord? Sloeg ik ooit taal uit, die *blozen doet*; (ook maar uit welſtaans halve?) Er moet een eind aan komen: zo leef ik eigenlyk niet.. Maar welk een einde? Vraagt gy dat, Ligtmis? Ik een man van geboorte, van middelen; zy een Burgermeisje, met een ſtuiver goed? Gy zyt een driedubbelde Uilskop; of gy wilt my aan 't praten krygen. Trouwen? Zyt gy dan razent dol? Ik zal, denk ik, tot zulk een diſperaat uiterſte nooit komen. *Vryheid is de prikkel der liefde*: dit weet gy is myne ſpreuk. Als myne Maitres zal zy *Sultane Favorite* zyn; maar myn Wyf! Wel foei! Zie daar, dat was al reden genoeg, by *un homme de mon goût*, om haar ondraaglyk te vinden. Trouw gy haar over een maand of vier. Zo lang, dunkt my, zal ik haar beminnen kunnen; en gy zult myne genietingen nieuw leven byzetten, door my die dan wat moeilyk te maken. Gy weet wel, „ dat een Ligtmis geen recht „ heeft op eene eerlyke Vrouw?"

Nu, gy hebt haar eens gezien; maar ik verdelg u van den aardbodem, zo gy haar in 't eerſte

ste half jaar weêr ziet. ô Liefde, liefde! maar, welk een deugniet ik ook omtrent de Vrouwen ben, ik zal myne drift, die alleen op myn eigen vermaak uitloopt, met uw gewyden naam niet opkwikken! Zotte vooroordeelen! Krassen in de Lei door een bigotten Præceptor daar in gekraaut, anders niet. Hoe zeit myne Hartog: *geluk is deugd.* Wel zie, Jan, was zy zó lelyk niet, ik gaf haar nog de een of andere keer een kusch voor dit Zedekundig regeltje. Laten wy toch ons Ongeloof als helden beleven, en den Duivel niet voor niets dienen.

Nu, myne koets staat gereet; ik ga haar halen: de Dame, daar zy by logeert, heb ik ook door haar verzogt. ô Ik weet wél, dat die niet uitgaat op zulke partytjes! En de malle meid, die er by was, ook: nu dat bruit nog wat heen. Ik weet al, hoe ik met haar moet omgaan! Zy zal bukken voor my, dien zy niet vreest. Moogly̆k vorder ik in deeze laatste vyf uuren reeds merkelyk.

* * *

Tien uuren, des avonds.

Ik ben woedent; ik zoek met de hele waereld rusie; ik raas, op Philips, of ik dronken ben; en zou u zeer graag by my hebben, om u helder af te roosten! ô Gy verachtelyke slaaf myner

vermaken! die, om een fraai kleed, en een goeden maaltyd voor my kruipt. Wat is er nu weêr te doen? vraagt gy, met het air van een berooiden verkwister: zwyg, en luister.

Geheel opgetogen reed ik na haar toe; werd zeer beleeft door de Weduwe in de zydkamer begroet; zy zeide my: „dat zy van myne be„leeftheid gebruik zoude maken, dewyl zy „meende, dat het Treurspel voortreffelyk zyn „zoude; de Lectuur daar van hadt haar zeer „voldaan." Hier jy, Rembrant, grote afbeelder van ons door driften bezielt gelaat! Schilder my op dat tempo. Myn bloed steeg my naar 't hoofd; ik had trekkingen op myne harssens. Zulk een schok.... zulk eene teleurstelling.... Zy merkte het niet; 't was alles als een blixemstraal. Ik herstelde my zo voort: en, myne hand even aan myne lippen brengende, boog ik eerbiedig, haar bedankende voor de eere my aangedaan. En zie! daar! daar kwam de eige Zuster der drie Gratiën, geheel vrolyk, geheel leven, geheel ziel, keurlyk gekapt, en op eene edele wys eenvoudig gekleet, aanzweven. Ik hielp de Dames in de koets; en, toen ik er by was, sprong haar knegt by den mynen agteröp. Myne Loge alleen was nog ledig; alle oogen waren op ons. De Weduwe is niet jong meer, maar waarlyk nog eene zeer schone Vrouw. Myn Wicht! Nu,

gy

gy hebt haar gezien? En de malle meid is ook niet lelyk.

De drommel, Jan, wat moest ik op myn hoede zyn! De Weduwe... ik weet het niet, maar my dogt, dat zy, ongemerkt kwasie, alle myne bewegingen gadesloeg. Ik durfde waaragtig geen eene dier kunstjes gebruiken, die wy altoos eerst te werk stellen, om eens hoogte te nemen. Er was niet op, als met deeze slegte kaart zo goed te spelen als ik kon; en hou my voor een domkop, zo ik de Weduwe, indien die al een galg in 't oog mogt hebben, niet bedrogen heb. Ik sprak meest met haar, en zo gelyk ik altoos tegen fatsoenlyke Vrouwen spreek. Wy reden met myn koets te rug, en de Bevalligheid uit de koets helpende, drukte ik hare hand, doch ik kreeg geen antwoord. Is dat te verdragen? Ik nam beleeft, en in de zydkamer, afscheid, ootmoedig biddende, om de eer te mogen hebben, van de Dames myn compliment te komen maken. Kent gy Hein Edeling? Maar waar zou zulk een Jakhals, als gy, zo een styven Jorden als hy (die echter een eerlyk man is, hoor ik,) toch ooit gezien hebben? Hy schynt een vriend der Weduwe te zyn.... Zwyg, zeg ik u; ik wil er niet van horen! Laat hy 't hart hebben! Maar geen nood, al stondt Belzebub zelf naar haar Huwlyk, die duizend-kunstenaar zou my haar niet ontne-

men. Ik heb moed, Jan. En wat nu? Ik moet haar alleen zien te krygen! Kan ik echter voor nog eene teleurstelling my beveiligen? *Fortuin helpt den stouten.* Daar zyn weer tien ducaten, Rekel. Kom morgen ogtend hier, zo rasch als gy deezen gelezen hebt, en breng hem met u, of ik laat u aan u zelf over.

R.

TWEE-

TWEE-EN-NEGENTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE WAARDSTE!

Ik ben tweemaal vergeefsch aan uw huis geweest. Eens waart gy met den Heer R. naar de Comedie, en nu zeide Frits, hadt hy u en de waardige Vrouw naar de Fransche Kerk gebragt. Hoe smart my deeze teleurstelling. Ik moet, voor ettelyke dagen, om zaken van veel aangelegenheid van huis; en hoe vurig verlangde ik, om in persoon afscheid te neemen van u, die ik teder en met de grootste achting bemin; van u, die my eene my dus lange onbekende neiging hebt ingeboezemt! Ik moet vertrekken, de paarden worden reeds gezadelt. ô Mogt ik durven hopen op de gunst van haar, die my dierbaarder is dan myn leven! Indien ik niet voorzag, dat wy beide gelukkig zouden zyn, ik zou u niet lastig vallen met myne bezoeken. Maar, helaas! ik vrees, dat ik de man uwer verkiezing niet ben! — niet worden kan: evenwel, gy verëert my met uwe achting; gy noemt my uw vriend. Hemel!

Wie u ook van zyne liefde moge verzekeren, en welk een brillant lot men u moge aanbieden, uw Edeling bemint u meer, dan iemand u kan beminnen. Ik ken uwe waarde, uw bevallig beeld zweeft my altoos voor den geest. Wat zal myn leven, wat zullen myne goederen zyn, zonder u, ô myne zielsbeminde? Ik zal hopen! Uw hart is immers nog vry? Zult gy my niet verachten, als ik u zeg, dat ik den Heer K. niet meer dulden kan? Maar eene liefde, als de myne, is zo teder als oprecht; en hoe kan ik het denkbeeld dragen, dat hy uwe hand vat! Maar gy kent de liefde niet. . . . Ik zal des niet langer *non sense* schryven. Groet de uitmuntende Vrouw, en geloof, dat ik met de grootste achting en hartroerentste genegenheid ben

Uwen

HENDRIK EDELING.

DRIE-

DRIE- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

De Heer JACOB BRUNIER aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

MYNE BESTE LETJE!

Hoe ongevallig is het voor my, u niet te zien? en nu darf ik ook zo dikwyls niet aanlopen. Hoe gelukkig ben ik in de vriendschap van den braven Heer Edeling! myne pogingen, om hem aangenaam te zyn, doen my reeds een geheel ander plan van leven vormen. Ik schaam my nu waarlyk over mynen dus lang beuzelachtigen smaak, die my tot een Bagatelle voor de Dames, en een spot van eenvoudige manlyke deugd stelde. Ik schaam my over de walgeblykheid, waar in gy myne kamer eens gevonden hebt, over dat verkwistent air, doorstralende in het verwaarlozen myner kleêren. Ik schaam my over de slegte Prullen, die ik pleeg te lezen. Nu, ik heb die ook al weg gedaan, en lees thans Werken, die de Heer Hendrik in zyne Boekenkasten met genoegen een plaats geeft.

„ Cootje, zegt de brave man, gy zyt een „ goedaartige Jongen; gy hebt meer verstand

„ dan gy zelf weet; gy moet uw fortuin ma-
„ ken: Verzuim dan niet, uw tyd wel te be-
„ steden. Al wat ik tot uw nut of vermaak
„ doen kan, wil ik doen. Ik geef u myne
„ vriendschap." O Myne Letje! Ik hoop, ik wensch, dat de Hemel hem hierom zegene, met die Vrouw, die hy bemint; en waar op ik eens de gekheid had van pretensie te maaken.

Alle daag, als het eenigzints mooglyk is, spreek ik hem; en ik ga altoos met het eene of andre nutte denkbeeld te rug. Hy is uit de stad, of gaat ten minsten uit de stad. Gaarn zoude hy my mede genomen hebben; doch myn amt laat dit niet toe, en vigileren is de zaak.

Myn Compliment aan Oom en Tante, en aan Neef Jan. De Vriendin myner Zuster zal my niet altoos voor een gek houden; haar Edeling zal my ook eens hare vriendschap waardig maken. —— Vaarwel, Zusje lief! — ik bemin u regt hartlyk.

JACOB BRUNIER.

VIER- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA HARTOG aan Mejuffrouw WILHELMINA VAN KWASTAMA.

ANDERE MY ZELF!

Het noodlot kant zich tegen myne hoop. Te vergeefsch heb ik, op onze Muziek Party, als een Escher de Fiool gespeelt. Ik werd toegejuicht, ja! maar 't voldoet my niet. Beleeft, koel beleeft, meer niet, was de behandeling van hem, dien ik, in spyt van my zelf, in spyt van zyne styve ingenomenheid met zich zelf, bemin. ô! Hy is een dier lage zielen, die in hunne vrouwen de verstandige meerderheid niet kunnen dulden. Eene fraaije geestige Beuzelaarster, zie daar, die bekoort hem; zyne oogen spreeken; ik versta die taal. En dewyl zy geene kragt van vernuft heeft, dat haar boven de gewone prejugés kan verheffen, heeft zy veel eerbied voor 't geene men Godsdienst noemt. Godsdienst, ma chère van Kwastama, is al zo voordelig, om de manlyke overmagt te handhaven, als om een geheel volk, ten gevalle van eenen dwingeland, in slaafsche boeijen te kluisteren. Of Edeling zelf geloof aan die sprookjes

geeft,

geeft, weet ik nog niet; hy wendt het vóór; en is dit zó, dan heeft hy zo min verstand als moed genoeg, om van de onzen te zyn; en gebrek aan moed in een man maakt, dat wy hem beneden onze aandagt moeten beschouwen. Zou hy ook een R. zyn, die er voor uitkomt: *dat elk volk zo wel zyn godsdienst als wetten moet hebben, en dat hy, in Turkyen levende, een yverig Muzulman zyn zou?* Ik ga, weet gy, zeer naarstig te kerk, en vermaak my met de beuzelingen, die ik hoor, zo wel als met het volkje, dat toeluistert. Het Decorum moet bewaart. Zou ik my hier om brouilleeren? dat's de pyn niet waardig.

ô Die haatlyke Burgerhart! zoudt gy 't gelovan, *ma chere van Kwastama*, dat zy my zelf niet spaart? nu:

Een hoog geboren ziel peinst vast op stille wraak.

Gy weet niet, wat het my koste, om, op dien avond, dat wy gemusiceert hadden, myn spyt te verbergen: ik wond my zelf op tot den hoogsten toon der vrolykheid, dien ik bestemmen kon, om dat anders myn lyden zichtbaar zou geweest zyn. Ik moest de belediging niet schynen te voelen, om dat ik die niet konde straffen. Na ons Collation, keuzelde hy, als een regte Beuzelaar met de Juffrouwen. Maar, geloof

loof my, ik heb altoos gemeent, dat Buigzaam meer verstand hadt, dan u uit het volgende gesprek zal blyken, dat zy heeft.

Edeling verhaalde, dat iemand, hem bekent, een andren, met nadeel voor zich zelf, uit eenen dringenden nood geret hadt, na dat een' derde, die de vriend der ongelukkigen was, zulks geweigert hadt. „ Dat's een Menschenvriend," riepen de mallootjes; ô! dat's edel, zei Buigzaam.

Ik. En waarom is die man meer een Menschenvriend, dan hy die 't weigerde?

Edeling. Niemand is beter in staat dan gy, Mejuffrouw, om die vraag optelossen.

Ik. Om die zelfde reden, als waar om men alle dingen onderscheidene benamingen geeft. By voorbeeld: Gy zyt een *wezen*, dat men *Mensch*, dit *dier* is er een, dat men *Kat*, en die *Machine* is iets, dat men eene *Pendule* noemt.

Edeling. Het stondt beide vry, deeze daad al of niet te doen; maar het staat niet aan *my* om eene *Pendule*, noch aan *Poesje* om een *Mensch* te worden.

Ik. Zo de weigeraar op dat tempo juist zo was bewerkt, als hy, die den man redde, hy zou hem ook geret hebben; het blykt dus, dat de voortzettende kragt te flaauw was, in dat gewrogt daar te stellen: of liever, de Natuur zou hem dien eernaam bezorgt hebben. Nu is

dit

dit zo niet; is hy te beschuldigen? Is het het hout zyn schuld, dat men er nu eens een Fauteuil, dan eens een Kabinet van maakt?

Buigzaam. Zyn wy slegts werktuigen, Mejuffrouw?

Ik. Ja, en wel van een eeuwig Noodlot. Alles is bepaalt, en wy zo wel als alles buiten ons. *Vryheid* is een kunstwoord; meer niet. De hand, die zich uitstrekt, om my te beroven, kan zich zo min terug trekken, als de hand, die zich uitstrekt om te zegenen.

Buigzaam. En waarom ontwykt gy dan de rovende; en grypt gy naar de zegenende hand?

Ik. Zy, die een *waarom* der dingen stellen, mogen u dit oplossen. Ik zeg, dat ik juist (het blykt immers,) niet anders doen kan. Ik moet hem ook straffen, die my het myne ontneemt; hy doet onrechtvaardig. En, zo het Noodlot alle stervelingen tot moord en geweld aandreef, ik beken, dat het er in deeze waereld zeer slegt zou uitzien. Maar wy zien het tegendeel, en alles gaat taamlyk goed.

Edeling. Gy hebt, Mejuffrouw, ons nu zo veel gezegt van een *Noodlot*; wat is dit Noodlot, bid ik u?

Ik. De Noodzakelykheid, waar door alles juist zo is als het is, en niet anders zyn kan.

Buigzaam. Is deeze definitie wel in order?

Edeling. Goed! maar wie bestiert het Noodlot?

Ik.

Ik. Een dwaze vraag, myn Heer Edeling.

Edeling. Mooglyk niet zo heel dwaas. Kan ik zeggen, dat *Niets* deeze tafel hier bragt?

Ik. Myn iets is dat Noodlot, zeg ik immers. Stelt gy een eeuwig Verstand, dat volmaakt goed is, en alles vormde en bestiert; ei, wees dan zo goed, en los my eens op, van waar al le wanorder? alle *zo genaamt* zedelyk, en alle *waarlyk* voelbaar natuurlyk kwaad?

Burgerhart. Laast hebt gy beweert, dat de deugd in zich zelf genoegzaam was. Laten de menschen dan deugdzaam zyn, dan zyn, voor hen ten minsten, deeze beide kwalen draaglyk.

Ik. Zeer wel gezegt: zo zy maar kunnen.

Buigzaam. Kunnen! zo dit buiten ons is, waar toe dan dat hooggeroemde Boek? waar toe pryst men ons middelen aan, die buiten ons bereik zyn?

Edeling. Wat noemt gy, Mejuffrouw, deugd?

Ik. „ *Dees onderscheiden naam geeft yder*
„ *aan zyn' wenschen.*
„ *Het schander staats-beleid formeert de*
„ *deugd der menschen.*"

Het is met de deugd als met de ortodoxie. Men moet eerst op de kaart zien, waar wy zyn, voor wy dit bepalen kunnen. En ook, ik ben niet bang voor spoken en harssenbeelden.

Lotje. Dat zeit Juffrouw Hartog op my, om dat ik bang ben voor spoken.

Ede-

Edeling. Willen wy nu dit discours niet maar sluiten? 't Smart my echter te zien, dat zulk eene geleerde Dame dus denkt.

Ik. Exclamatiën zyn geen Syllogismen. —

Edeling. Noch stoute stellingen bewyzen. Traagheid en angst doen velen der onzen alles zonder onderzoek aannemen: Traagheid en onberedeneerde moed doen de uwen alles verwerpen. Ik hoop, dat wy eens allen tot de kennis van het WARE zullen komen, en onderwyl wel doen.

Ik was in myn schik, dat het discours uit raakte: men kan met zulke schepzels niet redeneeren. Adio, Cara!

I am, for ever Yours

HARTOG.

* * *

VYF-

VYF- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

ZUSTER HOFLAND!

Nu kind, het is met jou tobben zonder eind. Dat draait al, dat draait al in den Arminiaanschen stinkpoel van doen, van werken, en van vrugten te dragen.

Styntje Doorzicht ken ik heel wel. Zy behoort tot de naauwgezetten; zy leest Engelsche Boeken; en D^us^ *Peifers* was haar Leeraar. Maar of ik u al die hele en halve, en kwart Pelagianen opnoem, je hebt er niet aan; je kent die Boeken toch niet. Je harssens zyn genoeg in de klis. Je behoort nog al tot het *Wettisch Christendom*. De opentlyke Lamsgezinden en Arminiaanen zyn zo pestiaal niet als dat Styntje Doorzicht. Ik had van haar gehoort als van iemand, die op hele goeje gronden stondt, en bezogt haar eens. Maar zo als ik de deur inkwam, had ik er al geen zin aan; daar was zo een Wettisch Wezen in huis; alles zo zindelyk, zo in order. Broeder, daar Styntje mee samen woont, was op zyn werk en

zo yverig, of hy een regte Waereldling was. 't Mogt er niet af met my te praten; een ware *Demas*, die deeze Waereld lief heeft. Styntje zat te naaijen, en was wel ftichtelyk gekleet, maar 't fcheen zo geen hartewerk te zyn; en daar was zo tusfchen Styntje en my niets aantrekkents. De meid ftond een Waschketel te fchuren, even of zy geen ziel te verliezen hadt. Er viel ook nog iet voor, dat my elendig ftootte. De meid brogt een pot met Soep, en een papiertje, daar zeker geld in was, by een Kraamvrouw, in haarlui Kelder, en dat Wyf was *Paaps*: denk eens, *Paaps* was zy! Toen dagt ik, jy bent een regte Martha, en meer niet. Maar Styntje fprak niet veel, en ik ging weg, om nooit er een voet weêr te zetten. Zo je nu het waarlyk nog met de goede zaak meent, en wat doen durft, om dat alles voor en om ons is, dan moet je maar met eede verzekeren, dat jou Zuster, op heur fterfbed, jou het geld heeft toegezegt, 't zy Sara by u bleef of niet. Wil je dat niet doen, dan moet je my niet om raad vragen. Blyf dan by je eigen droggronden, en vaarwel.

CORNELIA SLIMPSLAMP.

*   *

*

ZES,

ZES- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw MARIA BUIGZAAM aan den Heer HENDRIK EDELING.

WAARDE HEER!

Het belang, dat ik stel in uw geluk, en myn verlangen, om uwe Beminde geluk te kunnen wenschen met eenen man, die haar verdient, bezielen my dermate, dat ik met yver aan uw verzoek zal voldoen. Gy zult alles weten. Ik heb reeds het een en ander, haar betreffende, aan haren braven Voogd gemelt; van dien kant myn pligt gedaan hebbende, zal ik het my tot een zeer byzonder genoegen rekenen, iets voor u te kunnen doen, dat u aangenaam is.

Gy weet, myn Heer, dat ik met haar naar de Comedie ging, om, ware 't voor my moogly̆k, den Heer R. nader te leren kennen: maar zo hy geen braaf man is, dan moet hy de geraffineerdste schurk zyn; die immer een meisje tot oneer poogde te verleiden. De menschlievendheid geeft my geen vryheid, om het laatste zo maar vast stellen: ik hoop des het eerste.

Zyn gedrag was niet alleen niet berispelyk, maar ik weet niet, hoe een fatsoenlyk Heer zich

beter zoude kunnen gedragen: En met dit al, (offchoon ik geene grote Phifionomie-kundige ben,) de Heer R. heeft iets in 't opflag zyner oogen, dat loos, listig, niets dat open en vry is: ik zie dit alles door een wolk: maar waarlyk hy bedekt zich.

Wees echter gerust! Ik heb het lief meisje meermaal onvermerkt getoetst; zy heeft geen zweem van genegenheid voor hem: en zy acht u oneindig meer dan deezen zeer befchaafden man. Gy zult geduld moeten nemen: doch zy meriteert het! Zy is gefchapen voor u; en gy zyt mooglyk de eenigfte man, die haar tot die zedelyke waarde kunt doen ryzen, waar naar hare gehele natuur als aangelegt is.

Ik had, volgens belofte, haar niets gezeit van uw reisje. Zy wist niets daar van. Gy weet, dat ik eens zien wilde, hoe of zy een brief van u, met dit bericht, toch zoude ontfangen. Lees de volgende famenfpraak:

Uit de Kerk komende, vroeg ik Frits, of hier ook iemand geweest was? Hy zeide: de Heer Edeling is hier weêr geweest, doch dat gy, my niet t'huis vindende, waart heen gegaan. *Frits ging toen weg.*

Saartje. Alweêr. Wanneer is hy er dan nog eens geweest?

Ik. Gistren, toen wy te famen uitwaren.

Saartje. Nu, 't wandelen is goed voor iemand,

mand, die zo veel ſtaan moet voor een leſſe-naar. Mooglyk komt hy wel thee drinken.

Ik. Zoudt gy dat gaarn zien?

Saartje. Wel ja: heel gaarn; twyffelt gy dan, of ik uw ſmaak in het uitkiezen uwer vrienden ook goed keur; en de Heer Hendrik is immers uw gunsteling, uw vriend?

Ik. Dat beken ik, en wel op zeer goede gronden.

Saartje. ô! Daar ben ik van verzekert: hoe hoog ik u waardeer, echter denk ik, dat de Heer Hendrik uwe vriendſchap verdient.

Ik. Zo denk ik ook, ten zynen opzichte, omtrent u.

Saartje. Wel, hy is myn vriend; hy heeft alle myne achting! zo dat, hierin verſchillen wy niets het allerminſte.

Ik. Heeft de Heer R. ook uw welgevallen? behaagt hy u meer dan de Heer Hendrik?

Saartje. Neen, en nog eens neen. Den Heer R. beſchouw ik, zo als ik elk man beſchouw, die in ſtaat is om my eenige honnette vermaken te bezorgen. Doch weet gy, hoe ik ben? Al zag ik dat Heerſchap nooit weer, ik zou misſchien niet eens vragen: Leeft R. of is R. doot? Ei wat! wie kan dit zo alles in zyn geheugen houden?

Ondertusſchen merkte ik wel, dat zy zat als of zy iemand alle oogenblikken verwagtte, en telkens te leur geſtelt wierdt.

Ik. Wy zullen maar vast beginnen, dunkt my. Liefde, zult gy, of zal ik schenken?

Saartje. Ik, ik! ja, kom, laten wy maar beginnen; 't is vyf uuren..

Onderwyl was zy zeer langwylig in het gereet maken, juist of zy nog al wagtte om te beginnen, tot het gezelschap voltallig was. Uw knegt komt de stoep op, en geeft een Brief aan Frits, met het compliment van zyn Heer aan de Dames. Den brief aannemende, zei zy: een Brief aan my! Wel, dat's mooi schrift, zou dat van Edeling zyn? en een proper cachet ook!

Ik. Denkelyk; doch gy kunt het aanstonds weten; breek hem maar open. Of wilt gy liefst wagten, tot gy alleen zyt?

Saartje. (*My zeer schalkagtig aanziende.*) Ik weet, dat het onbeleeft is in gezelschap Brieven te lezen; maar, zo gy my het permitteert, zou ik hem zo aanstonds lezen.

Ik. Uit pure nieuwsgierigheid?

Saartje. Uit pure nieuwsgierigheid: ik lees graag Brieven van goede Vrienden.

[*Wy dronken elk een kopje, en zy las den Brief. Ik kon niets uit haar gelaat opmaken.*]

Ik. Wel, hadt gy 't geraden? Is 't van hem?

Saartje. Ja, 't is van Edeling. Hy schryft my, dat hy om zaken van belang uit de stad moet; hy neemt afscheid van my, en maakt u zyn compliment.

Ik,

Ik. Wel. zo! en besteedt hy daar zo veel woorden toe?

Saartje. Och! hy schryft nog al een hope moois van zyne liefde; en van dat ik lief ben, geloof ik; en als hy my niet krygt, dat hy dan ongelukkig is, enz. zo als alle jonge Heren schryven, denk ik.

Ik. Ja, myn hartje, gy wordt bemint van den besten man, dien ik ken.

Saartje. Indien die liefde deezen man geen kwelling veroorzaakte, dan zou ik met die liefde niet weinig in myn schik zyn; maar wat zal hy er aan hebben, of hy my verdriet aandoet, door my te blyven zeggen het geen ik weet, en daar ik niets dan vriendschap voor in de plaats heb?

Ik. Laat zyne converfatie u aangenaam zyn. Leer hem op uw gemak kennen; en, zo uw hart eindlyk niets dan vriendschap voor hem voelt, niemand zal u dwingen; hy blyft de zelfde.

Saartje. Ik moet u iets vragen, myne Vriendin; mag ik wel?

Ik. Gy noemt my uwe Vriendin, hoef ik u dan verlof te geven? Vraag my alles, waar omtrent ik u van dienst kan zyn; gy zult my altoos bereit vinden. (*Zy vatte myne hand, en kuschte die met tederheid.*)

Saartje. Hoe is 't mooglyk, dat die stem-

mige, denkende, ernstige Edeling toch verlieft kan zyn op een zo vrolyk, lugtig, ftout meisje, als uw Saartje toch maar is?

Ik. Mooglyk, *om dat* myn Saartje een ftout, lugtig, vrolyk meisje is.

Saartje. En is zo eene keuze een wys man waardig? me dunkt, dat ik, uit achting voor Edeling zelf, hem niet nemen moet. ô Ik ben zo kiesch op de eer myner vrienden; je weet het zo niet!

Ik. Als gy geduld hebt, zal ik u antwoorden. Indien myn Saartje niet anders was, dan het geen zy daar opnoemde; ja, indien zy alleen, by dit genoemde, een fraai meisje was, dan zou ik zeggen, neen: die keus is geen Edeling waardig: maar, indien myne Saartje nu, by dit genoemde, een deugdzaam en zagtaardig karakter, en een gezont verftand bezat, dan zoude ik die keuze billyken, en gy ook, denk ik. Dewyl Edeling nu meent, zo als ik ook meen, dat myne Saartje zo een karakter heeft, en zulk een verftand bezit, dan weet gy reeds, hoe ik over zyne keuze denk, en ik kan niet afzyn van te wenfchen, dat hy u de zyne mogt noemen.

Saartje. Als men jonge lieden zo veel goeds toekent, legt men hen onder de verpligting, om zich wyzelyk te gedragen: is 't zo niet? maar gelooft gy, dat ik voor het Huwlyk gefchikt ben? dat's nog een vraag?

Ik.

Ik. Volmaakt geschikt, onder twee voorwaarden: dat gy den man trouwt, dien gy zo hoogacht als teder bemint, en dat gy uwe sterke neiging tot het bywonen van Buitenhuizige vermaken wat beteugelt.

Saartje. Ja, als men in het Huwlyks bootje is, is het uit: ten minsten, als ik my daar in begeven hebbe, neem ik afscheid van alle die kostelyke vertoningen, en daarom moet ik nu nog een hope afdoen: Wat de eerste voorwaarde betreft, daarop zal ik u het volgende antwoorden:

Daar zyn twee zaken, waar voor ik eerbied heb, het Huwlyk en den Godsdienst. Met zekere huivering beschouw ik de heilige pligten, die beide afeisschen. En, hoewel ik ook lugtigjes over vele voorwerpen heen' zweef, zo kan ik u verzekeren, dat ik nimmer dan met ernst aan de grote Verbintenis denk. Ik heb aan myne dierbare Ouders gezien, dat het Huwlyk brave, wel voor elkander berekende, tederbeminnende menschen, allergelukkigst maakt; doch ik denk, dat ik nog in verre die vereischtens niet hebbe, die er nodig zyn, om een zegen voor myn man te zyn, terwyl hy insgelyks alles toebrengt, om myn hart geheel aan hem te verbinden. Gy kunt des wel begrypen, dat ik nooit my zal verbinden aan een zot, of aan iemand, die grote gebreken, of die slegte be-

ginzels heeft? Als ik dien ſtap doe, zal myne achting al zo zeer myne keuze regelen, als myne genegenheid.

Ik. Gy ſpreekt verſtandig; gy hebt gelyk; ik geloof ook 't geen gy zegt volkomen. Maar, myn Engel, zult gy my niet toeſtaan, dat, indien gy den Heer Edeling beminnen kunt, en gy hem tot uw man verkiest, gy alle kans hebt om u, in allen opzichte, te volmaken; en kan uw edelmoedig hart onverſchillig zyn omtrent het geluk eens mans, die u voor altoos in veiligheid ſtelt voor alle listen, de ſtreken, de verkeerde misduidingen, waar aan de meisjes, zo als gy zyt, altoos bloot ſtaan? Gy zyt Ouderloos, myn Kind, gy hebt niemand als eene Tante, die u ſlegt heeft behandelt. —— (*Hier viel zy my met een dryvent traantje in de reden, my omhelzende.*) Ik heb u, wat ontbreekt my om gelukkig te zyn, zo ik wys genoeg ben, om my naar uw voorbeeld te vormen? Ik ben nog geen twintig jaar. ô Laat ik nu niet meer van die zaak horen: wat haast heb ik? Ha! daar is myn kostelyke Vriend. (*'t was de Heer Brunier.*) Dag Cootje; hoe zieje zo ſtemmig, zeun? of is 't, om dat Letje nog al niet t'huis is? kom, gy zyt een goed Broeder. Weet gy wel, dat de Heer Edeling uit de ſtad is?

Brunier. Ja, Mejuffrouw, hy heeft het my gezegt; is hy al vertrokken?

Saartje.

Saartje. Ik denk ja; doch ik zit niet in den geheimen Raad: mooglyk neen.

Brunier. Ik hoop, dat hy fpoedig te rug zal komen. ô Mejuffrouw, (*tegen my*,) hoe veel ben ik reeds aan hem verfchuldigt! Zoudt gy geloven, dat hy zich verwaardigt om my, misfelyke jongen, te regt te brengen? en dat op eene wyze, die my overtuigt, dat myn geluk zyne bedoeling is?

Saartje. Ik dagt wel, dat er iets gebeurt was; want gy begint u nu zo wyzelyk te gedragen, dat ik geen gelegenheid meer heb, om my met uwe gekheden te diverteren: nu, gy doet wel, en ik geloof, dat gy nog eens een zweem van uw vriend kunt worden, als gy maar niet agter uit leert, nu gy op u zelf ftaat.

Brunier. Ik hoop, dat hy over my zal voldaan zyn; meer kan ik niet zeggen.

Vervolgens viel er niet meer voor, uwe attentie waardig. Doch des avonds was zy onrustig, afwezent, fpeelde eenige Arias op 't Clavier, greep de Guitar, zong er by, lei die neêr, zat op de Canapé, bekeek de toppen harer vingeren, hoeste een zuchtje weg, dartelde met Lotje, (die zy hare Dochter noemt!) knielde aan myn fchoot om met my te praten, fprak van haar Voogd, van Letje, van Pieternel, maar, niet van u; en ik heb haar al tweemaal ongemerkt verrascht met uwen Brief in de hand.

Zie

Zie daar, myn Vriend, een langen Brief. Gy begrypt wel, dat ik uw antwoord aan Saartje niet kan laten zien? Bedien u van het Adrès, 't welk ik u gaf. Wees wel gemoed; maar heb tevens geduld. Ik hoop, dat uw Vader toch op dit ſtuk veranderen zal, of dat zy er nooit iets van merke. Met de volkomenſte geheelitheid aan uwe verdienſten, ben ik

Uwe verpligtſte Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Wed. B. SPILGOED.

* * *

ZE-

ZEVEN- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

De Proponent SMIT aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

MYNE WAARTSTE, TEDERSTBEMINDE!

Myn verdriet over uw gemis kan ik niet beschryven: alle oogenblikken erinner ik my onze gesprekken, uwe genegenheid voor my, terwyl alles, wat u aangaat, voor my van belang is. Indien ooit opregte beredeneerde liefde op den genadigen zegen des Algoeden moge wagten, dan, myne Willis, durven wy daar op hopen. ô! Laat ik u de aandoenlyke tonelen, die myne verbeelding my voorschildert, mogen copieeren. Nu plaast zy my voor den predikstoel, en ik hoor dat dierbaar woord, 't welk my van uwe bezitting verzekert. Dan zie ik myne liefde gelukkig, en ik geef my toe in zo veel verrukkingen, als myne ziel, zonder te bezwyken, dragen kan! Dan zie ik ons vergenoegt, blymoedig Huwelyks-leven, daar liefde en vriendschap zich te samen vereenigen, om dat geluk duurzaam te maken. Nu reis ik met u naar uwe waardige Moeder, dan naar onze bekoorlyke Burgerhart. Nu spreekt gy met deeze

ze eerbiedenswaardige Moeder, over eene der grootsten, ontzaglyksten, de aanstaande gebeurtenis. Ik omhels u in de armen uwer Vriendin; noem u elkander Zusters.

't Is winter: ik studeer in een ruim, zindelyk, warm vertrek. Wy spreken over myn werk; wy redeneren; gy kiest eens een Text uit! ik maak myn preek op; lees u die voor; en doe myn voordeel met uw geoeffent verstand. Wy lezen in dat Boek, waar in het Ongeloof zo veel berisplyks vindt, en waarop de domme Uitlegger zo veel ongerymts gestrooit heeft.

Nu nadert het uur, dat myn hart; met medelyden voor u vervult, met angst, doch eenigzins getempert door hoop, alles lydt; en ik zie my oogenblikkig tot het toppunt van menschelyke blytschap opgeheven: men noemt my Vader van een levendige gezonde vrugt. Ik ontwyk u, maar 't is om den God van alle genade voor u, voor my, voor ons kind te bidden, te danken.

ô Myne Willis, dit zyn zaligheden, die de Natuur ons belooft, die de Liefde heiligt! Onmerkbaar zyn wy den levensweg opgewandelt; onze jaren klimmen; de liefde verfynt tot vriendschap; onze Vrienden, onze Bloedverwanten begeven ons van tyd tot tyd; de avond des levens nadert, en wy gaan ons in het stille graf

ter

ter rust begeven, om in den morgen der Eeuwigheid te ontwaken.

Zullen er nu en dan nevelige uuren komen? Zal ons Huwlyk niet bevryt blyven van rampen? 't Is onder het onbekende, niet onder het onwaarschynelyke: maar dan zullen wy, met gebogen harten, in dien God vrolyk zyn, die alles op de beste wyze bestuurt, en niemand, die Hem eert, immer verlaat.

Ik heb veel apparentie op een plaats niet verre buiten Amsterdam: dit zal u niet ongevallig zyn? Nu sluit ik deezen. U teder in myne gedagten omhelzende, en uwe waarde Moeder en Tante met hoogachting groetende, scheide ik van u, om myn compliment by uwe Vriendin te gaan afleggen. Vaarwel, myne lieve Willis.

Denk aan uwen tederbeminnenden Vriend,

D. SMIT.

* * *

AGT- EN- NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE WAARDE SAARTJE!

Gy hebt dan al dien tyd aan my gedagt, dan my geschreven; en zo als gy gewoon waart te schryven. Met haast en ontsteltenis brak ik het Paket open. Gy doet, terwyl gy my verbetert, my lachen; myne Moeder, die ik nu ook alles vertelt heb, bemint u meer en meer. Waarlyk, ik zie duidelyk, dat uwe gebreken zelf uit veel beter beginzels dan de mynen voortkomen: 't zyn meest alle overdrevene deugden. God geve, dat zy u niet ongelukkiger maken, zo als myne stroeve gebreken my maken kunnen!

De Heer Smit heeft u dan een bezoek gegeven. „ Hy is zo met u ingenomen, en hy „ heeft zulk eene achting voor uwe Moederly„ ke Vriendin, dat hem woorden ontbreken, „ om het zo uittedrukken, als hy het gewaar „ wordt." Zie daar zyne eigen woorden. Gy scheent niet zó opgeruimt, als hy u verwagt hadt; maar mooglyk des te beminlyker. Althans, myn Vriend acht my gelukkig met zo

eene Vriendin, en hy hoopt, dat de brave Weduwe ons, by nader kennis-aankweking, hare vriendschap zal waardig keuren. Moeder en Dochter, zegt hy, als hy u beide voor zynen geest haalt. Hy was aangedaan over de manier, waar mede gy haar, en zy u behandelde. Volg toch altoos haren raad: zy verdient dit vertrouwen.

De Heer Edeling is een der beste jonge lieden, die in onzen kring bekent zyn. Ik hoop u, als Mevrouw Edeling, vroeg of laat te omhelzen. Hy verdient uwe liefde, zo wel als uwe achting. Dit meent myne Moeder insgelyks. „ Dit moet de gelukkige man zyn, „ Naatje. Hy heeft die waardigheid, die uwe „ Vriendin in eenen man eischt; en dat wel „ te meer, om dat zy zich van het Huwlyk „ zulke ernstige begrippen vormt, als de zaak „ verdient."

De Brief van den Heer Blankaart heeft myne Moeder en my zeer vermaakt, en teffens verblyt, om de tekenen van eene regt Vaderlyke liefde, daar in zo duidlyk te ontdekken: —— 't Is waarlyk een origineel mensch!

Lees den Brief van Smit eens. Hebt gy u wel ooit het Huisselyk leven zo aangenaam voorgestelt? Meldt my eens, wat gy er van denkt. Ik bemin hem boven alle mannen! zyne blymoedige, zyne redelyke toegeventheid,

kan myne overhelling tot het zwaarmoedige op wegen, en myne wel eens gemelyke vlagen doen verdwynen; terwyl ik, aan mynen kant, alles zal aanwenden, om door liefde en zorgvuldigheid hem te belonen. Zeker, Saartje, ik heb niet half zo veel zin aan my zelf, dan voor ik uwe *Ontdekkende Predikatien* aanhoorde. Laten wy toch elkander te recht brengen als wy dolen; en ons zelf van onze gebrekkelyke zyde eerst verbeteren. Schryf my toch veel. Schryf my toch uwe *eerste* overhelling tot den waardigen Edeling, zo hy die zelf kunt nagaan!

Na de gewoone complimenten fluit ik mynen brief. Groet de uimuntende Vrouw, uw lieve Letje, en uwe Dochter Lotje, van haar, die haar geluk vernieuwt ziet, door de herwinning eener voor myn hart en geest beide noodzakelyke vriendschap, welke nimmermeer zal gegrieft worden door

Uwe hoogächtende

ANNA WILLIS.

* *
*

NEGEN-EN-NEGENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

WAARDE NAATJE!

Hebt gy waarlyk uw woord gegeven? Dan patientie! Anders, binnen een jaar aanvaarde ik de waardigheid van *Zuster Collega.* Uw Smit! wel, ik ben maar weinig minder verlieft op hem, dan op mynen Voogd zelf; en zo is ook myne Minerva. Wel, Willis, 't is waarlyk al te véél voor u. „ Hou er u maar nederigjes onder;" zou Tante zeggen. Nu in ernst; geluk, duizend maal geluk met deezen lieven, deezen achtingwaardigen man. Zo gy nu ooit weêr donker kykt, zal ik u waarlyk moeten kloppen. Myn Cootje is nu in staat, om tamelyk gezont te redeneren over dagelyksche voorvallen; en ik merk, dat, als hy met een ander praat dan met my, hy zeker nog al verdient, dat men hem antwoordt. Juffrouw Buigzaam heeft veel met den aanstaanden Eerwaardigen gesproken. Ik was geheel gehoor, en myne Dochter insgelyks.

't Spyt my, dat Letje nog niet t'huis is: dat

zou net haar smaak geweest zyn. Luister eens, Naatje; hoewel ik het niet uit dankbaarheid doe aan de Godin der Liefde, (verstaat gy dat, kind?) zo heb ik een groot vermaak in Huwlyks-Alliantiën uit te vinden. Wat dunkt u, dat Willem om Letje kwam, dan hadt hy zeker een Engel van een Vrouw, en zo een verdient hy. — Letje was ook in veiligheid. Eéne bedenking is er maar! Ik weet niet, of myne Letjes hartje wel zó vry is, als dat van Juffrouw *Albedil Burgerhart.*

„ En was ik niet zeer opgeruimt? en zei de „ Eerwaardige dit?" Verbaast nog toe! Ik weet echter niet, dat ik my ergens over beschaamt voel: zo dat, wees gerust; maar ik heb ook zo myne denkende buitjes; en om dat die my zo eigen niet zyn, als zy mooglyk u zyn, valt dat zo aanstonds in 't oog.

Edeling is uit de stad. Myn Voogd, merk ik, zou my graag met hem getrouwt zien; en myne Mama Buigzaam meent, dat zyn voorstel myne ernstige overweging verdient, en hoopt, dat ik, ten zynen opzichte, een gunstig besluit nemen zal. Myn hart slaapt nog in rozen; meer kan ik niet zeggen.

Of ik my ooit het Huislyk leven in zulk een zagt licht heb voorgestelt, als Smit het u afmaalt? Nooit anders! Ik was, schoon een kind, getuige van Huislyk geluk, in myne

altoos

altoos dierbare Ouders. Dáár zit het my niet, Naatje. Ik heb, tot nog, geen bepaalde uitsluitende genegenheid voor iemand; en niets zal my deezen gewigtigen staat doen aanvaarden, dan een man, die myne liefde en achting beide waardig is. Zo dra ik den Heer Edeling, (niemand komt buiten hem in eenige aanmerking,) zo veel liefde als achting kan toedragen, zullen alle mindere zwarigheden my niet beletten, om den raad myner Vrienden te volgen.

De Heeren R. en Brunier zyn reeds in de zydkamer, om met Lotje en my eens eene schone wandeling te nemen. Ik moet my eens vertreden, dunkt my; ik ben echter zeer wel. Heb ik u al gezegt, dat Edeling uit de stad is? Tot weêrziens! Groet uwen lieven aanstaanden Dominé, kusch uwe Moeder, (hem ook maar,) voor

SARA BURGERHART.

HONDERDSTE BRIEF.

De Heer JAN EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING,

ZOON CORNELIS!

De verzogte wissel zend ik u hier nevens, om de kosten uwer Promotie, en wat dies meer is, daar mede goed te maken. Ik zou u gaarn eens als Advocaat spreken, maar 't stuit my te veel, by myn Jongen om advies te gaan: evenwel, ik dien er iets van te zeggen. Het raakt uw Broeder. Hy geeft my veel reden tot misnoegen, en ik weet niet, wat duivel hem schort. Daar is hy verslingert geraakt op een wilde losse meid, die piep jong en Gereformeert is; en of ik kyf en of ik knor, 't is boter aan den galg. Ja! zie je, zo gaat het; nu ik vreugd aan jelui moest beleyen, is er niets dan chagryn ten besten. Myn Vrouw, uw Moeder, die nu doot en weg is, heeft my niet willen geloven; ik was te strak, te norsch: ik mogt wat! Daar is die zedige bedaarde Zoon, wat doet hy? my, zyn ouwen Vader, tegenspreken. Laat hy zyn gang gaan; nooit geef ik myne toestemming: en dit is een goeje les

voor

voor u, mantje: of heb je ook al wat opgedaan, De Hemel weet, met welk een Fransche Madam je my op 't lyf komt. Maar je kent my; je weet dat ik my geen ooren laat aannaaijen. Wat zegt gy, aanstaande Meester Advocaat, kan ik uw Broêr dit niet beletten? Hy is meerderjarig, dat is de boze! en ik had nog nooit reden, om op den Jongen te kyven: zo veel te harder valt het my nu. Uw Oom, de Dominé, zal wel weêr tegen my ageeren, als het er over zyn Neef te doen is. Ja, ik zal er hem niets over schryven; en komen dus moeite voor. Neen, ik bedenk my. Ik zal het al doen; want myn voorname reden is immers, dat ik geen Gereformeerde Schoondochter wil hebben; en dan zou Joost hem halen, als hy, een Dominé, daar een spaansch woord tegen hadt. Maar de meid staat my ook niet aan. Ik was daar van de week op myn kolfpartytje, buiten in den Wynberg, en daar kwamen twee Juffrouwen, en twee Heren, die zo al vry wat drukte maakten. Zy kwamen ook by de Kolfbaan kyken en lachen. Ik vroeg aan den Kastelein, (in myn jeugd zou men *Waard* gezeit hebben; *zeg, Jaap, wie zyn die Snoeshanen, met die twee Nufjes daar?* Och! zei hy, die oudste Heer is myn Heer R., die daar en daar woont, en hier zo wel eens komt; maar de anderen kenne ik niet. Toen men

riep; ,, myn Heer Edeling, uw beurt," keek een der Juffertjes my met veel oplettentheid aan, doch zei niets. Ik dogt al, wie mag toch dit schoon kind zyn! maar by geluk riep de andere Juffrouw: ,, Juffrouw Burgerhart, wil je ook warme melk," en gaf haar een glas vol. Wat krik krak! dagt ik, dat zal de Belle zyn; en ik bekeek haar eens terdeeg: Neen, meisje, jy lykt my niet; ik bedank je hartlyk. Zo dat, zy smaakt my niet; en uw Broêr krygt nooit myne toestemming.

Zy gingen heen, en ik blyf in myn begrip. Hoe zal ik het nu met je Broêr maken? Hy is op reis naar ***, om de zaak, u bekent, ten einde te brengen. Draag u wel.

Ik ben uw Vader,

JAN EDELING.

* * *

HON-

HONDERD-EERSTE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan den Heer JAN EDELING.

MYN HEER, HOOGGEACHTE VADER!

Hartlyk dank ik u voor den Wissel; waarop my reeds betaling geschiet is. Ik hoop, dat ik u reden tot vergenoeging geven zal: ook omtrent de sommen, my van tyd tot tyd verstrekt. Gy hebt my in staat gestelt, om als een fatsoenlyk Student en Candidaat te leven. Ik heb zeker geld verteert, doch my aan geenerleie lichtmisseryen, of aan grof spel te buiten gegaan: maar ik weet, waarde Vader, dat gy op dit point de edelmoedigheid zelf zyt.

Hoe leet is het my te hooren, dat gy op myn Broeder zo te onvreden zyt! Ik weet wel, dat gy, en vooral van uwe Zoons, geen tegenspreken dulden kunt; vergeef my deeze uitdrukking; maar, dewyl gy u wel wilt vernederen, om myne gedagten te vragen, zal ik u die rontborstig en in gemoede zeggen. Neen, gy kunt uw Zoon, die meerderjaarig is, niet beletten een meisje te trouwen, waar tegen gy niets, met eenige zekerheid, hebt intebrengen,

dan dat zy van de publyeque Kerk is. Onderneemt gy zulks, dan kan Hendrik u voor den Rechter roepen, en zyt verzekert, dat hy daar de vryheid zal krygen, om haar te trouwen.

Ken ik echter myn weldenkenden Broeder, ken ik den eerbied en de liefde, die hy voor zynen braven Vader heeft; dan zal hy tot dit heftig middel zyn toevlugt niet, dan daar toe gedrongen, nemen,

Laat het my eenmaal vryſtaan, myn geëerde Vader! u te vragen, of uw mishagen in deeze jonge Dame gegront is. Hebt gy iets tegen hare Familie, of tegen haar zedelyk karakter? Ik vertrouw, neen; myn Broeder heeft die jaren en die bedagtzaamheid, die hem in ſtaat ſtellen, om eene goede keuze te doen, Nimmer heeft hy, in het onërvarenſte zyner jeugd, reden gegeven, om hem van de minſte losbandigheid te verdenken; en zou hy nu, nu hy dien tyd agter zich heeft, zich zo verre vergeten, dat hy een meisje beminde, en wel met het zuiver oogmerk, om haar te trouwen, die zyn verſtand en hart beide tot onëer ſtrekte? Nimmer geloof ik dit, Mag ik u des bidden, maak hem niet ongelukkig; ſpaar u zelf nodeloos en u zo nadelig verdriet: Beſluit er toe! Laat uw ouderdom in ruste en vrede ongeſtoort voortglyden. Mag ik u ook herinneren, dat Hendrik van een eens wel en doordagt beſluit

niet

niet ligt is aftebrengen; voornamelyk als zyn hart zo gezet is op de uitvoering van zyn besluit? Ik ken myn Vader, ik waardeer hem, gelyk een dankbaren Zoon betaamt; maar hoop, dat ik de vryheid zal hebben, om u eene Dochter aantebieden, waar tegen gy met reden niets meerder dan tegen Juffrouw Burgerhart zult kunnen hebben. Binnen eene maand hoop ik het genoegen te hebben, om u gezont te omhelzen, en mondeling te betuigen, hoe zeer ik ben,

Uw gehoorzame Dienaar
en dankbare Zoon,

CORNELIS EDELING.

HON-

HONDERD-TWEEDE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE ALLERLIEFSTE BURGERHART!

Het vermaak, dat gy my door uwe lieve Brieven toebrengt, kan alleen door uw byzyn overtroffen worden. Uw gesprek met onze Moederlyke Vriendin behelst zo veel leerzaams, dat ik het meermaal herlees. ô, Myne Liefde, hoe gelukkig zyn wy, dat wy gemeenzaam verkeeren met eene vrouw, die wy eerbiedigen om haar verstand en deugd, en beminnen om hoedanigheden, die haar tot een Engel verheffen! Laten wy toch ons voordeel doen met zulk een geluk.

Gy geeft my in uwen eersten Brief een aartig streekje: *weet ik ook juist de geheime historie van uw hart?* Agterhoudentheid is, heb ik wel gehoort, der vriendschap zeer nadelig: ik ben het niet; waarlyk, Lief, ik ben niet agterhoudent; doch *de geheime historie van myn hart* is zo onbetekenent, en ik heb zo weinig de gaaf, om een beuzeling wél te verhalen, dat ik nog nooit durfde ondernemen, u daar mede lastig te zyn.

Ik

Ik vind echter zo veel vermaak in aan u te schryven, nu ik toch uw lief gezelschap derf, dat ik u, zo kort my doenlyk is, alles zal mededelen, wat my onmiddelyk betreft.

Myn Vader was, in zyne Negotie, jaren agtereen gelukkig. Myne Moeder, een vrouw van fatsoen, hadt veel verstand en goede hoedanigheden; doch kende, schynt het, de waarde van het geld niet. Onze Huishouding was pragtig; zonder *du Ton* te zyn. Het is niet dan met droefheid, dat ik moet zeggen, dat myne Moeder weinig luisterde naar de wyze en verstandige reden, die myn Vader hier dikwyls met haar over voerde. Onverwagt breekt er, ik meen te Bern, in Zwitserland, een Kantoor. De Negotie is een schakel. Myn Vader leedt eene considerable schade, doch was echter in staat om te betalen; maar onze levenswys moest noodzakelyk veranderen. Myne Moeder begreep het zeer duidelyk, en kon het niet beletten. Koets en Paarden wierden verkogt; men dankte de Boojen, op twee meiden na, af, en wy vertrokken naar Buiten, alwaar myn Ouders een fraaijen tuin en een goed huis hadden. Deeze vermindering trof myne Moeder dermate, dat zy van verdriet aan 't kwynen sloeg, en binnen het jaar stierf. Ik was toen veertien, en Cootje twaalf jaar. Myn Vader was zeer bedroeft over zyne Vrouw, die zeer veel goede

de, en geen flegte kwaliteiten hadt; jammer dat zy in een prągtig leven zo veel geluk gestelt hadt, dat het gemis daar van haren dood verhaaste!

Myn Vader was de vriend zyner kinderen; wy waren al zyn vermaak; wy hadden geen ander meester dan hem, nu hy afgezondert buiten leefde. Over zyne Godsdienstige begrippen kan ik niet oordelen; hy leerde ons niets dan weldoen, en het Opperwezen te eerbiedigen. Zyn gedrag was geregelt, zyne liefde uitgebreit boven zyn vermogen om wel te kunnen doen. Elk, die hem kende, achte en beminde hem.

Onder de speelmakkers van myn Broeder was een jongeling, die my, nog voor ik zestien jaar was, al zo nu en dan eens zeide, dat hy my beminde. Alle die kleine vermaken, waar op ik gezet was, waren ook die, die hy uitkoos. Hy was een jaar of vier ouder dan ik, en hadt niets in zyn gelaat of manieren, dat my van hem afkerig maakte. Eindelyk nam hy eene gelegenheid waar, om my te verzekeren, dat zyne liefde voor my bestendig was; hopende, dat ik, zo hy zulks verdiende, hem niet altoos ongunstig zyn zoude.

Myn Vader was veel te oplettent voor zyne kinderen, om niet gemerkt te hebben, dat de jonge Heer van S. my met meer dan algemene be-

beleeftheid behandelde. „ Letje! zeide hy eens „ op eenen avond dat ik met hem in het Bosch- „ je wandelde, Letje! ik moet u iets vragen. „ Gy weet, dat ik uw vriend ben: vrees des „ niets, antwoordt my openhartig. Heeft van „ S. u niet meermaal gezegt, dat hy u bemin- „ de? spreek, myn meisje!"

Ik. U de waarheid te verbergen zou in my onvergeeflyk zyn, om dat ik niet te vrezen heb voor de strenge bestraffingen myns liefhebbenden Vaders. Ja, hy heeft het my, en wel by herhaling, gezegt.

Vader. En wat heeft myne Letje daar op geantwoort?

Ik. Niet veel: ik geloof, dat alle jonge Heren zulke dingen tegen de Meisjes zeggen.

Vader. Bemint gy hem stilzwygende?

Ik. Ik vrees, dat ik het niet kan ontkennen: hebt gy, myn lieve Vader, iets tegen van S.?

Vader. Niets het allerminste; offschoon ik niet toesta, dat hy braaf deedt, dat hy uw hart buiten myne toestemming poogde te verkrygen: maar ik ben niet gewoon alles van de zwartste zyde te zien; dit kan ik nog zo heel streng niet straffen.

Ik. Geloof my, myn lieve Vader, dat van S. u bemint en Eerbiedigt; dat hy zeker geen oogmerk heeft, om u te beledigen. Gy zyt immers

mers niet boos op van S.? Gy hebt immers niets tegen hem?

Vader. Zó weinig, dat, indien ik u eene tamelyke stuiver goed konde mede geven, hy veel kans hadt, om myn Schoonzoon te worden: doch dit is zo niet; en, dewyl hy insgelyks zeer misdeelt is van de goederen der Fortuin, eischt myn pligt, dat ik u verbiede, u verder met hem in te laten. Hoe wilt gy, dat ik hem dit zeg, of dat gy dit doen moet?

[*Nu voelde ik voor 't eerst, dat hy my dierbaar was: ik moest van hem afstaan, en dat wel op bevel van een Vader, die my te lief hadt, om myne dwaasheid goed te keuren.*]

Ik. Myn lieve Vader, zou het dan voor van S. onmooglyk zyn, om zich iets te bezorgen, waar door deeze zwarigheid eens wierdt weggenomen?

Vader. 't Is niet onmooglyk, hoewel er weinig waarschynlykheid by is; en al was dit eens zo, dan zal hy jaren agtereen moeten arbeiden, om in staat te zyn voor eene huishouding te kunnen zorgen. —— Vlei u niet, myn kind: geloof uw Vader, die alleen uw geluk bedoelt; breek uwe converſatie met den Heer van S. af, voor het u al te smartelyk zal vallen. Gy zult my eens bedanken voor de vermaningen, die ik u thans geef.

Ik:

Ik. ô Twyffel niet, of ik u dankbaar ben! Terwyl wy dus zaten te redeneeren, kwam van S. het Boschje inwandelen; doch, myn Vader ziende, meende hy ongemerkt heen te gaan, doch die riep hem toe: hoe nu, zyn de jonge lieden bang voor my? dat is meer dan ik weet." Van S. tradt toe, en myn Vader vervolgde:

Gy komt regt van pas, myn Heer. Ik sprak met myne Dochter over u: ik weet, dat gy voorgeeft haar te beminnen; maar, zo gy haar waarlyk beminde, dan zoudt gy zulk een jong onnozel meisje geene denkbeelden tragten te geven, die haar haar geheel leven ongelukkig kunnen maken.

Van S. Uwe beschuldiging is zwaar: doch ik hoop, dat gy my niet voor een schurk houdt, myn Heer Brunier?

Vader. Indien ik u daar voor hieldt, dan zou ik u de eere niet aandoen, u op deeze wys te behandelen. Ik houde u alleen voor een onbedagt jongeling, die, zonder te letten op de omstandigheden, waar in gy u bevindt, en waar in Letje is, de neiging van uw hart gevolgt hebt. Anders zoudt gy zeker, liever dan myn kind aan armoede en elende bloot te geven, die neiging bestreden, overwonnen, ten minsten verzwegen hebben. Dit is nu zo; er is geen redres aan; ik vergeef het u, op deeze

voorwaarde, dat gy myne Dochter mydt, en op geenerleie middelen bedagt zyt, om haar immer over eene dwaze drift te onderhouden. Omhelst elkander voor het laast. Ik zal dat toestaan: maar, wees verzekert, dat ik u en myne Dochter te veel bemin, om u niet te beletten in uw ongeluk te lopen. Had ik middelen, gy zoudt my een waardig Zoon kunnen worden: Ik heb niets voor u, dan dit lief meisje, en gy kunt immers niet hopen, dat ik haar zal afstaan aan een' man, die met haar gebrek lyden zou? Bedien u van myn raad: zoek uw Fortuin; de beide Indiën staan voor u open. Uwe familie kan wel iets voor u doen; en maak, dat ik, met myne stervende lippen, zo wel voor u als myne beide kinderen, de Godheid om haren zegen kan bidden. Van S. viel myn Vader om den hals; hy kon geen woord spreken van aandoening; hy kende myn Vaders karakter; hy beminde hem met achting; hy moest alles toestemmen, en echter hy beminde my zo zeer! Ik was ontroert: maar het denkbeeld van pligt en de onbepaalde liefde, die ik voor mynen Vader voelde, stelde my in staat om tegen van S. te zeggen, dat de redenen myns Vaders op my zeer veel vermogen hadden, en dat het denkbeeld, van hem eene eenige droeve traan te zullen kosten, my overhaalde, om myns Vaders wyzen raad te volgen; hem ver-

vermanende, om insgelyks zo te doen: toon, dat gy my bemint, zeide ik, nu kunt gy het doen.

Van S. Ik zal! ik moet! maar, zo ik u niet spoedig verlaat, vrees ik, dat myn hart myne reden te sterk zal worden. Vaarwel, myne Letje! hy, die u niet gelukkig maken kan, zal u ten minsten niet met hem ongelukkig maken.

Hy omhelsde my, omhelsde myn Vader, kuste hem, hem belovende, naar zynen raad zich te zullen gedragen. Myn Vader was sterk bewogen. Hy drukte den braven van S. de hand, en zeide: denk, dat ik u als een vriend behandel: wees gelukkig. Van S. haaste zig weg.

Nooit, myne Saartje, was myn Vader zo over my voldaan; en wat is er toch strelender voor een gehoorzaam kind, dan de goedkeuring eens Vaders, die nooit iets toestemt of weigert, dan uit liefde voor zyne kinderen?

Het koste my echter onuitdrukkelyk veel, en deeze pligtmatige handelwys omtrent mynen Vader was de eerste, die my smartelyk viel. Ik stortte dikwyls stille tranen, ook als ik my, uit overtuiging, geheel onderwierp aan zyn bevel.

„ Gy hebt geschreit, Letje, zeide hy eens.
„ Ik hoef u de reden niet te vragen. Uwe tra-
„ nen bedroeven my, maar ik eisch het on-
„ mooglyke niet: gy zyt jong, gy zyt gevoe-
„ lig, gy ontdekte niet, dat gy van S. beminde,

 „ vóór

„ vóór gy hem moest afſtaan: zo gy echter het „ zo verre brengen kunt, dat gy uwe blymoe„ digheid, uwe gerustheid herkrygt, hoe ge„ lukkig zal dan uw Vader zyn!" Van S. vertrok naar Oostindiën, in qualiteit van Onderkoopman, en nam door een Brief affcheid van myn Vader, en my: wy hoorden, dat hy reeds op den weg was om zyn fortuin te kunnen maken, toen hy, te Batavia, aan eene hete ziekte overleedt. Deeze aandoenlyke tyding kregen wy, toen myn lieve Vader krank werdt. Hy lag agt maanden, ſtondt veel uit, en het denkbeeld, dat hy zyne twee kinderen met weinig middelen, en in 't gevaarlykst huns levens agter liet, doorgriefde zyn hart, dat anders los van deeze Waereld was. Myne Tante was ons wel genegen, maar zy hadt zelf een talryk huisgezin: en Ooms karakter kwam zo weinig overeen met myn Vaders, dat de genegenheid van dien kant zeer gering was. Cootje en ik hielden altoos zo veel van elkander, als wy nog doen; onze liefde voor den besten der Vaderen ſmolt onze harten als tot een. Ik deed niets dan den lieven man oppasſen, gezelſchap houden, nu en dan hem voorlezen, en Cootje kwam zo dra niet van zyn Kantoor, of kleedde zich uit, en bleef by hem, hem op alle wyzen tonende, hoe dierbaar ons zulk een Vader was. Myn Vader hadt een Vriend, eenen Heer Helmers;

mers; aan dien Vriend beval hy ons: 't is met my gedaan, myn Vriend, en alles is wel; maar deeze lieve kinderen! ik denk niet, dat er na myn dood *f* 30,000 zal overblyven. Wat zullen zy daar mede beginnen; en wie zal, dit gaat my wat dieper ter hart, myne kinderen bestieren, ten goeden leiden, gelukkig helpen maken? Ik, zeide de bedroefde Helmers. Deeze jonge lieden neem ik voor my: de Vriend huns Vaders is ook hun Vriend. Myn Vader zag hem, zag ons aan, drukte Helmers de hand, en stierf. — Dit troostent berigt zal zeker te sterk gewerkt hebben op zyn verzwakt hart.

Laat ik, alles overslaande, u alleen maar zeggen, dat de Heer Helmers meer deedt, dan hy belooft hadt; en nog heden hebben myn Broeder en ik de grootste verpligting aan deezen waarlyk alleredelmoedigsten man. Hy betuigt ook altoos, dat hy over ons voldaan is. Hy woont op zyn Buitenplaats naar den kant van Utregt, en komt zelden in de stad: doch nooit komt hy hier, zonder my te komen bezoeken, met de zelfde genegenheid, waar mede een Vader zyne geliefde Dochter bezoekt.

Zie daar, Liefde, daar hebt gy nu *de geheime Historie van myn hart.* Daar is voor niemand, dan voor eene Vriendin, iets intresfants in. Ik herhaal het nog eens: ô! wat verlang ik om weêr by u te zyn! Hoe verlang

ik naar het leerzaam byzyn van de lieve Juffrouw Buigzaam! Hoe vaart Lotje? Hoe hebt gy 't met onze Hartog? Komt R. nog wel eens aan? Vooral, ziet gy den Heer Hendrik met onderscheiding? Hoe vaart uwe Vriendin Willis, en hoe de Heer Blankaart? Zoudt gy niet zeggen, dat ik in geen jaar iets van u vernam? Schryf toch, myne lieve Burgerhart, en geloof, dat gy teder bemint wordt door

Uwe

LETJE BRUNIER.

HON-

HONDERD-DERDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

MYNE TEDERBEMINDE LETJE!

Ik weet niet, wat andere menſchen *intresſant* noemen; maar voor my is *de geheime Historie van uw hart* zeer intresſant; om dat er voor my zeer veel ſtof tot overdenken, en veel leerzaams in ligt opgeſloten. Ik heb, zonder eens uwe toeſtemming te vragen, uw Brief aan de beste der Vrouwen voorgelezen; en zie hier, het geen zy zeide: „ Het verſtand van Juffrouw „ Letje is my zeer toegevallen: hare liefde om„ trent zulk een Vader was alleen in ſtaat, om „ haar dus te doen handelen. Indien Letjes „ Vader meer vrees dan liefde in zyne Kinde„ ren verwekt, indien hy min redelyk omtrent „ een onbedagten jongeling gehandelt hadt, „ dan zeker zou Letje in dat ongeluk ge„ jaagt zyn, waar voor hy haar echter poogde „ te bewaren. Ziet gy wel, myn Burgerhartje, „ dat men zich niet waarlyk nuttig voor ande„ ren kan maken, dan door reden met min„ zaamheid te vereenigen? De Hemel belone

 hare

„ hare kinderlyke onderwerping aan zulk eenen
„ Vader."

Ik. Wel, dat wensch ik zo sterk, dat ik hier aan graag de hand wil lenen. Een braaf hupsch man, dien ik zo lief heb of hy myn Broêr is, en dien ik ook maar aan niemand geef dan aan myne Letje, hoop ik te beduiden, dat hy met Letje veel beter te regt zal komen, dan met zo eene floute meid, als uwe dienares.

Juffrouw Buigzaam. ô! Gy zyt zeer gul! een ander te geven, dat men zelf niet verkiest!

Ik. Ja! ik kan immers onmooglyk al de Borsten nemen, die my nemen willen? en doe ik dan niet recht *Economisch*, als ik het overschot zo goed gebruik als ik kan?

Juffrouw Buigzaam. En wie is die, zo als gy zegt, kostelyke Vriend? Edeling?

Ik. Edeling! neen: dien wou ik immers voor u schikken, maar myn lieven goejen Willem Willis. Een jongen, zo braaf, en zo degelyk, dat niemand dan Letje hem ooit, met myne toestemming, hebben zal.

Juffrouw Buigzaam. Gy doet my lachen.

Ik. Doen schreijen zou ik om geen duizend Waerelden; al waren er al de Huizen Concertzalen, en al de Paleizen Schouwburgen; en dat is veel gezeit.

Juf-

Juffrouw Buigzaam. Ik beken, dat dit in u inderdaad al eene ongemene grote opöffering zyn moet.

Ik. En dat ben ik met u volmaakt eens.

Juffrouw Buigzaam. Het is mooglyk wat heel onderzoekent in my, als ik u durf vragen, of gy aan den braven Heer Edeling niets het minste schryven zult?

Ik. Wel, gestelt zynde, dat de schaal, of liever de evenaar, krek in 't huisje stondt?

Juffrouw Bnigzaam. Zo ik er iets aan doen konde, dan zou ik zeker er zo veel gewigts opleggen, dat gy tot *al schryven* oversloegt.

Ik. Maar wat zal ik zulk een deftig verstandig man schryven?

Juffrouw Buigzaam. Wat? Ja, dat moet gy zelf beöordelen: dit, myne liefde, kan of mag ik u niet dicteeren. In ernst, kunt gy aan dien deftigen verstandigen man niets melden, dat hem, in weerwil dier hoedanigheden, aangenaam zyn zoude? Pleeg met u zelf raad!

Ik. Maar ik ben het met my zelf niet eens. Somtyds wilde ik, *dat ik niet schryven wilde*; en somtyds wilde ik, *dat ik wilde.* Gy lacht! Heb ik u dan niet gezegt, dat ik een misselyk figuur ben? geen vrouw voor zo een man.

Juffrouw Buigzaam. Gy hebt vooröordelen, myn hartje!

Ik. ô Duizenden; dat ſta ik u ook toe.

Juffrouw Buigzaam. Maar kan zulk eene verſtandige jonge Dame zich verbeelden; dat dit toe te ſtaan alles is, wat zy te doen heeft.

Ik. Ik geloof neen: zy moet die afleggen, en zo hoop ik van tyd tot tyd ook te doen; en zo dra ik vast weet, dat ik dien eernaam, zonder verwaantheid, niet geheel onwaardig ben, zal dat gaan of 't geſmeert is: maak er ſtaat op.

Juffronw Buigzaam. Nu ik u dit herinnert hebbe, zal ik er afſcheiden. Ik bid u alleen te bedenken; dat, indien gy my eens in vertrouwen kunt zeggen, dat de Heer Edeling uwe liefde, zo wel als uwe achting gewonnen heeft, ik u een der beste oogenblikken van myn leven zal verſchuldigt zyn. Gaat gy uit, hartje, om dat gy zo in order gekleet zyt?

Ik. Dit was myn oogmerk: de Heer R. zal my op 't Concert brengen.

Juffrouw Buigzaam. Zo!

Ik. Gy zyt heel *laconicq*, maar dat *zó* ſpreekt gy *zó* deftig uit; hadt gy 't liefst niet?

Juffrouw Buigzaam. Hoeft gy my dat te vragen, daar gy weet, hoe zeer ik uw byzyn bemin? Evenwel, ik heb geen recht om u uwe vermaken te ontroven: indien gy liever met den Heer R. uitgaat, dan met my t'huis blyft.

Wat

Wat is er aan te doen? Ik ben uwe Vriendin, niet uwe Gouvernante.

Ik. Laat ik u omhelzen, schoon, of liever om dat gy my zeer doet! ô Myne ware Vriendin, welk een verkeert meisje zou ik zyn, indien ik uw gezelschap niet boven alle vermaken stelde? Wil ik het laten afzeggen?

Juffrouw Buigzaam. Gy bedenkt dit wat laat: en wat zou de Heer R. van uwe wispelturigheid zeggen?

Ik. ô! Daar bekommer ik my niets het minste over. Ik hoop niet, dat ik aan hem rekenschap moet geven van 't geen ik doe; en zo hy 't kwalyk neemt, is hy een gek, dat is 't al.

Juffrouw Buigzaam. Rekenschap geven? dat is weer wat sterk! maar ik zie niet, dat hy geen reden zoude hebben, om misnoegt te zyn; dat scheelt u weinig, zegt gy; goed! Ik weet, dat gy een trotsch meisje zyt. Was het echter vroeger, ik zou u door uw t'huis blyven verpligt zyn. Zo waar, daar is hy reeds om u.

Uit was ons gesprek. Maar ik betuig u, dat ik, met al myn musikale drift, naauwlyks in staat was, om my op 't Concert niet te vervelen.

t' Huis komende was ik niet vrolyk. Zy sprak echter nergens over, want Hartog en Lotje

Lotje waren in de eetkamer. Ik zag haar nu en dan eens aan; zy was beleeft, zy was vriendlyk, — maar ik was *Juffrouw Burgerhart.*

Myne lieve Letje, wat was dat voor my te zeggen! ik moest of schreijen, of met Lotje aan 't malen; tot het laatste kreeg ik rasch gelegenheid. Zy vroeg my, of ik op het groot Concert geweest, en of het daar niet heel plaisierig was?

Ik. Al naar dat men zich zelf gestelt voelt; somtyds ja, somtyds neen.

Juffrouw Hartog. Als men uitgaat met gezelschap, dat ons behaagt, vermaakt men zich overal.

Ik. Dat is zeker, de ondervinding leert dit wel....

Juffrouw Hartog. En Juffrouw Burgerhart heeft zeker het aangenaamste gezelschap aan den Heer R....

Ik. En Juffrouw Hartog is, niettegenstaande alle hare Geleertheid, mooglyk niet in staat, om myn smaak juist zo wiskundig te weten.

Juffrouw Hartog. Ik oordeel uit de verschynzels.

Ik. En uw ooordeel is mooglyk niet vry genoeg, om wél waar te nemen.

Juffrouw Hartog. En het uwe mooglyk niet eenparig genoeg, om zo veel te observeren,

als

als iemand, die zonder belang toekykt: of gy moest u inbeelden, dat ik u eene eer benyde, die ik niet eens verlang.

Ik. Als ik eens niets beter te doen heb, kon het gebeuren dat ik uwe ſtelling wat nader zal beſchouwen.

Juffrouw Buigzaam. Het is, dunkt my, wel een zeer armoedig vermaak, elkander te tonen, dat men meer vernuft dan goedhartigheid heeft.

Ik verſtond dit, en zweeg; een ſchampere lach van Hartog zelf kon my niet aan 't praten krygen. Lotje, zei ik, wanneer gaat gy eens by uw Oom en Tante? —— ô Als gy maar wilt, al was 't morgen. —— Bestig, zei ik, als 't goed weêr is, zullen wy er eens heen kuijeren. Zy was zeer blyde met deeze preſentatie. 't Was redelyk laat. Juffrouw Buigzaam ſchelde, om 't licht op de ſlaapkamers opteſteken, ſtondt op; ik neeg zeer beleeft, en kreeg een —— *nagt, lieve Juffrouw.* Lotje rammelde my nog een hope voor; en ik hield my of ik ſliep, om haar te doen zwygen. Ei! dagt ik, die verwenschte Jongens! zie daar, zy zyn het, die ons 't leven onaangenaam maken; Edeling zo wel als de rest. Vaarwel, myne Beste.

Ik ben uwe Vriendin,

SARA BURGERHART.

P. S.

* * *

P. S. Ik ben deezen namiddag by Oom Dirk geweest. Tante is eene lieve vrouw. Oom? Ja, ik kan 't u niet beduijen; Een dot gaarn, die allemaal in de war zit. ô Welke mannen, Letje! en moeten wy ook trouwen? dat ziet er gek voor ons uit.

* * *

HON-

HONDERD-VIERDE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan den Heer HENDRIK EDELING.

WAARDE HEER!

Het stout Meisje! Zy gaat te veel uit, maar kan ik dat beletten, daar ik weet, waar en met wien zy gaat? Wees echter gerust! Zy verdient alle uwe achting, zo wel als alle uwe liefde. Zy is bezig een Brief aan u te schryven. Ik geloof niet, dat gy meer verlangt om dien te zien dan ik. Zy heeft met my over u gesproken. Gy zult zeker, ken ik haar wél, eens de gelukkige man zyn. Zy heeft uw aanzoek aan haren Voogd geschreven; zy heeft uw Vader gezien, maar hy heeft de eer niet, zegt zy, van haar te behagen: *'t Is een norsch zwart kykent man.* Gy weet zy spreekt, zo als 't haar voorkomt? Ik hoop, dat zy de bedenkingen uws Vaders toch nimmer hore.... Ik heb den Brief gelezen, zy gaat hem cachetteren: ik sluit deezen, om hem met den haren te kunnen verzenden.

Ik ben uwe Vriendin,

M. BUIGZAAM, Wed. P. SPILGOED.

HON-

HONDERD-VYFDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer HENDRIK EDELING.

WEL-EDEL HEER!

Myne achting voor u moet wel zeer ongegront zyn, indien ik ooit reden heb my te beklagen over het schryven deezes Brief. Dit stel ik onder het onmooglyke; ik zal des, in dit opzicht, aan uw verzoek voldoen.

Zie my voor zo eene Beuzelaarster niet aan; dat ik my niet zoude vereert achten met de gevoelens, die gy voor my betuigt. Waarlyk, myn Heer Edeling, ik zie zéér wel, dat gy verdient met onderscheiding behandelt te worden. Indien gy niets meerder begeerde dan myne vriendschap, zeer weinig zoudt gy meer te wenschen hebben! Doch ik zoude u onedelmoedig behandelen, indien ik u reden gaf om te denken, dat ik in u iets anders dan eenen Vriend beminde. Het zal my, in dat karakter, hoogst aangenaam zyn u weêrom te zien; want ik ben met byzondere hoogachting,

Uwe Dienares,

SARA BURGERHART.

HON-

HONDERD-ZESDE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MYN HEER, ZEER GEACHTE EN BEMINDE VOOGD!

Myn pligt elscht, dat ik u het volgende melde. De Heer Hendrik Edeling heeft by my aanzoek gedaan. Indien ik immer van ſtaat verander, verdient hy my daar toe te doen overgaan, of ik verdien hem niet; maar ik heb geen zin in voor eerst hier toe te beſluiten: Nog geen twintig jaar, en zo volmaakt gelukkig als ik nu ben! Ik heb echter billyk geöordeelt u, die my als een Vader bemint, dit te zeggen; want van goedkeuring ben ik ſteeds verzekert. Myn verlangen naar uwe komst is zo groot, dat ik die niet kan uitdrukken. De waardige Vrouw groet u met achting, en ik ben, met een dankbaar hart,

Uwe gehoorzame Pupil,

SARA BURGERHART.

HONDERD-ZEVENDE BRIEF.

Naamloze Brief aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MYN HEER!

Myne achting voor u, en de droevige gevolgen, die ik voorzie, doen my u het volgende schryven. Uwe Pupil gedraagt zich op eene wyze, die haar bespot, ja veracht, en u veel verdriet moet maken. Men ziet haar overal, en nu meest altoos met eenen Heer R.; een man van rang en grote goederen, maar ook een onzer eerste Ligtmisfen. De Dame, daar zy, nevens nog drie Juffrouwen, logeert, ziet dit alles, en vindt echter (schynt het,) goed, om dit onvoorzigtig ligtvaardig meisje haren gang te laten gaan. Zy is niet ryk; en grootschheid beeft voor niets zo zeer dan voor Armoede. Meer zeg ik niet. Hoef ik meer te zeggen? Uwe Pupil is ook zeer verkwistent in hare uitgaven; indien zy geene presenten aanneemt; dat ik niet weet. Zeker Heer loopt haar na; en ik geloof, dat zy dien man aanhoudt, om, ten behoorlyken tyde, hem (mooglyk) te trouwen; indien zyne oogen nog

niet

niets bytyds open gaan: —— Doch zy heeft hem betovert; —— zo doet zy elkeen.

Dit alles smart my! Ik beöog haar welzyn, en stelle u daarom in staat, om haar hier over, zo 't u goeddunkt, te onderhouden. Ik hoef u niet te zeggen, wie ik ben, en van welke Sex; —— dit doet er niets toe: —— zo gy wys zyt, doe uw voordeel met myn bericht; en zo gy er een goed gebruik van maakt, kan ik u meer melden. Intusschen ben ik met achting,

MYN HEER!

Iemand, die 't wel met u meent.

* * *

HONDERD-AGTSTE BRIEF.

De Heer JAN EDELING aan den Eerwaardigen Heer EVERART REDELYK.

WAARDE BROEDER!

Wat zegt gy nu, *mon bon Pasteur*, van uw lieven Neef Hendrik? dien je immers, met je eigen handen, zelf, in myn huis, gedoopt hebt; die, had ik hem in myne zaken kunnen missen, volgens uw raad en zyn begeerte, tot Predikant zoude gestudeert hebben; die wil nu met drommels geweld trouwen met een *wilde* meid *buiten onze Kerk*; met een *Gereformeert* Nufje. Nu, daar moest hy maar eens om komen! Verbruit, Pastoor, ik heb het zo Satans op hairen en snaren gezet; want, nu myn lieve Vrouw dood en weg is, regeer ik als Koning. Uw Zuster was de beste vrouw van de waereld; doch te mal met de Jongens. Luter zelf zou niet meer uitgevaren zyn in zo een geval als ik. Ja! fluiten! Daar hebje nu de boêl over de reê, en hy geeft voor, dat ik hem ongelukkig zal maken, indien hy haar niet krygt; met nog eene hele turfmand vol zulk geziegezaag, daar de jongens zo veel meê ophebben.

Ziet

Ziet gy, Pastoor, ik zou myn hoofd daar niet meê breken, maar Hein ziet er gansch ongedaan uit: hy kan niet tegen moeite; (ja, ik heb al rare jongens ook!) Neen: nooit laat ik dat toe. Maar den jongen evenwel zo maar te laten sterven, dat wil ook niet. Hy is zó bedreven in onze affaire, dat ik gerust myn flesje kan drinken, myn pyp roken, myn kolfje slaan, zonder dat er iets verzuimt wordt. Zo dat, dit kan ik ook nog al niet voor God verantwoorden. Ik heb ook een Brief geschreven aan haren Voogd; niet twyfelende of hy, die zo styf *Grotekerks* is, als ik oud rechtzinnig Luters ben, zou even eens denken als ik op dit stuk. Maar zie daar! daar kryg ik zo een antwoord. De drommel mogt met hem redeneren, en ook ik versta zyn Brief niet genoeg. Het komt my vóór, dat hy al vry grappig over 't Geloof denkt, en het zou veranderen, even als hy zyn rok veranderde, indien hy meende, dat eens anders geloof beter was. Hy spreekt net als uw lieve Neef van Broederschap. 'k Zeg *Broederschap!* Het zit er op met dat Broederschap, als verguldzel op een duits balletje. Men hoeft maar eens op hoogtyden, en zo, in de Kerken te gaan; daar zeg jelui Eerwaardens malkander hele Broederlyke dingetjes. Nu, dat mag ik wel horen: de Kerk is er voor, om het Geloof vast te houden. Elk moet zyn winkel voorstaan; dat is niet anders.

 Hoor,

Hoor, Pastoor, ik ben Luters, en dat, wil ik, zullen myn jongens ook zyn, of 't zal er vreeslyk honden. En die Bram is nog al heel wys met zyn Meisje! Ik zou nog, met myn beste pruik op, en den nieuwen zwarten rok aan, heel beleefr moeten vragen, of ik de eer mogt hebben.... weg.... weg!

Ik heb haar ook in een Herberg gezien, met nog twee wilde Knapen, en een andere Juffrouw. Hoor, ik zal 't nooit toestaan: ik wil geen vreemt goed in Luters erfdeel; dat 's maar uit. Geef my nu raad; wat moet ik doen? Schryf my eens, Broêrtje, hoe u dit klugtje van Heintje bevalt? Groet de Pastoorse, die my ook altyd ligt te katechiseren: ja, ik ben maar te goed.

Blyve met grote achting,

Uw Eerwaardes

Dienaar, Vriend en Broeder,

JAN EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-NEGENDE BRIEF.

De Eerwaardige Heer EVERART REDELYK aan den Heer JAN EDELING.

WAARDE BROEDER!

Wat is nu weêr te doen met uw Zoon Hendrik? Hoe is 't mooglyk, dat zulk een eerlyk edelmoedig man zo gedurig met brave kinderen overhoop legt. Denkt gy, dat gezag alleen den Vader maakt? Wordt gy liever gevreest dan bemint? Ik moet spreken, zo als ik denk; dit eischt de pligt van een eerlyk man, waarïn dan ook zyn ampt of beroep bestaat. O! Wat zou het my smarten, indien myne kinderen my nooit dan met eene angstige bedeestheid aanspraken! Ik ben de vriend myner kinderen; de uwen verdienen dat gy hun vriend zyt. De Heer Blankaart denkt wel; immers naar myn inzien. Hendrik is meerderjarig; indien gy leeft, tot hy vyftig jaar is, zal hy dan nog geen persoon uitmaken? zal dan nog uw *ik wil* zyn wet wezen? Gy hebt zeer brave Zoons; en 't is byna een mirakel, dat zy het zyn.

Ik ben het ook met den eerlyken Blankaart, over het stuk van Godsdienst, volmaakt eens.

Zo heeft de zalige Luter ook gedaan. Gy noemt dit geloof verlaten: noem het dolingen, die men voor dolingen houdt, te verlaten. Al wat ik niet voor waarheid houden kan, geloof ik ook niet: zo dat, dit is, in dit geval, zyn Geloof *belyden en beleven.*'

Ik sta verzet over het gezont verstand deezes mans. Hoe misselyk hy zich ook uitdrukt, zyne redenen zyn goed, en doen zo veel eer aan zyn hart, als aan zyn verstand. Ik moet kennis met dien man maken: zyne liefde voor de jonge Dame neemt my sterk ten haren voordele in. Want, dat gy haar op die plaats met jonge lieden gezien hebt, betekent niets; dit hoef ik u niet te bewyzen, hoop ik.

Ik ben de eenigste man, zegt gy dikwyls, die u mag tegenspreken: van die vryheid moet ik in deezen gebruik maken. Nooit kan ik geloven, dat myn Neef Hendrik zyn hart zoude schenken aan een Meisje, wier karakter niet onberispelyk is. Ik ken zyne goede beginzels; ik weet, dat hy een vyand is van alle zedeloosheid, en dat gy, van dien kant, niets te vrezen hebt; was dit zó, (waar aan ik niets geloof, of mag geloven,) dan moesten wy de zaak anders behandelen.

De eenige zwarigheid is dan deeze: *zy is van de publicque Kerk.* De Lutersche Leer voortteplanten, door het aanwinnen van kundige

Be-

Belyders, is myn pligt: en ik zou het altoos afraden, dat jonge lieden met iemand trouwen, die in Geloofsftukken dermate verfchilden, als de *Protestantfche* met de *Roomfche* Christenen: maar alle dwang is ten fterkften aftekeuren. Dit heeft geen plaats omtrent *Calvinifche* en *Luterfche* Christenen. Alles, wat de Heer Blankaart dit betreffende zegt, ben ik bereit te onderfchryven: ik voeg er des niets by.

De Kerk is, om de Leer van het Euangelie te verkondigen, om te ftichten, te vermanen; en, moet het zyn, te wederleggen. De Apostel Paulus fchynt het ook zo begrepen te hebben, want hy zegt: *Een Leeraar moet niet twisten, maar vriendlyk zyn tegen allen.* Hoe verre driftige domkoppen, van onze en der Gereformeerden zyde, het fpoor byster zyn: zy betwisten echter elkander, Gode zy dank, den Hemel niet. Laat u dan vinden! of gy zult u in huisfelyke verdrietlykheden dompelen. Geen Burgerlyk gezag zal u te ftade komen, indien uw Zoon eens geraden vondt, u daar voor te brengen. —— Dit is myn antwoord. —— Myne vrouw en kinderen groeten u hartlyk, en ik ben

Uw van harten genegen Broeder en Dienaar,

EVERART REDELYK.

HONDERD-TIENDE BRIEF.

De Broeder BENJAMIN aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

ZUSJE LIEF!

Ik ben tweemaal vergeefsch aan uwe woning geweest. Ik ben doods verlegen. Daar heb ik by haar geweest, en haar zo dobbent, en in zulk een afgezakten ſtaat gevonden. ô Kéa! Kéa! wy zullen haar verliezen: En wy hebben haar zo nodig; zy is ryk, en geeft veel verkwikkingjes aan ons, vromen in den landen. Wy leven grotendeels van haar: de kruike is voor ons niet verzegelt gebleven; en ons deel was een Azers deel, vol vettigheid en vol zoetigheid. ô My is bange, my is zeer bange: wy, vrome menschjes, zullen bekent worden. Die Blankaart! ik beef, als ik om hem denk; 't is een Enaks kind, groot van ſtature; ik ben een ſtinkent Niet by hem.

Zy is danig ontſticht door jou Brief; ſchryf dan een Briefje, dat je berouw hebt; en geef den Engel Satanas den ſchuld: je weet, die is onze Vryſpaal. Schik u wat naar heur zwak

geloof. Overleg dit alles zo eens: ik heb geen tyd. Denk, dat wy haar nodig hebben.

Zusje, Zusje, 't zwiet breekt my uit. Ik zal al myn achting, ik zal myn kostwinning verliezen: wie zal nu van my 't Geloof leren? Wy moeten ons haasten. De kwaaje is naby! Wy zullen voor Blankaart moeten bukken. — Overleg deeze dingetjes zo eens in uw harte. Ik heb rust noch duur. Stel my gerust, dat je er iets op weet. Gy zyt zeer wys, dat weet ik. Je weet, Kéa, hoe de zaakjes tusschen ons staan? dat myne ziele aan uwe ziele kleeft? dat heb je immers *by bevinding*, hertje? Wy moeten haar houden, kind. Offchoon gy my tot een Gouden Vat verstrekt, zy is echter een Aarden Vat, dienstig tot ons gebruik. Is het zo niet, liefstetje! Wees toch nooit meer jalours; och! jy hebt geen reden daar toe: ik heb myn deeltje aan u; dat heb ik, och ja! Ik verzegel dit briefje met een geestelyken liefdekusch, en ben uw eigendom.

BENJAMIN.

* * *

HON-

HONDERD-ELFDE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP aan den Broeder BENJAMIN.

Wie heeft ooit groter gek gezien, dan Benjamin? Hoe is het? Fopje my wat, of hoe weêrgâ zit het? Voor my veinzen? Voor my de fyne Filebout uithangen! Laat naar je zien, zotte jongen. Wy moeten haar bedriegen; dat's 't al. En daarom moeten wy de handen in een slaan. Zouden wy zo een zot dier ooit gezogt hebben, was 't niet om den smul? en gy houdt u van de mallen? Ja, Blankaart kent ons zeer wel. Hoor, Ben, de frettery is uit: wy moeten haar nu nog plukken, en dan — de hele Waereld is voor ons open. Zy moet het gelag betalen: de jonge Juffrouw B. moet er niet by lyden. Blankaart is een Duivel van een Vent, hy liet u publiek geesselen, en ik moest in 't Spinhuis, zo wy aan haar goed ons vergrepen; ik weet wel, dat er los geld is; en dat zy intrest moet ontfangen; alles mondeling. Toon nu, dat gy my lief hebt: ik zal 't Briefje schryven, en morgen er gaan. Kom ook. 't Geweten? ô dat is een bullebak voor u en my.

Die gy kent.

HON-

HONDERD-TWAALFDE BRIEF.

Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

LIEVE VRIENDINNE!

Daar heb ik, als ik het alles nareeken, zo een twee dagen en drie uuren in de magt des Satans geweest: hy gaf my die godloosheid in. Hy heeft my verleit. Och Zusje, Zusje! ik ben gevallen: ik ben wanhopig, ik ben elendig. Die duizend-konstenaar was het, die my dien gruwelyken brief deedt schryven. Zo heb ik te veel op eigen kragtjes vertrouwt, och ja! mogt ik er maar door geraakt zyn, en nooit weêr op my zelf vertrouwen. ô! Het ging my, zo als de Eerwaarde van der Kwast plagt te zeggen: *de Conscientie is de Klapperman uit de hartestraat, die de menschjes waarschuwt voor den brand van de Hel.* Gelukkig, dat myn oude mensch niet te diep was ingeslapen; och! dat was regt dierbaar.

Verberg toch alles, om der Vromen wille. Gy kent de diepten des Satans. Mag ik mor-

gen by je komen, en dan blyven op 't geen je maar hebt? Schryf my dit, of ik verval tot wanhoop.

Uwe zwakke Zuster,

CORNELIA SLIMPSLAMP.

HONDERD-DERTIENDE BRIEF.

De Broeder BENJAMIN aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

ZUSJE LIEF!

Ik begryp je! Wees gerust: om u sta ik den Duivel. Ik heb het zeer druk in myn werk; doch kom morgen; ik ben al verzogt. Alles is om het hare, en om u.

Gy kent my.

* *
*

HONDERD-VEERTIENDE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw CORNELIA SLIMPSLAMP.

KEETJE ZUSJE!

Wat is er een pakje van myn hart! Neen, dat kon ik niet doen; myn geweten wilde niet. Nu is 't weêr licht by me; ik heb alles verbrant. Kom tog vroegjes: och! ik ben zo ontsteld geweest. Nu, Bregtje zal *het Gemeste Kalf* slagten, om dat ik myne Zuster heb weêr gevonden, die in 's Duivels hol gezeten heeft. Broertje komt ook, hy is zo gemoedelyk in zulke dingetjes. Zo komt het goed uit het kwaad; en nu is myne ziel weêr gebonden aan uwe ziel: niet waar?

Uwe Zuster in den Here,

Z. HOFLAND.

* * *

HON-

HONDERD-VYFTIENDE BRIEF.

De Heer B. SMIT aan den Heer WILLEM WILLIS.

MYN BESTE WILLEM!

Nu hoop ik u in 't kort *myn Broeder* te noemen. ô Myn aandoenlyk, vol hart! Ik moet u myn geluk melden. Alles is my gunstig! Uwe uitmuntende Moeder, uwe lieve Zuster, uwe waarde Tante, allen ſtaan my mynen wensch toe; en de Erfnis, my ten dele gevallen, heeft de gròte zwarigheid geheel opgeruimt. Gy, myn Willem, zult zeker niet met haar in dit punt verſchillen? Wy waren altoos Broederlyke Vrienden: dit ſtelt my gerust.

Ik ben by uw braven Patroon geweest, om hem over het uitzetten van contanten te raadplegen. Kundig en eerlyk; zie daar, in twee woorden, zyn karakter. Hy ſpreekt van u, of gy zyn Zoon waart, en ik geloof, dat hy niet ongaarn zien zou, dat zyne jongſte Dochter, een lief blont meisje, dunkt my, hem eene nadere betrekking op u gave. Uwe Moeder vereert hy boven alle Vrouwen; voor uwe Zuster heeft

heeft hy grote achting; maar over u wordt hy niet moede om te praten.

Ik moest, op het goed ſucces van myn Huwlyk, en op Willems gelukkige t'huiskomst, een glas morgenwyn met hem drinken. *Ja, ja!* zei de goede *man*, *je zult een mooi Bruiloftsvers van Willem krygen*. Hoe is 't Willem? maak je Verzen, en weet ik daar niets van? Ik plagt ook nog wel eens iets te doen; maar jongetje, zo ik geen beter Leeraar dan Dichter word, beklaag ik de Boeren, die my krygen! Nu, hy heeft myn geld aangenomen; ik ben wel dubbelt te vreden.

Des namiddags ging ik myne Naatjes Vriendin bezoeken. Willem, wel dat is een Engel, hoor! Ik gaf myn halve Erfnis, dat zy myne Zuster waar. Zy is meer dan ſchoon. Nooit zag ik, in een meisje van twintig jaar, zo veel oordeel, zo veel vernuft; zy is zo *vif* als een lichtſtraal: maar iets goedaartigs lacht in haar open, haar keurlyk getekent gelaat. En..... met dit al, zy is geen Vrouw voor u: uwe Moeder oordeelt juist; zy vroeg naar u, zo als zy naar een lieven Broeder vragen zou, en zei; dat gy de braafſte jongen waart, *die ooit een pen agter zyn oor ſtak*. De Dame, daar zy by logeert, is boven myne beſchryving. De fatſoenlyke, de zedige, de vergenoegde Vrouw blinkt in haar ten helderſten door: zy bemint Juffrouw

Burgerhart met tederheid; en ik geloof, dat liefde en eerbied deeze jonge Dame geheel aan haar verbinden.

Ik verlang ſterk om u hier te zien: myn bef en mantel zullen u immers niet van my verwyderen? Gy kent my te wél, hoop ik, om te kunnen vrezen, dat ik my zal toegeven in fouten, die de vruchten zyn eener *Geestlyke Hovaardy*, waar voor myn karakter niet berekent is; ja, waar voor ik de diepſte verachting heb. Myn amt verbindt my, om een nut Burger, een naarstig Leeraar, een vriendlyk Raadgever te zyn, om my te wagten van alles, 't geen de Geestlyke Etiquette ons, wel degelyk om wyze reden, verbiedt: maar ik zie geen 't minſte verband tusſchen een Leeraar, en een norsch, trotsch, onbeſchaaft bediller. De pligten van een eerlyk man zyn dezelfde, waar mede men zich ook in den Burgerſtand bezig houde. De zot van 't gezelſchap te zyn past noch u, noch my; de laffe toejuicher van onbetaamlykheden te wezen, betaamt niemand: niet om dat hy een Leeraar, maar om dat hy een braaf mensch is, vervult met die waardigheid, die hem, als een redelyk, denkent wezen, in eenen rang plaatst, waar in hy nuttig zyn kan voor allen, en zich zelf voorbereiden tot den zaligen Hemel. Daar ik echter, uit eigen vryën wil, dit ampt aanvaarde; daar myne kundigheden allen betreklyk

zyn

zyn tot het hoofd-oogmerk; daar studie myn vermaak, alle gezelschap my niet even goed is, kan men nagaan, dat ik in myn kring blyven zal.

Lieve Willem! heugt u nog wel, dat wy, als kleine jongens, met elkander speelden? en dat ik eens een goed pak slagen van u kreeg, om dat men u gezeit hadt: *dat ik tegen uw Moeder een bek getrokken had*; offchoon het onwaarheid was? En vreest gy niet, dat de Dominé u zal doen betalen, voor 't geen gy den armen slokker misdaan hebt? Nu, wees gerust; mantje, dit is de eenigste keer, dat ik uw goed hart wil bedroeven, door u te doen denken aan het eenig ongelyk, dat gy immer iemand aandeedt. Vaarwel, myn beste Vriend!

Altoos uw Vriend,

B. SMIT.

* * *

HONDERD-ZESTIENDE BRIEF.

De Heer R. aan den Heer G.

JAN LIEF!

Haal my de Satan! ik ben nog even wys! ja, ik zie het hexje nu en dan; ik heb ook met haar op het Concert geweest; maar ik ben nog even na, als toen ik begon. Hoe moet ik het aanleggen? *Liflassen?* dan lacht zy my van myn ſtuk; haar met een ſtemmig bakkes zeggen, *dat ik haar bemin?* Och! dat gaat haar niet eens aan haar koude kleêren, (zo als de meisjes zeggen.) Had ik haar maar ergens, daar myn haan koning kraait, dan zou 't procès ſpoedig aflopen: en zy zal niet zot genoeg zyn, om zich te durven inbeelden, dat ik een Burgers-Dochter zal trouwen. *Sultane Favorite*, Jan! is dat niet dubbelt wel? als *ik*, Frederik de eerſte, haaren Soliman ben. Ben ik evenwel niet een *Opgewarmt Bier* en *Broodskind*, gelyk myn Oom, de Kapitein, zyne Matrozen noemt, dat ik zo een charmante meid niet tot myn vrouw maak? Lief heb ik haar, waaragtig; dat is 't maar! Anders zou ik dus lang niet het masker voorhouden. Zy ſtondt al lang op de

groet

gro'e lyst. Maar, wat praat ik van liefde tegen zulk een liederlyken knaap als gy zyt? Een vrouw is by u een vrouw — loop, gy zyt myn gebabbel niet waardig. Ik heb echter nu een ander plan: dat zal niet misfen; en, zo de Weduw het in 't hooft krygt, om hare jonge Vriendin te geleiden, (zy ziet er óók wel uit,) dat zal den koop niet breken. Zoudt gy niet zeggen, dat ik al een gansch karel ben, als gy my zo hoort fnoeven en pochen?

Waarlyk, ik bemin haar; dat is al de zwarigheid; en nooit verlaat ik het Wicht, of ik ben razent zot naar haar; en wat denkt gy? Ik heb nog nooit haar hand gekuscht; 't is waaragtig, Jan. Zy is onnozel, dit is het, dat my zo ingetogen maakt: want, hoe vele vrouwen ik ook bedorf, ik heb nog al reguart voor brave meisjes. Een ligtvaardige is myn Pop niet, al was zy zo fchoon als deeze meid. — Doch dit is *to Bliktri* voor u.

Vaar dan wel.

R.

* *

*

HONDERD-ZEVENTIENDE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan den Heer HENDRIK EDELING.

ZEER LIEVE BROEDER!

Beide uwe laatste Brieven liggen nog onbeantwoort; hoef ik u te zeggen, dat de onverschilligheid aan mynen kant daar geen hairbreet schuld aan heeft! Immers neen: maar ik heb al myn tyd nodig gehad, om my tot eene loffelyke Promotie in staat te stellen: en, dewyl ik nu op myn vertrek sta, is er een hope drukte met afscheid te nemen, en alle *mes petites affaires* in order te brengen. Ik heb niet dan aan myn Meisje geschreven, want, hoe lief en waart gy my ook zyt; *honneurs aux Dames*. Als ik zeker slegts aan één van u beide, die ik 't liefst in de waereld heb, kon schryven, hoef ik geen Logica te verspillen, om u te doen begrypen, voor wie ik myn postpapier voor den dag haal. Uw Meisje moet waarlyk iets fraais, iets liefs, iets goeds zyn: of wilt gy dat ik zeg, fraai, lief, en goed? fiat! Gy denkt naauwlyks gunstiger over haar dan ik. ô Alle gy Goden en Godinnen, hoe vermaak ik my nu reeds, door

my te verbeelden, hoe onze Vrouwtjes, als een paar zoete keuvelkousjes, zullen zitten ſnappen, elk over haar man lief; hoe zy elkander duizend bagatelles in diepen geheime zullen mededelen; hoe elk gelooft, dat zy den besten Julſus tot man en voogd heeft; hoe zy, als 't wat later is op den Huwlyksdag, zullen raadplegen en zeggen: *heden Zusje, ik ben zo dingzig! was Uwé ook zo dingzig, toen je eerst aan die droevige kiespyn raakte?* Als ik my voorſtel, hoe wy, Heren en Voogden, met Vaderliefs op onze Luterſche koppen, en fraaije loſſe japonnen aan, onze Wyfjes agter aan klungelen, en het is: *hartje, liefje, kindje, en zeg je zó, Wyfje, en was dat waarlyk zo?* Hoe uw vlug diefje met een ſchonen jongen, en myn zoet ſchaapje met een teêr *vif* meisje aankomt, om Oota haar hof te maken; enz. *ó! Was het al zo ver*, zegt myn deftige Broêr! *Al met èr tyd*, zegt zyn vrolyke vriend.

Kunt gy my ook een huismiddeltje aan de hand geven, waar door ik in ſtaat geſtelt worde om aan Vader te zeggen: „dat ik, uit klink-„klare vrees van hem te mishagen, hem reden „gegeven heb, om zeer boos, zeer kwaad, „zeer driftig op my te worden?"

Jongen, geloof my, de liefde zelf was niet in ſtaat, om my immer te doen zeggen: „dat „ik Jaantje beminde." Altoos kwam my een

brok in de keel, als ik den man maar hoorde hoesten. Wyn drinken kan ik niet; anders had ik my al eens een knip gegeven, alleenig om my toch tot dat peil op te voeren.

Hoe zal 't gaan, Broêr lief? Maar dat moet zich zelf redden! U nu om raad te vragen is regt hollandsch; *eerst het kalf laten verdrinken, en dan den kuil dempen.* Als het te hoog loopt, frank ik naar Oom, den Pastoor: die is immers de eenigste sterveling, waar van Vader verdragen kan tegengesproken te worden? Geld heeft myn goed kind niet; zy is ook niet in staat, om my door erfenissen een penning te verbeteren. Maar, weet gy, wat de beroemde JEANNIN, Gunsteling van HENDRIK IV., zeide, toen hy nog maar Advocaat was, tegen dien Heer, om wiens Dochter hy vroeg? *Wat inkomsten hebt gy, myn Heer, om myne Dochter te onderhouden? — Niets, myn Heer, dan dit,* (op zyn voorhoofd wyzende.) *en myn pen.* Mooglyk zult gy in twyffel staan, of myn fonds wel zó goed is: maar ik denk altoos gunstig over 't geen mooglyk is. Hoe zal Papa toch opzien, als het geheim uitlekt! Nu! *die dan leeft, die dan zorgt!*

't Is met my hollen of stilstaan; want dit is nog maar de inleiding tot het geen ik u schryven zal. De Brief zal duiten kosten! — Hem! hem! om te beginnen.

Indien

Indien de Liefde u nog zo lang in 't leven laat, als er tyd nodig is om mynen langen Brief te doorlezen, (dat ik nog al hoop,) dan zult gy verbazende berigten nopens *my zelf* krygen. Ik zie my dan tot eene waardigheid verheven, waar op ik my wel wat airs geven mag; en als de Priester van Boileau agter myn driedubbelde kin, gelyk een haan van een ſtoter, door ſtappen. Doch kuiten en zulke kinnen ſtaan nog op den lyst der abſente vrienden; ook al! dat niet is, kan zo worden; de plaatzen zyn er in voorraad toe by de hand. ô Ja, Heer Broeder, ik ben, zedert drie dagen, *der beide Rechten Doctor*. En nu zit ik in een fauteuil, met den linker arm op myn lesſenaar, met een zware gevederde pen in myne regterhand, met het fyne puntje digt aan 't papier, terwyl ik op iets ſtaröog, ('t is het zelfde wat ook,) zeer diepdenkent een ſtuk pen kaauw, en geheel en al vervult ben met myn vriend Cornelis Edeling, dien ik nooit dan met eerbied betracht; over wien ik my hoogst verwonder: Niet over dien losſen Kees broêr, maar over myn Heer den jongen Advocaat, indien ik duidelyk moet ſpreken. Oordeel, of ik hier toe reden heb! Drie dagen gepromoveert, en al practiſeerent Advocaat! Ja! alreeds gepleit, voor eene ſtrenge Vierſchaar, en over een zeer teder ſtuk. O, zou dit my niet meer dan gewoonlyk verhoo-

 vaar-

vaardigen? daar ik openhartig beken, geen verstand genoeg te hebben, om my nederiger te houden?

O, wat moet de Waereld in my niet gezien hebben, toen ik, als een kleine gaauwdief, alle meisjes plaagde, met alle jongens vogt, altoos knikkerde en kootte, nooit leerde, en echter zo fiks myn les kon, als de stilste Huilebalg, die my by Monsieur verklikte! Geen wonder, dat ik zo rasch bekwaam ben! Ik deed altoos zo veel kattekwaad, dat ik elk oogenblik voor my zelf moest pleiten. Vader, weet gy, dagt niet, dat ik het met de Advocatery ver brengen zou: Doch hoe weinig occasie kreeg ik in huis, om hem te doen zien, dat dit myne bestemming was! Ik had kundigheden, die in zyn gebied onnut waren, en waar over myne meesters, en myne jonge klanten, alleen konden oordelen. Wat moet echter Amsterdam in my toen reeds gezien hebben, daar ik naauwlyks gepromoveert ben, of men adviseert my; en dit doet een Burger en Inwoner dier stad.... „ Wat *bruit*, (neen, dat's uw woord niet,) „ wat *scheelt* my uw Advies, uw Proces? „ spreek van iets, daar ik belang by heb, van „ myne Liefde, Keesje." Maar wat heb ik met uwe liefde te stellen? de Rechtsgeleertheid is myne Schone! zy vervult myn hart; zy heeft alle myne gedagten; zy benydt my den slaap;

even-

evenwel neen, laat ik niet liegen, myne schone is zo wreet niet, ik slaap als een roos, ik eet, of ik er op gehuurt was, en gloei van gezontheid. Ter zake. Kent gy eenen Heer op de ——, die zyn Oom, reeds buiten zyner *zinnenmagtigheid*, een Testament heeft doen maken, ten nadele van nadere Erfgenamen? —— *Ik ben hem niet.* —— Kent gy eene Mevrouw T., die dissolutie van haar Huwlyk verzoekt, om dat haar man vier maitresjes heeft? —— *Ik heb nooit van haar gehoort.* —— Kent gy dan de Heren A. en Z., die, om eenig misverstand, of wilt gy, ontdekt bedrog, de Compagnieschap breken? —— *Ik wist niet, dat die menschen in de Waereld waren.* —— 't Is raar! Gy kent die menschen niet, en woont in dezelfde stad. Wel, kent gy dan ook een jong Heer, die smoorlyk verlieft is op een meisje, doch wiens Vader dit niet wil toestaan, om dat hy over het Geloof wat anders denkt, dan dat meisje? Nu, Broêrtje! ontstel u niet! is die Heer uw vriend? ik ben de zyne, en zal dit op de kragtdadigste wys tonen. In ernst, Broerlief, Vader heeft my de hele zaak gemelt; en my, kunt gy 't geloven? daar over geraadpleegt. Niet als *Zoon*; (nu, dit kun je wel denken,) maar als *Meester Rechtsgeleerde!* Gy weet, hoe veel achting, hoe veel liefde ik voor onzen braven Vader heb; en dat ik myne eigen zwakheden voor de Waereld

reld niet zorgvuldiger zoude bedekken dan de zynen? Maar ik wenschte, dat alle Vaders, die wanen, dat ſtrenghcid en gezag het Vaderlyk karakter uitmaken, alle hunne Jongens tot Dominees of Advocaten lieten ſtuderen: dan zouden die, voor hun zestigſte jaar, nog eens, uit kragte hunner amten, mogen tegenſpreken. Maar de arme Meisjes, zult gy zeggen? Ja, die moesten zich maar onder onze veelbeduidende beſcherming ſtellen; iets, dat ik alle die zoete kindertjes ten hoogſten aanbeveel; zy konden altoos op ons hare ſchade verhalen, als wy geknipt zyn.

Ik heb Vader, met veel deftigheid, beduit, (lees hier, *pogen* te beduiden,) dat zyn Zoon Hendrik niet in ſtaat is, om eene Vrouw te willen fabriceren van een meisje, dat geen eer aan zyn deugd of verſtand doen zou. Ik heb pogen aan te tonen, dat geen verſchil onder de Protestantſche Christenen zo groot was, dat de Rechter immer in zyn voordeel de zaak zou beſlisſen; dat gy echter veel te braven Zoon waart, om zulk een heftig-middel, buiten den dringentſten nood, in 't werk te ſtellen. Ik heb gebeden als een kreupel, dat hy u gelukkig maakte! ik heb van uwe goede hoedanigheden zo geſproken, als myn pligt en hart my ingaven.

Stel nu vry myn Lykreden op. Zeg daarin,

by

by voorraad: *dat Cornelis Edeling, Burger en inwoonder der ſtad Amſterdam, geboren werd in het jaar ——; dat hy op verſcheide Binnen- en Buitenlandſche Univerſiteiten tot Advocaat gemaakt werd! dat hy zo welſprekent en zo eerlyk was, als 't met zyn amt overeen kwam; als Mensch was hy dus, als Advocaat dus, als Zoon was hy zo, als Broeder zo:* Hoe hy als Man, Vader, Grootvader en Overgrootvader geweest zy, kunt gy altoos invullen. Schryf eens aan Oom Redelyk. Vader ſchynt tegen het meisje ingenomen; hy zal, geloof ik, ook aan Oom ſchryven. Vaarwel wenscht u

Uw' Broeder en Vriend,

CORNELIS EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-AGTTIENDE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer JAN EDELING.

MYN HEER, HOOGST GE-EERDE VADER!

De zaak, die my, volgens uwe altoos geëerde orders, hier zo vele dagen gehouden heeft, is naar uwen wensch volkomen afgedaan. Ik vleije my, dat gy genoegen zult nemen in den yver, dien ik heb aangewent, om het dermate te dirigeren, dat ik u rekenschap van alles doen kan.

Mag ik nogmaals de vryheid nemen om te zeggen, dat myne liefde voor Juffrouw Burgerhart gegront is op de braafheid van haar hart; en dat ik *volmaakt ongelukkig* zyn zal, indien zy de myne niet wordt? Wat men ook moge uitstrooijen, zy is, en verdient te zyn, het voorwerp myner hoogste achting; en zy deelt nimmer in andere vermaken, dan die betaamlyk zyn, noch verkeert met menschen, die, om een slegt karakter, behoorden vermyt te worden.

Gy weet, myn altoos geëerde Vader, met welk eene blymoedige onderwerping ik alle uwe be-

bevelen heb gevolgt. Dit was een pligt, die de Natuur en de Godsdienst van my vorderden: Maar gy zyt Vader! gy zult my immers niet ongelukkig maken? Zo deeze wensch myner ziel my geweigert wordt, kan ik my geen lang leven voorſtellen. Ik gevoel my niet wel. De oneënigheden met myn Vader treffen myn, door liefde vertedert, hart zeer diep! Myne jaren en myn werkzame aart hebben my geſtelt boven die dwaze drift, die men doorgaans *liefde* noemt. Myne liefde is wel niet *Platonisch*, maar zy is echter myne reden ondergeſchikt; zy is bedaart, ſterk; zy rust op de innerlyke waarde van haar, die myne oogen ſtreelt; zy groeit dagelyks in zagte aandoeningen. Moet ik het opgeven, dan zal men zien, dat myne geliefde Burgerhart tot myn *leven* zo nodig was, als tot myn *gelukkig leven*. Laat ik u verbidden! Leg uwe vooröordelen af! Gy kent haar niet, geloof my! Heb ik u, myn geëerde Vader! ooit ergens in misleit? zoude ik het nu doen, daar de zaak niets minder is dan eene verbintenis voor myn geheel leven? Geef my de vryheid, om voor my zelf te kiezen. ô Laat ik u, ook voor deeze gunstige toegeventheid, mogen bedanken. Ik kies immers eene Vrouw voor my; ik zal met haar moeten leven. —— Ben ik, in myn zes-en-twintigſte jaar, nog niet in ſtaat, om uit myn eigen oogen te zien? Kunt gy my van ee-

nige

nige wuftheid in zaken van belang beschuldigen? Heb ik ooit my tegen uwen wil gekant? Moet ik nu my zelf dat verdriet aandoen? Laat ik u myn gansche leven mogen zegenen! Zo myne tederbeminde, als myne Vrouw, u met my niet zegent: zo zy uwen ouderdom niet ten troost, tot hulp, tot blydschap strekke; zo gy haar niet zult beminnen als eene lieve Dochter; vergeet dan, dat gy ooit een Zoon hadt, die zich tekent,

Uw ootmoedige Dienaar,
en liefhebbende Zoon,

HENDRIK EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-NEGENTIENDE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Eerwaardigen Heer EVERARD REDELYK.

EERWAARDIGE HEER, ZEER GEACHTE OOM!

De betrekking, waar in ik met u, myn geëerde Oom, sta, het groot vermogen, dat uwe bedaarde welsprekentheid op het hart myns geliefden Vaders heeft, en 't welk gy altoos ter uitbreiding der huislelyke rust hebt aangewent, doet my deeze keer weder mynen toevlugt tot u nemen; ik kan niet zo zeer zeggen om raad, als wel om hulp, ter uitvoering myns wel overdagten besluits.

Ik hoop, dat gy my genoeg kent, om gerust te zyn, dat myne liefde voor de beminnelykste Juffer, die ik immer kende, niet rust op enkelde schoonheid, maar dat myn reden myne liefde goedkeurt. Steeds was ik hoogst afkerig van alles, waarïn losbandige jonge lieden zich toegeven, ja wel eens hunnen roem stellen. Ik zeg dit niet, om my airs te geven op myn eigen deugd; die niet meer dan zynen pligt doet, is zeker geen buitengemenen lof waardig: ik zeg dit alleenig, om Uw Eerwaarde in bedenking te

geven, of ik dan nu zoude afgaan van die beginzelen, die uwe lessen, die myne zalige Moeders vermaningen, my hebben ingeboezemt, en by de opvolging van welke ik my zo wél bevonden heb? Of ik nu dwaas genoeg zyn zoude, om myn geheel leven ongelukkig te maken, door my te verbinden met eene schone bevallige vrouw, die noch een deugdzaam hart, noch een gezont oordeel bezat?

Ik ben, om ter zaak te komen, verlieft op de jonge Juffrouw Sara Burgerhart, eenige nagelatene Dochter van den Heer Jan Burgerhart en Mejuffrouw Hofland; die haar, (hoor ik,) een goeden stuiver gelds hebben nagelaten: by uitnementheid wel opgevoet, en gestelt onder de voogdyschap van den Heer Abraham Blankaart, nevens eene Tante, van wie zy, met goedkeuring haars Voods, vertrokken is; en gelogeert by Mevrouwe de Weduwe Spilgoed. Het karakter deezer Dame is van de grootste volkomenheid. Zy is zo verstandig als Godsdienstig. Myne Beminde is de gunstelinge, —— de tederbeminde Dochter deezer waardige vrouw: de jonge Dame bemint hare Moederlyke Vriendin met de eerbiedigste, de dankbaarste liefde.

Om u hier van eenige blyken te geven, zal ik u, en myne Tante, vier Brieven toebetrouwen, een van my aan mynen Broeder geschre-

ven,

ven, twee door Mevrouw de Weduwe Spilgoed, en een van myne Beminde. Als gy, na de lecture daar van, zult oordelen, dat ik eene dwaze keuze gedaan heb, zal ik zelf myne liefde afkeuren, en tragten te vergeten, dat er zo een Meisje in de waereld is. Ik zal voor u óók niet verbergen, dat myne Burgerhart zeer sterk gehecht is aan het bywonen van publike uitspanningen; dat zy de waereld ziet, en gebruik maakt van de gelegenheden, die deezen smaak voldoen. Hare grote levendigheid, langen tyd verstikt gehouden door eene kwezelagtige Tante, is hier van de éénige oorzaak. Zy is noch Coquette, noch *du Ton*, noch eene Mode-zottin; zy is een Meisje, dat de waereld zien wil, en nooit dan met fatsoenlyke lieden de publike plaatzen bezoekt. Zy is ernstig van aart, tot peinzens toe; zy is geheel aandagt voor alles, wat men over gezonde zedekunde, en Godsdienstige waarheden spreekt; zy leest veel, en altoos de fraaiste Boeken. Alles wat zy voor Beuzelingen houdt, behandelt zy ook niet anders. Dwaalt zy hier omtrent, (dat nog te betwisten is,) dan zal zeker de zagte pligts-herinnering alles afdoen. En zy, die zo volmaakt geschikt is, om het Huislyk geluk te genieten als te schenken, zal weldra minder trek hebben tot die vermaken, die meer haar vernuft, dan haar hart voldoen.

Dit beminlyk, dit braaf Meisje mag ik niet hebben, om dat zy in de fentimenten der *Gereformeerde Kerk* is opgevoet! 't Is waar, zy is dier Kerke toegedaan, doch is geen flaaffche naarvolgfter van feilbare menfchen. Myn Vader wil volftrekt, dat ik niet *buiten zyne Kerk* trouw. Stondt de goede man niet in het begrip, dat geen Vader moet reden geven aan zyne kinderen; dat zyn gezag alles afdoet; ik zou hopen, hem vroeg of laat te zullen overtuigen. Dit is zo niet! Zie daar, my ongelukkig! Want, zo my myn zielewensch geweigert wordt, dan vaarwel alles, wat my aan dit leven bindt!

Myn waarde Oom, zyn dan de verfchillen der publieke Kerk met de onze van zulken aanbelang, dat men zulke Huwlyken moet afkeuren, ja kragtdadig beletten? Ik zou uw onderwys fchande aandoen, of liever my zelf, indien ik zo onkundig op dit point ware als vele jonge lieden zyn: Ik zie deeze verfchillen wat anders in; en geloof, in allen ernst, dat er geen reden voor zo eene afkeuring zyn kan. Het Huwlyk is by my de allergewigtigfte verbintenis; men moet hierom met bedagtzaamheid overwegen, of er ook zaken zyn, die de harmonie der Gehuwden zouden kunnen benadelen; maar ik zie niet, dat het Huwlyk tusfchen Protestantfche Christenen ééne vredebrekende

zwarigheid kan opgeven, indien beide de Godsdienst van Jezus Christus, door eenen deugdzamen wandel, belyden en beleven; indien beide vry zyn van die *kinderagtige verkleeftheid aan iets, dat men ons gezegt heeft waarheid te zyn; eenig en alleen, om dat men het gezegt heeft.*

Ik bid u dès, myn waarde Oom, poog mynen Vader te bewegen! Laat hy my niet zó ongelukkig maken, als ik zonder myne Burgerhart zyn zal, immers zo lang ik dit kwynend leven behoude. Zo veel onrust knakt myn gestel, ik ben zeer onpasselyk. Myn Compliment aan myne lieve Tante, en de kleine familie. Ik ben met eerbied,

Uw ootmoedige Dienaar,
en liefhebbende Neef,

HENDRIK EDELING.

P.S. Ik leg hier ook by myn Brief aan den Heer Blankaart, en zyn antwoord.

* *
*

HONDERD-TWINTIGSTE BRIEF.

De Eerwaardige Heer EVERARD REDELYK aan den Heer HENDRIK EDELING.

MYN HEER, ZEER GEACHTE NEEF!

Ik bevinde my, met myne lieve Vrouw en talryk Huisgezin, zo gelukkig en gezont, als ik u, myn lieve Hendrik, nog eens hoop te zien. Uw Brief, met alle de byliggenden, hebben uwe Tante en ik met een onuitdrukkelyk vermaak gelezen en herlezen. Wy wenſchen, dat uw Vader zich zal laten bewegen, om het Huwlyk toe te ſtaan; wy verlangen vurig, om de waardige Dame, by wie uwe Liefſte logeert, nader te leren kennen. Het karakter van Juffrouw Burgerhart, vereert met de liefde en achting van zulk eene Vrouw, moet ons behagen; en als zodanig zouden wy ons vereert achten met uw beider alliantie, welke gezintheid zy ook, onder de Protestanten, mogte zyn toegedaan. Uwe Tante is verlieft op de waarde Mevrouw Buigzaam, en ſpreekt van haar juist zó, als men van eene oude trouwe Vriendinne ſpreekt. Gy merkt des, hoe zeer wy uwe keuze billyken? Maar, myn lieve Neef! gy begrypt ech-

echter wel, dat ik, *als Leeraar der Augsburgsche Confessie* niet zeggen kan: *Trouw eene Gereformeerde Vrouw.* Ik denk op dit stuk, zo als alle gematigde lieden denken: doch wat zal ik zeggen?

Ik heb reeds aan uwen Vader geschreven; ik hoop, dat hy zich nog zal bedenken: myn woord heeft toch by den eerlyken, wonderlyken man veel invloed. Niemand omhelst met meer genoegen de Harssenschim, van alle Protestanten nog eens vereënigt te zien; hoewel ik meen te moeten zeggen, dat dit niets dan een *Harssenschim* zy. De kragt der vooröordelen is sterk; de zeer uit elkander lopende belangen der menschen zullen niet minder arbeiden, om deeze harssenschim nimmer in eene waarheid te veranderen. De dwaze denkbeelden, die velen hebben van Godsdienst en Geloof, zyn ook niet zeer geschikt, om zo eene vereëniging uit te werken. De manier van Prediken, die yder in zyne byzondere Kerk (ik spreek van verre het grootste getal,) volgt, is weinig aanleidelyk om die hoop te vervullen. Zo lang de Leeraars des Euangeliums niet meerder op een deugdzaam leven, dan wel op het vast houden van byzondere begrippen aandringen, zo lang men gematigde Predikanten valsche Broeders, of schandelyk Onverschilligen noemt, zullen wy deeze verdeeltheden blyven bejammeren.

Uw waarde Vader meent het in ernst! 't Is by hem een gemoeds-zaak. Wat kunt gy doen, dan door zagte, vriendelyke middelen hem zien te bewegen? Wy zyn uwe Vrienden; uw Broeder is uw Jonathan. Bezorg u zelf geen recht: 't is uw Vader. Hy is, in velen opzichte, een zeer edelmoedig man; als hy zyn verkeertheid ziet, zal hy die verlaten, en gy zult, met zyne toestemming, nog gelukkig zyn. Beur u op, myn lieve Neef, en beveel uwe zaak aan Hem, die ons lot altoos ten onzen beste regelt. Alle groeten wy u met tederheid. Myn lieve Vrouw wil deezen nevens my ondertekenen: zy heeft u lief als haar eigen Zoon; zo ook uw

liefhebbende Oom,

EVERARD REDELYK.

en deszelfs Huisvrouw,

MARIA GOEDHART.

* * *

HON-

HONDERD-EEN-EN-TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

JUFFROUW BURGERHART!

Ik hoor lieve historietjes van u, al hele lieve ook! Hagel en Slypsteen, hoe kan 't zyn? daar je zo veel verstand hebt; en daar je beter je Geloof verstaat dan ik, God betert; en daar ik je altoos zo geraden heb, dat je toch den goejen weg op zoudt. Meisje, meisje! maak my niet boos; 't zal er anders op en over gaan; 't zal er eisements te doen zyn. Heb je dáárom zulke kostelyke Ouwers gehad, en moest ik dáárom zo wys met je zyn? Ik kom er blaauw af. Schaamt gy u niet zo te lopen rinkelrooijen met een overgegeven Ligtmis; en u te kleden, of je in een Fransche Winkel stondt? En Mevrouw Buigzaam! och ja; die laat Gods watertje over Gods akkertje lopen; zie, dat vind ik verdord gemeen van zo een' Vrouw.

Men hadt, kwamswys, geen trek tot het huwlyk; men was nog zo jong: men was nu zo gelukkig: zie zo; dat laat ik, ouwe gek, my maar zo op den mou spelden. En onderwyl

ſpeelt Madame haar rol, vliegt uit, en loopt met allerlei ploerten en ligte kwanten de godgantſche Stad door, komt by avond en ontyd t'huis, ja wel, zie; ik ben zo kwaad als een ſpin. Dáárom hadt gy geen zin in 't Huwlyk, met zulk een braaf man, denk ik; dat was de zaak: dan zou dat gedraaf en geloop uit zyn, en daar bedankte gy voor; niet waar? Myn naam zal evenwel geen Abraham Blankaart zyn, zo ik u, zo lang gy onder myne Voogdy zyt, geef aan den een of ander Parlevinker, al was hy zo ryk als de *grote Mogol*, en al was hy een Burgemeester van zyn hals. Ik denk, dat de brave Heer Edeling u nu wel zeer bedankt voor de eer van uw gezelſchap: hy heeft gelyk; ik zou ook zo doen. Antwoordt my maar niet, want ik kom in 't kort t'huis, en zal dan nader met u ſpreken. Ik ben

Uw Voogd,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

HON-

HONDERD-
TWEE-EN-TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

CHERE LETJE!

Ik verlang, dat gy t'huis komt. Ik heb verdriet; en ik kan het niemand dan u toebetrouwen. Myne Willis is te statig, te deftig; onze Moederlyke Vriendin kan ik het nog minder zeggen, want het raakt haar ook. Lees den brief van den Heer Blankaart: elke regel is een dolksteek. Myn ziel is beroert; myn boezem klopt van spyt, verontwaardiging, en droefheid. ô! Ik heb vyanden, myne Letje; maar wie is de snode, die my dus mishandelt? die my in het duister en onbekent grieft? Hemel! verdagt te zyn van misdaden, die nooit in myn gedagten oprezen! gehoont te worden om bedoelingen, die ik nooit had; dit is zeer hard, myne Lotje. Maar wie is die Ligtmis? de man in de maan, geloof ik; uw Broer is een brave Jongen; de Heer R. staat bekent voor een zeer ordentlyk man; en met wie anders heb ik ooit (want Edeling is buiten alle bedenking,) den minsten ommegang gehad? Och, met niemand!

Nyd,

Nyd, die my bekladt, gooit ook zeker dit lak op den Heer R., die my nimmer reden gaf om hem te schuwen: maar de smart, die dat monster my aandoet, is te groot, om daar ook eenen man, die my altoos met de grootste achting behandelde, in te doen delen. Onze dierbare Vriendin zelf vindt hem onberispelyk; en, zo zy niet geheel in het belang van den waardigen Edeling was, dan zou zy mooglyk zyn gedrag een nog beter naam geven. Ik heb vermoedens, . . . , maar neen! . . . dat zou al te slegt, al te verfoeilyk zyn. —— Hoe 't zy, ik heb een gerust geweten; ik heb my van veele dwaasheden te beschuldigen; doch ondeugden zyn my vreemt. — Ik moet geduld hebben.

Ik ga wat spelen, om te zien of ik my zelf kan opheffen uit deeze verslagenheid.

* * *

Daar ben ik al weêr; 't lukt niet! Ik beef, zo aangedaan ben ik. Hemel! verdagt te worden van zulk een man . . . . .

* * *

's Nagts, half twaalf.

Nu, myne liefde, heb ik u veel te schryven. Ik heb de goedaartige Lotje verzogt naar bed

te

te gaan, om dat ik noodwendig schryven moest. De zoete ziel stonden de tranen in de oogen, „ om dat zy merkte, dat ik droevig was; en „ dat onze Vriendin en ik niet zo waren (zei „ zy) als altoos; och dat deedt haar zo leet." Heeft zy niet een recht lief hart, Letje? Nu, ik zal haar ook altoos voorstaan, en te regt helpen.

Van middag viel er niets voor, dan dat Hartog vroeg, of de Heer Edeling hier niet meer aan huis kwam; waar op Juffrouw Buigzaam antwoordde: dat hy, om zaken van grote aangelegenheid, uit de stad was; er byvoegende, dat zy hem waarlyk altoos met genoegen zag.

Juffrouw Hartog. Ja, 't is een zoete prater, hy weet nog zo wat oppervlakkig meê te doen; schoon ik in 't eerst groter denkbeelden van zyn verstand had, dan nu.

Juffrouw Buigzaam. Ik geef my niet uit voor een vrouw van veel kundigheden, om dat ik te wel weet, hoe ik er mede sta: maar my dunkt, dat de Heer Edeling een verstandig belezen man is, en zyn gezelschap overwaardig.

Ik. Ja, ik heb misschien geen kennis van verstand, maar zo hy een Uilskuiken is, dan moet een man van verstand een schepzel zyn, daar ik niets van begryp; en ik zou een ducaat geven, om zo een man van verstand eens te zien.

Juf-

Juffrouw Lotje. Heden, Juffrouw Hartog, je waart evenwel de laatste reis zo in de weer, om hem tegen te spreken; was dat sop dan de kool wel waart? Zie, ik ben nou maar een eenvoudige sloof, maar daar zou ik my nog te wys toe rekenen.

Juffrouw Hartog. Ja, Edeling weet zeker genoeg, om met onze Sex zo wat voort te komen; doch dat hy geen vogel van de verhevenste vlugt is, heb ik al gezien.

Juffrouw Buigzaam. Mooglyk is Uwé van gedagten, dat elk, die zich niet met het air van Ongeloof voordoet, een lagen geest is; en dan is voor my niets raadzelagtigs in deeze uwe zeer vreemde gedagten over deezen waardigen jongen Heer.

Juffrouw Hartog (schamper lachende,) „ Aan „ de vruchten zal men u kennen," zegt de Bybel, en dat is immers waar?

Juffrouw Lotje. Heer, Juffrouw, gelooft Uwé dan in den Bybel? Gy zei laast, weet gy? op dien Zondag, toen ik zo zat te lezen in myn nieuwe Psalmen, dat de Bybel een mooi sprookje was; (*zy werdt root*;) ja, of gy root wordt, 't is evenwel zo, Juffrouw.

Juffrouw Buigzaam. Ei lieve, Juffrouw Lotje, moei u daar nu niet mede, om my plaisier te doen, Liefde! Is dit zo, Mejuffrouw Hartog, dat smart my; en ik danke Gode, dat ik nooit

nooit myne bekwaamheden heb willen tonen, in voor te wenden, dat ik niets geloofde; daar ik my niet in ftaat geftelt had, om wel te kunnen oordelen.

Juffrouw Hartog. Elk zyne verkiezing, en ik verzoek die vryheid, die ik u laat. Gy fchynt zeer gecoëffeert met uw Vriend; en vriendfchap vermag veel; doch dewyl ik de vriendfchap van zo een eigenwys Heertje niet begeer, is myn oordeel te vryer.

Ik. Eigenwys Heertje! die uitdrukking is niet verpligtent.

Juffrouw Hartog. Hoe! is de Heer Edeling dan uw vriend ook? (*my fpottig aanziende.*)

Ik. Mooglyk verdient gy geen antwoord, doch ik zal beleeft zyn; ja, hy is myn vriend; en ik vind my met zyne vriendfchap zeer verëert.

Juffrouw Hartog. Dat kan ik wel begrypen; en die vriendfchap doet *u* ook veel eer.

Ik. Zy zou zeker *u* niet tot fchande, en nog veel minder tot verdriet ftrekken, indien *gy* ten minften genoeg hadt aan zyne vriendfchap. (*zy werdt bleek.*) Kent gy den Heer Blankaart, Mejuffrouw Hartog? (*haar fterk aanziende.*)

Juffrouw Buigzaam. Heden; Liefde! wat vraag is dit nu ook?

Ik. Juffrouw Hartog zal my, vrees ik, verftaan.

Juf-

Juffrouw Hartog. Nooit hoorde ik, dat men vreesde verstaan te zullen worden: ha! ha!

Juffrouw Lotje. Nu, dat's my te geleert.

Juffrouw Buigzaam. En my ook, Juffrouw Lotje.

Ik. Ja! wist gy wel, dat *ik* zo eene Scavante was? of liever, dat ik zo t' onpas iets kon vragen? Wel nu, Juffrouw, 't zal u geen onëer zyn myn Voogd te kennen. Hy is wel geen geleert, maar hy is een eerlyk man; eene hoedanigheid, die ook al zyn prys heeft.

Juffrouw Hartog. Och, myn lieve kind, ik zou nooit geraden hebben, dat er zo een man in de waereld was, zo ik u zyn naam niet wel eens had horen noemen: neen, ik ken hem niet.

Ik. Men zou u occasie kunnen geven, om hem te leren kennen; doch hy heeft niets recommandabels dan zyn vroom eerlyk karakter.

Juffrouw Buigzaam. Zullen de Dames ook nog ergens van gedient zyn? anders zou ik verzoeken om te danken en laten afnemen: 't is my wat heel warm in de kamer. Wy allen bogen, dankten, en gingen de een hier, de andre daar. Hartog peinsde. Juffrouw Buigzaam ging in haar Tuin, zag hare bloemen met blyde vergenoeging. Ik stond voor 't raam, diep aangedaan over den ontfangen Brief. Frits hadt een mand spenage gesneden, die hy haar liet zien.

„ Ja,

„ Ja, zei ze, Frits, die Spenage staat my niet „ aan." — „ Zy is evenwel in uw Tuin gegroeit, Mejuffrouw." — „ Al was zy in „ myn Zydkamer gegroeit, Frits, nog staat zy „ my niet aan." — Ik wou, Letje, dat ik haar toen had kunnen uitschilderen; maar nog liever, dat gy haar toen gezien hadt! Ik ging zitten spelen, en wou myn verdriet weg zingen: 't was of myn vingers de kramp hadden: evenwel, ik dreunde lustig door. En Lotje vondt, dat ik mooi speelde; dat zeit al zo iets, niet waar?

Wy kwamen allen in de zydkamer byeen, om thee te drinken: Myn hoofd was vol, en ik kneep nu en dan een traan weg: wel naarstig aan de zakdoeken naaijende, terwyl Lotje breide, of zy er geld mee verdiende. — Daar kwam zo waar de Heer R. Het denkbeeld, dat hy beschuldigt was, om dat men my benydde, maakte my veel vriendelyker dan ordinair; me dagt, dat *ik* hem vergoeding doen moest; en dat denk ik nog. Hy hadt een zeer fraaije bloem op zyn borst; hy zag, dat ik er naar keek; durf ik u deeze aanbieden? zei hy; en ik nam die vriendlyk aan; hy was zeer fraai.

Juffrouw Buigzaam. Is myn Heer R. ook een Liefhebber van bloemen?

De Heer R. Ja, Mevrouw, en ik vind, dat in deezen, zo als in alle zaken, de Natuur de

Kunst oneindig overtreft. Ik heb ook eene kleine verzameling van vreemde gewasſen, die men maar zelden vindt.

Ik. De Heer Blankaart heeft my wel tienmaal belooft, my eens in den *Hortus Medicus* te brengen, maar 't is er nooit toegekomen; en ik hoor, dat daar zulke fraaije Planten en Heesters zyn.

De Heer R. Laat ik de eer mogen hebben, om u daar eens heen te leiden: gy zult met verrukking zulk een rykdom der Natuur beſchouwen; 't is er waarlyk fraai.

Ik. 't Zou onbeleeft zyn, dit verzoek aftewyzen.

De Heer R. Ik zou, om die eer deezen dag zelf nog verzoeken, maar ik ben geëngageert: mag ik morgen, als het zulk heerlyk weêr is, en zo zonnig als nu, zo gelukkig zyn, om de Dames daar heen te brengen?

Juffrouw Hartog. Ik bedank u; ik ben niet plantagtig; een bloem is by my een bloem, meer niet.

De Heer R. En wat zegt Mevrouw?

Juffrouw Buigzaam. Excuſeer my, myn Heer; huisſelyke bezigheden, en myne zwakheid laten my dit niet wel toe.

De Heer R. Deeze vriendelyke Juffrouw zal dan wel gelieven mede te gaan?

Juffrouw Lotje. Ik zou 't gaarn doen, maar

ik

ik moet morgen ogtend tydig by myn Oom en Tante zyn, om naar den Hout te ryden.

De Heer R. Zo dat, Mejuffrouw, gy zult u dan met myn gezelschap alleen zien te vermaken?

Ik. ô, Myn Heer, maak geen Complimenten.

Hy boog. Nog een kwartier gezeten hebbende, zeide hy, dat hy morgen ten vier uuren zou maken aan Huis te zyn, en vertrok. Onze Juffrouw Sçavante las; wy spraken weinig. Elk scheen in gedagten; myn kind zeker over haar vrolyk reisje naar den Hout; ik over den Brief; en Juffrouw Buigzaam? —— dat wist ik toen nog niet!

Na het thee drinken stondt de lieve Vrouw op, nam een boek mede, en ging in het Tuinhuis zitten; (zo als ik naderhand zag.) Ik was mistroostig, ongemaklyk, en stond ook op, my naar den Tuin begevende, om ruimer adem te scheppen. Doe ik u ook belet, Juffrouw Buigzaam? anders ga ik weer heen.

Zy. Integendeel, *uw* gezelschap is *my* altoos aangenaam.

Ik. Dan zal ik my by u zetten. (*Zy zag ondertusschen al in haar Boek.*) Ik moet u iets vragen. Zyt gy misnoegt op my? als dat waar was, dan zou ik zeer ongelukkig zyn.

Juffrouw Buigzaam. (*Haar Boek toedoende.*)

Misnoegt? Hier uit moet ik opmaken, of, dat gy my voor zeer grillig houdt, en dat hoop ik nooit te verdienen; of, dat gy meent, my eenige reden daar toe gegeven te hebben.

Ik. Zo ik u van grilligheid verdagt hield; dan zou uw misnoegen my niet ter harte gaan; dewyl ik begryp, dat capritieuse vrouwen geen meer achting verdienen dan capritieuse mannen.

Juffrouw Buigzaam. En doet het u waarlyk leet, dat ik niet zo gemeenzaam met u ben als van te voren?

Ik. Ja, zeker; maar dat gy my dit vraagt, treft my niet minder. Gy weet dan nog niet, hoe hoog ik u acht; of hoe hartlyk ik u bemin; en hoe zal ik u daar ooit van kunnen overtuigen? (*Ik had tranen in myne oogen.*)

Juffrouw Buigzaam. *Als* gy my in dat licht beschouwt, dat ik waarlyk uwe achting niet onwaardig ben, waarom maakt gy dan zo weinig gebruik van myne oprechte vermaningen?

Ik. *Als*, zegt gy met nadruk!

Juffrouw Buigzaam. Is het zo niet? Kom aan, wy zitten hier nu onder vier oogen. Laat ik eens met u praten: wilt gy?

Ik. Niets zal my aangenamer zyn. Maar zeker, zyt gy t'onvreden?

Juffrouw Buigzaam. Ja! en nog meer verdrietig: ik heb u te lief, om niet beide te zyn.

Ik.

Ik. Wees nu alles wat gy maar wilt, indien gy my maar lief hebt: Mag ik u echter vragen, wat u hier toe beweegt?

Juffrouw Buigzaam. Uwe eigene onvoorzichtigheid.

Ik. (*Ik werd ongemaklyk, en zy zag het ook.*) Myne eige onvoorzichtigheid!

Juffrouw Buigzaam. Niets anders.... Maar my dunkt, dat gy niet zeer gefchikt zyt, om thans onaangename waarheden te horen; en ik beken, dat ik geen recht heb om u die te zeggen, ten zy de vriendfchap my dat recht geeft. Willen wy de zaak daar laten?

Ik. Zo als gy verkiest: niemand hoort gaarne onaangename waarheden; 't is des geen mirakel, dat ik er niet veel fmaak in heb. (*Zy zag my zeer bedaart, doch niet minzaam, aan.*)

Juffrouw Buigzaam. O myn kind, fpeel niet met uw eigen geluk! (*Dit woord brak myn trotschheid; ik rees op, omhelsde haar, fchreide aan haar hals; zy kuschte myne gloeijende wang, trok een ftoel naast den haren en zei:*) Zit, myne Liefde; waarlyk, ik meen het wel met u. — (*Ik kon niet fpreken, ik fnikte.*) Zy ging voort: De Voorzienigheid, die alles in de zedelyke en natuurlyke waereld beftuurt, die altoos voor alle hare fchepzelen het beste beöogt, heeft u, tegen uw uitzicht aan, by my gebragt. Dat ik u lief kreeg, was zeer natuurlyk; dat gy my

met achting behandelde, insgelyks. Ik leerde u kennen; ik zag, dat gy een voortreffelyk jong mensch waart; en dat, zo gy altoos uw schranderer oordeel volgde, zo gy altoos in goede handen vielt, vooral, zo gy de vrouw wierdt van een achtingwaardig, u beminnent man, gy een voorbeeld in het huisselyk leven zoudt kunnen worden, om dat gy u dan zoudt verheffen boven uwe sterke neigingen tot zulke vermaken, die nooit onze pligten moeten uit den weg stoten, of zy worden hoogst afkeurelyk. Geen meisje van zulk een edelen geest doet ooit iets uit dwang; en mooglyk zou ik, indien dit het eenig goede middel voor u ware, uit alle vrouwen minst geschikt zyn, om u nuttig te zyn.

Gy krygt gelegenheid om eene party te doen, die zelf uwe zalige Ouders, (zyn zy nu nog vatbaar voor aandoeningen, die uit deeze beneden waereld ontstaan; iets, dat my zo voorkomt,) moet verheugen. Elk, die belang in u neemt, wenscht, dat gy toch moogt besluiten, om u van dat geluk te verzekeren. De man, zo beminlyk, zo edel denkent, en zo volmaakt geschikt voor u, als gy voor hem zyt. Wat doet gy? Dat gy hem nog niet genoeg bemint, om hem u zelf te geven, daar op is niets te zeggen: maar gy geeft u dermate toe in uitspanningen, die in 't oog vallen, dat de Waereld niet nalaat, om u zó aftebeelden, als gy nooit

nooit worden kunt; men houdt u voor *Coquet*, voor *une Dame du Ton*; voor een Meisje, dat zich, in alle hare daden, geen ander oogmerk voorstelt dan Divertissement. Kan ik, die u als myne eigen Dochter bemin, dit zien, zonder op u misnoegt, en over uw gedrag zelf bedroeft te zyn? Gy weet, Liefde, dat ik geen behagen heb in den Heer R.; ook niet, (dit volgt er uit,) dat gy met hem uitgaat. Ik kan, dat is waar, u wel geen reden geven van deeze ongunstige aandoening; doch gy weet echter, dat gy my veel genoegen zoudt aandoen, indien gy deeze, u onschadelyke, opvatting in acht geliefde te nemen: dat doet gy niet; en nog deezen namiddag geeft gy weêr uw woord.

Ik. Hadt gy my maar één woord gezegt!

Juffrouw Buigzaam. Wanneer moest ik u dit ééne woord gezegt hebben? Vóór de zaak gebeurde? gy waart niet zo gehumeurt als voortyds; gy hadt iets, dat u trof; en ik was de Confidente niet. ô Liefde! niets ontglipt my van u; ik moet voor u zorgen, myne genegenheid gebiedt het my, al zo zeer als myn pligt.

Ik. Ik heb vyanden; ik word gelastert.

Juffrouw Buigzaam. Dat kan niet anders; en zo gy voorgaat, met hen stof te verschaffen, zullen zy u nog anders kwellen. Maar, (om ons discours te vervolgen,) toen het voorstel geschiede? Ei lieve, wat recht heb ik, om

u in gezelschap te behandelen of gy myne mindere waart, aan wie ik alles mag zeggen? om, met één woord, als uwe Gouvernante te handelen? Ik denk, dat dit u óók maar matigjes zou hebben aangestaan.

Ik. Wel, wat kwaad is er dan in, dat ik met een fatsoenlyk man den *Hortus Medicus* ga zien?

Juffrouw Buigzaam. Net zo veel kwaad, als of gy u door Frits naar de kerk liet brengen. Van het kwade spreken wy ook niet: al, wat dien naam verdient, is beneden u; dat weet ik zeer zeker; maar, zo gy waarlyk myne Dochter waart, dan zou ik, al wat u geen goed gerucht door uwe vyanden kon geven, u volstrekt verbieden: *Het heeft immers zulk een haast niet, zoude ik zeggen, myn Heer; myne Dochter zal, met haar Voogd Blankaart, die haar dit belooft heeft, den een of andren dag dat vermaakje wel eens nemen.* Gy waart ook buitengemeen vriendelyk tegen hem.

Ik. Hy wordt, buiten zyn weten, om mynent wil beledigt; en dat valt my te zwaar, om hem, ook buiten zyn weten, daar geene vergoeding voor te doen: doch, zo uw mishagen gegront is, wel, gy zyt meesteresse van uw huis; wagt hem nooit meer af.

Juffrouw Buigzaam. Ik wagt hem nooit af. Hy is een fatsoenlyk man; ik kan my, op zo

eene

eene directe wys, van myn recht als Meestresse ook nog al zo niet bedienen: maar indien gy, ten zynen opzichte, minder gemeenzaam waart; indien gy, als hy inkwam, opstondt, onder het een of ander voorwendzel, en voornam, altoos te bedanken voor alle zyne aanbiedingen, dan zou de Heer R. wel dra verdwynen, en ons geen verschilstoffe aan de hand geven.

Ik. Daar toe heb ik geen reden; en dewyl ik hem niet anders ken dan voor een fatsoenlyk, aangenaam man, die zich een eere maakt in my plaisier te doen, kan ik daar niet toe besluiten; indien ik den Heer Edeling beminde, indien ik hem eenige hoop gaf op myne bezitting, dan was het een andere zaak; en ik zou dan juist doen, zo als gy nu van my eischt, dat ik doe.

Juffrouw Buigzaam. Ik eisch het niet van u; uw eigen geluk, uwe achting voor u zelf, uwe achting voor den Heer Edeling, eischen dit. *Ik* heb niets te eischen: al wat ik doen kan, is u ten besten raden, en dat doe ik waarlyk: gave de Hemel, dat myne zorg voor u geheel nodeloos was! want, hoe het ook ware, uw ongeluk zou myn hart doen bloeden. Ik bemin u, myn kind: ik zie zo veel goeds in u: uwe dwaasheden zelf groeijen op den besten grond. (*Ik weende.*)

Ik. Dierbare Vrouw! vergeef my deeze ee-

ne reis myne verkeerde, losse toegeventheid! Nooit, nooit zal ik u weêr bedroeven, gy zult alle myne daaden en gedagten regelen; ik zal den Heer Edeling recht doen. Ik heb dit alles zo niet beschouwt. ô! Wat zou ik ongelukkig zyn, zo ik u verloor! Dat zie ik meer en meer; maar ik zal alles vergoeden; ik zal met u, en met Letje huisselyk leven; wy zullen niet dan met Edeling, of haar Broêr, nu en dan eens een uitvlugtje nemen; als gy 't zelf goed vindt, anders niet. Zie daar, ik geef my, ter myner verbetering, geheel aan u over! (*Zy drukte my aan haaren boezem.*)

Juffrouw Buigzaam. Myn eigen lief kind! alles is nu wel, alles is afgedaan; ik weet, dat gy het oprechtste meisje van de waereld zyt; en dat gy ook doen zult, méér nog dan gy my belooft.

Na nog wat zittens en minzaam samenpratens, vroeg zy my, of wy wat wilden gaan musiceeren? ô Zeer gaarn, zei ik. Zy droogde, met haar eigen zakdoek, een traantje of vier af, kuschte my; haalde myn Voile wat neêr, op dat niemand myn beschreit gelaat zien zou, (denk ik,) en wy gingen elk voor 't Clavier. Nooit speelde zy zo verrukkelyk; al hare tonen stemden met myn ziel, en zy zong haar favorite Air:

Ah! que l' amour est chose jolie!

zo

zo heerlyk, dat myne vingers ſtil ſtonden. Vervolgens ſpraken wy van den Heer Edeling, en over zyne t'huiskomst. Hebt gy hem, vroeg zy, eenig gunstig onthaal toegeſchikt?

Ik. Wel, ik verlang waarlyk, dat hy hier is; ik weet het niet, maar er is iets zo ledigs, nu hy hier niet is: dunkt u dat ook niet? me dunkt, dat Letje en hy zo recht by ons behoren. Ik wist niet, dat ik zo over hem denken zou, nu hy hier niet is; doch 't is echter niet anders. (*Zy glimlachte, en noemde my Engel.*) En vraagt gy nu, ,, waarom vertrouwde gy ,, haar den Brief van uwen Voogd niet toe?" om dat ik, zelf voor deeze dierbare Vrouw, niet wil weten, dat zy in dit opzicht het zo wel hadt. Dit is mooglyk verkeert; maar neen: die vernedering is my te ſmartelyk.

Ik was byzonder ſtil onder ons ſoupéetje; Juffrouw Buigzaam insgelyks; beide mooglyk uit verdriet, dat wy verſchil gehad hadden. Lotje durfde niet ſpreken, dan met de Kat, en Hartog hieldt een deftig, ſtyf, peinsagtig air. Wy gingen vroeg naar bed, en nu ſchryf ik u deezen, om hem by de eerſte occaſie te verzenden. Nagt Liefde. Kom ſpoedig by

Uwe teder liefhebbende Vriendin,

SARA BURGERHART.

P. S. De Brief van myn Voogd
ſluit ik hier in.

HONDERD-DRIE EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer R. aan den Heer G.

VRIEND JAN!

Uit is de klugt! de myne — de myne is zy, moet, zal zy zyn. ô! Dat lief Bekje! En hadt gy waarlyk zin om den *Hortus Medicus* te zien? Nu, Schat, gy zult veel méér zien; of ik verdien voor fchelm uit het Regiment Ligtmisfen gejaagt te worden. En kon Mevrouw Buigzaam niet om huisfelyke zaken? ô Ik heb achting voor *huishoudende Vrouwen*; gy doet wel, fchone Weduw!

Bezorg, dat morgen voor den middag myn Fargon en de harddravers, *Kwast* en *Bles*, gereet zyn, om naar buiten, doch langs een omweg te ryden. Hou u daar van daan: ik heb u niet nodig; zeg alleen aan den Tuinbaas, *dat ik met een meisje kom*, dan weet hy genoeg. Hy moet my niet kennen voor 't nodig is; en dan zal ik hem dat wel beduiden. Hy is een gaauwe Kerel; hy moet maar niet weten, dat deeze Dame geen maitres van my is; want hy babbelt dan maar weêr van zyn confcientie; en, fchoon ik op geen hand vol ducaten zie,

als

als ik wellust kopen wil; zo hoef ik hem echter niet te vroeg ryk te maken. Ik zal Buiten zyn tegen vyf uuren., of half zes: de Fargon moet in 't koetshuis, en de Paarden moeten, zo als zy van voor't rytuig komen, op stal gezet worden. Ik zal de rest wel schikken. Philips moet maar te rug gaan.

Onthou myn orders wel. Daar! daar hebt gy vyftig ducaten, om uw schulden van eer te betalen. Ik ben flaauw van vreugd. Zo een meisje, zo een engel; zo rein als een Kind; zo onkundig van haar gevaar; die niet eens vermoedt, dat ik de Belsebub ben, die op haar bederf toelegt! want trouwen, Liefstetje, daar kan ik niet aan doen. Zie; zo praat ik al in en met my zelf.

HON-

HONDERD-VIER EN TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE NICHTJE!

Heb je niet al van myn droevig ongelukje gehoort? Och kind, Benjamin en Slimpflamp zyn met een groot gedeelte myner bezittingen doorgegaan: ik had zo veel Contanten, van afgeloste Obligatjen, en van myn Huis op den Nieuwen Dyk, in een kistje, aan goud. Maar zo bezoekt de Heere my nu, om myne gierigheid, en om myn vertrouwen op zondige menschjes. Ik leg onder een diep gevoel van myn schuld. Ik heb niet recht gedaan, ik heb my met den schyn vernoegt: nu bennen myn oogen open, en ik zie dat je zalige Moeder het beste deel hadt uitverkoren, en ik het gelaat; niets meer. Ik heb rust noch duur, ik mot je om vergifnis bidden, voor al de zondige daden, die ik omtrent u gepleegt hebbe; och ja! en dat je toch my al het ongelyk en al het verdriet vergeeft. Nichtje, Nichtje, wat heb ik je in gevaar gebrogt, om eene grote Zondaresse te worden! Nooit zal ik iemand meer om zyn

kle-

kleding versmaden, of achten. En ik hoor, dat je daar by zo een zoet Menschje inwoont, die eene regte Weduw is, al is zy zo wat naar de Waereld, wil ik spreken. Wat heb ik nu met myn eigen onbekeert hartje te tobben! Al jou goedje, en al je kostlyk gemaakt zilver, hebben zy laten staan, dat kun je allegaar krygen, tot je zilver poppegoedje inkluis, dat myn Heer Blankaart je eens mee uit Engeland bragt. Ik heb niets van je verdient, maar geef den Heer Blankaart een goed woordje voor my; en dat ik geen speld meer pretendeer. Je lieve Moeder, Nichtje, was evenwel myn eige Zuster. O, versmaadt uwe Tante niet, nu zy arm is! En Bregt is zo brutaal tegen my, en Bregt verwyt my nu, hoe dat ik met je geleeft hebbe. Nou, lieve Nichtje, schryf dat je 't my vergeeft; en hoeneer dat ik je eens kan komen spreken.

Uwe liefhebbende Tante
en Vriendinne,

ZUZANNA HOFLAND.

* * *

HON-

u in gezelſchap te behandelen of gy myne mindere waart, aan wie ik alles mag zeggen? om, met één woord, als uwe Gouvernante te handelen? Ik denk, dat dit u óók maar matigjes zou hebben aangeſtaan.

Ik. Wel, wat kwaad is er dan in, dat ik met een fatſoenlyk man den *Hortus Medicus* ga zien?

Juffrouw Buigzaam. Net zo veel kwaad, als of gy u door Frits naar de kerk liet brengen. Van het kwade ſpreken wy ook niet: al, wat dien naam verdient, is beneden u; dat weet ik zeer zeker; maar, zo gy waarlyk myne Dochter waart, dan zou ik, al wat u geen goed gerucht door uwe vyanden kon geven, u volſtrekt verbieden: *Het heeft immers zulk een haast niet, zoude ik zeggen, myn Heer; myne Dochter zal, met haar Voogd Blankaart, die haar dit belooft heeft, den een of andren dag dat vermaakje wel eens nemen.* Gy waart ook buitengemeen vriendelyk tegen hem.

Ik. Hy wordt, buiten zyn weten, om mynent wil beledigt; en dat valt my te zwaar, om hem, ook buiten zyn weten, daar geene vergoeding voor te doen: doch, zo uw mishagen gegront is, wel, gy zyt meesteresſe van uw huis; wagt hem nooit meer af.

Juffrouw Buigzaam. Ik wagt hem nooit af. Hy is een fatſoenlyk man; ik kan my, op zo

eene

HONDERD-ZES EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

MYN DIERBARE VRIEND!

Ik schryf, of begin deezen te schryven, aan het huis, daar de Beminde myner ziel, zedert gister namiddag vier uuren, niet is te rug gekeert..... Myn bloed stolt in myne aderen; liefde, angst, jalouzie, drift, weemoedigheid, maar vooral de tederste bekommering, verscheuren myn ziel dermate, dat myne ongesteltheid sterk toeneemt.

ô! Gy Engel onder de Menschen! Bekoorlyke, lieve lachende Lenteroos, zal een geweldige Deugeniet u baldadig verscheuren, en, na u bespot te hebben, onder zyne voeten vertreden.... Ysselyk vooruitzicht! wrede onzekerheid! alles is duister als het graf, als de paden des doods....

Kon ik, myn Broeder, maar zo veel bedaartheid herkrygen, om u mynen ramp in eene tamelyke order te schryven. Ik zal het ondernemen: de waardige Vrouw is, op myn sterk bidden en aanhoudent verzoek, wat gaan leggen;

gen; Juffrouw Brunier insgelyks. 't Is nu middernagt. Niemand beweegt zich; alles is ftil: ik hoor niets dan 't gekras myner penne.

Weet dan, dat ik gister namiddag, door overhaastig reizen, zeer vermoeit in de ftad kwam. Myn hart dreef my naar dit huis; ik moest haar zien, die ik, nu veertien dagen geleden, voor de laatfte keer zag. Ik had berichten opgedaan nopens den Heer R., en 't was hoogst nodig, die berichten aan de waarde Mevrouw Buigzaam en aan myne Beminde ten fpoedigften mede te delen. Met blyde, boezemverwyderende aandoeningen, trad ik den ftoep op: de Dame zelf deedt my open, eer ik nog had aangefchelt, hiette my welkom, vroeg of ik ziek geweest was, en verzogt my, om Thee met haar te drinken. Ik zag, dat zy alleen dronk. Hoe vaart, vroeg ik, myn lieve Burgerhart; is zy t'huis?

Zy. Het lieve Meisje is zeer wel; en ik denk, dat zy tegen den avond zal t'huis komen. Zy is eens met myn Heer R. naar den *Hortus Medicus*, om, ik weet niet welk, een vreemt gewas te gaan zien. (*Ik ontftelde zo, dat myn theekopje in myn hand beefde.*) Wat fcheelt u, myn Heer Edeling? Gy zyt immers niet jalours? Waarlyk, gy hebt er geen reden toe; 't is zuiver toevallig. ô Mevrouw! zeide ik, (*met myn aangezigt op hare naar my uitge-*

ftrek-

ſtrekte hand bukkende,) ô Mevrouw! het arm, arm Meisje! R. is de ſnoodſte Kerel, die ooit de Sexe lagen leide: wat zal van my — wat zal van haar worden? (*Ik zweeg van ſmarte. Zy was eenige minuten ſpraakloos, en toen ik myn gloeijent gelaat ophefte, zag ik dat zy eene flaauwte hadt. Ik ſprong op, ging uit de kamer, riep Frits, zei hem zagtjes: geef azyn, en zwyg. De goede man beſtorf, doch gehoorzaamde; ik bragt haar by haar zelf, doch met moeite. Hare tranen raakten los. Volg my, ſprak zy, in myn eigen vertrek; hier kan ik niet blyven in de zydkamer. Ik onderſteunde haar; ik vergat my zelf. Zy deedt zelf de deur toe, zat neêr, wenkte my om te zitten, ſcheen my meerder te willen vragen; doch kon niet. Ik moest ſpreken. Ik zei dan:*)

Ik heb u te plotsling het my gegeven bericht van dien Deugeniet medegedeelt; vergeef my dit. (*Zy drukte myne hand, en weende. Ik ging nog eens uit de kamer, en wenkte den knegt, om my een fles Wyn en Selſerwater te geven; hy deedt zo. Ik verzogt haar te drinken: zy kon niets dóór krygen; ik hield aan; het ging, en zy kreeg de kragt om my dus aanteſpreken:*)

ô! Myn Heer Edeling, welk een vreeslyk nieuws vertelt gy my daar! zo gy twee uuren vroeger gekomen waart, my zou dit allerdroe-

vigst geval niet zyn overgekomen. Gy kent hare onbekwaamheid, om argwaan te kunnen hebben; hy gaf er ook geen reden toe; ofschoon hy my dermate tegenstondt, dat zy my nu belooft hadt, nooit meer met hem te verkeren, alleen om my genoegen te geven. (*En toen weende zy weder; myne oogen druppelden.*)

Verdenk haar niet; ô! zy is onschuldig! gy zyt haar vriend, zegt zy, maar ik ben gerust, dat zy u bemint; zy weet dit zelf nog niet; zy gelooft het ook niet. Daar valt my iets in. (*zy schelde.*) Frits, ga eens ten eersten naar den *Hortus*, en vraag of daar niet een Heer en Dame is, hy gekleet in een gridelyne rok, met zilver, en de Juffrouw in 't geel taf. Zo men ja zegt, verzoek dan, of de Juffrouw ten eersten gelieft t'huis te komen; zeg, dat hier iemand is, om haar te spreken, die zit te wagten. — Hy vloog, doch zo behendig, dat de meiden er niets van merkten. Wel vyftig maal keken wy op de Pendule, op de Orloges. Wat bleef de Knegt lang uit! — Hy kan nog niet weêr zyn! — Eindlyk daar kwam hy, en binnen gelaten zynde, verhaalde hy: ,, dat een ,, der Tuinknegts hem gezegt hadt, dat zo een ,, Heer en Juffrouw reeds voor vyf uuren wa- ,, ren heen gewandelt, en dat wel de Plantage ,, dieper in." Zeer wel, zei Mevrouw, Frits, gy weet niets, belooft gy my dit? maar ik

ken

ken u; ga maar naar agter, doch gy moet niet uitgaan, ik mogt u nodig hebben. Hy ging zeer verslagen heen. Wy zagen elkander zwygent aan. Zy rees op, wrong hare handen, viel op een stoel neder: met hare oogen ten hemel geslagen. ô Genadig Wezen, (*smeekte zy,*) bewaar een kind, dat in de handen van een monster is!

Ten agt uuren hieldt er een rytuig stil; myn hart sloeg zo geweldig, dat het my pyn veroorzaakte: wy zagen elkander aan, maar 't was niet te zeggen, 't geen wy hoopten. Daar op hoorden wy de stem van Juffrouw Brunier, die met haar Oom van zyn Buiten kwam, en ons hadt menen te verrasschen. Zy tradt in, omhelsde Mevrouw, doch te rug tredende zei zy: „ ô God! wat is dit te zeggen? waar is myn „ Burgerhartje? Is zy ziek? ô Ik had rust „ noch duur; ik vreesde, dat er iets was; ik „ heb ook in vier dagen geen Brief gehad: ik „ ga by haar..." Blyf, myn Liefde, zeide de Dame: uw Burgerhartje is niet ziek; zy is wél; immers, zo veel ik weet.

Juffrouw Brunier. Wat is er toch? ik bid, ik smeek u, zeg het my!

Juffrouw Buigzaam. Juffrouw Burgerhart is niet t'huis; de Heer R... Letje, ik kan u niet meer zeggen. (*Het goede meisje bestorf als haar linnen, en ik herhaalde haar al wat ik er van*

wist. Zy weende, badt God, zei dan weêr eens, "dat het onmooglyk waar zyn kon; dat hare Vriendin zulke deugdzame begrippen hadt als iemand, dat zy R. in 't geheel niet beminde, enz.; kort gezeit, spaarde niets, om hare Vriendin te verschonen. Zy zal wel gaauw t'huis zyn, vervolgde zy; laten wy zo een Engel niet veroordêlen.

Juffrouw Buigzaam. Dat doen wy niet, Letje lief; maar R. is een der snootste fielen; och! ik bezwyk, als ik er aan denk.

Juffrouw Brunier. Waar is Hartog? waar is Lotje?

Juffrouw Buigzaam. Hartog is op een groot Soupé, en men moet haar opwagten: Lotje blyft van nagt by haar Oom en Tante, daar zy mede naar den Hout is.

Het werdt negen —— half tien; elke koets, yder rytuig, deedt ons luisteren, afbreken; wy bedrogen ons! De poort was nu toe, en —— geen Juffrouw Burgerhart!

Onze toestand gaat alle beschryving te boven. Verbeeldt u dien, zo gy kunt. Letje ging zich van haar pelise en hoed ontdoen; kwam boven op de kamer, die deeze twee Engelen te samen hebben; riep; „ Myn Heer, een woord!" Ik vloog naar boven: „ haal, zei ze, onze Vrien„ din; ik vind hier brieven." Deeze tyding gaf de zwakke vrouw kragts genoeg, om, door

my

my geleit, met bevende treden, den trap op te gaan. Letje floot de deur: ik was nooit zo aangedaan. Ik wierp my op den ftoel neêr, waar op zy het laast gezeten hadt, immers zo ik dagt, om dat zy, tot dat zy uitging, aan de Bureau hadt zitten fchryven. De pen lag nog op 't papier: ik kuschte die.

De Brief, zeide Juffrouw Brunier, is, zo gy ziet, aan my? Zy brak dien open; zy las, doch kon niet voortgaan: zy gaf hem my, om hem te lezen. Myne oogen fchemerden; myne tranen. . . . Och! myn waarde Broeder! maar ik fchaam my over myn gevoelig hart niet; gy weet wél, dat ik niet ligt tranen ftort. Ik las dien Brief, fchoon ik wel twintigmaal ophield: nu bleef myn ftem fteken; dan fnikte de Weduwe; dan fchreide Letje. Eindlyk zei de eerfte: „ ô dat oprecht, dierbaar, edel meisje: „ nu ontwikkelt zich een discours, waar van „ ik niets begreep!" Wy lazen den Brief van haren Voogd, by wien men haar belastert hadt. Ik floeg een boekje postpapier open, en vond er een Briefje in aan hare Tante. . . . Maar ik kan u alles niet fchryven; gy kent van hare historie niet genoeg. Nu zagen wy elkander aan, en, na duizend projecten gemaakt te hebben, die wy allen verworpen, was onze droefheid onuitdrukkelyk. 't Was nu één uur.

Juffrouw Hartog kwam t'huis, begaf zich naar hare kamer, en te bed: wy hielden ons stil. Mevrouw Buigzaam was zo ongesteld, en zo vermoeit en afgemat, door hare veelvuldige, en voor haar teder gestel verwoestende gemoedsbewegingen, dat wy haar deden besluiten, om te bed te gaan: zo ook raadde ik aan Juffrouw Letje: zy zoude zien, zeide zy, wat aangekleet te gaan liggen. — Ik ging naar de kamer der Weduwe; en, na eenige oogenblikken als in my zelf verzonken gezeten te hebben, beproefde ik, of ik zoude kunnen schryven. Zie hier, wat ik op het papier stelde. Niemand der bedienden dan de bedaagde trouwe Huisknegt, (die reeds een der Domestiquen van den Heer Spilgoed was, en zich gelukkig rekende, weder by zyne vorige Meesteresse in dienst te zyn,) weet, dat ik hier ben: in alle onze ontroeringen begrepen de Dames zo wel als ik, dat men van dit geval een diep geheim moest maken.

't Is half vier uuren; de dag begint aan te breken. Nog in geen uur worden de poorten geopent; daar komt iemand naar beneden.... men tikt aan de kamerdeur... ik ga zien, wie het is.

Het waren beide de Dames; zy hadden geen oog geloken. De goede Frits, die ook op was, bragt ons Theewater; wy ontnugterden. Juffrouw

frouw Letje sloeg voor, om den knegt zagtjes uit te laten; (de meiden-kamer is agter, boven;) om hem naar de Muiderpoort te zenden, om te zien. . . och, zei ze, wat mag ik praten! 't Is immers te beuzelagtig. Wy zwegen, en toonden dus, dat wy 't niet goed vonden. Wy waren des niet in staat, om maatregels te nemen. Ik was ziek van angst, en van myne vermoeijende reis. Wy gingen zagtjes weêr alle drie naar haar kamer: om dat Juffrouw Hartog ons dan niet kon horen; en zo al; 't was, dit wist zy, de kamer der jonge Juffrouwen, die mooglyk te samen praatten.

Ten vyf uuren hieldt er een koets stil: de koetsier schelde; de deur ging open; men gaf iets met veel haast aan den man. — Broeder! kan ik het u zeggen? ——— 't was myne Burgerhart! Wy zagen alles door het glasraam, in één oogenblik. Maak u uit den weg, zei Mevrouw, en deedt my in een Kabinetje gaan, my inluisterende: sluit het van binnen. De lieve Ontkomene vloog, met de handen voor haar oogen, Frits voorby, en wierp zich, op het punt van bezwyken, in een armstoel neder; zag Mevrouw Buigzaam, zag Letje, schrikte, deedt eene pooging om op te staan, maar de brave vrouw kwam haar vóór, sloot haar in hare armen, sprak niets. Saartje sprak niets. Letje sprak niets. Dit zag ik alles dui-

delyk door een fchreef van 't gordyn, 't welk binnen voor een glas van het Kabinetje hing, dat op de kamer licht ontfangt. Myn Beminde zeeg weder neêr; de dierbare vrouw lag myn Bemindes hoofd tegen haren boezem; Letje knielde aan haren fchoot, en gaf haar een glas water met Hofmansdroppels: beide deden haar alle mogelyke diensten. ô! Hoe moeilyk viel het my, niet te durven naderen! Ik fnikte eens, zelf door my te fterk te weerhouden. Zy hoorde het; zag wilt, maar vroeg niets. „ Wilt gy niet naar bed, Liefde, vroeg Mevrouw Buigzaam? gy zyt ziek." Saartje knikte van ja; en wees dat zy moest adergelaten worden, teffens te kennen gevende, dat zy hier, op de borst, zo benaauwt was. Letje zondt Frits naar een Chirurgyn, en de beide Dames hielpen haar uitkleden. Vreeslyk was haar goed verhavent; hare lubben waren gefcheurt, ettelyke boucles los; ik deed het gordyn toe: men moet de vrouwen eerbiedigen.

Nauwlyks te bed zynde, kwam de Chirurgyn, een oud vriendlyk man, die dit huis bedient; deedt de lating, voelde haar pols, en zei, dat hy oogenblikkig iets geven zou, om intenemen. Nog hadt zy geen woord gefproken. Nu weende zy; dat verligt my, zei de zoete Dame. Och, myne dierbare Vriendinnen! Verdenkt my niet! God is myn getuige. : . Ik

heb

heb u niet misleit, maar ik ben den schurk ontkomen: *ongedeert*, indien deeze ontsteltenis my niet hindert. Ik kan u nu niets zeggen; wees gerust; en dank den Hemel, dat ik onbedorven te rug kom. Mevrouw Buigzaam dankte God, zo ook Juffrouw Letje; schoof de gordynen toe; verzogt haar stil te liggen, en te zien, of zy in rust kon komen, haar verbiedende een woord meer te zeggen.

Onder voorwendzel, dat Juffrouw Letje de afgelegde kleêren in het Kabinetje ophing, sloop ik voorby. Mevrouw volgde my. Letje bleef boven.

In hare kamer gekomen zynde, viel zy my om den hals: geluk, beste der mannen! (was hare sterke uitdrukking,) de Engel is behouden. Zorg nu voor u; doe u terstond aderlaten, en zie, of gy eene kleine wandeling doen kunt, voor gy naar uw huis gaat; ik zal u tegen den avond weêr wagten.

Ik volgde haren raad, en kwam tegen negen uuren by Vader aan huis, die my uitermate vriendlyk ontfong, en ontstelde dat ik er, zo ongedaan uitzag. Ik zei, dat ik adergelaten, en zeer onpasselyk was. Hy raadde my naar bed te gaan, zo als ik ook deed, en nu, twaalf uuren, vervolge ik den Brief, in een ander huis begonnen.

Vaarwel, myn beste Vriend.

HENDRIK EDELING.

P. S. De-

* * *

P. S. Dewyl ik niet weet, waar gy u thans bevindt, zal ik deezen niet afzenden; ik hoop u alles, deeze zaak betreffende, te doen weten, al ware het, dat ik u de Brieven zelf overleverde.

* *
*

HON-

HONDERD ZEVEN-EN-TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw STYNTJE DOORZICHT.

LIEVE VRIENDINNE!

Ik ben te beschaamt, om je onder de oogen te komen, daarom schryf ik u deezen Brief. Och! ik ben een verloren menschje! Had ik toch naar je gehoort; maar, wat zal ik zeggen? ik geloof, dat myne zonden my alle deeze elenden hebben op myn hoofd gehaald, och ja! Ik was recht toornigjes op u, toen gy laast by my waart; want ik meende, dat je zo niet tot het diepste van ons wegje waart doorgekropen; dat het allegaar zo maar stukwerk was, om dat je zo weinig zin hadt aan Broeder Benjamin. Wat heb ik my voor den Here vernedert, om dat ik eenige agterdogt omtrent dien Huichelaar plaats gaf! 't Is een Belials-kind, een uitgepleistert graf, van binnen vol stank en doodsbeenderen. En zy is eene Jezabel. Zy heeft my strikken gespannen; zy heeft my op myn droggrond neêrgezet. Zy heeft my wys gemaakt, dat al myne ongerustheid ingevingen des Dui-

vels waren. Zy is eene Achitofelinne, die my nog voor agt dagen zo een goddelozen raad gaf, met opzicht tot myn Nichtje Burgerhart. Maar de Here liet zyn schepzeltje niet los: en toen schreef zy my een Briefje van berouw, in zulk een gezalfden styl, Styntje! zy kermde daar in, dat zy nu twee dagen en drie uuren in 's Duivels magt geweest was. O, 't was zo een dierbaar Briefje! En toen was het, dat zy tegen den Hyprocyt zei: *kom, laten wy een graf graven, ende Zanneke daar in werpen*; want zy liet my belet vragen; zy hadt zalving voor haar verbryzelt herte nodig, en Broeder zou dan, nu des Heren yver hem vervulde, eens regt ziel-naderende en gemoedelyk oeffenen. Wat stelde ik my een gezegent dagje voor! ja, Styntje, ik liet het gemeste kalfje slagten, en de zegeningen der linkerhand werden niet gespaart. Och, ik ben toch altoos zo een Kruipertje op het genadenwegje, en was zeer gesticht. Benjamin was eerst een regte Boanerges, en toen een Zone der vertroosting; en Slimpslamp was geheel in een afgezakten staat; doch daarna geheel heilige vreugde, zo zei dat Ezeltje. Ik merk, zei de goddeloze man, dat hier van avond een byzondere zegen over het werk van myn dienst is. Uw huis is een Bethel, Zuster, een Nieuwkerk, laten wy dan blyde zyn: drink, Vriendinnetje, je bent al te bedroeft ge-

weest,

weest, en je leven is den Sionieten dierbaar. Nu moet je weten, Styntje, dat ik niets verdragen kan; myn hoofdje is zo zwakjes, zo zwakjes: och ja! en toen raadden zy my wat te gaan liggen, en dat deed ik. ô Wat bezorgden zy my! maar ik was danig bedwelmt. —— 's Ogtends ontwaakte ik vry wel, maar ik was toch bezwaart, om dat ik onder zo vele stichting my door het schepzeltje had laten vangen. Bregt was ook ziek, zei ze. 't Was laat, toen wy opstonden; zy was stom dronken geweest. Daar ga ik in myn binnenkamer, en zie myn Geldkoffertje niet, daar het plagt te staan: „ Bregtje, riep ik, heb jy 't Kistje verzet?" „ Och neen, zei ze, is 't weg? en ook 't zou my wat zwaar zyn alleen." Want Styntje, ik had veel contant geld van afgeloste Obligatiën, en een Huis, dat ik verkogt had, en myne Juwelen lagen er ook allegaar in; en daar hing zo een groen kleedje over; och ja, Styntje. Bregt vertelde my toen, dat Keetje haar wyn hadt ingedrongen, (maar dat zei ze ook eens van myn Nichtje,) en dat zy haar toen in de keuken op kussens hadden neêrgelegt; meer wist zy niet te zeggen. Nog dogt ik geen kwaat van die Hellewigten. Och, dagt ik, Bregt zal de deur hebben open gelaten, en 't Kistje zal gestolen zyn! Ik zond een kruijer naar Benjamins kamer, en naar die van Kee; maar de Buren zeiden, dat

dat de Kamers leeg waren, dat zy voor een dag of agt wel meubeltjes hadden zien wegbrengen, maar wisten niet waarhenen. Ik ging voort naar Domine P., die my raadde het in de Courant te zetten, en zo te zíen, dat zy in handen der Justitie kwamen. Dat zal ik doen. Nu ben ik wel twee derde deel van myn goedje kwyt. En al myn Nichtjes goed hebben zy laten staan. Bregt, nu zy weet dat ik arm ben, bejegent my vreselyk en vreselyk. Nu zal dat jonge dartele Saartje lachen, en my bespotten; en de Heer Blankaart, haar Voogd, komt ook t'huis. 't Water is aan de lippen. Ja, dien man heb ik ook zo belastert; och ja!

Hy heeft het wel gezeit! Zanneke, zei hy, dat volk loopt op je zak, ze bedriegen je. Jy bent een regte Saulus, zei ik dan. En wat gaf Benjamin niet voor, dat hy zo eene innerlyke dingsigheid voor my hadt: hy was jong, moet je weten; hy hoopte, dat wy nog eens tot éénen vleesche zouden worden, wy die twee waren van natuur. Wel heden, Styntje, het er niet een heel praatje gegaan, dat ik één jok met den Broeder zou aantrekken; en heeft de Heer Blankaart, heel in dat Paapsche Vrankryk, er zich niet mede bemoeit? Als ik zo alles nadenk, zou ik myn gryze hair wel uit men hoofd scheuren. Myn geld, myn kostelyke geldje is weg, ik ben bedrogen. Och! wat ben ik een droe-

droevig ſukkeltje! En hoe zal myn Nicht nu tot opſpringens toe blyde zyn! Nu, zal zy zeggen, ſtraft onze lieve Heer myn Tante; die my zo kwalyk bejegent heeft. Zie, ik moeſt je dat zo allegaar eens ſchryven. Schryf een lettertje aan

Uwe elendige Zusje,

ZUZANNA HOHLAND.

HONDERD-AGT-EN-TWINTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw STYNTJE DOORZICHT aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

VRIENDINNE HOFLAND!

Ik weet nog niet, of ik my over uw geval bedroeven of verblyden moet: maar ik ben zeer neêrflagtig, als ik zie, dat er zulke goddeloze menfchen in de Waereld zyn, die, *onder den dekmantel der Godzaligheid*, erger doen dan zy, die niet leven onder de indrukken van Dood en Eeuwigheid. Gy zyt dan het flagtoffer hunner geveinstheid en godloosheid! Wat zal ik zeggen! De wegen des Heren zyn onnaarfpeurbaar, en de middelen, die hy aanwendt, om verdoolde fchapen tot de regte Kooi weêr te brengen, aanbiddelyk. Ik verheug my, dat de Here u zo lief heeft, dat hy u juist ontneemt, daar gy uw hart op geftelt hebt, en waardoor gy altoos in 't goede te rug gehouden wierdt. Ik heb u lang met meêlyden befchouwt, om dat ik zulk fchuim van Oefningsvolkje kende. — Ik weet, dat men daar, met oogen vol overfpel, en een hart vol boosheid, een vrybrief naar den Hemel krygt; en ik

Ik ben in lang voór een openbaar zondig mensch zo bang niet, als voor zulk soort. Wel, zo de Apostel Petrus eens in uwe Oeffening gekomen was, dan zou hy tegen Benjamin ook gezeit hebben: *ô! gy kind der Helle, vol van alle bedrog en godloosheid*, zo als hy tegen Simon den Tovenaar zei.

Ik heb u, daar ik God nog voor dank, gewaarschuwt. Wat zou ik my anders nu bezwaart gevoelen! Maar gy zaagt my aan voor hunne Vyandinne, en ik vond geen ingang tot uw verbystert hart. De Here zelf moest u uwe zonden voor oogen stellen. Gy waart gierig, onrechtvaardig, boosaartig, nydig; gy deedt uw eige Zusters Dochtertje te kort. De gierigheid zou u voor altoos bedorven hebben; want gy waart gerust in uwe ongerechtigheden; men maakte u wys, dat dit uwe Koningszonde was; dat gy zo iets moest hebben, om u laagjes te houden; zo een *Engel Satanas*, die u sloeg. Hoe meer gy afweekt van het kenmerk eens waren discipels des Heren, hoe meer men u wys maakte, *dat gy by Jezus waart.*

Om u tot bekering te brengen, ontneemt de Here u dat goed, en wel door uwe geveinsde Vrienden. Gy hadt met Gods oude Volk twee ongerechtigheden begaan. *Hem, den Springader des levendigen Waters, hadt gy verlaten, en u zelf gebroken Bakken uitgehouwen, die geen*

water en houden. Is u de Bekering ernst, wel zie daar, ik geef u een zeer goed Toetssteentje. Kunt gy Gode hartelyk danken, om dat hy u dat aangebeden geld ontnomen heeft? Kunt gy u in Gode verblyden, om dat gy uit zulk een *geestlyk Sodom* geret zyt? Kunt gy besluiten, om aan uwe Nicht schuld te bekennen, haar al het hare te geven? Kunt gy den Heer Blankaart om vergeving bidden, om dat gy zyn Voogd-Kind als gedwongen hebt, om, in hare jonge jaren, de ruime Waereld in te gaan? Ik vraag u niet, of gy uit waar berouw u voor den Here kunt vernederen; als gy het eerste doet, zal dat wel volgen; en kunt gy tot het eerste niet komen, het laatste zal u weinig helpen. Ja, Vriendinne, het zal danig op den ouden mensch der zonde aankomen. Maar dit is de ware zelfsverlochening. Dit is de Euangelische Leer. Dit is het *innig Christendom*. Buiten dit is alles ydelheid; *dan hebt gy geen Godsdienst.* Doet gy dit al? dan zult gy vreugde en rust hebben, en gy zult den Here danken, om dat hy u uwen afgod ontnomen heeft. Gy zult zien, dat uw verlies tot winst wordt.

Laat Bregt gaan, zo gy kunt; zy voegt beter by de Benjamins en Slimpslamps, dan by u. Ik zal u een goed mensch bezorgen, om uw werk te doen, tot dat wy weten wat en hoe. Vervolg de boze Huichelaars niet; 't is geld

ver-

vergeefsch uitgeven, en u zelf tot bespotting maken. —— Als ik weet, of gy mynen raad goedkeurt en opvolgt, zal ik verder met u spreeken. Beproef u aan het Heilig Woord, en laat my eens weten, hoe gy gezint zyt; want daar van zal myn gemoedshandel met u afhangen. Beproef ook, of myn raad uit God is. Altyd gedenk ik u in myne gebeden, want ik ben in waarheid

Uwe Vriendinne,

STYNTJE DOORZICHT.

* *
*

HONDERD-NEGEN-EN-TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer ARNOLD HELMERS aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

LIEVE JUFFROUW LETJE!

Ik heb in lang niet aan u geschreven; en ik zie u evenwel nooit, dan met een treurig aandenken aan mynen boezem-Vriend, uwen zaligen Vader! Maar ik begin wat gemaklyk te worden. Het is of ik tegen een Berg op zie, als ik denk om eens in de Stad te komen; het schryven zelf bevalt my minder dan voorheen. Ik word oud, Juffrouw Brunier: En nu ik weet, dat gy en uw Broêr Jacob wel geplaatst zyt, en gy beide u zeer wel gedraagt, is het ook zo gerust voor my, dat er niet veel te schryven is.

Uwe Tante heeft my gezegt, dat gy daar gelogeert zyt geweest, en dat Mevrouw Buigzaam de beste Vrouw van de waereld is. Zy sprak ook van eene der jonge Juffrouwen, daar inwonende, en kon er niet van uit, zo als gy in uw voordeel verandert waart. Gy geleekt het zelfde meisje niet meer, en hadt gezegt,

dat

dat gy dit alles aan deeze twee Dames verpligt waart. Cootje past ook weergaloos wel op, neemt zyne zaken wel waar, en leest meer dan voorheen. Wel, myn lieve Letje, myn tranen liepen over, en zedert uw's Vaders dood heb ik niet geschreit; en van myn lieve Vrouw Zaligers dood tot op dien tyd ook niet. Een man heeft vaste tranen, zy vloeijen zeldzaam, maar dan ook vloeijen zy van zyn hart. Och, dagt ik, hadt myn Vriend dit mogen beleven! Nu, dat is niet anders! Letje, gy weet niet, hoe ik uw en Cootjes geluk behartig.

Maar, Letje, ik ben er zeer voor, dat er in de waereld wat gedaan wordt. Een meisje leeft niet om een beursje te knopen, een steekje te breijen of te naaijen, een mooi Boekje te lezen, om eens naar de Kerk, of naar de Comedie te klungeien, of een plaisiertje te nemen: Neen, meisje, daar zyn veel wezenlyker zaken voor die lieve kindertjes te doen.

Gy weet, ik vereer het Huwlyk ten hoogsten: Alle jonge gezonde menschen, die een goed bestaan hebben, moeten trouwen; en ik heb nooit achting voor jonge lieden, die met kleinachting aan dien staat denken. De jonge lieden zyn eerder niet t'huis. Er is geen bestendigheid in de jongens, voor zy een Vrouw en een huishouding hebben. Hun geld druipt door de vingeren, zonder dat zy zelf weten,

waar aan het besteet is: de meisjes lopen als niets beduidende jolen uit en in, en lyden dikwyls overlast. Zy weten niet van daag, waar toe zy morgen leven zullen; en worden zy oud, wel dan is 't nog erger; dan worden zy fyn, of raken aan 't Spel; bemoeijen zich met alles; dollen met een Aap of een Kat; spreken kwaad van zoete jonge vrouwtjes en meisjes; gluren, met den fok op den neus, door de gordyntjes, wat de eene buurvrouw toch voor groente koopt, en wiens hond of daar toch op de stoep zit; proppen haar zelf met lekkernyen op; en zingen dan eens met bevende stemmen, (even of zy 't zeer bedroeft hebben:)

Het vleesch en kan in 't kruis niet ongevoelig wezen.

Voor dit alles wil ik u bewaren, Kind. —— ô! Ik vernibbel my, als ik zo zie, dat de jonge lui tot aan de ooren in 't werk zitten, en niet weten, wat het eerste te beginnen. Niet dat ik voor dat geheibei, en gesnor ben: neen, dat zyn ze ook niet altyd: ik zie op die sterke dryfveer, die jonge lieden altoos iets te doen geeft, en van allerlei beuzelingen en kwaad afhoudt. Een meisje van uwe jaren moet ook al aan de sjouw. Zy moet styven, rekken, vouwen, zy moet handen uit den mou steken; zy moet trouwen; dat is 't al!

Ik

Ik heb altyd met vermaak zo een aartig paar jonge menschen beschouwt; als het jonge Moedertje by de wieg zit te naaijen, of te breijen, en onderwyl eens aan den wiegband trekt, of eens helder door zingt; terwyl Man zyne affaire benyvert, en 's avonds met Wyfje zo recht huisselyk vrolyk is; maar, die onderwyl voor de huishouding zorgt en de boêl opgnapt, wat goeds voorleest, of vertelt, of met de kleine jongen speelt, en zegt, nooit zo gelukkig geweest te zyn als nu: terwyl zy insgelyks de vergenoeging zelf is. ô Dat is zulk een mooi schilderytje voor een gevoelig hart! Dan voldoet men aan de oogmerken des Scheppers, men wordt nuttig voor zich, voor 't Huishouden, en naderhand voor den Burgerstaat. Men wordt Wees-Vaders, Diaconen, Boelredders, Arme-Voogden; en men is in staat, om aan onzen Hemelschen Vader rekenschap te geven van den tyd, dien hy ons hier verleent heeft, en van de begaafdheden, die wy ontfingen; en als wy sterven, worden wy van brave lieden betreurt, zo als uw Vader, en dien liep op eenmaal alles tegen.

Nu moet ik nader komen. Gy kent myn Neef Pieter? 't is een brave Jongen, daar ik ook veel vreugd aan beleef; hy is mooi genoeg voor een jongen, en geen meisje heeft zich zyner te schamen, als hy eens op zyn best is aangekleet. *Hoe zit het, Pieter*, zei ik, *hebje nog*

geen zin om te trouwen? — *Ja, Oom*, zeit hy, *maar ik heb nog geen Meisje; maar ik hoop echter er wel een opteschommelen?* — *Nu, jongen*, zei ik, *zie eens uit, ik zal ook eens uit zien voor je.* Wel, dagt ik, is Letje geen goeije vrouw voor Pieter? De jongen is goed, heeft zyn verstand heelwel, en een gezont gestel; hy verstaat zyne affaires, en, als zyn tyd om is, zal ik hem in staat stellen om wat te beginnen. Kom aan, ik zal Letje dat eens voorstellen. Gy zyt een zoet, aartig meisje, fraai en bevallig genoeg; zeker, al was 't voor my. Ik vertrouw, dat gy nog geen pretendenten hebt, om dat gy er nooit van meldt. Myn hart is er op gesteld. Ik wou u ook zo heel graag een gedeelte van myn goed maken, zo als ook aan Cootje, als hy zo wel oppast; want gy zyt beide myn Vriends brave kinderen; dat is genoeg, en buiten Pieter heb ik geen bloedvrienden. Dwingen zal ik noch u, noch hem. Ik zal den vriend eens by u om 't een of ander zenden. *Gelegenheid maakt genegenheid*, en wel eens *een dief*, (al was 't ook van een meisjes hart.) Is dat zo niet; patientie! Bedenk u in voorraad hier eens over. Ik herhaal het, ik wil u niet dwingen; gy zult dezelfde genegenheid van my hebben. Ik weet nog, wat gy, ter liefde van uwen Vader, in het moeilykst uwer jaren, deedt; voor die gehoorzaamheid moet gy beloont, niet gestraft wor-

worden; en ik zou u ſtraffen, zo gy myne genegenheid, ten koste uwer eigene verkiezing, moest behouden. Ik denk hier toe ook veel te ernstig over het Huwlyk; en op my kwam al de ſchuld.

Ik ben vroeg getrouwt, doch verloor myne Vrouw binnen het jaar in de Kraam. En zedert heb ik niemand gezien, die ik haar plaats kon geven. 't Was een juweel, en zo jong, twee- en- twintig jaar; doch ik moet daar niet van ſpreken. . . . Zou uw Broer geen goed man zyn voor die lieve Juffrouw Burgerhart, Letje? Nu, bedenk u eens wel over dit alles, en laat my weten, hoe 't u voorkomt. Ik ben, met Vaderlyke liefde,

Uw en uws Broeders Vriend,

ARNOLD HELMERS.

* * *

HON-

HONDERD-DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND aan Mejuffrouw STYNTJE DOORZICHT.

WAARDE STYNTJE!

Wat heb ik daar een dobbingen en een ſtrydje gehad! Een recht pluishaartje met den ouden mensch, na het lezen van je zoet Briefje. Ik ſtond of men harsſens niet geſloten waren. Och! ik ben maar een *heilig Teutelkousje*, een *Dauweltje*; ik voelde wel, *dat ik er zo over getilt moest worden*, wil ik ſpreken; en, onder veel zuchtens en hartbrekens, kwam ik er toch door, *door dat enge Poortje, daar vleesch en bloed wel eens aan de posten en kozynen blyft hangen*, zo als Zuster Babbella zo fraai in haar Boekje ergens zegt. Nu, daar is ook wat van de *Ikheid* afgeſcheurt! Wat hadt de bedorven Wil uw zoet verzoekje graag een procesje willen aandoen! Wat ging er al om in my zelf! *ruizietjes en geestelyke knorpartytjes.* 't Was elendig! *Wat zul je met dat eigen werk doen?* riep de oude mensch. *Geeft je maar gevangen aan de zalige onmagt*, riep de geestelyke Luiheid. *Wat wil je doen?* ſchreeuwde de Satan,

jou

jou recht onhandig heilig kruipstertje, geef je aan my; je bent myn gevangene, ik moet je hebben, my kun je niet ontkomen, mee met my, mee my; en me dogt, dat hy me dan zo lelyk aangrynsde, dat ik niet durfde opzien. Maar ik volgde uw raad, en ik ging in 't Euangelie, en in de Brieven van Paulus zitten lezen, en toen zei ik: *Here! hier is immers uw woord: en Styntje heeft wel gesproken; ja dat moet ik maar doen!* Het Euangelie leert een *werkent*, geen *lydent Christendom*, en toen was 't of er tegen my gezeit werd: *volg Styntjes raad, en daarna zal ik tot u zeggen, wat gy meerder doen moet.* Och, toen stond ik op, en schreef een Briefje, en zie daar kryg ik dit antwoord! — Zou er nog niet wel een zaadje voor den Here in dat hartje liggen, Styntje? Bregt is in een Bierkroeg verhuist, met pak en zak, en ik zit nu moedermensch alleen. Ik heb daar zo een zoet Boekje gevonden, het hiet *Thomas à Kempis.* Wat is er een zalving in dat Boekje! het wil ook 't verloochnings wegje op. Styntje! schryf my toch nog eens: och, 't is my zo veraangenament. Ik ben

Uwe boetvaardige Zuster,

ZUZANNA HOFLAND.

HON-

HONDERD-EEN EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

LIEVE BROEDER!

Ik ging, volgens affpraak, dien eigen avond naar Mevrouws huis. Juffrouw Rien du Tout kwam by my in de zydkamer, en zei my, dat Juffrouw Burgerhart een zware koorts hadt, en dat de twee Dames by haar zaten. Wees zo goed, zeide ik, lieve Juffrouw, en laat my aandienen; zy deedt zo; en men verzogt my boven te komen. De beminde van myn hart merkte iets: wie komt daar boven? vroeg zy, met een zwakke ftem.

Mevrouw Buigzaam. 't Is de Heer Edeling, Liefde.

Zy. O, dat's goed! welkom, myn Vriend. (*Zy ftak hare hand uit, ik vatte die, voor haar bed geknielt zynde, en drukte die met onuitfprekelyke aandoeningen aan myne bevende lippen. Zy ging voort:*) Ik ben niet wel; de koorts, geloof ik: maar troost deeze dierbare Vriendinnen, ik heb zulk een hoofdpyn, dat ik niet veel fpreken kan. (*Ik zag haar vol ernst, vol liefde,*

liefde, vol medelyden, en teffens vol dankbaarheid aan; zy liet my hare hand; zy zag, dat ik sterk was afgenomen.) Zyt gy ziek, myn Heer Edeling? *vroeg zy*, (*vol deelneming.*)

Ik. Niet heel wel; maar myn reis was moeilyk; en het verlangen, om u weder te zien; heeft my dag en nagt doen doorreizen, op zeer ongemakkelyke Postwagens.

Zy. Gy moet iets gebruiken.

Ik. Ik ben adergelaten, en ik denk, dat, zo de Hemel u herstelt, myne gezontheid spoedig zal wederkomen. (*Zy drukte my zediglyk de hand.*)

Mevrouw Buigzaam. Spreek niet zo veel, Liefde, het is u nadelig. Ik hoop wel meer het geluk te hebben, van u en den Heer Edeling by elkander te zien,

Zy. Ik zal al doen, dat gy goed vindt. (*Zy trok hare hand te rug; men deedt het Gordyn toe, en de Dames gingen by my aan een Tafeltje zitten. Ik durfde nergens naar vragen. Juffrouw Lotje kwam ook boven; maar Juffrouw Hartog zag ik niet. Mevrouw Buigzaam luisterde Juffrouw Letje iets in, die knikte, en wenkte my, om met haar te gaan.*)

Ik. Hoe vaart gy, myn lieve Mevrouw? dit moet ik eerst weten. (*'t Was nog al redelyk, zei zy.*)

Ik. Kunt gy my ook genig nader berigt geven?

Zy

Zy. Neen: niets dan dit, dat hy haar op zyn Buitenplaats heeft gebragt, zonder dat zy wist, dat het zyn plaats was; en dat zy, met behulp van des Tuinbaas Dochter, 't ontſnapt is. Maar zy is zo overwonnen van droefheid en ſchaamte, dat zy nog geene omſtandigheden kan zeggen. Gode zy dank, dat zy ongedeert te rug is.

Ik. De lieve Engel ſchynt zeer ziek!

Zy. Dat is haar behoud: rust zal alles moeten afdoen. Zy heeft my met twee woorden gezegt, dat zy 't hele geval aan my ſchryven zal, zo dra ik haar toelaat een pen te gebruiken. Zy kan het *zelf aan my*, zegt zy, (*haar hoofd in myn boezem verbergende*,) niet mondeling verhalen: zy is zo kiesch, als ik ooit een meisje kende. Zy heeft naar u gevraagt, of gy al t'huis waart, en verzogt het bewuste Briefje ſpoedig aan hare Tante te laten bezorgen. Er is een Brief gekomen van hare Vriendin Willis; ik zal tot morgen ogtend wagten, om dien aan haar te geven. (*ik boog, en zeide:*) Is het niet de allerbeste party, die wy kiezen kunnen, geen gerugt altoos te maken, en den Deugeniet aan zich zelf over te geven?

Zy. De *beste*, maar ook de *eenigſte* party.

Vervolgens liet ik haar de Brieven zien, met de Copyen, tusſchen Vader en my, en tusſchen Oom Redelyk en my; haar verzoekende,

die

die eens te lezen. Vervolgens ſpraken wy nog wat over het geval, en ik nam affcheid, om de eer verzoekende, van morgen weder myn opwagting te komen maken.

En nu, myn Broeder, barst myn hart van verlangen om te weten, hoe alles is toegegaan. Hemel! welke ſchelmen zyn dat niet, die een onnozel meisje aan hunne beestägtige lusten kunnen opöfferen! Mogten zy van den aardbodem verdreven, mogten zy met het kenmerk der ſchande gebrandmerkt worden! Maar, helaas! hoe velen, wisten zy dit geval, zullen dit voor eene galanterie aanzien, welke honderdmalen gebeurt; ja, die myne onſchuldige Burgerhart voor eene wufte wilde *Dame du Ton* zullen houden! Ik mag die ſchildery niet voltooijen: Ik ga vroeg te bed; ik ben af van vermoeitheid en hartstochten. Mogt ik u morgen aan myn broederlyk hart drukken!

Altoos uwe beste Vriend,

HENDRIK EDELING.

* * *

HONDERD-TWEE EN DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan den Heer ARNOLD HELMERS.

HOOGST-GE-EERDE, MEESTGELIEFDE HEER!

Myne blydschap over het ontfangen van uwen zeer waarden Brief, is onuitspreeklyk. Als ik hoor, dat gy, myn Heer, wel zyt, en dat gy zegt, over myn lieven Broeder en my voldaan te zyn, dan hoor ik alles, wat my 't meest verheugt en vereert. Ach! myn Heer; het is geene verdienste, in het huis deezer vrouw wyzer en beter te worden: myne Vriendin Burgerhart en ik aanbidden haar karakter; ik kan het niet beschryven. 't Is, zegt myne Vriendin, manlyke verdienste, gelenigt door vrouwelyke zagtzinnigheid. Oordeel des zelf. Deeze waarde Burgerhart heeft my de geschiktheid gegeven, om de lessen en het voorbeeld van de beste der vrouwen my ten nutte te maken. Immer van haar te moeten scheiden, zou my allerbitterst bedroeven. Ik ken my zelf niet meer. Ik was een los nietsbeduidend nutteloos beuzelaarstertje, maar 't is voorby: ik zie er op met veràchting.

Cootje,

Cootje, die altoos een goede gefchikte jongen was, maar die te veel van het Jonkertje hadt, betert zich al zo zeer als ik; dank zy de converfatie aan dit huis, en zyne vriendfchap met den oudften Heer Edeling, (die op myne Vriendin verlieft is, en die haar ook uit alle mannen verdient.) Hy leest veel; hy fpreekt minder, en beter; hy heeft een heel ander voofkomen: ô myn Heer Helmers, hoe gelukkig kunnen zulke brave menfchen ons, jonge onbedagte lieden, toch maken!

Nu trede ik, doch met fchroom, tot uw zeer gewigtig en zeer Vaderlyk voorftel. Nooit heb ik my zo verre omtrent u, myn weldoender, vergeten, dat ik eenige verkering hield met jonge Heren, die voorgaven my te beminnen. Myn hart is vry; het was zedert den dood van myn lieven van S. vry: daar kunt gy op vertrouwen. Gy zyt zulk een redelyk als goedaartig man: denk, hoe het my fmarten zal, indien ik niet kan beantwoorden aan uwe edelmoedige oogmerken. Ik ken uw Neef niet; hy kent my niet. 't Is moogIyk, *dat ommegang genegenheid maakt*; 't kan ook anders zyn. Gy, myn waarde Heer, die een zo gevoelig hart hebt, en zo ernstig over het Huwlyk denkt, zult my geen *romanesq* meisje noemen, offchoon ik zeg, dat myn hart uw Neef met dezelfde oogen moet aanzien als myn verftand, indien ik my de eere geven kan,

om u myn Oom te noemen. Hoe dit zy; dat dit van hem noch my geheel afhangt, dit is waar: dat myne erkentenisse voor uwe weldaden, en de heusche wys, waar op gy die my mededeelt, nimmer kan toenemen, dewyl zy op den hoogsten graad gestegen is, is insgelyks waar. Hoe zegen ik de dierbaare nagedagtenis myns ongelukkigen Vader, en hoe bidde ik God om alles, wat u hier het leven aangenaam, en uw onsterflyk leven heerlyk maken kan! Myne Vriendin Burgerhart heeft zware koortzen: ik schryf deezen voor haar bed. De beste der vrouwen maakt u haar vriendelykst compliment; myn Broeder neemt de vryheid, om u van zyne dankbare hoogächting te verzekeren, en ik noeme my

Uwe hoogstverëerende en
dienstvaardige Dienares,

ALETTA BRUNIER.

* *
*

HONDERD-DRIE EN DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw STYNTJE DOORZICHT aan Mejuffrouw ZUZANNA HOFLAND.

LIEVE VRIENDINNE!

Hartelyk wensch ik u geluk met uwen hertred van de *duistere draaiwegen der Huichlary*, op den weg des *werkzamen Geloofs*. Ik hoop, dat gy, door de altoos onöntbeerlyke Genade, bestendig zult voortwandelen; en dan zult gy met vreugd zien die plaats, daar uwe Geldkist plagt te staan. Daar in waren uwe Afgoden, ô gy Dochter van Israël! Dewyl wy ons nu op het zaligent wegje der zelfs-verzaking bevinden, moet ik, al voortwandelent, zo eens met u keuvelen, en u nog zo wat haakjes en takjes ontnemen, daar gy nog zo hier en daar aan blyft hangen, op dat ik u geheel zuivere van den ouden zuurdeesfem. Voor eerst zal ik u myn weg verhalen, en hoe ik al, door veel kromtens en bywegen, tot die zalige rust kwam, die ik nu genieten mag. Ik verloor vroeg myne brave Ouders: myn Broer en ik waren hunne eenige kinderen. Ik was *Kerks* opgebragt, *stichtelyk*, maar niet *fyn*. Ik had al vroeg eeni-

ge indrukken van het goede. Als ik een ledig uurtje had, las ik, en doorgaans Godgeleerde Werken: die behaagden my 't meest. Ik was nieuwsgierig, en ging daarom by alle Protestantsche Leeraars onder de middelen: maar *den geest der onderscheiding* had ik niet. Al wat myn hart aandeedt, hield ik voor waar, en dat wel zo lang, tot dat weder andere voorstellen de laatsten deden verdwynen. De *Coccejaansche* Leeraars bevielen my het allerminst; ik bleef er zo *geestloos* onder. Hy, die my met ernst en nadruk het *lydelyk Christendom* predikte, vermogt zo veel op my, als hy, die met ernst en nadruk *de Leer der zelfs-verzaking*, en de *navolging van den Heiland* voorhieldt. Dan was ik altoos gesticht. Zag ik de plegtigheid des Waterdoops by de Mennonieten, dan wenschte ik óók wel, myn geloof dus voor God en zyne Gemeente te belyden. Al wat myn hart trof, leidde my tot gemoedelyke overwegingen, en dit maakte, dat ik by alle ernstige Leeraars met er daad stichting ontfangen kon. Zo als ik ter Kerk ging, las ik ook; en koos my ook vrienden. Ik las *Doddridge*, *Live*, *Tersteeg*, *Thomas à Kempis*, en *Deknatel*, al met dezelfde vrugt. Ik zong met dezelfde stichting uit *Lodestein* en *Bodaert*, als uit *Camphuizen*: en ik zag, dat de Here overal de zynen hadt, die hem in waarheid dienden: dit was my genoeg.

On-

Ondertusschen had ik voor my zelf nog geen vasten grond voor myn *Innig Christendom.* Ik stemde de Leer des Heidelbergschen Catechismus van harten toe; maar de toepassing daar van op de praktyk was nog niet geregelt. En daar ik met alle godvrezenden, waar zy ook ter Kerk gingen, stemde, bleef er van yder wat in de ziel over; en behoedde my altoos voor het *onchristelyk verôordelen*, waar in ik zag, dat velen maar al te veel hunnen Godsdienst plaatsten.

Terwyl ik dus als eene zoekende, in eenvoud, myn wegje zo voort ging, onder een gedurig opzien naar *licht*, en wenschende aan ydere nadere ontdekking van 's Heren wil getrouw te mogen zyn, kreeg ik kennis aan eene Zuster onzer Kerk, die veel lof hadt by de ernstige Luidjes, en die zelf in de Oeffening sprak; (even zo als de deugdzame Zuster *Timmerman* in de Kwakersche Gemeinte plagt te spreken.)

Ik kan niet zeggen, dat ik iets voor haar gevoelde; zy maakte my te veel ophefs: echter ik verôordeelde niet; ik zweeg, wagtte meer kennis, en dagt: elk brengt toch zyn eigen temperament mede op zyn wegje. Ik ging dan met haar op de Oeffening. Daar leerde ik Benjamins en Slimpslamps kennen en versoeijen! Ik zal u eens verhalen, wat my de eerste keer daar al tegenstondt. Dit: eene allerônëerbiedigste

wys van fpreken over God en Goddelyke zaken. Myn hart rilde, als ik hoorde, *jou Woord*, *jou Volk*, *jou Zoon.* Als ik hoorde van *Vadertje*, ... Als ik hoorde, dat men tegen bekommerde Zielen zei: *Hoe sta je zo beteutert, jonge ziel; jou Borg heit voor jou voldaan; eisch de genade; jy moet die hebben: jy hebt er recht op; daar is alles voor jou betaalt.* — Ik zwyg van alle lage en fchandelyke Zinfpeelingen op het werk des Geestes. Dan vergeleek men *Werkheiligen* by *Galeiboeven*, *die tegen wind en ty oproeiden*; men noemde die *gemoedelyke* Christenen, *barelyke Duivels*, *die loon voor werk vorderden*, *en die*, *zo God hun het loon opzeide*, *hem den dienst opzeiden.* Men fprak *van Pelagiaans accorderen*, *al was't dan ook maar tegen vyf ten honderd.* En dan was er een geraas, een getier en geklop op den Bybel, en de Oeffenzuster riep; *riemen binnen! laat het bootje op Gods genade dryven; geef handen en voeten los. Halta Zondaar! Ben je al gearresteert*, *Booswicht! Wil je den Duivel eens een poets bakken? Leg de fleutel op de kist. Geef je hele zedelyk boeltje aan de Desolate Kamer. Word een Geestelyke Dunlap....* Maar ik mag er niet meer van zeggen. Toen de Oeffening uit was, bleven de Aanleggers, en ik als gast, op een Liefde-maaltje. Toen maakte men zyn buik tot zyn God, en bemerkte ik fchandelyke dingen.

gen. De Wellust werdt bot geviert; de oogen waren vol overſpel, en de handen vol bedrog. Men beſloot dit Liefde-maaltje met een Gebed, uitgeſtottert door half dronke zwynen: *Here! je Knegt heit geſchepzelt! Here! doe verzoening over de Koning-Zondetjes uwer Dienstmaagd.* Het klamme zweet brak my uit! ik dagt, dat de aarde zich zou openen, om al die in huis waren, te verdelgen. Hoe blyde was ik, toen ik den lieven ſtarrenhemel weêr zag! ik ging zo ſchielyk, als of ik door Moorders nagejaagt wierd; ik ging, een huis of twintig van de Oeffenings plaats, by eenvoudige goede menſchen in, die my kenden; dronk eens water, liet een ſlee halen, maar zweeg zulke gruwelen. Eerst dacht ik in gemoede, dat ik de Regering moest waarſchuwen, doch 't was of iemand tot my zeide: *dewyl dit werk niet uit God, ja zelf niet eens uit onbedagte menſchen, maar uit den Bozen is, zal het verbroken worden: aanbidt gy in ſtilheid.* Hoe het met dat Rot is afgelopen, is bekent; zy, de Zuster, gaarde de vruchten harer onreinigheid, en vlugtte met haren mensch der zonde naar Duitschland, latende hy een brave vrouw met zes kleine ſchapen agter.

Na dit geval voelde ik my nog meer opgewekt, om het Woord naarstiger als ooit te lezen; en herhaalde by my zelf dikwyls dit vaarsje, dat ik als een kind geleert had:

Ik en vind geen andren Regel,
Dan alleen 't onfeilbaar Woord;
God die hangt daar aan zyn zegel;
Dat komt uit geen menschen voort.

Hier kon ik my zo by neêrleggen. Hier zei myn hart zo *amen* op. Na een aandagtig en biddent lezen, dat ik toch bepaalt mogt worden by 't geen myn byzonder wegje was, maakte ik uit de Schrift zo een klein uittrekzeltje, ten mynen eigen gebruike, om er myn eigen practicalen Godsdienst naar te regelen; zo als: *God is liefde.* —— *Oordeelt niet, op dat gy niet geoordeelt wordt.* —— *Uw wandel zy in den Hemel.* —— *Liefde is de vervulling der wet.* — *Als gy vast, toont geen droevig gelaat.* —— *Die den Armen veracht, smaadt zyn Maker.* — *Wat hebt gy, dat gy niet ontfangen hebt?* —— *Zalig zyn de vreedzamen.* —— *God heeft den blymoedigen gever lief.* —— *Zyt geduldig in de verdrukkingen.* —— *Zyt langmoedig tegen allen.* —— *Verdraagt en vergeeft, zo als God in Christus u vergeven heeft.* —— *Verblydt u in de hope.* Dit noemde ik myn *Euangelisch Toetssteentje.* Door dit middel dagt ik gedurig aan den Here, als aan mynen Hemelschen Vader, vol eerbied en liefde.

Hier door bleef ik vriendelyk tegen allen, en dwong niemand, om ooit myn byzonder wegje te

te gaan, als hy oprecht voor den Here was. Ik had genoeg met myn eigen bestaan te doen. Wél te doen uit liefde tot den Here, en om hem naartevolgen, was myn hoofdpligt; den tyd myner ontbinding gelovig en werkzaam aftewagten, dit was myn jagen: ook miltdadig te zyn tegen behoeftigen, minzaam tegen myn minderen, beleeft omtrent myne hogeren, en dat alles *tot roem der Genade, die in Christus is.*

Over woorden, die niet oneërbiedig zyn, twist ik nimmer. Die het woord *ruimte, ruime bedéling*, liever dan *vryheid*, en *vryë genadeleer*, verkiest, mag dus zeer wel spreken: zy doen niets tot het *wezen des Geloofs.* Yder moet, in zyne kleding, in zyne levenswys, *Christelyke vryheid* hebben; het Koningryke Gods is, *noch spys noch drank*, maar rechtvaardigheid en vrede en blydschap door den Heiligen-Geest. Blieft iemand, het geen ik het *dadelyk betrachten van den Godsdienst* noeme, *Euangelische deugd* te noemen; 't is my wel. Wil hy, 't geen ik *vroomheid* noem, een *braaf gedrag* noemen, my is 't wel; 't is al 't zelfde. En deeze inschikkelykheid behoort wel degelyk tot mynen weg; offschoon men my daarom wel eens een *hinkent Christen* noemt, en my nagaat, dat ik *op den zandgrond van eigen gerechtigheid sta*, dat hindert my geen eene trede. De Christen moet door goed en kwaad gerugt

heen

heen gaan: de Christen moet niet zyn als de baren der zee, die nu her, dan derwaards gedreven worden.

Nu, Zuster, nu kunt gy alles aan Gods woord beproeven. Zie, of ik wel gesproken heb: en waar ik u van nut, dienst, of stichting zyn kan, wil ik dit zyn; dit is myn liefde pligt.

Ik heb het Briefje van uw Nichtje gelezen; en ik heb haar zo lief, als onze lieve Heiland den jongeling, *die niet verre was van het Koningryke Gods*. Haar ontbreekt niets, dan den eisch op te volgen, dien Jezus den jongeling voorstelde: *verlochent te worden aan haar al te sterke zucht voor de beuzelende waereld*. Die zo op den weg der vergeeflykheid en des medelydens is, zal niet bedroeft henen gaan; zo dra zy ziet, dat de Heiland dit van haar vordert, 't mag haar eerst wat hart vallen, 't zal wel gaan; hart of niet, zy zal gehoorzamen. Ik moet die jonge Juffrouw nader leren kennen; zy zal van myn spreken, of effen kleedje niet bang zyn, dat zoet hartje!

ô Zuster! ik zie zo graag de eerste opengaande knopjes van de jonge menschjes: *'t zyn de roosjes op myn wegje;* en als ik dan zo een knopje zie opengaan, en my in den Here daar over verheuge, maak ik het zo al beuzelende ongemerkt wat vochtig, en wied zo al onder-

de-

d:hand hier en daar een onkruidje uit, en weer dit en dat doorntje, op dat de groei niet vertraagt worde. Ik heb daar zulk een lief Juffertje naast myn deur. Gy, Zuster, zoudt mooglyk zeggen: *'t is al waereld.* En ik vind aan het hele schaap geen zier waereld, maar wel, dat hare omhangzeltjes anders zyn dan de onzen. Zy is zo graag by my. *Styntje buur*, zeit ze dan, (want ik hiet niet graag Juffrouw,) *ik hou zo veel van u, en ik wou wel by je wonen, als ik geen Vader of Moeder had. Maar mag ik zo een Sakje en zulke Lintjes wel dragen?* ——— En dan zeg ik: *wel, myn lieve Truitje, als je 's avonds uitgekleet zyt, heb je dan den Here liever? ben je dan gehoorzamer tegen uw Ouders? inschikkelyker tegen je kleine Zusjes en Broêrtjes? minzamer tegen de Boojen? bidt gy dan aandagtiger?* —— *Och neen, Styntje*, antwoorde zy, *dat is al 't zelfde, of liever al naar dat ik er aandagtiger omtrent ben.* ——— *Wel nu*, zei ik, *dan moogt gy heelwel die beuzelingjes aandoen.* ——— *Maar waaröm ga jy dan zo heel anders gekleet, Styntje lief?* —— *Dat is, hartje, om dat ik zo gewoon ben gekleet te gaan, en ik zou immers goede reden moeten hebben, waarom ik dat nu veranderde, en die heb ik er niet toe, want ik kan God ook nu even goed gehoorzamen; was dat zo niet? ik verkleedde my aanstonds.* ——— *Maar Styntje, als ik dan evel*

zo oud ben als gy, moet ik my dan anders kleden dan myn Grootmoeder van Zindelyk zich nù kleedt? —— Wel neen, Truitje, dat hoeft niet, gy zyt anders gewoon dan ik; maar als je wat ouwer bent, hartje, zul je daar zelf zo geen erg in hebben.

Zo praat ik met het Meisje. Haar Ouwers zyn hele lieve Menniste menschjes, en wy komen veel by een: en de menfchen doen my alle vriendfchap. Myn Broêr is hun Boekhouder ook. Zie daar, Zuster, nu hebje wat *te kaauwen en te herkaauwen, als het reine Vee.* Groet het jonge hartje, je Nichtje: ik heb haar lief om haar Briefje. Gods geest zy met ons, in alle onze gebeden, en betrachtingen. *Amen!*

STYNTJE DOORZICHT.

HONDERD-VIER EN DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEFSTE VRIENDIN!

In zeer vele dagen (ik zou haast kunnen zeggen, weken,) heb ik noch van u een Brief ontfaugen noch aan u gefchreven: en wat is de reden? Verzuim, uitftel, morgen, morgen, en dat bleef zo. Ik zou hier kunnen byvoegen, dat ik zo geheel uit myn eigen ftillen eenzelvigen loopkring gerukt ben! ô Huisfelyke bezigheid, wanneer zal ik weêr uw genoegen fmaken? Nu voer ik niets uit, en heb het altoos druk: dan doe ik véél af, en heb altyd nog tyd overig.

Myne Moeder is eindelyk gerefolveert, om t'huis te komen: deeze aangename tyding verlevendigt my geheel; ik zal dan u, myne Vriendin, weder zien; ik zal de waarde Juffrouw Buigzaam, ik zal den braven Heer Edeling, de beminlyke Juffrouw Brunier, en ook uwe *Dochter* zien. U in die laatfte betrekking te befchouwen, doet my reeds in voorraad glimlachen. Evenwel, gy weet, ik ben nog van het oud

Hol-

Hollandsch geslagt der Zwaarhoofden; en de familietrek steekt alweêr vry sterk door. Lieve Engel! hoe gelukkig zyt gy; alles heeft by u een helderen horisont; en by my, altoos *zyn er Leeuwen op den weg!* Ja, denk ik, terwyl ik my met het afscheidnemen den tyd verdryf, nu moest er iets in den weg komen, nu moest Tante erger, myne Moeder ziek, of ik door een ongeluk bezogt worden; nu moest myne lieve Saartje ziek zyn, enz. alles kort gezeit, dat niet zó volstrekt onmooglyk is als een huichelaar te bekeeren, schildert myne sombere verbeeldingskragt my met donkere kleuren, en dat wel uitvoerig genoeg af.

Ik verlang zo sterk, om u weder te zien, dat ik de dagen tel; ja, ik zou nu zeer gaarn hebben, dat de verkiezing dier Christenen was doorgegaan, en hier in onze Kerk ook aangenomen, die den Sabbath der Christenen op den Joodschen Rust-dag wilden stellen, want dan was myn eerste dag der weke een gehele dag vroeger. Ik ben met dien inval zo ingenomen, dat ik twyffel, of de Oostersche en Westersche Kerken wel één bondiger bewys hebben aangevoert, om dit gevoelen, of deeze verkiezing, door te dringen.

My dunkt, dat ik u wel duizend dingen te zeggen heb; dat ik een gehelen dag met u zal kunnen doorpraten, daar wy mooglyk in een

half

half uur schoon uitgekeuvelt zullen zyn. Hoe komt dit toch? Zou ook de reden daarvan hier in te zoeken zyn: dat wy ons nu eene en dezelfde zaak onder zeer verschillende gedaanten voorstellen, uit duizenderlei oogpunten zien, en dezelve door duizend bewoordingen willen mededelen, al naar de wending onzer gedagten ons medevoert?

Myn waarde Vriend Smit heeft my wel gezegt, dat hy, over dezelfde woorden, twintigerleie allen uit elkander lopende Leerredenen zoude kunnen doen, op zo vele onderscheiden tyden, in zo veel verschillende omstandigheden, al naar dat hy zelfs gestelt, en de zaak, hem dan voorkomende, aanneemlykst was. Zo gaat dit ook met ons. Van daag wil ik u van myne vriendschap spreken, en ik ontwaar teffens al die stille zagte aandoeningen, die ik, toen wy eerst vriendschap maakten, ondervond. Alles heeft weêr het aantrekkelyke der nieuwheid; dan denk ik aan dat uur, waar in de dood ons zal doen scheiden; dan aan ons vorig geschil, met alle de gewaarwordingen van waar berouw, en oprechte verzoening. Dus verhaal ik u nu ééne zaak op verscheiden wyzen, verscheiden dagen agter een. Maar als ik by u ben, gaat dit alles in weinige oogenblikken; en wy zien met verbaastheid, dat wy elkander niets meer te zeggen hebben. Mooglyk

lyk geef ik my ook thans dit Philosophisch air, in deeze rapsodie, eenig en alleen om tog met u te praten: maar ik werk in de lucht; ik kan niets vinden, om het aan vast te maken. —— Evenwel! Hoe staat gy met den Heer Edeling? Gy zult immers wys handelen ten zynen opzichte, Saartje lief? Dat zal eene verandering voor ons zyn! Gy blyft ten minsten by uwe Vrienden, maar ik zal my verpligten, om den Eerwaardigen van standplaats tot standplaats te volgen. Trouwens, ik heb alle mogelyke kans, dat hy op zyn eerste Dorp zyn graf zal mogen kopen; of is u dit denkbeeld weer te akelig? wel Asperge-bedden mogen aanleggen. Zyne gematigde denkwyze zal hem zyne bevordering moeilyk maken; en hy heeft in Amsterdam, zyne geboorteplaats, geen een Bloedvriend, die in staat is, om eene *vryë Beroeping* op hem, *Matematisch zeker*, te doen uitdraaijen. Hy kan niet kyven; ook niet op den Predikstoel. Hy heeft geen grein geestelyk vernuft, om rare Prêken te doen, die 't volk by een brengen. Hy jaagt niet; hy schiet niet; hy kan geen halve fles wyn drinken; hy spreekt geen een woord van de Mode, of een eerlyk Ombertje. Hy praat nooit, *voor 't Volk*, van 's Lands regeringwys, om dat hy er zelf niet veel van weet; met één woord, er is zo weinig van de Dominé in! Hoe kan hy het dan ver brengen?

Ik

Ik moet (want ik ben myn woord kwyt,) den man nemen, zo als hy (helaas!) is, en my zien te vergenoegen met zyn gezont oordeel, dooröeffent verstand, goed hart, goedaartigheid van zeden, en eene goede Erfnis. Een voordeeltje, dat velen, die altoos van *hun vreemdelingschap* spreken, nog al op hunnen weg meê slepen.

Vaarwel, Liefde; ik kan den netten dag niet bepalen: als ik by u ben, zult gy my ook nog zien, hoop ik? Myne Moeder groet u met tederheid, en ik ben meer dan ooit

Uwe Vriendin,

ANNA WILLIS.

* *
*

HONDERD-VYF- EN- DERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw MARIA BUIGZAAM aan den Heer HENDRIK EDELING.

WAARDE HEER!

Uwe toenemende ongesteltheid, die u het huis doet houden, doet my zeer gevoelig aan! Ik ben op een middel bedagt, om u den tyd, dat gy hier niet kunt komen, zo aangenaam my doenlyk zy, te helpen slyten; ik zal van myne Burgerhart schryven, en ik weet, dat niets u gevalliger zyn kan.

Toen gy eergisteren vertrokken waart, en ik boven by haar zat, lag zy nog in eene geweldige koorts, en zo dikwyls hare oogen wat beschoten waren, sprong zy gedurig, zeer verschrikt, uit hare sluimering op. (Zy moet zeer ontsteld geweest zyn!)

Letje zat by my. Een paar uuren daar na liep de koorts wat af. Zy vroeg naar u: Is myn Heer Edeling hier ook?

Ik. Neen, Liefde, hy is, om u niet lastig te zyn, heen gegaan.

Zy. Heeft hy zich dus uitgedrukt, dan moet ik my wel zeer onheusch gedragen hebben; of

is

is hy ook niet wel? Hy zag er zeer ontvallen uit: zeg my, hoe is 't?

Ik. Hy is bedroeft over u; en gy weet de liefde vertedert het aandoenlyk hart van hem die bemint. (*Zy antwoordde niets, maar zuchtte.*) Gy zucht, hoe, zyt gy droefgeestig?

Zy. Dat ik zucht, is waar; maar heb ik er geen reden toe? (*En toen stak zy beide hare lieve armen naar my uit, omhelsde my vurig, gaf Letje een hand, noemde ons dierbare Vriendinnen, en hare tranen begonden weder te stromen.*)

Ik. Myn liefste Meisje, schrei niet van droefheid; laten uwe tranen vreugde, dankbare tranen zyn: wy beminnen u even zeer; wy beschuldigen u nergens van, dan dat gy niet voorzigtig genoeg waart, zo als by de uitkomst bleek; laten wy geene hartstochten opwekken! wy zullen met geduld uw verhaal afwagten. Bekommer u nergens over.

Zy. Is er niets voor my gekomen?

Ik. Ja, een Brief van Juffrouw Willis.

Zy. Ik verzoek, dat gy dien my eens voorleest, want ik heb zulk een pyn in 't hoofd.

Ik. Om u te vergenoegen. (*Ik brak den Brief open, en las hem.*) Deeze Juffrouw is uwer waardig; ik verlang om haar te zien.

Zy. Ik wensch, dat ik dit ook kon zeggen;

maar helaas! ô Kon ik my voor my zelf verbergen! Indien de waarde Vriendin eens iets gehoort heeft! Hemel! en zy heeft my zo dikwyls vermaant om voorzichtig te zyn. (*Zy weende stille tranen, en lei haar hoofd, met haren zakdoek bedekt, in 't kussen.*)

Ik. Laat u dit niet ontrusten; dit is hoogstonwaarschynlyk. Gy begrypt wel, dat wy er een diep geheim van zullen maken, om u zelf voor den schyn des kwaads te dekken. (*Zy snikte.*) Kom, wees welgemoed.

Letje. Myn lieve Saartje! kwel u niet over iets, dat voorby is, en, zo als ik my wel verzekert houde, u geen onëer kan aandoen.

Zy. ô Myn Letje! ja, ik ben onschuldig; maar ik zal u beide laten oordeelen, zo dra ik schryven kan; ik kan het niet verhaalen, en gy moet weten, hoe alles is toegegaan. Waar is Lotje? die zoete ziel!

Ik. Die is by haar Oom zo in gunst, dat zy er weêr naar toe is, hoe gaarn zy ook by u gebleven ware. Ik raadde haar om uittegaan. Zy moet niet gissen kunnen, en men zegt somwylen in volheid des harten een woord.

Zy. En Hartog?

Ik. Op haar kamer, denk ik: zy heeft zich maar koeltjes op uwe ziekte geinformeert.

Zy. Zy is beneden myne aandagt: de tyd zal my rechtvaardigen.

Ik.

Ik. Men moet, dit leert de ondervinding, de menschen niet altoos uit hunne Leerstelzels beoordeelen: —— Spinosa, zegt men, was een braaf man.

Zy. Dat doe ik niet; en, zo de proef het niet bevestigt, dan zal ik haar om vergeving vragen.

De Heer Brunier liet zich aandienen. Letje ging by hem, maar zy hieldt zich verzekert, dat hy (en hy komt overal,) er niets van wist. Hy was zeer treurig om zyns Vriends ziekelykheid, en nu horende, dat Juffrouw Burgerhart de koorts hadt, allersterkst aangedaan. Letje zeide tegen ons, toen zy weêr boven kwam, dat hy naar zyn Vriend toeging, om te zien, of hy hem ook van eenigen dienst zyn kon, en zy voegde er by, dat haar Broêr zo gehecht was aan den Heer Edeling, als Saartje en zy zelf aan my gehecht waren. Wat zal hy nu naar zyn Vader gaan gelyken!

Ik. De Heer Edeling is een menschenvriend; hy doet het geen best is, op de allerbeste wys; en ik hoop, dat onze lieveling nog, vóór een jaar ten einde is, Mevrouw Edeling zyn zal.

Zy. Ik? Nooit! ô! Die waardige man moet eene Vrouw hebben, op wie hy niet behoeft neêr te zien. Zo een geval als 't myne...., neen! ik word nooit zyn Vrouw.

Ik. Gy spreekt zeker of gy de koorts hebt.

Al wat ons niet schuldig maakt, vernedert ons immers niet? Gy zyt onschuldig; gy hebt des geen grein van uwe waarde verloren. Ik durf my verbeelden, dat de Heer Edeling op dit stuk niet anders denkt, of kan denken; en hoe gelukkig zult gy zyn, indien gy, uit dit geval, geleert hebt, om de bedagtzaamheid tot de leidsvrouw uwes levens, te verkiezen!

Zy. Die verkies, die omhels, die eerbiedig ik in u: (*my, die voor haar bed zat, teder als in hare armen insluitende.*)

Ik. Hebt gy in lang geen Brief van den Heer Blankaart gehad, Liefde?

Zy. In lang, dat kan ik niet zeggen.... Ach! vraag my nu niets; gy zult eens alles weten. (*Zy zag Letje zeer opmerkzaam aan: Letje knikte, en zy scheen gerust.*)

Wy gingen vroeg ter rust; en deezen ochtend boven komende zei zy my, dat zy den gehelen nagt gerust en verkwikkelyk geslapen hadt, en nu zou opstaan, om aan haar Verhaal te gaan zitten schryven: doch ik verzogt, dat zy nog eerst een dag of twee uitrustte: dewyl ik bevreest was, dat haar bloed te sterk aan 't gisten is, om hartstochten te kunnen doorstaan, zonder haar nog meer koortzen te veroorzaken.

Voor een uur kwam hier de Boekhouder van den Heer Blankaart, een oud eerwaardig man, die

die my kwam zeggen, dat zyn Heer binnen weinig dagen t'huis dagt te zyn, en dat hy al op reis was, doch niet langs den kortsten weg, om dat hy nu Vrankryk voor altoos verliet. Ik zei, dat dit eene aangename tyding was, zo wel voor Juffrouw Burgerhart, als voor my. De oude eerlyke man kon my niet genoeg lof van zynen Patroon zeggen: *zulke menschen*, zeide hy, *geeft God in zynen zegen, en om het menschdom te zegenen.* Hy prees de jonge Juffrouw ook zeer, en hoopte, dat zy eens een gelukkig huwlyk doen zou, met een braaf man, die haar verdiende.

Liefde, zei ik, toen ik boven kwam, ik geloof dat ik u een aangenaam bericht kan geven. (*Zy werdt root.*) Is hy gekomen? vroeg zy.

Ik. Neen; maar hy is op reis.

Zy. Die reis is niet groot.

Ik. Voor iemand, die 't reizen gewoon is, niet; maar... och! ik merk uw misvatting! gy dagt aan den Heer Edeling, en ik sprak van den Heer Blankaart. (*Zy was verlegen.*)

Zy. Wat, hoe, is myn lieve Voogd al op reis? zal hy hier in weinige dagen zyn?

Ik. Ja, kind lief, en de Heer Edeling ook.

Letje. Dat hoop ik: ik wou nu, dat Edeling myn Broêr was; dan kon ik hem eens gaan bezoeken. Die waarde lieve man!

Zie daar, het geen ik u kon melden. ——

Als gy kunt, meldt ons dan ſpoedig, hoe gy u bevindt, en is 't mooglyk, verëer met uw altoos welkom bezoek

Uwe oprechte Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGOED.

* *
*

HON-

HONDERD-ZES EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED.

GEËERDE VROUW!

Gy zyt immers niet moeilyk, om dat ik uwen laatsten Brief niet beäntwoort heb? Hoor, Mevrouw, ik ben niet al te wel te vreden op u, en knorren op eene vrouw, dat is my onmoogelyk; (op een stout meisje bruit 'er nog zó wat meê heen.) Maar, zie, ik kan ongelyk hebben: nu, wy zullen dat appeltje wel schillen; want ik kom t'huis, en 't zal er onder en overgaan, zo Saartje maar zie zó veel op de kerfstok heeft; en als het op de eene regent, zal het op de andere druppelen; want men heeft my zo wat gezegt, dat my verdort en verdort weinig aanstaat. Jan strüksje!! als ik evenwel eens bedrogen was? wel, dan wierd ik averegts; en ik mogt u wel, met een strop om myn hals, en een brandende kaarts in myn hand, om vergeving bidden; zo als ik hier wel gezien heb, dat de Papen voor de Heilige Maagd deden.

Nu, dat zal zich wel redden! Ik zal u onder-

derwyl maar eens verhalen, dat ik met twee goeje, grote, lange Hollandſche Jongens t'huis kom. Ja, ik heb al rare klugten! Daar kom ik, 's daags voor ik uit Parys gaan zal, in een Hollandsch Logement, het eenige, dat er in de hele godgantſche Stad te vinden is; en daar ik meermaal naar toe ga, om eens Hollandſche knap te eeten, en een ſchoon ſervet te hebben. Ik zit vredig en wel aan myn tafeltje; met Snap, myn Patryshond, zo aan myn zy, braaf te ſchrausſen, toen er een fraai jong Heer inkomt, die er uitzag als een bloeijende roos, en dat neemt my aanſtonds ten voordeel van zulke jonge maats in. Hy ſprak zeer goed Hollandsch: jy bent geen Fransch fatſoen, dogt ik, maar wie ben je? Nu, ik kon dat zo niet vragen: *hei, hoor eens hier: jy, met die groene rok daar, wie ben je?* Nog geen half kwartier daar aan, of daar komt myn oude kennis, myn beste Willis. Ik ſtond op, en gaf hem, op zyn Vaderlands, de hand. Welkom, myn jongen, zei ik: kom, zit aan, en eet wat met my; en ik vroeg hem duizend vragen te gelyk. „ ô, Zei „ de goeje jongen, myn Heer Blankaart, wat „ heb ik naar u gezogt! men zeide, dat gy „ vroeg waart uitgegaan, meer niet; ik heb „ wel in vyftig Coffyhuizen en Logementen „ geweest, gy waart er niet; eindlyk zei een „ Heer, die u ſcheen te kennen, dat de goede

„ Heer

„ Heer Blankaart zeker aan zyne Hollandſche
„ maaltyd zat; en hier uit beſloot ik, die uwe
„ gewoonte ken, dat gy in dit Logement
„ waart:" Hy vroeg my aanſtonds naar het
ſtout Dingetje; en ik zei, dat alles wel was;
wat zou ik gezeit hebben?

Myn mooije jongen hoorde naauwlyks, dat ik Abraham Blankaart was, of hy kwam by my, en zei, dat hy ook verzogt om de eer van met my te eeten, „ ik kan my niet beter by u
„ recommandeeren, zei hy, dan door u te
„ zeggen, dat Hendrik Edeling myn eigen
„ Broeder is."

Zie, Mevrouw, dat was my zo aangenaam, zo aangenaam, dat ik het niet zeggen kan. Komt, kinderen, zei ik, zit aan, en weest myne Gasten. Zy aten als Rovers; en de wyn, die 't hart verheugt, ſmaakte zo goed, dat ik myn fleſje kraakte. Toen aan 't praten over Oost en West, over Negotie, over ik weet niet al waar van. Zie, onze jonge lui weten toch veel meer dan wy; dat is niets anders; en daar ben ik blyd om. Edeling zei, dat hy op zyn vertrek naar Holland ſtondt. Willem zei ook zo; doch dat hy nog drie dagen moest vertoeven; om aan zyn Patroons order te voldoen. Wel, zei Edeling, dan zal ik naar u wagten. Ja, zei ik zo, jonge lui, ik meen ook te gaan. Daar hadt men 't leven gaande! „ dat ik hun

„ toch

„ toch mede nemen wilde: dat zy toch zo
„ gaarn met my wilden reizen." Wat zou ik doen? Ik ben een ouwe Gek; om die twee jonge vlasbaarden werdt myn reis nu nog drie dagen uitgesteld. Nu, wie weet, hoe wel ik er aan doe? Als 't immers myne kinderen waren, zou ik blyde zyn, dat zy met een ordentelyk man t'huis kwamen; en ook, 't zyn lieve jongens! Edeling is niets dan vreugd en vernuft; en Willem, wel, dat is de beste jongen in heel Amsterdam, zeg ik u.

Toen wy van tafel opstonden, zei ik: „ kom,
„ jongens, nu zullen wy zo eens hier en daar
„ gaan, en het een en ander gaan zien. Die
„ te Romen is, moet den Paus spreken;" en ik sleepte hen ook braaf door den mostert: Maar wat ben ik nu in myn kragt! Nu hoef ik myn schrale voorraat van Fransch niet benaauwt uit te stallen. Dat koetert, dat koetert; 't is of die Edeling zyn tong voor 't Fransch gemaakt is. Tegen den avond ging ik met hun naar mynent, en zei: „ komt, haal je lui je
„ Valiezen maar; ik moet je lui by my hou-
„ den." Wel, myn hart springt op, als ik een Hollander zie; en geen wonder, myn Snap is net al eens: en dat is nu maar een hond, wil ik spreken; zo dat ik hield hen beide, en dogt:
„ 't Is een verleidelyke plaats, en als zy by
„ myn zyn, valt er niet op marode te gaan."

De

De beide jongens hebben veel met elkander op; dat is braaf: men weet niet, waar het te pas komt, en een mensch zonder vriend is een droevig schepzel. Daar was zo Saartjes Vader, wel die was my zo een waart vriend, dat zyn plaats in myn hart maar niet kan gevult worden. Mooglyk, als wy zo wat oudägtig worden, Mevrouw, wil dat zo goed niet meer. *Alles*, zeit de wyze man, *heeft zyn tyd*. En 't is ook zo; ik ondervind het zelf wel.

Ik meen myn reis op Brussel te nemen, en het heerlyk Brabandsch Quartier nog eens door te trekken; dan gaan wy op Antwerpen, daar ik ook nog iets te doen heb, en denk over Rotterdam naar Amsterdam te komen, om het overschot myner dagen buiten beslommering door te leven, tot dat de Here God Abraham Blankaart in zyn zalig ryk zal opnemen; want dat is toch het voornaamste, en daar by is al ons gedraaf en gewin maar fut. Ik ben nu ruim vyftig jaar, en schoon ik, God dank! zo gezont als een visch ben, en noch van ziekte of podagra weet, zo denk ik, dat het best is om voor de grote reis zo onder de hand wat klaarigheid te maken; want men kan toch nooit weten, wanneer het de Dood gelegen komt ons te bezoeken, zo dat het best is om altoos gereet te zyn. Wat zegt gy, Mevrouw? Als ik de stoute Meid maar gelukkig in het fuikje

zie,

zie, dan is alles wel. Nu, Mevrouw, zo als ik zeg, ik ben knorrig op u. *Men hoort verre, dat de Winter kout is: maar, als de maan vol is, schynt zy overal.* Groet myn meisje, en geloof dat ik van harten ben

Uw misnoegde Vriend,

ABRAHAM BLANKAART.

HON-

HONDERD-ZEVEN- EN- DERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

TEDERBEMINDE HOOGST GE-EERDE MOEDER!

Ik kan my zelf het genoegen niet onthouden, dat er voor my gelegen is, in u myne gedagten mededelen, en om u, het geen my, is het van eenig belang, ontmoet, te schryven. Uwen dierbaren brief heb ik met de oprechtste dankbaarheid en eerbied gelezen. Ik hoop, dat ik u niet ten eenemale zal hebben te leur gestelt, omtrent uw verlangen nopens de beminnelyke Juffrouw Burgerhart. Het geen my hier is voorgekomen, geeft my, ter bereiking van uw oogmerk, nieuwe vermogens; om dat ik waarlyk zó wensch te doen, als uwe Moederlyke liefde van my vordert.

Toen ik te Parys kwam, was myn eerste werk, om den Heer Blankaart op te zoeken; dit gelukte my, na veel lopens en dravens. Ik vond hem den zelfden man, als ik hem altoos vond. Hy was zeer verheugt my te zien, en heeft, om met my, en nog een Amsterdams Heer, Cornelis Edeling, te kunnen reizen, zyn

reis nog drie dagen uitgesteld. Wy logeeren by hem. Hy moet zeer ryk zyn, want hy leeft hier net als in zyn eigen huis. Gy kunt wel denken, lieve Moeder, dat ik voort naar myne Beminde vroeg? 't Was alles wel; zei hy. Des avonds by elkander zittende, na dat wy den maaltyd gedaan hadden, zat hy in zyn praatstoel, en vroeg ons, of wy nog geen meisje hadden? Ik zuchtte. Edeling lachte. „ Dat zou, zei de jonge Heer, schande zyn voor ons, geen meisje, en drie vier en twintig jaar!" — „ Eer heeft uw hart," riep de goede man, en vreef in zyn handen van genoegen. „ Nu, Willem, (tegen my,) hoe zit het by u?" — „ Hopeloze liefde, myn Heer Blankaart; ik bemin Juffrouw Burgerhart; en ben overtuigt, dat zy myne Vrouw niet worden kan." — „ Wel, voor haar dan een ander, die u beter lykt:" hervatte hy.

Ik. Daar kan ik niet aan denken.

Hy. Nu, 't is nog vroeg in 't Gasthuis; doch op Saartje moet gy geen staat maken. Ik zal voor u ook wel een goeje Vrouw opschommelen, en die voor u veel beter zyn zal; want zie, Willem, al had ik een eige Dochter, en gy kost er gelukkig meê zyn, ik gaf ze u, met de helft van myn goed er by: ik hou veel van u: en ook, hier, onzen Vriends Broêr verkeert naar haar, en zo zyn Vader my maar niet

te:

te veel malkens aan den kling maakt, zal ik haar geven: hy is de man, dien zy hebben moet; dat zeggen alle menschen, die hem en haar kennen. Kom, je moet niet bleek worden, Willem; ik zal u ook helpen; jy zult een Vrouw als een geschilderde paerel hebben: laat ik zelf maar te Amsterdam zyn: ik weet zo iets voor u, dunkt my.

Edeling. Lieve, goedaartige Heer! mag ik my ook wel in uwe gunst bevelen?

Hy. Hoe, moet ik voor u ook zoeken? Neen, neen! dat niet: met Willem is 't wat anders! ik moet hem schadeloos stellen.

Edeling. Kom, ik zal alles maar opbiegten; op hoop van eene goede absolutie te krygen: maar laten wy eerst uw gezontheid eens oud vaderlands drinken. (*Wy deden zo, en de Heer Blankaart gloeide van genoegen.*)

Ik heb juist, uit vrees voor myn Vader, die de beste, de eerlykste, maar ook in eenigen opzichte de wonderlykste man is, iets gedaan, dat my, vrees ik, droevig zal opbreken! — Ik ben daar zo maar op myn eigen houtje verlieft gaan worden, toen ik te Leiden studeerde. Het meisje is al, wat men van de Goden zou kunnen wenschen; doch zy, en hare hele familie, schynen niet zeer in de gunst van een zeker mal, blint, capritieus, oud Wyf te staan; en zyn daarom niet meer dan burgerlyk gegoed.

Blankaart. En wie is die lelyke Torntoffel? de een of andere kwezel van een Tante, denk ik! (*Hy lachte tegen my, of hy zeggen wou, ik denk aan Tante Hofland.*)

Edeling. Och, 't is eèn elendig wyf; en ze leeft met de menſchen, als de Duivel met de takkebosſen.

Hy. Is 't een Leidsch maakzel?

Edeling. Neen; men zegt, dat zy van Amſterdam herkomstig is; en nu durf ik, om dat hagelſclre Wyf, er nog minder van kikken! want myn Vader is niet gierig, doch hy zegt altyd; men kan van een mooije tafel niet eeten; en, dewyl hy my op *het advocaten* beſtelt heeft, zal ik voor eerst myn geld wel alleen tellen kunnen.

Hy. Maar hoe hiet dat lelyk Vrouwmensch?

Edeling. Mejuffrouw *de Fortuin.*

Hy. ô Gy Platvisch! daar heb je een ouwe rot in de val; (*en hy ſchaterde van lachen.*)

Edeling. Wou je nu voor my ook een goed woordje ſpreken by Papa; want het zal vreeslyk op myn land waaijen: en zeker, ik heb alles zo niet bedagt.

Hy. Wel, zo 't buiten dat wel is, daar is myn hand, Jongen. Ik zal wel zien, dat je er genadiger afkomt, dan jy verdient; zie, 't is uw Vader; en jy hebt niet bon gedaan. (*Hy trok zo een potzig bakkes, dat ik hem niet aan kon zien zonder lachen.*)

Edeling.

Edeling. Daar is wat aan, maar hoe zal ik het nu redden? Want myn Meisje is al wat ik in de waereld begeer, zo als men zegt: dit is waar, dat ik haar oprecht bemin, en dat zy my lief heeft: zy is wel opgevoet, en van een oud eerlyk geflagt. Zo als ik zei, fpreek een woordje voor my, myn lieve Heer Blankaart!

O! hoe beminnen en achten wy deezen dierbaren man! Lieve Moeder, is 't niet jammer, dat de Heer Blankaart geen Vader is van een talryk huisgezin? Dat zeiden wy ook eens. ,, Ja, Jongens, zei hy, dat fpyt my genoeg, ,, maar alle brave nyvere goede jonge meisjes ,, en jongens zie ik aan voor myne kinderen, ,, daar ik ook wel wat goed voor moet zorgen. ,, Ik zeg altyd, Abraham Blankaart, een eer- ,, lyk man heeft altoos erfgenamen, myn Vriend; ,, en terwyl ik leef, doe ik zo veel goed, als ,, Ik maar grypen en vangen kan. Kom aan, ,, wat had ik nu aan al myn geld, als ik een ,, Nero, een Niemands-Vriend was? En nu, ,, wel ik ben overal welkom. Meisjes, jon- ,, gens, jonge Vrouwen, kleine fpringertjes, ,, al dat goed is om my, als of er goud uit my ,, te halen is; en ik ken geen groter waerelds- ,, genoegen, dan bemint en geacht te zyn van ,, goede menfchen; al 't overige is maar wa- ,, weling."

Groet myne lieve Tante, waarde Zuster, en

Vriend Smit, dien ik mondeling hoop te feliciteren, en te bedanken voor zynen Broederlyken Brief.

Ik ben met de tederste hoogachting,

Uw gehoorzame Zoon,

WILLEM WILLIS.

* * *

HON-

HONDERD AGT EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan den Heer HENDRIK EDELING.

WAARDE BROEDER!

Ik vertrouw, dat gy mynen langen Brief ontfangen hebt, en my nu niet schryft, om dat gy niet weet, waar ik thans te bevragen ben. Ik zal u deezen nog zenden vóór ik t'huis kom, dat in weinige dagen zyn zal.

Daar heb ik kennis gemaakt met uw Meisjes Voogd; ik logeer by hem, met den Heer Willis, die met ons ook te gelyk t'huis komt. Nu heb ik in dit tranendal, wáár ik ook ruste vond voor de holligheid myns voets, zo geen man gezien als deezen man! Ik word niet moede van hem te horen, ja zelf van hem aan te zien. Zyn hele gelaat spreekt, en hy heeft oogen, die zo maar alles uitrammelen, wat er in zyn goedaartig, manlyk hart omgaat. Hy zegt, dat hy al vyftig is, maar voor veertig zou ik hem aanzien. Hy is volmaakt wel geproportioneert, groot zonder lyvig of hobbezakkig te zyn, bruin van uitzicht, fraai van neus; heeft lippen zo root als kralen, en tanden zo wit en

vast, dat zy zyner gezontheid getuigenis geven; hy 's eenvoudig doch kostbaar gekleet; fyn op de Negotie, een beminnaar van 't Vaderland, en zeer gestelt op zyn eigen Kerk. Ik weet niet, hoe ik hem ooit zal kunnen verlaten! Hy is met my ook wel te vreden; en geeft my zo nu en dan eens een lesje toe. Hy is (zo Vader 't wel maakt,) zeer genegen, om u het meisje te geven; en, voor my zal hy een goed woordje doen: ô die lieve man!

De Heer Willis is zyn gunsteling; 't is of 't zyn Zoon is: potsig gaat hy met ons om. Die goede jongen is smoorlyk verlieft op uw Meisje, en was 't lang voor zy u kende: maar, hoe 't is weet ik niet; de Heer Blankaart heeft er tegen, doch belooft hem een Vrouw, die voor Willis veel beter is dan Saartje; zy moet Hendrik hebben, zeit hy; dat is vast. Ik hoop, maar, dat Vader deezen man niet knorrig zal maken; ik vrees anders.

Ik neem deeze dagen waar, om het voornaamste der Stad zo wat te gaan zien. Ik ben te Versailles en te Fontainebleau geweest; maar het lieve gelaat der natuur, 't welk men op de eerste plaats gantsch en al heeft bedorven, maakt, dat de bekoorlyke ligging, de fonteinen en bosschen my op de laatste des te meer bekoren. Versailles is een *Dame in Gala*, die opgeschikt is om *Reine du Bal* te zyn; Fontainebleau

bleau een *aangenaam Landmeisje*, dat alleen door de Natuur met een rozentuil is opgesiert: wie, denkt gy, moet my 't meest bevallen?

Amsterdam lykt noch in grootte, noch in volkrykheid, naar Parys; maar de Stad zelf, schoon vervult met prachtige Paleizen en Kerken, bevalt my niets ter waereld. Gy hebt ook geen denkbeeld van Fransche morssigheid; ik denk, dat al myn linnen wel een half jaar lang buiten Haarlem mag bleken, eer zyn Hollandsche kleur weêr voor den dag komt.

De Franschen zyn myne begunstigde Natie. „ 't Zyn beuzelaars, denkt gy, en myn Broer „ kan dus wel met hun te regt raken." Daar kan wel iets aan zyn, Heintje. Evenwel, hunne vrolykheid maakt hun tot het gelukkigste volk van den aardbodem. Brood, Wyn met Water, een Vrouw, en een Straatdeuntje; en zie daar, myn Franschjes zyn hun Koning te ryk. Overal vindt men onder de gemene Burger lieden Danspartytjes, die geheel vrolyk-en kunsteloosheid zyn. De Hemel zelf maakt het de zwartgallige Britten niet naar den zin: maar de armoede kan de Franschen niet ongelukkig maken. De Stad krielt van geschilderde Vrouwen, en geblankette Jonkers; dat's hun zaak: geen Fransche Vrouw kan my, als Vrouw, behagen, ten minsten niet in de Hoofdstad; en een Petit-maitre is altoos een knaapje dat men

N 5 ver-

verachten moet. — De Brief moet weg. — Vaarwel, Broêr Lief. Myn Vriend Willis zal u behagen; hy is vroom, verstandig, toegeeflyk, en heeft de houding van een fatsoenlyk Heer.

Adieu,

T. T.

CORNELIS EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-
NEGEN-EN-DERTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den
Heer CORNELIS EDELING.

LIEVE BROEDER!

Ik ben eenige dagen zeer ongesteldt geweest; en heb zelf drie dagen het huis moeten houden. Uw laatsten, uit Parys geschreven, heb ik ook daar op 't oogenblik ontfangen. Ik verheug my over uwe kennis met dien waarden man, als ook over de gunstige gedagten, die hy te mywaards voedt: Den Heer Willis hoop ik eens met myne byzonderste vriendschap te beschienken, gelyk ik naar de zyne vurig verlang: ik ben voorbereit, om hem hoog te achten, en te beminnen.

Ik zal myn verhaal vervolgen: Zo dra ik het wagen durfde om uittegaan, ging ik naar het Huis van Mevrouw Buigzaam, en werdt van myne Beminde met alle tekenen van heuschheid en vriendschap ontfangen. Zy is wat afgenomen, doch de koortzen houden op; en nu; nu heeft zy eene zagtheid in haar gelaat, die my nog veel meer bekoort.

Zy was alleen t'huis: Mevrouw Buigzaam was

was met de jonge Juffrouwen naar de Kerk, en Juffrouw Hartog op haar gezelschap. Ik zat by haar, en nam de vryheid van hare hand te nemen, terwyl ik my informeerde nopens haren welstand, en zei, dat ik my veel beter gevoelde, 't geen zy met een zeer merkbaar genoegen hoorde. Deeze gelegenheid, ging ik voort, is te gunstig, dan dat ik die niet zoude gebruiken, om u nogmaal van myne liefde de sterkste verzekering te doen. Ik weet wel, dat de liefde geen vrucht van dwang is; maar ik hoop echter, dat gy my eens met meer onderscheiding zien zult. Myne liefde is niet romanesq: de hoop alleen is in staat, om my te doen volharden. ô! Dat gy my nog eens beminde; nooit zoudt gy u beklagen, dat gy my den voorrang in uw genegenheid gegeven hadt!

Zy. Ben ik wel geschikt, om u zo gelukkig te maken, als gy verdient te zyn? ô Myn Heer Edeling, laat ik, vóór ik een besluit neem, nog eerst myn karakter beter vormen naar dat der Dame, die ik als myne Moeder eerbiedig! Ik ben zo bedagtzaam, zo bedaart, zo bestendig niet, als zy, die uwe liefde verdient, behoort te zyn. Ik vorm my zulke ernstige denkbeelden van het Huwlyk! Ik vrees, dat ik nog niet geschikt ben, om myne bespiegelingen altoos tot betrachtingen te verhogen. Ik wagt den Heer Blankaart binnen weinige dagen; laat

ik met hem alles eens overwegen. En gy hebt immers een Vader, myn Heer Edeling? (*Ik voelde die zet!*)

Ik. Dat is zo: maar kunt gy een oogenblik twyffelen, of myn Vader zich niet vereert zoude achten met zo eene Dochter? Hy zal mooglyk eenige bedenkingen hebben, over het geen de goede man *onderscheid van Religie* noemt; gy weet, ik behoor tot de Lutersche Gemeente, maar de Heer Blankaart en myn Vader zullen dat wel vinden.

Zy. Indien dat nodig wordt, twyffel ik daar ook niet aan: wat my betreft, ik zal dit omtrent u zo weinig in aanmerking nemen, als gy omtrent my deedt. Doch het is nog zo ver niet.

Ik. Uw Voogd komt (zo schryft myn Broeder my,) met den Heer Willis en met hem t'huis, zy hebben elkander te Parys ontmoet. Hoe aangenaam zullen deeze drie reizigers zyn!

Zy. Dan krygen wy elk een Broeder t'huis! want Willis is myn Broeder; als gy hem kent, zult gy myne keuze billyken.

Ik. Dat doe ik nu reeds: ik ken Willis.

De Kerk ging uit, en wy veranderden van discours. Mevrouw Buigzaam en de beide Dames waren verheugt, my zo veel beter te zien. Ik bleef er dien gehelen avond tot tien uuren; want Mevrouw deedt ons de eere aan om te

speelen.

spelen. Nooit hoorde ik zulk een zielen-muziek. 't Is meer dan kunst! Ik hoop, dat gy 't eens zult horen.

Zy nam occasie, om my alleen te spreken; en zei: „ daar, myn Heer Edeling, lees dit geschrift; dan zult gy eerst uwe Beminde Burgerhart recht kennen: zy weet niet, dat er u iets van bekent is. Hou dit in 't oog." Ik lei het Papier in myn Brieventas; en afscheid genomen hebbende, spoedde ik naar huis om te lezen. Ik at niet, maar ging, Vader gegroet hebbende, naar myne kamer. Lees, en dan zult gy kunnen bezeffen, wat in myn hart, onder het lezen, is omgegaan! Ik heb het voor u gecopiëert, doch moet het te rug hebben, zonder dat gy er iets uittrekt. — Hier op vertrouwende, geef ik u het

VERHAAL.

Dierbaarste Vriendinnen!

Ik begin dan aan een Verhaal, dat my onmooglyk is mondeling te doen; ik schryf des: Geloof heilig, dat ik het onder het zegel der waarheid schryve: ô, hoe ben ik in myne eigen oogen gedaalt! Waarom heb ik niet meer acht gegeven op my zelf; op hen, met wie ik omging; op den raad myner Willis, en op den uwen, o beste der Vrouwen! Ik zal boete

doen:

doen: ik zal myne dwaasheid afwisselen, tegen de volkomenste geleidelykheid aan uwe vermaningen; ik zal my zelf zo ver zien opteheffen, dat uwe vermaningen in goedkeuringen zullen veranderen. En, zo dikwyls als ik eene te grote zucht voor uitspanningen voel, zal ik in myn Kabinetje gaan, en dit geschrift, ter myner beschaming, lezen. Laat ik beginnen:

Ik ging met den Deugniet, gelyk gy weet, in den *Hortus Medicus*, vast voornemende, om nooit weer met hem uittegaan; en echter hy was dezelfde beschaafde, aangename, fatsoenlyke man omtrent my. Hy liet my in den *Hortus* alles zien; leidde my veel uit van 't geen ik zag; en ziende, dat ik zulk een groot vermaak vond in dit alles te zien, stelde hy my voor, of ik ook plaizier had, om eene zeer fraaije Plaats te zien, van een zyner Vrienden; de Heer en Dame, zei hy, zyn wel niet Buiten, maar dat zegt niets, men weigert nooit een fatsoenlyk man om die te zien; er is zeer veel uitheemsch gebloemt. Ik, die in dit voorstel niets onwaarde, dan genegenheid om my te verpligten, stond dit geredelyk toe. Wy gingen des vry spoedig uit den *Hortus*, de Plantage door, de Muider-Poort uit. Nooit had ik zo veel geest, zo veel vrolykheid, zo veel levendigs in hem bespeurt. 't Sloeg vyf uuren, zo als wy buiten waren. „Is 't ver?" vroeg

ik,

ik. ô! Wy zullen er binnen 't half uur zyn ; ,, als wy wat aantreden." Ik deed zo, en 't was bykans zes, toen wy voor een laan stil hielden, die op een zeer fraai huis liep. Het Hek stondt aan. Hy ging de Plaats met my op, en den Tuinbaas ontmoetende, vroeg hy, is myn Heer of Mevrouw t'huis? ,, Neen, ,, was 't antwoord, maar dat is het zelfde." ,, Wilt gy het huis niet eens zien?" (tegen my.) ,, Ja, maar ik zie liever bloemhoven, ,, dan lambrissementen." Wy traden in 't huis.

Hy. (*tegen den Tuinman.*) Deeze Dame heeft geen thee gedronken; hebt gy ook kokent Water? Toe, jongen, breng het schielyk, met het geen er by hoort; gy weet, uw Heer en ik zyn Vrienden. (*De Kerel ging heen; ik had geen zin aan hem, hy hadt een lelyken uitkyk.*)

Ik. Gy doet te veel moeite, myn Heer; als ik maar een glas bier mogt!

Hy. Ik geef nooit bier, als de meisjes warm gegaan zyn, en dan stil zitten.

Ik. Wel, laten wy wandelen.

Hy. Eerst wat uitrusten. (*De Tuinman bragt theegoed, wy dronken spoedig een kopje.*)

Ik. Kom, nu de bloemen gaan zien; het wordt al tyd.

(*Hy stondt op, en met eene houding, die my*

ver-

verbaasde; *zeide hy*, *dat hy my beminde*, *dat hy smoorlyk op my verlieft was*; *en dat hy niet twyfselde*; *of dit had ik wel gezien*; *hier aan schreef hy ook de goedheid toe*; *die ik had gehad*, *om met hem te gaan*, *dewyl men daar in huis zo gegeneert was*. *Yder woord ontstelde en vertoornde my*; *ik zei*:) Gy beledigt my ten hoogsten. Nooit heb ik iets, zelf schaduwagtig, gedagt van 't geen gy zegt: en zo ik het gedagt had; geloof my, dat ik niet met u zou gegaan zyn. (*Hy lachte*, *en wilde my kusschen*.) Hou af; zei Ik; gy railleert te sterk.

Hy. Hoe, neemt gy het dus op? dan bedriegt gy u; want (*en hy zwoer een duren eed*,) het is my ernst; ik bemin u: gy zult de myne zyn; (*al weder naar my toe dringende*.)

Ik. Hou u gerust! Gy bedriegt u, zie ik, omtrent my: zo gy my beminde, zoudt gy my dus niet kunnen vernederen: Laat my gaan, ik wil hier niet langer blyven.

Hy. Laat my gaan; ik wil hier niet langer blyven! ô; Zo spreekt men niet tegen een man, als ik ben; en dat op zyn eigen Plaats. (*Ik bestorf als myn linnen*.) Zie, meisje, al die grote gevoelens zyn by my niets dan meisjes beuzelaryen. Evenwel, gy zyt nog te bekoorlyker, nu gy zo een fraai rolletje speelt. Kom, myne Saartje, laten wy gelukkig zyn; de tyd is kostlyk, zo gy ten minsten dwaas

genoeg zyt, om naar huis te willen keeren. Myn Fargon is anders al Buiten, de Paarden ftaan, met de leifels opgeknoopt, op den ftal, en in weinige uuren zyn wy ver van hier; want ik waag er myn beste hartdravers aan. (*Hy wilde my weder kusfchen.*)

Ik. Schelm! Deugeniet! Judas!

Hy. Al wat gy maar wilt, myn Engeltje, mits dat gy my gelukkig maakt. (*Hoe ik te moede was, kunt gy eenigzins opmaken, maar ik hield my moedig.*)

Ik. Ik ben, zie ik, in uwe magt; maar veel eerder dan uwe verfoeilyke oogmerken te beantwoorden, zal ik het uiterfte wagen; ik zal gerugt maken, zo gy de deur niet open doet.

Hy. Ik doe geen deur open, en of gy gerugt maakt of niet, het zal niets helpen; niemand hoort u. Kom, gy hebt u genoeg verweert. Zelden had ik zo veel werk met myne Lievertjes. Gy hebt geftreden voor uw harsfenfchim; dien lof geef ik u; maar nu eisch ik uwe overgave. (*Ik werd woedent, en was door te fterke aandoeningen op 't punt van te bezwymen; de vrees zelf gaf my kragten. Ik wilde een raam open fchuiven.*)

Hy. Neen, Kindje, daar is voor gezorgt, ik hou om de dood niet van buren-gerugt. (*Hy werdt, dagt my, kwaadaartig over zyne te leur-*

fel-

stelling! ô Myne Vriendinnen, heb ik my zelfs dan iets te wyten, gaf ik aanleiding; immers niet met myn weten?)

Hy. Zie zo, 't wordt mooi laat; nu, ik heb zeer goed Logement voor u; en ik hoop, dat ik u den tyd aangenaam zal verdryven.

Ik. Laat my gaan; 't is nog niet te laat, om in de stad te komen. (*Hy lachte.*)

Hy. Ziet gy my voor zo een verd.... gek aan, dat ik, een prooi onder myn bereik hebbende, die zal laten weg vliegen?

Ik. Zo ik iets op u vermag, zo gy eenige menschelyke gevoelens hebt voor een meisje, dat u nooit beledigde; dat nooit het minste oogmerk omtrent u hadt; dat u voor een vriend, voor een eerlyk man hieldt; laat my gaan, en ik zal u alles vergeven. (*Ik schreide bitterlyk.*)

Hy. Speel vry denzelfden zang, uit eenen andren sleutel; ik hoor gaarn *Variantes*; en gy zyt uw onderwerp magtig.

Ik. ô Myn Heer, bespot my niet! God weet, in welk een dodelyken angst ik ben; ô myne waarde moederlyke Vriendin! ô myn Voogd, wat heb ik gedaan?

Hy. Wat? wel, gy zyt vrywillig medegegaan met een man, die smoorlyk op u verlieft is, en die u tot zyne *Sultane Favorite* hoopt te maken. Want zie, mooi Meisje, ik wend niet voor u te trouwen, ik wil u niet bedriegen:

elk moet zyn rang bewaren. (*Ik zeeg op een stoel neder, en ik geloof, dat ik op dat oogenblik in staat zou geweest zyn, om hem een mes in zyn schurkagtig hart te drukken: zulk tergen maakte my zinneloos. Hy liet my eenige minuten aan my zelf over; maar wat er toen in myn geest omging, weet ik niet! Hy naderde my weder.*)

Ik. Deugeniet, lieve goede Menschen..... ô God! hoort my niemand! (*Hy nam my op, maar zweeg; doch al myne kragten zich, machinaal, verzamelende, stootte ik hem van my af; hy beet op zyn lippen en vloekte.*) Toen smeekte ik hem weder, dat hy my gaan liet.

Hy. Ja, op de Fargon. (*Ik bedagt my.*)

Ik. Kom aan, als het toch zyn moet.

Hy. Neen, Meisje, ik versta u. Hier moet gy blyven, geen kuren by den weg. Ik had gemeent, dat gy goedwillig met my zoudt gegaan zyn, doch nu is die voorzorg onnodig.

Ik. Vrees voor de gevolgen; gy zyt niet boven de wetten. (*Hy lachte hartlyk.*)

Hy. Zou ik niet, Liefde? Weet gy wel, dat de Rechter geen notitie neemt van zo een galanterietje? Kan het my schelen, waar ik ben, denkt gy? Had ik vermoeden kunnen, dat gy my zo veel moeite zoudt gemaakt hebben, ik had het wel anders overleit. (*En toen drukte hy my zo sterk aan de hand, dat hy my zeer deed. Ik beefde zodanig, dat hy zelf deinsde.*

de. 't Werdt schemer-avond, en myn dodelyke angst nam alle oogenblikken toe.

Ik. Tyger en geen mensch! Kunt gy my in zulk eene benaauwtheid zien; wat recht hebt gy op my?

Hy. Dat recht, dat yder Ligtmis van myn rang op zo veel meisjes heeft, als hy goedvindt in zyn Serail te plaatzen. Of wilt gy, (*en hy tradt naar my toe,*) dat recht, dat de sterkere heeft over de zwakke. (*Ik viel voor hem neder, ik smeekte, ik weende, ik geloof zelf, dat ik hem myn waarde R. noemde.*)

Ik had al reeds een groot geweld in den stal gehoort, maar 't scheen, dat hy er geen acht op gaf. Eindlyk kwam de Tuinbaas in den gang lopen, en riep: Myn Heer, de Paarden zyn met hunne poten in de leiseelen geraakt; en ik kan het niet meester worden: wat moet ik doen? Hy riep, (met een vloek,) *u gaan ophangen, voor ik u den hals breek.* De Kerel ging weêr heen, en zei, dat, zo myn Heer de hand niet wilde lenen, hy zyn Paarden kwyt was. Razent en scheldent ging hy heen, en stiet my van de deur weg, die hy toesloot. Naauwlyks was hy weg, of er ging een deur in het vertrek zagtjes open, en daar kwam een Boeren-meisje, die my, zonder iets te zeggen, wenkte om opteſtaan. Ik deed het aanstonds. Zy sloop met my uit het huis, en verstak my

in haar bed op een zoldertje, dat zy wel ter deeg sloot. Ik wist niet, of ik droomde, dan of ik wakker was; ik wist niet, of 't bedrog of hulp was: alles was even onbekent. Het werdt duister; en niemand kwam by my.

Eindelyk hoorde ik beneden lieden spreken; myn bloed stolde in myne aderen, en ik weet niet, of ik lang in onmagt was. Doch 's middernagts ging de deur open, en het meisje bragt my een groot glas melk met water, my wyzende niet te spreken. Zy sloot de deur weêr toe, en, dewyl de maan opkwam, zag ik haar zeer onderscheiden. ,, Nu slaapt myn Vader, zei zy, hoor hem eens ronken!" Wie zyt gy, myn goed meisje? zei ik.

Zy. Ik ben des Tuinmans Dochter, lieve Juffrouw, wees niet ongerust! ik zal u helpen.

Ik. Laat ik u omhelzen, gy zyt myn Redster. O, gy zult wel beloont worden! en als gy wilt, kunt gy altoos by my blyven; maar door welk geluk hebt gy my dus verre geret?

Zy. Dat zal ik u zeggen: myn Vader was druk in den tuin bezig, den helen dag met de arbeiders, toen de knegt met de Fargon kwam, en hem belaste zyn Heer optewagten, doch niet te laten blyken, dat hy zyn Heer was. Lieve God, dagt ik, daar zal weêr wat agter zitten! want myn Heer is een heel slegt Heer omtrent de meisjes; maar my heeft hy nooit ge-

gemoeit, dat moet ik zeggen, en zo zeggen al de meiden ook. Nu althans, ik was in de kamer, toen hy met u in huis kwam, en dewyl ik voor grote lui wat schaamagtig ben, verstak ik my in de naaste kamer, in een kleêrkast, daar wel twintig rokken in hangen, de eene nog mooijer als de aâre. Ik dagt, zy zullen wel gaan wandelen, en dan kan ik gaauw heen lopen, en dan zien zy my niet: zo dat ik alles duidelyk hoorde. —— Zie, Juffrouw, ik ben Rooms-Kattelyks, en ik bad onze heilige Moeder Gods om hare bescherming, en ik bad een vyf of zes *Aves* en *Paters*, zo al in de kast. Wat kon ik doen? zo als gy weet. En toen viel dat met de Paarden voor, en toen ging hy heen, en zo haalde ik u, en verstak u in myn bed. Ik ging voort in den moestuin zo wat wieden, maar ik hield my maar zo; om dat ik dan bokken kon, en alles afgluren. Het duurde wel een half uur, eer alles in 't stal gedaan was, want de Paarden waren als wilt, en allemaal door de strengen; dat was het maar. Myn Heer ging in zyn huis, en Vader in 't Boerenhuis. Ik geloof, dat hy elderments op zyn neus gekeken heeft, toen hy u niet vondt. Hy kwam in 't Boerenhuis, en vroeg met hele lelyke worden, waar dit en dat gy heen waart? Myn Vader zei, dat hy dat niet kon weten, om dat hy het zo met de Paarden te doen ge-

had hadt. Toen vloog hy naar 't Hek, en vondt het open. 't Is gedaan, zei hy: daar is niet op; nu 't is myn verdiende loon, waarom d-r-de ik het Hek niet toe. Hy liep, als een razent mensch, al heen en weêr, en toen hy dat ook moê was, belastte hy myn Vader licht te geven, en hem wat brood en kaas te bezorgen; die deedt dat. Ik was in huis gegaan; Vader vroeg, waar ik geweest was; ik zei, aan 't wieden, en dat ik toen om een praatje geweest was; dat was daar meê wel, hy zei my niets. Wy aten schielyk onze Bry, en hy ging naar bed. Toen kwam ik boven, en hield my stil, tot dat ik hoorde, dat hy wel vast in slaap was. Zie daar, zo is de hele zaak, myn lieve Juffrouw.

Myne blydschap was onbeschryflyk; maar zy verdween schielyk door de gedagten: hoe zal ik nu door de waarde Vrouw voor een bedriegster, een valsch meisje, een ligt jong schepzel gehouden, veracht en verfoeit worden! Wat zal ik doen? Hoe durf ik er weêr heen gaan? Hoe zal men my ontfangen? Wat zal de brave Edeling van my denken? 't Is mooglyk, dat hy reeds by ons geweest is. Zal de deugdzaamste der Vrouwen hem omtrent my misleiden? Wat zal zy kunnen zeggen? En ik had haar zo plegtig belooft, voortaan my geheel door haar te laten leiden. Hoe zal Hartog zich

ver-

verheugen, indien dit geval ruchtbaar wordt. Kan het verborgen blyven? Heeft my niemand gezien? Maar, 't geen my 't hart doorboort, hoe zal het teder hart myner moederlyke Vriendin lyden! door my lyden. . . . . .

Ik was besluiteloos wat te doen. Evenwel, alles al weêr overpeinzende, dagt ik, 't is echter de eenige nu openstaande weg. Ik moet dit getuigenis geven van myne onschuld! „ Ach, „ zal ik met eene bevende stem zeggen, indien „ ik een slegt Meisje waar, indien ik het „ oogmerk had om u te misleiden, zou ik „ dan te rug komen, ook vóór ik weet hoe „ gy my ontfangen zult?" Terwyl ik in deeze gedagten als verzonken was, zei myn trouwhartig Klaartje, (zo hiet het Boerinnetje,) „ Kom, Juffrouw, nou moest je op je „ kousjes my volgen, en zo stil als 't mooglyk is; ik heb onze deur efkes aan laten „ staan." Ik deed zo, en zy droeg myn schoenen in haar hand. 't Begon te regenen: de lucht werdt onweerig en donker. O, Dat was niets! Zie daar wy buiten de deur! Het bed van den Tuinman voorby gaande, hoorden wy hem diep en gerust slapen. Ik deed myn schoenen weêr aan, en ging met het meisje, agter de Boerdery om, al zwygende, en aan haar hand. Ik werd doornat, en moest wel een half kwartier door 't gras; ik vroeg niets,

 zelf

zelf niet, waar brengt gy my? Toen wy digt by een Warmoezier kwamen, zei zy: „ God „ dank, dat's zo ver! Hoor, Juffrouw, ik „ breng je hier by brave menschen: maar ik „ moet, zo dra ik je daar in huis zie, naar „ myn Zoldertje: ik moet er op passen, dat „ ik niet in de kyker raak; 't is een boos kae„ rel, als hy begint."

Zy tikte aan een glas. „ Wie daar?" riep een mans stem. — „ Ik, zei 't meisje, doch met een zagte stem, toe laat my in huis; ik ben zo benaauwt." — „ Ik kom je by, kind, zei een vrouwe stem;" en zo ging de deur open. „ Aaltje Buur, zei 't Boerinnetje, ik breng je „ hier een jonge Juffrouw, die verdwaalt is, „ maar zy zal je alles wel zeggen, ik moet „ voort." Ik kuste haar, en zei haar, waar zy my vinden kon, haar een ducaat in de hand stekende, en biddende, zo dra zy durfde, by my te komen.

De goede Vrouw ging met my in een agtervertrekje, stak licht op, en zag met verbaastheid, dat ik zo wel en kostelyk gekleet was, en Juwelen aan hadt. Ik viel op een stoel neder, en schreide bitterlyk. Zy maakte vuur aan, lei braaf hout op, want ik trilde van koude, en myne kleêren dropen. „ Kom, lief jong „ mensch, zei ze, kom, schik aan 't vuur, en „ warm en droog je wat, ik zal Koffy koken; „ maar

„ maar je bent, of je de koorts op 't lyf hebt."
Zy ging met de kaars in 't voorste vertrek, en
hadt een glaasje in haar hand, „ daar, zei ze,
„ Juffrouw, drink dat uit, ik mag niet zien,
„ zo als je beeft." Ik deed het. Zy kreeg
een tafel met kopjes, en, zo dra 't water kookte, dronken wy Koffy. Myn Sak, Rok en Pelise droogde zy, en ik begon door de warmte dermate te verkwikken, dat ik haar eenvoudig, zo kort doenlyk, alles verhaalde. Maar, zei ik, wat moest gy denken, myn goede Vrouw, toen Klaartje aan 't vengster tikte? „ Wel,
„ lieve Juffrouw, zei zy, dat beurt wel meer.
„ Als Krynbaas dronken is, (en zins zyn Wyfs
„ dood gebeurt dat maar te dikwyls,) dan raast
„ hy als een bezetene, en jaagt al wat onder
„ zyn bereik is de deur uit. Nu is onze Klaar-
„ tje de Vryster van myn Zoon Pieter; en zo
„ wy onzen jongen wat by konden zetten, 't
„ zou al een paar zyn, maar 't is een slegte tyd.
„ 't Is een deugd van een meid, en heur Moe-
„ der was net aleens. Doch, al boodt myn
„ Heer R. myn man duizend gulden 's jaars,
„ wy zouwen by zo een Dier niet weunen wil-
„ len. Hy is zo ondeugent, en daar gaat zo
„ veel om op die Plaats! Maar wy moeten
„ zwygen; wy zyn maar gemene lui."

Ik. Wat zal je man toch denken van my?

Zy. Ik heb hem daar, met een woord, ge-
zeit,

zeit, dat ik hem morgen ogtend alles zal vertellen, en zei, zie maar weêr in slaap te komen, want by dag moet de man hart werken, voor my en myn vyf kinderen. En onze Pieter past ook zo op; maar daar zyn nog zulke kleintjes onder; zy slapen allemaal hier boven ons hoofd.

Ik. Maar zou uw Zoon voor my, met het opengaan van de Poort, niet een Koets kunnen bestellen, die my tegen kwam buiten de stad? want, hoe wel ik het by u heb, myn goede Vrouw, ik verlang zo naar huis.

Zy. Heel wel, Juffrouw, als ik denk, dat het tyd is, zal ik hem gaan wekken, zo als ik altoos doe: jonge lui slapen vast. Goed, zei ik, en wy bleven by 't vuur zitten, en zy praatte zonder ophouden; zo dat de tyd viel my nog korter, dan ik gevreest had. Om drie uuren ging zy Pieter wekken, die, toen hy my zag, vreemt opkeek. ,, Kind, zei de goede Vrouw, ,, deeze Juffrouw is verdwaalt geraakt, en ik ,, nam haar in huis, toen gy al te bed waart. ,, Ga naar de stad, en haal een Koets, die ten ,, eersten dit heen moet komen; ik zal met ,, haar u tegen wandelen." Bestig, zei Pieter, en ging de deur uit. Die Jongman slaat my wel aan, Vrouw, zeide ik, ,, Ja, God ,, dank, zei ze, 't is een braaf Kind, die wel ,, zo veel voor zyn Moeder doet, als iemand

,, doen

„ doen kan; en zwygen Juffrouw, daar is geen „ schrift van." Nu, 't zal hem geen schade zyn, zei ik. Ik deed myn gedroogde kleêren en pelise weêr aan, en zei, daar goede Vrouw, heb je een kleinigheid, tot een bewys van myn erkentenis. (*Ik gaf haar vier Ducaten.*) „ Zo „ véél geld! zei ze, dat durf ik niet aanne- „ men." O, zei ik, spreek er niet van; ik zal, hoop ik, eens meer voor u doen. Wy gingen toen de deur uit, en kwamen wel dra op den gemenen weg; de Koets kwam, ik bedankte Moeder en Zoon, zei, waar de koetsier my brengen moest, en haalde de gordyntjes voor de glazen.

Nooit kan ik u beschryven, wat er in myn geest, onder het ryden, omging. Nu vreesde ik, nu schrikte ik voor dat zelfde, dat my deeze laatste uuren als myn grootste geluk hadt toegeschenen; — om t'huis te komen! En toen wy nog maar één gragt te ryden hadden, wenschte ik byna, dat wy eenig beletzel kregen, dat den tyd rekte. ô Hoe beefde, hoe trilde ik, toen hy stil hieldt! De klank der schel ging my door de ziel, en, met de handen voor myne oogen, vloog ik onzen goeden knegt voorby, naar myn kamer, zo verwart, en bedroeft, gelyk gy, myne dierbare Vriendinnen, my hebt zien aankomen.

Zie daar een Verhaal, dat ik met de grootste

naauw-

naauwkeurigheid hebbe opgesteld. Hoe gy, na het doorlezen te hebben, over my zult oordeelen, moet ik afwagten; en, indien de Heer Edeling by aanhoudendheid my blyft beminnen; moet hy, aleer ik hem voor my kies, dit lezen. Hy moet kunnen zien, wie ik ben; een onvoorzichtig meisje, dat geen kwaad vermoedde, daar zy 't niet zag; en die, door haken, trek tot vermaken en uitspanningen, zich in een gevaar gebragt heeft, dat op haar bederf konde zyn uitgelopen: een meisje, dat God met tranen dankt voor deeze Ontkoming; en dat voortaan nog meer zich zelf dan anderen zal mistrouwen.

SARA BURGERHART.

* * *

Wel nu, Broeder, wat zegt gy van zo een Meisje? Moet ik haar nu nog niet meerder achten, en tederder beminnen? Die immers zyne dwaasheden, zo rasch hy die ziet, afkeurt, en zich zelf daar over bestraft, doet alles, wat men eisschen kan? Ik heb onder de hand laten vernemen, of de schelm in de stad was; maar 't schynt, dat hy eerst eens wil zien, hoe of 't afloopt. Wy bedekken alles onder een diep stilzwygen. Ik zal voor de brave menschen zorgen, die myn Engel zo getrouw geholpen hebben;

ben; maar dit alles mondeling. Ik verlang onuitspreeklyk naar uwe t'huiskomst! en hoop, binnen agt dagen, dat geluk te hebben. Vader is zeer vriendlyk, en heeft zelf deernis met my. Hou den braven Blankaart te vriend, Keesje; ik vrees anders, dat gy al zo veel met Vader zult te doen hebben als ik! Vaarwel, myn Broeder,

T. T.

HENDRIK EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

GE-EERDE MEVROUW!

Voor vier dagen ontfing myne lieve Vriendin Burgerhart een brief van uwe geachte Dochter, Mejuffrouw Anna Willis. Zy hadt toen eene sterke koorts, zo dat zy ons dien brief haar deedt voorlezen. Uwe op handen zynde t'huis komst verheugde haar zeer, en, zo 't my voor komt, met reden. Wie, Mevrouw, zou niet verheugt zyn over een bericht, dat ons zo vele aangename en stichtelyk onderwyzende uren belooft? Zy is thans wat beter, maar de Docter verzoekt, dat zy zich, in eenige dagen, nergens mede gelieft bezig te houden, dat veel aandagt eischt, om den zwaren hoofdpyn, die haar byblyft. Aan deeze ongesteltheid ben ik de eere en het geluk verpligt, die er voor my liggen in het schryven van eenen Brief aan u, zeer geëerde Vrouw. Gy zult al het gebrekkige wel gunstig inschikken; dewyl ik myn best doe, om beter te schryven.

Hoe boven alles aangenaam ons de komst des He-

Heeren Blankaart ook zy „ de tyding, die hy ons bragt, dat uw t'huisreis eenige dagen was uitgesteld, viel ons zeer droevig, en myne Vriendin heeft my verzogt, hare ziekte aan u en aan uwe Dochter te doen weten. Zy zegt ook, dat het u niet ongevallig zyn zal, indien ik u de aankomst en het bezoek van den Heer Blankaart melde.

Indien ik schryven kon als Saartje, nu zou het my te pas komen; maar dat kan ik niet, Mevrouw; ik zal evenwel myn best doen om te tonen, dat Saartje my niets kan vergen, dat ik niet poog te doen.

Gisteren voormiddag kwam onze knegt aan Mejuffrouw Buigzaam zeggen, dat er een Heer in de zydkamer was, die haar verzogt te spreken. Zy ging naar beneden, want zy was op Juffrouw Burgerharts en myne kamer, terwyl wy ons aankleeden. Onze zieke is zo, dat zy in de zydkamer zou kunnen zitten. Wy hoorden zeer luit spreken... wy luisterden... Myn Heer Blankaart, zei Saartje, en vloog met haast den trap af; ik volgde, me dagt, ik moest dat toneeltje zien. Zy zag hem niet, of snelde in zyne armen, even gelyk ik in die van mynen lieven Vader pleeg te doen. „ Welkom, myn waarde Heer Blankaart," en zy schreide van blydschap.

Hy. Wel, dag myn meisje, dag myn Sarot-

je, maar wat is hier te doen! Ziek? gelaten, en nog in een huisselyken ziekagtigen opschik? Kom, kind, je moetje dat zó niet aantrekken, want ik vrees, dat het over een brief is, die u iemand geschreven heeft. . . Ik ben niet boos op je. Wel, deeze lieve Mevrouw heeft my met zes woorden al uit den droom geholpen: maar ik moet weten, wie Satan my die kool gestooft heeft, of myn naam zal geen Abraham Blankaart zyn. (*En toen had hy Saartje op zyn schoot, die nog al weende. De goede man zyne oogen werden ook nat; dus vervolgde hy:*) Vergeef het my, waarde Mevrouw Buigzaam, maar gy zult den Brief zelf zien, die my zo heeft doen kyven. Hy is in myn koffer met Papieren. Hy moest bewaart, dagt my. En dit is zeker (*tegen my,*) de lieve Juffrouw Brunier? Ik heb u ook lief, mooi kind; (*en hy gaf my ook eens kusch.*) Zie zo, zei hy, nu zyn er nog twee Juffrouwen, myn Saartjes Dochter. . . . (*Dit deedt haar lachen, en de lieve man praatte zo al voort.*)

Onze waarde Juffrouw Buigzaam zei, dat zy den Brief, die zyn Ed. ontfangen hadt, by gelegenheid gaarn eens zoude zien. (*De knegt bediende ons met Chocolade.*)

De Heer Blankaart. Apropos, Mevrouw, ik heb u iets te verhalen, dat u moogelyk aangenamer zyn zal, dan myn gebabbel over dien

Brief,

Brief. (*Zy gaf Frits een wenk, om heen te gaan; Juffrouw Burgerhart en ik rezen ook op, doch zy zei: blyf zitten lieve Kinderen, gy beide zyt myne beste Vriendinnen. Hy ging dus voort:*)

Daar kom ik, over de Veeren, van Rotterdam af, daar ik myn Vriend Willis by zyn Moeder bragt, en die ik belooft heb, een meisje op te gaan schommelen; dat voor hem al zo goed zou zyn, als dit zieke platje, dat er nu zo bleekjes uitziet. Myn andere reismakker, Edeling, verliet my te Leiden; nu, alles heeft zyn reden: hem, hem! ik zeg niet meer. Van Leiden ga ik op Haarlem, in den roef; en ik zit er naauwlyks in, of daar komt een ordentelyk gekleet man, die ook plaats neemt. Die man stondt my wel aan: ik dagt, een praatje kort den tyd, en hy scheen ook van dat begrip. Ik zal alles maar overslaan, dat u niet aangaat.

Hy verhaalde my, dat hy een Oostindische Kapitein was, voor de Kamer Zeeland binnen gekomen, met het schip —— neen: dat is my vergeten; en dat hy verscheide brieven hadt medegebragt; hy verzogt my de moeite te nemen, om eens, als hy de adressen oplas, te horen, of ik hem ook die lieden kon wyzen. Gaarn, zeide ik, Kaptein, en ik ken vele menschen te Amsterdam. Hy las er een stuk of zes. —— Neen, ik ken die namen niet. —— Maar daar leest hy, *aan den Wel-Edelen Heer*

Pieter Spilgoed, *te Amsterdam*. Ja, zei ik, die man is al lang naar de andere waereld, wel een jaar of twaalf. Hy heeft zich zo gehaast, om zyn geld, zo wel als zyne gezontheid te verspillen. ,, Ik zou hem anders, zei ,, de Kaptein, nog al een aangename tyding ,, brengen; hoewel ik geene byzonderheden ,, weet." Die tyding, zei ik, kunt gy dan aan zyn Weduw brengen, die my byzonder bekent is, en daar ik zeer veel achting voor heb. Hoor, Kaptein, ik zal de Dame dit berigt geven, en horen wanneer het haar gelegen komt u aftewagen: waar zyt gy gelogeert? ——— ,, In Maltha." ——— Goed, daar zal ik u morgen voormiddag bescheid zenden; en nu, Mevrouw, wenschte ik wel, dat gy uw knegt naar Maltha zondt, om aan Kaptein Herberts te zeggen, dat hy welkom zyn zal. (*Mejuffrouw Buigzaam deedt zo, en welhaast kwam de Kapitein met den knegt by ons. De Heer Blankaart zei:*) Zie daar, Kaptein, deeze Dame is de Weduwe van den Heer Pieter Spilgoed. Niet waar, Mevrouw?

Zy. Ja, myn Heer, ik ben zyne Weduw; en gereet om te horen, om wat reden myn Heer Herberts dit vraagt?

Kaptein Herberts. Om dat ik een Brief heb, Mevrouw, die aan den Heer Spilgoed geädresseert is; en die ik mede van de Kust van Benga-

gale gebragt heb. Mevrouw is de Weduwe? In prefentie des Heren Blankaarts en deeze Dames, die mooglyk uwe Dochters zyn, geef ik hem aan u over, u feliciterende met deszelfs inhoud. Gy beeft, Mevrouw; ontftel u niet. Laat ik u nu niet ophouden, maar op een anderen dag eens mogen horen, of ik in ftaat ben u eenigen dienst te doen. (*De heufche man nam affcheid, en vertrok.*)

En nu kunnen wy de beste der Vrouwen geluk wenfchen met eene Erfnis van *ruim tagtigduizend Gulden.* Ik ben zo bly, dat ik den helen dag wel zou willen zingen.

Saartje viel haar om den hals, kuschte haar, kon haar niet verlaten; maar de Juffrouw was zo aangedaan, dat zy niets kon zeggen. De Heer Blankaart, aan wien zy den Brief hadt gegeven, om hem te lezen, zynde zy te zeer ontfteld, bleef verfcheiden maal fteken. Zy heeft my vryheid gegeven, om de Copie van dien Brief aan u te zenden, op dat gy u met haar zoudt verblyden.

ô Mevrouw! wat is dit eene Vrouw! altoos uitmuntent, in alles God dankende. Wat ben ik gelukkig onder haar opzicht! Waarlyk, Saartje en ik zouden nooit zo geworden zyn, als wy nu reeds zyn, en nog worden zullen, hadt zy ons niet geleit, geleert en met het beste voorbeeld voorgegaan. Zy verzekert

u en uwe Dochter van hare achting: zo doet ook myne Vriendin, en ik hebbe de eer my in uwe gunstige gedagten aantebevélen, my met den grootsten eerbied noemende

Uwe ootmoedige Dienares,

ALETTA BRUNIER.

* *
*

HON-

HONDERD EEN-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer PHILIPS ALTING aan den Heer PIETER SPILGOED.

WEL-EDEL HEER!

Deeze Letteren zullen u een voordelig Oost-Indiesch nieuws overbrengen. Myn eerlyke vriend, Jan Bern, is voor zes maanden overleden. Hy heeft my Executeur van zynen laatken wil gemaakt, in welke qualiteit ik u dezen toezende: Dit is het artikel, 't geen u in het Testament betreft:

„ Ik maak, uit dankbaarheid voor al de wel-
„ daden, my toen ik eerst in Indiën kwam,
„ en niets in de waereld bezat, door den edel-
„ moedigen Heer, Cornelis Spilgoed, bewe-
„ zen, voor dat zyn Edele my, door het op-
„ schieten van geld, occasie gaf om Negotie
„ te doen, en voor alle de goede lessen en ver-
„ maningen, die dees deugdzame man my in
„ myne jongheid gegeven heeft, aan den Heer
„ Pieter Spilgoed, zyn Zoon, de som van ne-
„ gentig duizend Hollandsche Guldens; en zo
„ de Heer Pieter Spilgoed reeds voor my wa-
„ re overleden, dan aan zyn Eds. Weduwe,

„ Mevrouw Maria Buigzaam, of, indien zy
„ ook gestorven ware, aan zyne Kinderen:
„ Heeft hy noch Weduwe noch Kinderen na-
„ gelaten, in dat geval, en in dat geval al-
„ leen, maak ik dat geld aan de Amsterdam-
„ sche Godshuizen, om in dier voegen ver-
„ deelt te worden, als de Regering zal goed-
„ vinden."

Deezen zend ik met mynen Vriend, Kapitein Christiaan Herberts. De brave overleden Heer Bern heeft de Linie gepasseert, doch nam zyne conscientie met zich. Hier uit kunt gy opmaken, dat hy het goed voorbeeld uwes, hier nog in zegening gedagt wordende, Vaders wel is naar gewandelt. In deezen man heeft men gezien, dat de Voorzienigheid ook wel eens haren zegen uitstort over eenen rechtvaardigen Handelaar. Dit geld is niet bemorscht met bloed en tranen: 't Is de vrucht van een gezegenden vlyt, en ordentlyke levenswys. Ik twyffel niet, of ik zal met uw antwoord vereert worden, my tekenende.

Uw ootmoedigen Dienaar,

PHILIPS ALTING.

HON-

HONDERD-
TWEE- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan den Heer PHILIPS ALTING.

WEL-EDEL HEER!

Met de grootste erkentenis voor uwe genomen moeite, met dankbare verwondering over de onnaarspeurlyke wegen der Godheid, beantwoorde ik den Brief, door u, aan mynen overleden Man, Pieter Spilgoed, geschreven. Het is my om zeer vele reden hoogstaangenaam, het geen gy my nopens myn Mans Vader mededeelt! Wat kan eene Vrouw, die wel denkt, toch aangenamer zyn, dan te horen, dat de Vader, dat de Familie haars Mans, deugdzame vrienden des Menschdoms waren? Moet het haar niet verheugen, als zy ziet, dat er zo wel dankbare welgedanen als edelmoedige Weldoeners gevonden worden; en dat men, in alle gewesten, onder allerleie luchtstreken, menschen vindt, die het Menschdom tot roem strekken?

Voor veertien jaren is myn Man reeds overleden: ik heb een Dochtertje van hem, maar dit kind heeft de Voorzienigheid my vroegty-

dig ontrukt; zo dat ik nu de eenige ben, die pretensie heeft op deeze som. Vele rampen hebben my getroffen; door verscheiden levensstanden ben ik gegaan. *God is goed:* dit is my genoeg. De Vriend van zulk een deugdzaam man, als de Heer Bern was, zal zeker in deezen geen dwepery vinden? Anders weet ik wel, dat men niet gewoon is, in deezen trant, dusdanig een Brief, als den uwen, te beantwoorden.

Ik zal de nodige bewyzen en papieren aan den Advocaat, Cornelis Edeling, ter hand stellen, die my belooft heeft, met den Heer Herberts, en voor de Kamer, alles aftedoen. God zegene u, myn Heer! en, is dit uw oogmerk, geleide u naar het Vaderland te rug, om daar in rust uw weldadig leven te eindigen. Ik noeme my met achting,

Uwe ootmoedige Dienaresse,

MARIA BUIGZAAM.
Weduwe P. SPILGOED.

HON-

HONDERD-
DRIE- EN- VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer JAN EDELING aan den Eerwaardigen Heer EVERARD REDELYK.

WAARDE BROEDER!

Lach me nu eens helder uit, Pastoorsche, gy hebt gelyk: maar ik zal aan uw man de hele zaak vertellen. Zoudt gy ooit gelooft hebben, dat Jan Edeling, die, het geen hy ééns begreep, om lief noch leed los liet; die van geen Christen mensch op de hele waereld tegenspraak dulden wilde dan van u; dat Jan Edeling, zeg ik, door Blankaart zodanig overhoop gegooit is, dat ik, met myn hoed onder den arm, zyne Pupil voor onzen Hendrik ten huwlyk gevraagt heb? en 't geen nog meer zeit., dat ik zeer, met dit door my gedaan verzoek, in myn schik ben? Die Bram! zo een man leeft er niet meer. Hy heeft my zo vast gezet, en zo ouwerwets myn zaligheid gezegt, dat ik boos op my zelf wierd: want er is wat aan, Pastoor; ik ben nooit een vriendlyk Man, of een minzaam Vader geweest: 't wil maar van hem gezegt worden; 't is een raar mensch!

Om de waarheid te zeggen, Pastoor, uwe

reden, en die van Hendrik, hadden my al lang overtuigt, dat ik ongelyk had; doch ik kon niet besluiten om te tonen, dat ik verkeert gedaan had. Nu, het kost wat voor een man, die zo veel jaar altoos zyn hoofd volgde, te zeggen: ik heb ongelyk; en dat nog erger is, dit tegen zyn eigen kinderen te zeggen.

Gy weet het immers, als myne jongens my iets vragen, en my beduiden wilden, dat zy 't nodig hadden, dat zy het nooit, juist om dat die Lekkers my iets beduiden wilden, kregen; dog 's daags daar aan, gaf ik hun, uit myn eigen zin, tienmaal zo veel. Dit zyn evenwel Satansche nukken; en uwe Zuster, myne zalige Vrouw, hadt, dat zie ik nu, maar te veel reden, om my, schoon al lachende, *Meffert Luim* te noemen. Had ik haar maar weer! Zy zou een beter man aan my hebben; maar dat is nu te laat.

Ik zou 't mooglyk nog niet hebben opgegeven; doch myn arme jongen zag er uit, of hy uit een gieter gedronken hadt; en toch, ik hou veel van den knaap; hy heeft my altoos zo op myn gedagten gedient. Met Kees heb ik nog wel zo eens een aartigheidje gehad; maar Hendrik was altoos, zo als ik (tusschen ons) in zyn jaren niet was. Hy is geheel zyn Moeders kind; week gebakken! Hy kan geen moeite verdragen; met een benaauwt hart ging hy op

reis,

reis, (ik kan op hem af,) en heeft alles in zo korten tyd afgedaan, dat het zo niet te zeggen is. Kort gezeit, het mannetje van binnen klopte zo verbruit aan, dat ik besloot, om den jongen zyn zin te geven. En nu is de jongen my zo dankbaar, en luikt zo op, dat myne oogen overlopen. —

Nu, Pastoorsche, dat's weer een ankertje Rynsch in jou kelder! en ik nooi u beide te Bruiloft; ik zal een Party geven, die klinkt als een klok. Want gierig ben ik, God dank! niet, ik durf wel wat geven; maar ik ben er niet agter, om het met gratie te doen. Ik tast in myn zak, en zeg, *hou daar*, en loop ten eersten weg. Nu, ik groet u van harten, en blyf

Uw genegen Broeder,

JAN EDELING.

* *
*

HON-

HONDERD-VIER-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED.

MEVROUW, HOOGST-WAARDE VRIENDIN!

Zeker, gy doet my en myne Dochter recht: wy nemen het grootste deel in de gelukkige verandering uws lots. Toen ik Juffrouw Letjes Brief gelezen had, zei ik met aandoening: *Voorzienigheid, wat zyt gy aanbidlyk!* Myne Dochter was zeer sterk aangedaan; de Heer Smit betuigt, dat zyn eigen Erfnis hem niet meer verblyt heeft, dan die, die u ten dele valt. Myn goedaartige Jongen hoopt de eere te hebben, om u in persoon deezen te geven: ik hoop, dat hy de lieve Burgerhart als zyne Vriendin zal kunnen zien! Hoe wensch ik hare volkomen herstelling! Groet haar, groet de Heren Blankaart en Edeling, en geloof, dat ik met verlangen den dag te gemoet zie, waarop ik u in eigen persoon kan betuigen, dat gy geacht en bemint wordt door

Uwe Dienares en Vriendin,

SOPHIA VAN ZON,
Weduwe G. WILLIS.

HON-

HONDERD-VYF-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

LIEVE KIND!

Dien naam wilt gy immers wel van my hebben? Vrouwen van myne jaren moeten alle brave jonge Juffrouwen als hare kinderen beschouwen; voor al, als de dood haar hare Ouders ontnomen heeft. Wel dan, lieve Kind, uw zeer wel geschreven Brief was my zeer aangenaam; en nu myn Saartje niet kan schryven, kon ik van iemand een brief ontfangen, die my welkomer was dan van u?

Ja, Liefde, zo eene Dame, als by wie gy inwoont, is nooit genoeg te waarderen, en voor alle jonge Juffrouwen een der grootste zegeningen: gy hebt dat met oordeel opgemerkt. Van één oogenblik, dat ons in de handen van die of deeze doet vallen, hangt; (komt onze vryheid daar niet tusschen!) ons geluk in tyd en eeuwigheid af. En hoe zwak is de vryheid in een jong mensch, dat verleit wordt, en met zyn eigen driften zo veel te stryden heeft! deeze waarheid, myn Kind, is ontzachlyk. Dank,

met

met uwe Vriendin, alle avond den goeden God voor deeze uitmuntende Leidsvrouw op eenen niet altoos gebaanden weg. De denkbeelden, die zy u geeft van uwen Godsdienst, van uwe pligten, van de reden, waarom gy het bestaan ontfingt, zullen, hoop en verwagt ik, gezegende gevolgen hebben, en u eens tot eenen zegen maken voor een eerlyk man, die uw hart zal weten te verkrygen. Myne Dochter wil hier nog een regeltje byvoegen. Vaar des wel, lieve Juffrouw!

S. VAN ZON, Wed. WILLIS.

PS. *Lieve Juffrouw Letje!*

Myne Saartje ziek! Hemel, en ik van huis! ô Myne Vriendin, schryf my gedurig, hoe zy vaart: verlaat haar toch niet. Laat ik alle daag bericht ontfangen; gy weet, dat ik haar teder bemin; gy kent haar karakter; oordeel des, hoe hare ziekte my treft! Kon ik maar t'huis komen! Geef haar een hartelyken kusch voor my. Laat ik u van myne vriendschap mogen verzekeren, en betuigen, dat ik met de grootste achting ben,

Uwe Dienares en Vriendin,

ANNA WILLIS.

HON.

HONDERD-ZES EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

GE-EERDE VRIENDIN!

Nog spyt het my, dat ik zo weinig tyds te Rotterdam gehad heb. Nu, ik heb uw Zoon dan veilig in uwe handen gestelt. Myne oogen liepen over, toen ik zag, welk een Moedergek die Willem is. Wat zyn dat lompe Heiblokken van kerels, die een man uitlachen, als hem eens een losse traan ontvalt! Ik ben nu een man, mag ik spreken, die van een kind af door 't kreupelbosch gejaagt is. Ik heb door menigen zuren appel gebeten, eer ik zulk een man wierd, door den zegen van God, den Heer; zo dat ik maar zeggen wil, dat ik harden geleert heb: En als ik echter daar zo een Goliath van een Luitenant, als een eikenboom, voor my zie staan, en zyn Zoontje, dat hy in geen ront jaar gezien heeft, hem in de armen zie vliegen, zonder dat het hem het minste aandoet; dan denk ik, hoor jy grote Sinjeur, al bulkt gy als een stier, en al blaast gy als een Walvisch, jy bent by my, met al dat gesnoes-

haan, maar een bange bloodaart. Je zult wel dra in je hangmat kruipen. Wel, wat hagel, moet je dan, om je kop voor 't Land te laten, geen liefde voor je Land hebben? Zal zo een Bulderbast zyn benen onder zyn lyf laten weg schieten, als of het zo maar bywerkje was, en dat door vreemden? Zal hy dat doen, zeg ik, dien alle de vaderlyke driften in zyn ziel bevroren liggen? Hoor, dat is by my maar uit, *die geen gevoelig hart heeft, kan niet dapper zyn.*

Hoor, Vriendin, als ik u zie, dan denk ik altyd aan Naömi, de Moeder van Ruth, uit den Bybel. *Willems land is uw land, en Willems God is uw God*; zo als er in den Bybel staat. En hy moet maar voortaan in Amsterdam blyven, en eene brave vrouw voor hem zien te krygen. Tusschen ons; ik weet net zyn slag, een mooije lieve jonge Juffrouw, en ik zal hem wel aan 't werkje helpen; 't is een aartig schoon kind. En Tante moet ook haar milde hand maar open doen. Abraham Blankaart zal geen troef verzaken: Och Heer! ik heb gelds genoeg; en alle brave jonge lieden zyn myne kinderen; zo dat, zorg daar niet voor. Hy moet zelf Koopman worden; ik zal zyn Patroon eens, buiten zyn kennis, gaan spreken.

Maar nu moet ik u eens een klugtje verhalen:

len: Daar is Broêr Benjamin met Zuster Slimpslamp met de Noorderzon verhuist, en zy hebben Tantes Geldkistje meêgenomen; (wel nu lach ik my tot een Doctor.) Die malle Zanne! Nu, zy heeft maar verdiende loon: zy zou naar my geluistert hebben; ik zei dikwyls: *Tante, Tante, al dat Bruine goed loopt op je zak; je zult nog eens van den huig geligt worden: laat ik de kit ereis voor u schoonmaken, en al dat Jan Rap wegjagen*; maar dan was ik, (dat Varken!) een godloos mensch, een Saulus, die de Heiligen vervolgde; plaisierige Heiligen! zie je ze daar niet met Heintje pik, in 't huisje daar naast?

En dat het hemelsch waar is, dat zal ik u eens gaan uitcyferen. Myn kleine Meid is ziek, zo als gy weet; nu althans, Tante hadt haar een Briefje geschreven; waar in zy schreef, dat zy zodanig bestolen was, en verzogt of zy haar niet eens zou kunnen spreken, of zy haar alles vergeven wilde, wat zy aan haar misdaan hadt, en of zy by my een goed woord zoude willen doen; met nog meer vyven en zessen. Wat doet myn Sarotje? Wel! dat braaf kind schreef haar aanstonds, dat zy haar alles vorgaf; dat zy by my ten besten zou spreken, en Tante komen bezoeken; maar zy krygt daar op zulke koortzen, dat zy niet uit kon gaan. En zo dra ik in de stad kom, en

met haar ſpreek, verzoekt dat lief ſchepzel my, om toch eens by Tante te willen gaan, en te zien, hoe het toch was. Wat zou ik doen? Abraham Blankaart hadt er wel niet veel trek in, doch het Meisje kreeg er my echter naar toe, en ik begreep, dat ik de ouwe Babbe niet in nood mogt laten. Ik ging er dan heen, met Snap, zo by me. Tante deedt zelf open, en ontſtelde. Nu, zei ik, wees maar niet ontſtelt; uw Nicht heeft my by u gezonden, om dat zy zelf ziek is, en ik kom zien, of ik u helpen kan; en zo ging ik met haar, die huilde en balkte, den gang door, daar ik nog iemand vond, daar ik u dadelyk van zal ſchryven, zo 't my niet ontſchiet, want ik ben zo wat met myn memorie gebruit. Daar hoorde ik toen van A. tot Z. Tante hadt getracteert; zy hadden Tante, die niets verdragen kan, de hoogte gegeven; en Bregt als een zwyn zo vol gegoten. Toen het ouwe Fatſoen, die zy te bed bragten, en Bregt, die zy op kusſens in de keuken gelegt hadden, ſliepen, hadden zy den aap geligt; en daar was, zeit Zanne, wel twee derde van haar Capitaal, en al hare Juwelen in. Die malle weêrgaê! zy hadt haar huis op den Nieuwen Dyk verkogt, en wel voor twintig duizend Guldens aan afgeloste Obligatien in Contanten; al dat geld was in Gouden Ryders opgewisſelt, en lag in een klein kistje.

Dit

Dit wisten die Hagels-kinderen, want Zanne hadt met hen overlegt, hoe zy dat geld best zou uitzetten. Hoe vindt gy die, Juffrouw Willis? Met zulk bogt, zulk schuim van volk; die weten veel van geld beleggen! ja zie, zo zot is dat oud wyf. Had ik t'huis geweest, zie, ik ben nu een man, die myn hond geen bedroefde snoet kan zien zetten; maar of ik dat Paar Vromen ook reis eventjes op het Schavot zou geholpen hebben! Ik zou die bedriegers zo veel *smeert hem Keesje* hebben laten geven; ik zou er eensjes zo balsemiek hebben laten rossen, dat zy zouden geweten hebben, wat het is *den ouden mensch te kruisſigen*; zie ik word zo satans nydig, om dat zulk varkenvolk de bybelsche woorden zo misbruikt.

Maar nu moet ik u eens wat vragen: want zie, Juffrouw Willis, gy zyt toch maar *een Moeder in Israël.* Wat denkt gy? fop ik my zelf, als ik geloof, dat een vrouw van Tantes jaren, die zo een Briefje aan Saartje kan schryven, om vergeving; die aan zo een kleuter verzoekt, om by my een goed woord te doen, by my, die, zo als ik daar ga en sta, ook maar een armen zondaar ben; dat zo een vrouw, laat zy zo fyn zyn als zy wil, geen boos hart kan hebben? 't Is een malle kwezel, en zo gierig als het Graf; maar zy kan zich nog bekéren; en ik zal haar ook al maar hel-

pen; zy zal in haar ouden dag geen gebrek hebben, noch in fatsoen verminderen. Haar lekkere tant zal nog niet eens uitmoeten; want Abraham Blankaart lust ook wel iets, dat goed smaakt. Zo dat ik maar zeggen wil, dat ik niet kan begrypen, hoe of 't Christelyk of mooglyk is, dat myn kleuter zo pront haar geloof verstaat. Zy vergeeft haar Tante alles van harten, wil haar helpen, haar bezoeken. Och! toen ik dat hoorde, scheurde ik myn kamisool los; zo was ik aangedaan: ik kon haast geen adem scheppen, en ik dankte God, om dat ik de Voogd van zo een meisje mogt zyn.

Maar ik zou my zelf wel uitschelden voor al wat lelyk is, om dat ik vrees, dat Saartje ziek is geworden van droefheid, over een verduivelden Brief, dien ik haar geschreven heb. Zy ziet er zo naar uit: de rozenwangetjes zyn geheel weg! Hoor, zy ziet er regt droevig uit, maar wil het nog zo niet weten, dat goede Meisje. Ja! daar kryg ik heel in Parys een Brief, vol met leugen en laster van Saartje, en van Mevrouw Buigzaam; en dat Saartje zo aansprong, en dat Mevrouw alles toeliet, en nog eene menigte lelyke dingen; zonder naam, moet gy weten. Daar ga ik je, als zo een dolle Hartog, aan 't schryven, dat het nergens naar leek: en nu hoor ik overal, dat Mevrouw Buigzaam de deugd zelf, en myn Sarotje niets

on-

onbehoorlyks gedaan heeft. Zie, ik ben zo ſatans nydig, en zo ik uitvind, wie my zo by myn neus gehad heeft, dan zult gy er van horen: konkels zullen er zwaaijen.

Hoe ouwer ik word, hoe meer ik zie, dat men de deugd by de vrouwen moet zoeken. Ja, van die Juffrouw moest ik u nu nog vertellen, die by Tante zat. Zy hiet, zo als ik hoorde, Styntje Doorzicht; zy was heel ſtemmigjes gekleet; een Samaartje, met ſpeldenkopjes, op een wit grondje aan; een zedig Kuifmutsje op, daar het bakkesje van een Heiligje uitkeek: net *Moeder Maria*, zo als ik haar in de Paapſche Kerken heb geſchildert gezien. Dat lieve mensch ſprak zo waaragtig vroom, zy betoonde zo veel eerbied voor God, zo veel liefde tot den Naasten, zy gaf Zanne zulk een goeden raad, zy was zo minzaam, dat ik, met myn armen over elkander geſlagen, haar aanhoorde, en dagt: zie daar eene van die vromen, zo als God maar een om de honderd jaren zendt, om ons te leren, hoe verre wy het evel brengen kunnen, als het ons maar recht ernst is. Zie daar, Juffrouw Willis, nu ben ik een man, die met een Dominé wel eens over een Kapitteltje harwar, maar ik was ſtom; zo ſprak dat brave Styntje Doorzicht. Eindlyk ſprak ik eens recht myn hart uit, en ik drukte haar de hand. *Myn Heer*, zei ze, *gy zyt een Zoon van den vromen Aards-*

vader Abraham; gy wandelt voor Gods aangezichte, en zyt oprecht; een vroom Israëliet, in wien geen bedrog is. Och Juffrouw! zei ik, dat ik het wel meen, dat is waar, maar ik ben van jongs af in veel flommer geweest, en heb veel gereist en getrokken, en vele Voogdyschappen gehad. Ik zeg dikwyls, Abraham Blankaart, Vriend, jy zult veel vergeving nodig hebben, heb toch veel lief, man! En zo ging ik daar van daan, zo gesticht, of ik in de Kerk geweest was. En zou een mensch geen struiken uit den grond vloeken, als hy bedenkt, dat, om een deel Huichelaars, Benjamins en Slimpflampen, zulke vromen Godvrezende menschen beschimpt en versmaat worden. Ik geloof waaragtig, dat als de Apostel Paulus (Paulus is *myn* man, weetje, en Salomon die van Saartje,) als Paulus nu leefde, en Styntje Doorzicht gekent hadt, hy haar als zyn wyf zoude omleiden. 't Is nu zo moeilyk niet, moet je weten, om een goed Christen te zyn, als toen de man zei, *dat niet te trouwen beter was;* en ik verzoek Juffrouw Willis, dat gy daar eens op let. Ja, zo eene Styntje zou eene Martelares geworden zyn. Lieve God! wat zullen toch zulke misselyke stoethaspels van mannen, zo als ik er een ben, in den Hemel bedroeft afsteken by zo een Styntje, by u, by Mevrouw Buigzaam en by Saartjes Moeder! Nu, ik meen

myn

myn ziel eens braaf onderhanden te nemen, haar eens terdeeg *mores te leren:* ô, mogt het onder uw oog gefchieden; gy verftaat my immers wel! ik wensch nog eens uw man te worden. —— Nu *is het er uit.* Zeg nu wat gy wilt: *'t is er uit.*

Duizend groetenisfen van Saartje aan u, en aan uwe Dochter. Willem eet alle middag by my. Ik ben

Uw nederige Dienaar,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

HONDERD-ZEVEN-EN-VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan den Heer CORNELIS EDELING.

WAARDE BROEDER!

Wensch my geluk, wensch my geluk, myn Vriend, Vader heeft Juffrouw Burgerhart voor my aan haren Voogd ten Huwlyk verzogt. En nu hoop ik, dat ik door tyd en vlyt myn schat zal verkrygen. ô! Deeze aandoeningen zyn my te sterk! Zy overstelpen my. Ik zal er maar van zwygen: ik zal u wat anders schryven.

Wel nu, ik ging den Heer Blankaart verwelkomen. Hy ontfing my als eenen ouden vriend, en zei, dat hy zo veel achting voor my hadt, dat hy zyn Meisje aan niemand liever dan aan my wilde geven; doch met uw Vader, zei hy, heb ik zo wat haspeling; en ik ben wel goed, maar ik geef geen boon om grillen, en verdraag die, op dit stuk, maar niet.

Hy zei my in vertrouwen, dat hy u te Leiden gelaten hadt; dat uw meisje hem byster wel aanstondt; dat zy de oudste was van zeven Broêrs en Zusters, de aartigste kinderen, zei hy,

hy, die men zien kan; dat zy zo huisfelyk bezig was, en een kleine of drie om haar hadt, die hun boterhammetjes opäten; dat de oudste Juffrouw Jaantje zeer prees; en dat Vader Nyverhart alles deedt, om zyn huishouden te bezorgen: kort gezeit, dat gy eene goede keus gedaan hadt, en dat hy alles met Vader zou zien effen te praten. Terwyl gy u nog te Leiden ophoudt, schryf ik, als naar gewoonte, alles wat ik u zeggen zou, indien gy hier waart. Weet dan eerst, dat myne lieve Burgerhart betert; dat de waarde Mevrouw Buigzaam een grote Erfnis uit Oostindiën heeft gekregen, en dat zy u zal qualificeren, om alles af te doen, zo dra gy in de stad zyt. Zo wordt de Deugd hier beloont; dit zien wy in deeze Vrouw. Door dien zelfden man, die haar arm gemaakt, in het bitterste verdriet gedompelt heeft, wordt zy in 't bezit gestelt van eene considerable som, en dat zo onverwagt als 't wezen kan: alles mondeling. Dat het kwaad ook wel eens zyn meester loont, blykt uit hetgeen ik u zal melden.

De Heer Blankaart ontfing, te Parys zynde, eenen naamlozen Brief, opgevult met laster en kwaadaartige aanmerkingen, zo over Juffrouw Burgerhart als Mevrouw Buigzaam. Dit hadt den goeden man zo vertoornt, dat hy aan myn Meisje dien zeer scherpen brief schreef; zo als gy uit myn vorigen weet.

Van

Van de week komt hy my tegen, en verzoekt my, om met hem naar Mevrouw Buigzaam te gaan. Wy worden in de zydkamer ontfangen; daar waren de vier Juffrouwen met Mevrouw bezig, om thee te drinken.

Lief meisje, zei hy tegen Saartje, ik hoop immers niet, dat gy u mynen Brief zo zeer hebt aangetrokken, dat gy er ziek van zyt?

Mevrouw Buigzaam. Juffrouw Burgerhart heeft juiste denkbeelden van eer, is zeer gevoelig, en het smartte haar onuitsprekelyk, by u, dien zy zo hoog acht, en zo dankbaar is, verdagt te zyn.

Ik. Dit kon niet anders dan zeer verdrietige uitwerkzels hebben op zo eene edelaartige Juffer.

Juffrouw Letje. ô Myn Heer Blankaart, hoe bedroeft was myne Vriendin! en mag ik u vragen, hoe kon zulk een goed man, op een naamloos lasterschrift, zo maar toegaan? daar niet alleen myne Vriendin, maar ook de beste der Vrouwen, daar in gehoont wierden? want ik heb uw Brief gezien. (*Hy zweeg stil. Eindelyk zei hy:*) Om dat ik niet kon begrypen, dat er zulke ondeugende menschen waren, die dat zo maar zouden schryven.

Mevrouw Buigzaam. Op de belediging, daar in my aangedaan, zie ik met verachting; doch dat de lieve Burgerhart er om heeft moeten lyden,

den, dit treft my. Wie of toch dit schelmstukje gespeelt heeft? Maar daar is geen naam onder, zegt gy, myn Heer. De tyd ontdekt alles.

Juffrouw Burgerhart. Gy houdt u zo stil, Juffrouw Lotje; hebt gy my dat klugtje gebakken?

Juffrouw Lotje. (*Zy begon te schreijen.*) Och, als dat waar is, dan mag ik lyen, dat myn Heer Blankaart my by Oom Dirk aanklaagt; en dat ik nooit hier weer in huis mag komen; ik heb altyd Juffrouw Buigzaam zo geprezen, en u ook, en dat kun je vragen aan alle menschen, daar ik by kom.

Ik. Lieve Juffrouw Lotje, wy allen kennen uw goed hart. Juffrouw Saartje plaagt u maar; wy allen weten wel beter.

Mevrouw Buigzaam. Dat verzeker ik u ook, Liefde.

De Heer Blankaart. Wat zegt Juffrouw Hartog van zulk een bedrog?

Juffrouw Hartog. Ik moei my niet met zaken, die my niet aangaan.

Juffrouw Burgerhart. Indien dit nu al zo eens waar was, wat doet dit aan de vraag van den Heer Blankaart? (*Zy werdt bleek.*)

Juffrouw Hartog. Gy spreekt zo duister, dat men een huis vol werk heeft, om u te verstaan.

Juf-

Juffrouw Burgerhart. Zo het u duister is; ik kan wel duidelyker spreken.

Mevrouw Buigzaam. Myn Heer Blankaart, ik verzoek, volgens belofte, dien Brief eens te mogen zien. (*Hy gaf den Brief; zy zag hem aandagtig in, en zei:*) De hand is een weinig verandert, maar ik begryp nu Juffrouw Burgerhart ten vollen. Ei lieve, Juffrouw Lotje, wiens hand is dat?

Juffrouw Lotje. Dat is Juffrouw Hartogs hand.

Juffrouw Hartog. Die belediging is te groot! schaamt gy u niet, Juffrouw Lotje, te oordeelen over iets, daar gy niets van weet?

Juffrouw Lotje. Wel, ik oordeel niet; ik zie, dat het uw hand is. Ei, Juffrouw Letje, ziet gy het ook eens, ik heb immers geen kousen voor myn oogen; is dat Hartogs schrift niet?

Juffrouw Letje. Ja, dat is het; en eilieve, kyk dat Cachetje; is dat niet gedrukt met dat Signetje, dat daar aan dat Orloge hangt?

De Heer Blankaart. Gy hebt schuld, Juffrouw; deeze zoete meisjes zouden dat niet zeggen, zo zy 't niet wisten, en ik moet u zeggen, dat gy een eer- en faamrooster zyt, die niet verdient in een Christen land gedoogt te worden. Hoe, wat! my op te zetten tegen eene brave Vrouw en een braaf kind! gy moogt zo geleert zyn als Paus Jut, maar der duivel!

vel! dit is een flegt stuk. Verstaat gy 't, Madam?

Juffrouw Hartog. Bewys eerst 't geen gy stelt, en vaar dan uit, lomp mensch!

Mevrouw Buigzaam. Gy, Juffrouw, zyt het, die my snodelyk gelastert en Juffrouw Saartje in haar Voogds ongunst gebragt hebt. Gy zyt een gevaarlyk mensch, en ik bedank de Juffrouw met dit half jaar voor de inwoning.

Juffrouw Hartog. Zeer wél, maar ik zal liever morgen een huis verlaten, daar ik beledigt word, zonder dat men er grond toe heeft. Ik zal myn goed laten afhalen, door de bediendden myner Vriendin, de Freule van Kwastama. Uw geld, Juffrouw Buigzaam, ligt gereet. 't Is my lief, dat ik occasie kryg om te vertrekken: u zal 't echter schade doen.

Mevrouw Buigzaam. Dat geloof ik niet, om dat ik, door eene vry goede Erfnis, myne dierbare onafhanklykheid weder kryg: en, het geen Uwé my zedert den laatsten betaaldag schuldig zyt, schenk ik u: 't komt op veertien dagen kostgeld nu niet aan: uw goed zal bezorgt worden.

Zy stondt op, en ging heen. Blankaart zat als een beeld van verwondering. Lotje hoorde naauwlyks, dat er van een Erfnis gesproken werdt, of vloog op, kuschte de waarde Vrouw, haar duizend zegens wenschende, doch

teffens

teffens vragende: waar zal Letje en ik nu belanden? want Saartje zal wel gaauw trouwen met myn Heer Edeling, en ik gun het haar ook van harten, want zy is altoos zo goed tegen my; en ik leer zo veel van haar.

Zie daar, Broeder, van alles wat. De post vertrekt.

T. T.

HENDRIK EDELING.

* * *

HONDERD-AGT EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

TEDERBEMINDE MOEDER!

Ik heb haar dan gezien, en ondervonden, hoe veel invloed eene overtuigde reden heeft op een pligtmatig hart! Mevrouw Buigzaam ontfing my. „ Myn Heer Willis?" zei de lieve Dame. (*Ik boog.*) „ Welkom, hartlyk welkom! „ Ik heb zo veel goed van u gehoort, dat ik „ u met blydschap in myn huis zie." (*Zy schelde, en zei aan den knegt, zeg aan Juffrouw Burgerhart, dat hier iemand is, die haar wenscht te spreken. Zy kwam spoedig; ik stond op: myn hart sloeg gelyk met elke trede, die zy deedt.*)

Juffrouw Burgerhart. Welkom, lieve Broer. Welkom, beste Willem! Hoe vaart uw Moeder, uw Zuster, uw Tante, gy, de Heer Smit? Hoe varen alle de goede vrienden? (*Zy gaf my de hand; ik beefde; maar ik dagt aan uwe lessen, en herstelde my.*)

Ik. Deeze Brieven zullen u alles vertellen; (*den Brief aan Mevrouw Buigzaam overgevende.*)

Juffrouw Burgerhart. (*Zy riep dit aan den trap.*)

trap.) Letje, Letje, kom af; myn Broêr Willem is gekomen, toe, je moet maar eens gaauw zien, wie of myn beste Willem is. (*Juffrouw Letje kwam.*)

Ik. Mejuffrouw, ik heb u het compliment te doen van myne Moeder en Zuster; ik geloof, dat in den Brief aan Mevrouw ook een voor u is, van beide.

Juffrouw Letje bedankte my voor dit aangenaam bericht. Lieve Moeder, mag ik u eens wat zeggen? De goede Heer Blankaart hoopt, dat die Juffrouw myn Vrouw zal worden: hy pryst haar zeer. 't Is een zeer fraaije Dame, die my hoogst zou bevallen, indien ik Burgerhart kon vergeten.

Mevrouw Buigzaam heeft het air van een Engel, en de waardigheid eener Heilige. Me dunkt, dat, buiten uwe goedkeuring, niemands my zo veel waardig kan zyn, dan de hare. Gy zult eene Boezem-vriendin in haar vinden; en wie weet, welke stille tonelen van onbekende, en dus onbenyde gelukzaligheden gy hier nog te samen zult doorwandelen! Uw beider karakter, staat het my vry daar over te oordelen, is voor elkander berekent.

De Heer Edeling kwam in: ik ontroerde! Edeling, zei Juffrouw Saartje, daar presenteer ik u nu myn Broêr Willis: ô, hy is zeker nog veel beter dan ik u gezegt heb. De Heer Edeling

ling gaf my de hand, verwelkomde my, en betuigde, hoe aangenaam het hem zyn zoude, indien ik zyn gezelschap voor lief wilde nemen. Ik antwoordde beleeft.

Gy hebt zyn Broeder, den Advocaat, gezien? de familietrek is in beide; doch de Heer Hendrik is een veel schoner man, dan zyn bevallige Broeder. Men acht hem op 't eerste gezicht; men bemint den andren, voor hy nog een woord spreekt. Hunne vriendschap is voorbeeldig. Zeker, Juffrouw Letje is een Engelagtig meisje; ô, dat ik wys ware! Doch met uwe hulp zal ik mooglyk dat geen kiezen, dat best is voor my; en my niet kwellen om iets, dat buiten myn bereik is.

De Patroon is ten hoogsten voldaan. Ik hebbe de eer, om u en myne waarde Tante en Zuster te groeten, my noemende

Uw gehoorzame en dankbare Zoon,

WILLEM WILLIS.

* * *

trap.) Letje, Letje, kom af; myn Broêr Willem is gekomen, toe, je moet maar eens gaauw zien, wie of myn beste Willem is. (*Juffrouw Letje kwam.*)

Ik. Mejuffrouw, ik heb u het compliment te doen van myne Moeder en Zuster; ik geloof, dat in den Brief aan Mevrouw ook een voor u is, van beide.

Juffrouw Letje bedankte my voor dit aangenaam bericht. Lieve Moeder, mag ik u eens wat zeggen? De goede Heer Blankaart hoopt, dat die Juffrouw myn Vrouw zal worden: hy pryst haar zeer. 't Is een zeer fraaije Dame, die my hoogst zou bevallen, indien ik Burgerhart kon vergeten.

Mevrouw Buigzaam heeft het air van een Engel, en de waardigheid eener Heilige. Me dunkt, dat, buiten uwe goedkeuring, niemands my zo veel waardig kan zyn, dan de hare. Gy zult eene Boezem-vriendin in haar vinden; en wie weet, welke ftille tonelen van onbekende, en dus onbenyde gelukzaligheden gy hier nog te famen zult doorwandelen! Uw beider karakter, ftaat het my vry daar over te oordelen, is voor elkander berekent.

De Heer Edeling kwam in: ik ontroerde! Edeling, zei Juffrouw Saartje, daar prefenteer ik u nu myn Broêr Willis: ô, hy is zeker nog veel beter dan ik u gezegt heb. De Heer Edeling

myn spikkelatie met die drie Nufjes van meisjes, die, de een voor, de andre na, in en uit kwispelen en kisſebisſen; en dan moet ik er de vreugd in maken, en er zo eens wat meê dolken, en dan zit gy daar als *de Roze van Saron* in 't midden, ſprekende, onderrichtende, goedkeurende, minzaam ziende. ô Mevrouw, ik wou, dat onze Schilder Troost nog leefde, ik liet die groupe ſchilderen, om er myn Familieſtuk van te maken, mits dat ik er ook in mogt, met Snap zo by me. En zie daar! dan is de tyd om; en ik heb zelf vergeten, dat ik om u te ſpreken gekomen ben.

't Is een regenagtige dag. Ik zei, wel heeft Abraham Blankaart er niet den hooi van, om al weer daar heen te laveren, en myn tyd te vermallen met die Meisjes? Ik zal t'huis blyven, en ſchryven 't geen ik toch aan Mevrouw niet kan vertellen, en Sarot mag er niets van weten; 't is zulk een olyk platje!

Dat die zuurkyk weg is, is goed; 't is een verdort gemeen ſtukje, voor een fatſoenlyke Juffrouw; maar ik ſchryf niet graag over ſlegte menſchen; ik word dan maar nydig en bedroeft.

Om dan myn vertelling te beginnen; want nu weet gy nog zo veel als gisteren; zo dat ik maar alleen dit zeggen wou! Daar heb ik een bezoek gehad van den Agter-agter-klein-

agter-Zoon van Marten Luters ouden vriend, Casper Edeling, van Jan Edeling! en wy hebben te saam over het geloof, en de zoete Meisjes, eens heldertjes gebakkeleit. Hy wagtte my in myn zydkamer. „ Zo, Marten-Broêr, „ zei ik, welkom." — Uw Dienaar, myn „ Heer Blankaart;" en hy keek, of schoppenboêr ook nog van zyn Familie was; zo, dagt ik, dat zyn de oude grillen. Ik zei des, wel fraai buigende, dat ik toch beter ken dan zo een ouwe podagrist: „ Uw dienaar, myn „ Heer Edeling;" en ik gaf hem een fauteuil. Dus begon hy, terwyl hy de glazen uitkeek. (*Ik, niet lui, ging over 't horretje gluren; ja, zo moet men met die wonderlyke menschen omgaan, of zy denken, dat de Drommel hun niet wys genoeg is.*)

Edeling. Nu, daar is myn Zoon Hendrik dan verlieft op uwe Pupil. Hy ziet er uit, of hy uit een belegerde stad komt, en mymert, en zwygt, en ik heb g'ster het eens op hairen en snaren gezet, maar 't is of ik met myn kop door dien muur wil: en hy wist my nog een hope te zeggen:.. die eigenwyze jongens! Ik ben ook moeilyk op hem. — Gy zegt niets?

Ik. Wat heb ik met uw en uw Zoons gemor te doen? Ik zie niet, waarom ik iets zeggen zou. 't Raakt my niet; en ik *wil* my er niet meê bemoeijen.

Hy.

Hy. Wat! raakt het u niet? En dat de jonge knapen zo met het Geloof omspringen? Ei zeker, zou ik myn huis tot een Noachs-Ark, of een Remonstrantsche Kerk maken?

Ik. Wel, hoe satan heb ik het? Heb je niet uitgeslapen? of maalt je de geest? Nog eens, wat bruit my uw gekibbel met uw Zoon?

Hy. Wel, hy wil Juffrouw Burgerhart hebben, al is zy Gereformeert.

Ik. Wel, ik wil haar niet geven in eene Familie, die haar niet met liefde en achting ontfangt.

Hy. Wat moet ik dan doen?

Ik. Dat's *uw* zaak. Gy zyt Vader. Uw gezag zal zeker met verstand gepaart gaan.

Hy. En daar is nu myn Zwager, de Pastoor Redelyk, die praat even eens als gy, en zyn Vrouw ook.

Ik. Nu, als je my niets anders te vertellen hebt, kon je de moeite wel gespaart hebben, om by my te komen. Hoe ik over den Godsdienst denk, weet gy. Wilt gy geene Gereformeerde vrouw aan Hendrik geven; wat geef *ik* daarom?

Hy. Wel, waarom laten wy onze kinderen dan yder in onze Kerk opbrengen, en hun geloof leren, by Kategizeermeesters van onze eigen Leer?

Ik. Om dat wy — laat ik zwygen! Hoor,

Paulus is myn man. Wat zeit die? *Onderzoek de schriften.* Dat klinkt u wat anders voor den snoet, dan *zyn Geloof te laten leren.* Weetje wat, Jan Edeling? daar is nog maar te veel *Papery* onder de Protestantsche Christenen. Wy razen en duiveljagen tegen den *Antichrist*, tegen *den Gog* en *den Magog*, tegen den *Paus*; en ydere Dominé wil Paus zyn in zyn Kerk, en ydere Vader Heilige Vader in zyn huis zyn. Kom aan! daar is uw Zwager (ei, ik wist dat niet, is hy uw Zwager?) Redelyk; wel, die vrome wyze man, zegt gy zelf, dat net denkt als ik; zo dat, ik hoef my dat niet te schamen. Hoor, jou geloof is een enkel *toeval;* want je hebt er magtig veel toe gedaan, hebje niet? om van Lutersche Ouders geboren te willen worden. Wel, Jan Edeling, Jan Edeling, 't lykt nergens na: maar dat gy uw braven Zoon, als zo een regte Nero, niemands-Vriend, van liefde kunt zien sterven, om een deugdzaam meisje —— op myn ziel, (*en ik sloeg op de tafel,*) uw geloof is 't regte geloof niet!

Hy. Hoor, Abraham Blankaart, ik zou met al myn hart u om het Meisje voor myn Heintje verzoeken, was zy van zyn Geloof.

Ik. Wel, ik wed om een Visje, dat zy van zyn Geloof is.

Hy. Hoe? wat? heeft zy dan haar Kerk verzaakt, en dat om een man?

Ik.

Ik. Noch 't een noch 't ander; en evenwel ik wed met u. Zie, zy zyn het immers daar in eens, en dat's wel een fondamenteel ſtuk van eenigheid, dat zy met elkander gelukkig kunnen zyn, en dat gy het hen maken kunt. (*Hy gaf my zo een knorrige meesmuil; en toen begon hy weêr op nieuw te zagen, en van 't Geloof, en van elk in zyn Kerk, dat my 't bloed zo al wat begon te krieuwelen.*)

Ik. Nu wil ik in myn huis niet langer dat gegons verdragen. Gy zoudt beter doen, als gy eens een Kapitteltje in Sint Jan las: die brave Apostel zal het u zo ouwerwets zeggen, dat gy wel voelen zult, waar de wind van daan komt. Maar ja, de Bybel daar leest men niet in, dat klungelt en ſjouwt met Huispostillen, en Uitleggingen, die geen pyp toebak waart zyn; en Gods heilig dierbaar woord, dat ligt, met zilveren ſloten, in het beste vertrek daar braspenningen te zweten. (*Hy lachte.*)

Hy. Daar is myn hand, Brammetje; jy bent toch een man, die my lykt. Ik moet nu myn hele les leren. Hoe moet ik dan met myn jongens leven? want ik heb nog ergens zo een ſuppliant in de wyde waereld.

Ik. Wel, als ik zulke jongens had, en zy hadden liefde voor brave meisjes van de Protestantſche Kerk, en zy verzogten my, om haar te mogen hebben, wel, dan zou ik zeggen:

ziet, Kinderen, dat ſtaat my bestig aan. Ik zal zien, dat ik elk zyn Vryster bezorg, en je allebei in goeden doen ſtellen, om wat te beginnen; en dan zou ik met myn jongens eens op 't goed ſucces drinken, en door myn gang lopen tierelieren, als of ik zelf nog maar twintig jaar waar. Hoor, Jan Edeling, dan zult gy vreugd en genoegen hebben, en je kunt voor je dood nog Grootvader van een kleine kabauter of agt wezen.

Hy. Gy hebt gelyk! Ik verzoek u dan om het Huwlyk; en als ik het zeg, meen ik het waaragtig. 't Zal my tot eer zyn, Juffrouw Burgerhart myne Dochter te mogen noemen. Zal hy ze hebben?

Ik. Met al myn hart; en ik hoop, dat zo uw andre Zoon ook maar een braaf deugdzaam meisje kiest, dat gy dan ook even redelyk zult zyn.

Hy. Zie, Bram, zo ben ik nu ook weêr, als ik iets doe, doe ik het terdeeg; ik hou niet van dat krummelwerkje. Hoor, *als ik over den hond kan, kan ik over den ſtaart*. Als Cornelis het wel maakt, en hy een ordentelyk meisje wil, gierigheid daar aan heb ik my nooit bezondigt; ik wil maar baas zyn, en gelyk hebben.

Ik. En juist daarom hebt gy geen oogvol recht op iemands hart; alles, wat men, als men

men van u afhangt, doen kan, is bang voor u te zyn.

Hy. Gy hebt waarlyk gelyk;... maar ik zal zien, dat ik dien *ouden Adam* er uitramei.

Ik. Dan zult gy de beste man van de Waereld zyn; en myn Meisje zal geen der minsten zyn, die u 't leven aangenaam zal maken. Nu zult gy eerst gaan ondervinden, hoe gelukkig men is, als men de *beminde* Vader is van brave kinderen.

Hy. Ik heb meer voor myne kinderen gedaan dan duizend Vaders doen; ik heb nagt en dag gewerkt voor hen, ik gaf altyd in de ruimte....

Ik. (*hem in de reden vallende.*) En met dit al, gy zyt wel gehoorzaamt, wel geëerbiedigt, maar ik vrees, dat uw eigen kinderen u niet beminnen, zo als zy u zouden bemint hebben, als gy wat min van het meesteragtige, en wat meer van het Vaderlyke getoont hadt.

Na nog wat pratens ging Marten Neef heen, zo wel gehumeurt, en zo zagt, als hy zeker nog nooit, zedert hy alleen gaan kon, geweest is. Waarlyk, 't is een goed eerlyk allerbest man; maar omtrent zyn vrouw en kinderen was hy, en dat alleen uit grilligheid, een regte *Bullebak.*

Dat zit daar heel gek, en wel dubbelt gek met Tante. Dat Janrap heeft haar tot op 't gebeente uitgemergelt. Maar myne klenter spreekt

zo ten goeden, en verzoekt zelf, om uit haar geld Tante wat te onderſteunen, dat het een lust is om te zien. Ik ben daar eens by die beste vrome Styntje geweest, (ja, ik leef onder en boven den grond!) en ben met haar overeen gekomen, dat zy Tante in huis zal nemen, en onder haar beſtuur, vatje het? en dat ik het met haar wel maken zou. Maar ik wil dat voor het ouwe wyf niet weten; wel, wat hoeft dat? Die allerliefſte vrome ziel zal myn Saartje eens bezoeken, zo een zin heeft zy in 't meisje.

En nu moet ik u eens aanſpreken, want gy zyt *het Vrouwtje van Thecoa*, uit den Bybel. Ik wou u eens vragen, of Juffrouw Letje t'avond of morgen niet een goede vrouw voor Willis zyn zoude? of zyn er al Kapers op de Kust? Het meisje komt my zo wél voor, en ik zie heel wel, dat zy ook by u twee witte voetjes heeft; en dat zou zy niet hebben, zo zy geen goed jong kind was; en myn Saar houdt zo kragtig veel van haar. Nu, denk er eens aan: ik zou dat graag zien. Haar Broêr heb ik gekent als het olykſte Saletrekeltje, dat er op Gods aardbodem was, maar hy wordt een heel ander mensch: ik ben ook zyn vriend; doch Edeling, die my zegt, dat hy het beste hart van de waereld heeft, en zo goedaartig is als een kind, heeft vóór, hem een beter beſtaan te bezorgen. —— Ja, ik wou wel wat zeggen,

gen, maar het wil er niet uit; evenwel het deedt my zo goed, toen ik het hoorde, dat myne oogen overliepen! Ik kan 't niet zwygen. Hy is het, die aan Edeling uwe verlegenheid, door een ryken schacheraar u veroorzaakt, vertrouwde, er byvoegende: „ Myn Heer, ik „ heb geen geld, anders zou ik of Letje het „ al afgemaakt hebben; maar zeg het de bra- „ ve vrouw nooit, dat ik het ben, die u dit „ zeide;" en hy sprak van u, als of gy zyne Moeder waart. Moet zo een jongen geen goede gronden hebben? Moet hy niet beloont worden? Wat zegt gy? Nu schei ik uit, en ben

Uw oprechtste Vriend,

ABRAHAM BLANKAART.

* *
*

HON-

HONDERD-VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer R. aan den Heer G.

BROEDER LIGTMIS!

Razent, woedent, helsch kwaadaartig over myne mislukte onderneming! In myne eigen strikken gevangen! Maar wie kon denken, dat er een Burger-meisje in de waereld was, die een man, zo als ik ben, tegenstand zou bieden? Wat moet ik denken; zou er waaragtig zo iets zyn, dat deugd genaamt wordt? Ei, wisjewasjes! Kinderlyke vooroordelen; dat is 't al, en anders is 't niets. Nooit heb ik my zo misrekent! En niets dan schrik kan my haar bezorgt hebben. Zie daar! daar raken de Harddravers met een poot of drie in een der leizels, die ik bevolen had optestrikken, om toch gereet te zyn, zo dra zy besloot my te volgen. Er was niemand op de Plaats dan de Tuinvent. Ik moest helpen, of myn beste Paarden verliezen. Ik sluit de schone meid in de kamer, verzekert, dat zy myne gevangene moest blyven. En in dien tyd, dat ik in den stal ben, is zy 't ontsnapt. 't Is my volstrekt onbegrypelyk, want er was niemand op de Plaats dan de kerel

en ik. Ik kom weêr, doe de deur open, vind haar niet, sta als een driedubbelde gek, loop het huis uit, raas, stampvoet, vlieg by Kryn in huis: alles vergeefsch; loop naar 't Hek; ja, 't Hek was open, en ik begreep, dat het niet voor my geraden was, haar na te zetten. Waar zy belant is, weet de Drommel; doch het scheen my hoognodig, om, vroeg in den morgen, weg te ryden; ik ging naar Utrecht, en van daar op Arnhem; thans ben ik op Pruissischen bodem, en laat my ligt Hofraad maken; 't kan te pas komen. Hoort gy niets? Alles zou ik nog vergeten kunnen, maar ik bemin haar tot myn straf. Dit maakt my dol op my zelf, en met dit al, het is niet anders.

Als gy niets beter te doen hebt, kom dan by my, en breng Philips mede, op dat ik ten minsten een paar guiten heb, op wie ik al het onweêr myner gehoonde en van liefde gemartelde ziel vrylyk mag uitgieten.

T. T.

R.

* *
*

HON-

HONDERD-EEN EN VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan den Heer ABRAHAM BLANKAART.

MYN HEER, ZEER GE-EERDE VRIEND!

Daar is ééne periode in uwen zeer heusſchen Brief, die ik gevoeglykst met de pen kan beantwoorden: Zy raakt my in eigen perſoon. Indien ik nu nog inclinatie had om te hertrouwen, dan kan ik u verzekeren, dat my uwe genegenheid boven die van alle mannen zou behagen. Ik ken u, in alle uwe waarde; ik roem op uwe vriendſchap; myn Zoon Willem bemint u, of gy zyn Vader waart, en het geen gy voor hem nog meent te doen, brengt my onder de grootſte verpligting aan u. Maar ik heb geen ſchaduw van genegenheid voor een tweede Huwlyk. Het komt my vóór, dat voor een Vrouw van vyftig jaar, die Moeder is van huwbare kinderen, de tyd der minne voorby is; en ik geloof dit op zeer goede gronden; immers, die by my al het behoorlyk gewigt hebben, om u op het allervriendelykst te bedanken.

Laten wy dan, voortaan, als Vrienden omgaan; en neem my deeze openhartige belydenis

ten

ten goeden. Myne Dochter zal met den Heer Smit trouwen, zo dra hy eene standplaats heeft: myn Zoon, hoop ik, dat wys genoeg zyn zal, om gelukkig te worden met haar; die in staat zyn zal hem gelukkig te maaken. Dan meen ik my geheel aftezonderen van gezelschappen, die ik nu om myne kinderen zie en zien moet. Is myn goed dan toereikent, dan hoop ik; op een stil aangenaam Buitentje, my daagelyks meer voor te bereiden voor een beter leven. Mogt het zyn in 't gezelschap der uitmuntende Vrouw, die ik zo hoog schat; en voor wie myn hart vriendschap voelt, wat had ik dan meer te wenschen?

God beware u nog lange; om door u het menschdom te zegenen! om alles gelukkig te maken, wat gy in den ruimen kring uwer uitgebreide menschlieventheid bevat! Wees de Vriend, de Vader van myn lieven Willem, die my nog nimmer in eenig opzicht reden tot misnoegen, maar altoos tot vreugde gaf: en geloof, dat ik ben

Uwe hoogstachtende en verpligtste Vriendin,

SOPHIA VAN ZON,
Weduwe GERRIT WILLIS.

HONDERD- TWEE- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE TEDER-BEMINDE!

Uwe herstelling heeft my myne gezontheid wedergegeven! Nu lacht de hoop my aan. Ik ben u meerder dan een Vriend; het accès, 't welk myn Vader by uwen Voogd gevraagt en gunstig verkregen heeft, hebt gy insgelyks goedgekeurt. Alle onze Vrienden juichen in myne keuze, allen spreken zy by u in myn voordeel. Vergeef aan de grootheid myner liefde myn ongeduld. Ach, myne Burgerhart! zou ik u beminnen, zou ik uwe waarde kennen, indien ik met meer koelheid myn gelukkigen dag kon in 't gemoet zien? Wat, myne Liefde, doet u aarzelen? Zo ik een eerlyk man ben, (en daar voor erkent gy my;) dan kunt gy u immers gerust in myne magt begeven: eene magt, die niets anders bedoelt of kan bedoelen, dan u te beveiligen voor zo vele gevaren, als u op deeze waereld kunnen omringen. Verre zy het van my te denken, dat ik volmaakt genoeg ben, om u altoos en ten allen tyde zo gelukkig

te maken, als gy verdient te zyn; maar hier op kunt gy u verlaten, dat ik geen van die lastige gebreken heb, die eene kiesche Vrouw den Echt lastig maken. Ik ben nu zes- en- twintig jaar; ik heb tyd gehad om te denken aan de gewigtigste aller Verbintenissen — aan *het Huwlyk:* myn hart zeide my altoos, dat het voor my of een Paradys of een jammerpoel zyn zoude; *verrukkelyk*, of *ondraaglyk.* Ik heb nooit omgang gehad dan met brave meisjes; ik heb altoos de Sex met achting beschouwt: maar ik heb nooit eene Juffer ontmoet, die ik genoeg onderscheiden kon, om met haar, anders dan als een Vriend, omtegaan.

Gy, myne waartste, zyt het, die my de liefde hebt leren kennen! Eén opslag uwer oogen drong tot in het binnenst van myn hart; en ik voelde, dat ik vatbaar was voor aandoeningen, die by my in hare eigen bekleedzels lagen ingewikkelt. 't Was of myn wezen zich uitbreidde; alles gaf my zekere waarde, die ik nooit had opgemerkt. Indien ik, om wat reden ook, myne liefde voor u had moeten tegengaan, dan zeker zouden Reden en Godsdienst my buitengemene ondersteuningen hebben moeten verlenen, — en mooglyk zou myn ziel onder den stryd zyn bezweken. Ik spreek oprecht; ik acht u te hoog, om u te vleijen. Gy zyt zo wel myne achtingwaardige Vrien-

din, als de bekoorster myner zinnen. Hoe kon ik, in zulk een jeugd, die zo levent was als het licht, by een vernuft, dat altoos uitschitterde, by zo veel trek tot publique vermaken, toch zo veel gezont oordeel, zo veel neiging tot waren ernst, zo vele allerzuiverste deugd gewagt hebben? Hoe kon ik my vleijen, dat zulk een levendig meisje my, ooit, met onderscheiding zien zou? Alles overtreft myne wenschen. ô Myn Engel! „ En ben ik het, die „ u 't liefst in de waereld is? Wenscht gy my „ gelukkig te maken?" Waarom stelt gy myn dag nog zo verre? Gy wilde my iets zeggen; gy zeide my niets. Gy hieldt myn hand in de uwe; uwe tranen vloeiden, ik ontroerde; ik bad, ik smeekte! Och, gy kost het my niet zeggen. Wat, myne Liefde, kunt gy my, uwen Vriend, uw eigen Edeling, niet zeggen? Ach! wist gy, hoe dit denkbeeld my bedroeft! Hebt gy verdriet, dat gy voor my verbergt? Stort uw hart voor my uit. Uw Edeling heeft geen stug karakter. Myne ziel lydt met den ongelukkigen, tot dat ik hem geholpen heb. Ik zoek geene manlyke meerderheid in ongevoelig te zyn, voor de zagte kwellingen, die men niemand dan eenen Vriend toebetrouwt. Meldt my het geen u bedroeft; indien gy my tonen wilt, dat gy my bemint, en dat gy geen berouw hebt, van dit gezegt te hebben.

Myn-

Myn lieve Broeder is gearriveert. Hy verlangt sterk om haar te zien, die ik boven alles bemin. Ik vleije my, dat hy u zal behagen; zyn hart is nog beter dan zyn bevallig voorkomen. Hy is myn boezemvriend; aan hem heb ik alles toebetrouwt. Morgen zal ik hem u aanbieden; dan hoop ik u mondeling te zeggen, hoe zeer ik ben; (neen! dat is onuitspreeklyk!) uwe

U met tederheid beminnende en hoogachtende

H. EDELING.

* *
*

HONDERD
DRIE-EN-VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw SARA BURGERHART aan den Heer HENDRIK EDELING.

MYN WAARDE EDELING!

Berouw hebben, om dat ik, met welberadenheid, en op de inspraak van myn hart, u gezegt heb, dat ik u bemin! Zyt gy vatbaar voor zulke ongerymtheden? Neen, myn Beste, ik beschouw u in een waar licht; gy zyt beminlyk, maar gy zyt ook groot: gy zyt een man, zo als ik my altoos *ideaal* heb voorgestelt; en iemand, wiens verdiensten gelyk stonden aan de uwen, doch die geheel buiten uwen toon vielen, zou ik nimmer voor myn vriend en leidsman op den levensweg gekozen hebben. Indien ik gelukkig kan worden in het huwlyk, dan moet het zyn met een man, van uw bedaart, ernstig en teffens minzaam karakter. Ik begreep wél, dat ik het meisje niet was, die plegtig zou kunnen beloven, mynen wettigen man te eeren en te vrezen, indien myn wettige man een onzer opgepronkte flegthoofdjes waar; een onzer snoevertjes, die zich wel heel veel op hunne waardigheid boven die der Vrouwen

lie-

lieten voorstaan. Daar was voor my niet aan te denken, om dat ik zelf geen Gekskap zoudé willen misleiden, en heilig voornam, nooit iets te beloven, 't geen ik wel zag, dat buiten myn bereik was. Ik vreesde, dat niets my de uitvoering van deezen mynen pligt zoude kunnen mooglyk maken, dan de bewustheid, dat myn man wyzer en beter was, dan ik nu nog ben, Het is eene zeer ongevallige schildery; waar in de Vrouw niet alleen groter en forscher is, maar ook waarlyk meer verstand heeft dan haar Heer en Meester. Het Vrouwelyk karakter is zo onderscheiden van het Manlyke, als eene schone Vrouw van een schoon Man. Ik dagt al verder; (waarom zou ik voor u iets verbergen, dat gy nu wel weten moogt?) zal ik het kunnen verantwoorden, als ik een man, die geene meerderheid van verstand boven my heeft, aan 't hooft plaats van een klein huisgezin, om het wel optevoeden? een man, die ik waarlyk nog wel zelf een Preceptor zou hebben mogen geven, dewyl ik zelf niet genoeg wist, om hem wyzer te maken?

Myne besluiteloosheid, zo als myne Moederlyke Vriendin dit noemt, ontstaat des niet uit bezwaarnissen aan uwen kant; neen, myn Vriend, gy zult altoos die edelmoedige neiging tot weldoen, die beredeneerde zucht tot het geen recht is, behoupen, die den grondslag

uws karakters uitmaken. Een brave Zoon belooft een goed man. Ik geloof zeer zeker, dat gy uw onbetwistbaar gezag als man nooit zult gebruiken, dan ten besten eener vrouw, die al haar geluk, al hare veiligheid aan u toebetrouwt; die u uit achting, zo wel als uit voorkeuze, ten Echtgenoot verkiest, zonder dat uw rykdom by haar in 't allerminste in aanmerking komt.

Wat dan, vraagt gy my met eene bekommerde liefde, die my doet zien, hoe zeer gy verlangt den mynen te zyn? . . . . . Och, myn waarde Edeling, ik ben zeer onvoorzichtig geweest. . . . Laat my den tyd om u te overtuigen, dat ik genezen ben van myne al te grote neiging voor uithuizige vermaken; dat de kring is afgelopen; dat ik moeds genoeg heb, om my zelf van zeer vele dwaasheden te verbeteren: voor ik nog, eenig en alleen om my naar u te schikken, daar van *schyne* af te zien.

Er legt my iets op 't hart! . . . Kan ik u dit zeggen! . . . . Maar ik loop mooglyk gevaar, om u dan minder dierbaar te worden! . . . . Ik wil u echter niets verbergen. Kon ik maar besluiten, om het u medetedelen! . . . ô Die snode R.! Kan ik, zonder afgryzen, aan zulk een Deugeniet nog denken? Moet ik my zelf niet veroordelen, als ik nadenk, dat myne onbedagtheid hem stout genoeg maakte, om my zo ver-

verregaande te beledigen? Hy, die my zal oordelen, weet, dat ik, met de zorgeloosheid van een kind, dat het kwade niet vreest, om dat het dit niet kent, in deezen ongevalligen ſtaat gebragt ben. Ongevalligen ſtaat! zeker, het is zo. Want is myn droevig berouw over 't gebeurde, hoe onſchuldig ik ook ben, niet een bewys, dat ik niet zo gehandeld hebbe, als ik had behoren te handelen? En zal een Edeling eene vrouw krygen, die zich voor den ſchyn des kwaads niet heeft weten te wagten? Dring my des niet. . . . . Eerst moet gy alles weten; eerst moet ik tonen, dat myne betuigingen de gevolgen zyn myner eigen reden; voor dit zo is, kan ik uwe vrouw niet worden. Toen ik deezen begon, hoopte ik in ſtaat te zyn, u alles te ſchryven: de moed ontvalt my: mooglyk zal het mondeling beter gaan! Ik ben met liefde en achting

Uwe Vriendin,

SARA BURGERHART.

* *
*

HONDERD-VIER-EN-VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

MYNE ZIELSBEMINDE BURGERHART!

Spaar u zelf de ontroering, die een verhaal zoude verzellen, dat gy my doen wilt! Ik weet alles; ik heb uw verhaal gelezen; en dit zelf, (zo als zeer natuurlyk was,) moest myne achting, zo wel als myne liefde, voor u vermeerderen.

Och, myne Beste, ik was aan uw huis, toen het geval voorviel: ik heb alles geleden, wat liefde, vrees, droefheid, gramschap, een hart, dat bemint, immer kunnen doen lyden! Nooit, myne Liefde, zoude ik u gezegt hebben, dat alles my bekent was; ik zoude uwe kieschheid zo gaarn geëerbiedigt hebben, wel overtuigt, dat men u niet moest toerekenen, het geen een snode Ligtmis durfde ondernemen: Evenwel, nu gy wilt, dat ik het weten zoude, kon ik u niet onkundig laten van iets, dat u onbekent was. Ik weet alles, myne Liefde; maar bedroeft my niet, door my te verdenken van eene onbillykheid, die ik my zelf nooit zoude kunnen.

nen vergeven! Om uw zelfs wil, myne waardste, maken wy een diep geheim van 't gebeurde. Niemand dan Mevrouw, Juffrouw Letje, ik en Frits weten er iets van: en ik geloof, dat gy de wetten der Vriendschap niet overtreedt, indien gy uwe Vriendin Willis zelf daar van onkundig laat. Om uw zelfs wil, myn hartje, ik herhaal het; niet om my, ik versmade de zotte vooroordelen van allerlei slag van Gepeupel, waar het ook geplaatst is: ik zou roemen in myne keuze, al had ik u, met den degen in de hand, uit den arm deezes ondeugenden mans verlost; maar de Heer Blankaart zou, en dit verdient óók overweging, zulk een schelmstuk niet ongestraft willen laten. En wat is er aan te doen? Geloof my, niets ter waereld. Geven wy des der kwaadsprekenheid geene stoffe tot hatelyke vertellingen, en vergeet, dat er ooit zo een Booswicht bestondt.

Vertraag nu myn gelukkigen dag niet langer! Ik ontfang u als het dierbaarst geschenk der Godheid. Maak hem gelukkig, die is

Geheel uw Eigen,

HENDRIK EDELING.

HONDERD-
VYF-EN-VYFTIGSTE BRIEF,

Mejuffrouw ANNA WILLIS aan den Eerwaardigen Heer B. SMIT,

BESTE VRIEND!

Eindelyk ben ik weêr te Amſterdam; onze reis was aangenaam. Willem kwam, met zyn Patroons rytuig, ons te Haarlem afhalen. Allen waren wy vergenoegt; waaröm kost gy niet met ons gaan! Nu, pligt is de grote wet, wy wagten u met teder verlangen.

Ik ging myne Vriendin verrasſchen: onze ontmoeting was teder; nooit beminde ik haar zo zeer als nu! Zy is ziek geweest, erg, vrees ik; want zy is waarlyk afgenomen, en niet zo vrolyk als voortyds. Edeling is een Vorst onder de Zonen des Stofs; Letje een Engelägtig meisje; Saartjes Dochter een goed onnozel verpligtent mensch; maar Mevrouw Buigzaam die is boven myne beſchryving! Edelheid van geſtalte, keurlykheid van tekening, zo minzaam als een zegenende Engel! Myne Moeder volgde my een uur later. Twee Zusters, die elkander, uit vreemde gewesten, na lang afwezens ontmoeten, zo was de begroeting deezer waardige

vrou-

vrouwen. — Nooit was ik meer overtuigt, dat er eene Zeldsteenige zielenkragt is, dan nu. Ik geloof, dat hare vriendschap reeds zo volkomen is, als zy ooit worden kan. De goede Heer Blankaart zag, met zyne armen over elkander geslagen, deeze begroeting. „ Zie daar, meis„ jes, zei hy, zulke sieraden der Sex moet gy „ ook zien te worden. Dit zyn Edelen in de „ Republiek der Deugd; (en, toetredende, om„ armde hy haar beide, er byvoegende,) welk „ man heeft ooit zo veel uitmuntentheden om„ vat, als ik nu met myne Vriendinnen." Mevrouw Buigzaam verzogt het gezelschap, nevens den Heer Cornelis Edeling, Brunier en Willem, tegen den anderen avond op een eenvoudig Soupeetje, by gelegenheid, dat haar lieve kind, zei zy, twintig jaar werdt: Allen namen wy dit aan, en beloofden de drie afwezigen berigt te geven van dit verzoek. De Heer Blankaart bedankte voor de attentie, die men voor zyn Meisje hadt, en beloofde, het zyne tot de vreugd te doen.

Des anderen nadenmiddags haalden de twee Heren Edeling myne Moeder en my in hun eigen koets af, en voor zessen was het geheel gezelschap al by een. Saartje zag er zo bevallig uit, en was zo geheel haar zelf, dat men Edelings keuze moet goedkeuren, zo men geen steen of blint is. Allen waren wy regt gedisponeert, om ons met elkander te vermaken, om elkander plaisier

fier te doen. Tegen den avond verzogt Mevrouw Buigzaam 't gezelschap in de Tuinkamer; om met elkander te musiceren. Ons gezelschap bestondt uit elf Personen: Een Clavier, een Violoncel, twee Bassen, drie Fiolen, en twee Dwarsfluiten. De Edelingen speelden heerlyk op 't Clavier, Cornelis ook op de Dwarsfluit, en Hendrik op de Violoncel en op de Bas. Mevrouw Buigzaam, myn Moeder, en Juffrouw Letje speelden beurtling het Clavier; myn talent ligt dáár niet, noch ook Juffrouw Lotjes, merkte ik. Ik zong echter nog al tamelyk. Mevrouw Buigzaam is geboren voor de Muziek: zy voelt al wat zy speelt en zingt; en giet hare eigen aandoening in de zielen der genen, die haar horen; ook teffens over. Toen wy ons bereidden, om aan tafel te gaan, plaatste de Heer Hendrik zich nog eens voor het Clavier: wy stonden stil, de Heren lagen de Instrumenten neder, en dus begon hy, met een schone mans stem, te zingen onder het spelen:

A I R.

WYS! *Pour un Peuple aimable & sensible.*

Myn Burgerhart! 'k ben opgetogen.
Hoe heb ik, den voorleden nagt,
Te schielyk voor my omgevlogen,
In dromen van u doorgebragt!

Ja,

Ja, ik hoorde u spelen,
Ik zag u zitten aan 't Clavier;
Uw melody kon my myn hart ontstelen;
'k Greep naar myn Lier,
'k Greep naar myn Lier. tweemaal.

Maar ach! myn hand begon te beven;
Myn Lier bleef hangen aan den wand;
Wat had ik niet wel willen geven,
Om uwe zagte tedre hand
Even aan te raken!
'k Stak hem, schroomvallig, naar u uit;
Maar liefde zelf, myn Engel, deedt my staken
Dit stout besluit,
Dit stout besluit. tweemaal.

Ach! denk, wat of myn hart moet voelen;
Daar ook een rasch vervlogen droom,
Die minnaars schenkt, 't geen zy bedoelen;
Myn hart vervult met tedren schroom!
In het somber duister,
Waar in de moed der minnaars groeit,
Voelt zich myn tong, als door een sterker kluister,
Nog meer geboeit,
Nog meer geboeit. tweemaal.

Waarom heeft u Natuur beschonken
Met zulk een veel beduident oog?
Is 't niet, om 't hart in min te ontvonken?
Hier is dit hart, het schat u hoog.

Is

Is het u niet onwaardig?
Myn Burgerhart, myn ziels-vriendin;
Hoe schoon zyt gy, hoe edelaartig!
ô Vreugd, 'k bemin!
ô Vreugd, 'k bemin! tweemaal.

Dees dag zal ik steeds vrolyk roemen,
Waar op myn ziels-voogdes verjaart:
Haast zal ik haar de myne noemen,
Daar Echte-liefde ons 't samen paart:
'k Heb hier om gebeden,
Zo ernstig, als ik immer bad.
'k Waardeer uw hart, ik eer' uw zeden;
Myn beste schat,
Myn beste schat. tweemaal.

Mogt deeze dag myn heil volmaken;
Voor my een dubble feestdag zyn!
Wie kan myn keus, myn wenschen wraken?
Dit sterk verlangen doet my pyn.
Ik zal dit verwagten,
Al is nu nog de hoop gering;
ô Ziel-verrukkende gedagten,
Voor Edeling!
Voor Edeling! tweemaal.

Wy luisterden nog, toen de uitmuntende man reeds was uitgescheiden. De Heer Blankaart droogde zyne oogen af, drukte Edeling in

zyn

zyn armen, en zei al ſtotent: „ God geef u zo veel geluk, als gy verdient." (en naar Saartje omziende, die, op den boezem van Mevrouw Buigzaam, haar blozent aangezigt verborg,) „ Hier, myn kind, geef ik u, in preſentie van „ dit eerlyk Vrienden gezelſchap, aan den bes- „ ten der Jongelingen; bemin en eer hem, zo „ als uw pligt eiſch: en aan u, Edeling, geef „ ik dit lieve meisje! zorg voor haar, bewaar, „ gelei, leer en beſtuur haar, zo als gy ver- „ pligt zyt; en vergeet nooit, dat ik, Abra- „ ham Blankaart, u het grootſte geſchenk doe, „ dat gy immer krygen kunt." —— Dit gezegt hebbende, week hy in den Tuin, onuitſpreek- lyk aangedaan, en toen hy weêr binnen kwam, zagen zyne oogen root. Doch hy was waar- lyk de vreugd van 't gezelſchap. Saartje was zeer ſtil, en zo minzaam tegen Edeling, als de betaamlykheid toeliet; zyne oogen volgden al- le hare bewegingen met een onbeſchryfelyk ge- noegen. Dit was zulk een alleraangenaamſte avond, als ik immer pasſeerde. Hoe dikwyls dagt ik om u, wenschte ik u by my! Het Soupéetje was al zo zeer onderſcheiden van het Rotterdamſche, als 't Rotterdamſche gezelſchap van dit. Alles was keurig, zindelyk, eenvou- dig, en in eenen allergevalligſten ſmaak. De Heer Blankaart was *Maitre d'Hotel*; zo geheel drukte, geheel goedhartigheid. Aan 't hoger-

einde der tafel, zette de knegt, op zyn order, twee fauteuils, met een ordinairen ftoel tusfchen beide. Hy leidde myne Moeder aan zyne regter, en Mevrouw Buigzaam aan zyne flinkehand, met eene bevallige, hem zo alleen eigene, houding, zeggende: „ Hier plaats ik „ myne Dames. Waar is nu 't jonge goed? „ Hier, aanftaande Man en Vrouw, naast „ Mevrouw Buigzaam. Mejuffrouw Willis!" my naast myne Moeder plaatfende. „ Toe „ Cootje, zei Saartje, naast Juffrouw Wil- „ lis, 't is nog een oude Vriendin van u," (*fchalkagtig tegen my lachende.*) „ Kom, myn „ lieve Letje, zei de Heer Blankaart, kom „ myn Dochtertje, hier by myn Vriend Wil- „ lem. Myn Heer Edeling by Juffrouw Lot- „ je, 't is ook een goed lief hart; niet waar, „ myn Meisje?" Ik herhaal het, nooit heb ik my beter gediverteert. Cornelis Edeling is een Blankaart in zyn foort: Een alleraangenaamfte, geestige, echter verftandige Jongen.

Mevrouw Buigzaam en myne Moeder waren geheel ftille vergenoeging. Blankaart was derwyze aangedaan, als hy Saartje zo minlyk met Edeling zag praten, dat hy zyne tranen moest weg lachen. Hy deedt haar, op het Desfert, een fraai ftel Juwelen prefent, ten bewys van zyn contentement over haar in allen

len opzichte. Zy ſtondt op, kwam by hem, viel hem om den hals, en kuschte zyne goedaartige oogen: maar kon niet ſpreken, dan: *och, myn lieve Voogd!* Edeling kwam ook by hem, hem bedankende voor de Vaderlyke zorg en liefde, die hy haar altoos betoont hadt; beval hun beide in zyne gunst, en kuschte zyne hand.

Allen waren wy recht gelukkig. —— Nog een trek uit zyn karakter! „ Vrienden, zei „ de wonderlyke man, ik moet myn favorit „ Liedje nog eens zingen; weet gy (*tegen* „ *myne Moeder*,) nog wel, wat dat is? Toen „ gy, met Gerrit Willis, de Bruid waart, „ zong ik het ook; en ik wou, dat het, in „ plaats van die malle Bruiloftsdichten, over- „ al gezongen wierdt, daar wat te Trouwen „ valt."

„ Luistert, jonge lui, want het raakt u al- „ lemaal." — Daar op begon hy, met zyne fraaije bas-ſtem, en een houding, die alles zo *naïf* maakt, te zingen:

Toen onze Grietje, dat aartige dier,
Was getrouwt met Jan Palier. enz.

Wy allen bedankten hem met een glaasje, en betuigden, dat dit ons ongemeen vermaakt hadt. „ Ja, ja, vermaakt! zei hy, doe er

T 2 „ maar

„ maar naar! want de morale is excellent." Dit deedt ons lachen. Wy ſtonden op; en ik geloof niet, dat er in geheel Amſterdam nog elf zulke gelukkige menſchen op dien avond waren.

Mevrouw Buigzaam en myne Moeder voegden zich doorgaans by een, zeer vertrouwlyk ſprekende, en dikwyls naar Letje ziende. —— „ Nu nog een eerlyk Menuëtje, zei Blankaart, en zondt Willem om zyn Fiool in de Tuinkamer. De Heer Hendrik en zyne Beminde hadden de eerſte beurt: Toen Letje met myn Broêr: toen Cornelis; ik kan niet, weet gy: Lotje ook niet; die ſtoute Jongen preſenteerde zyn hand aan Mevrouw Buigzaam. Zy dansten ſamen twee fraaije ſtatige menuëtten, en toen verzogt zy, verder geëxcuſeert te zyn.

Toen moest Willem, ten plaiſiere van den Heer Blankaart, nog een *Hornpipe* dansſen; hy deedt het met glans, hoor ik, doch zeer warm zynde, toen hy uitſcheidde, zag ik, dat Letje hem verzogt, zich toch vooral niet uit de kamer te begeven, of te drinken! Hy drukte haar de hand; myne Moeder glimlachte tegen het lieve Meisje. Brunier deedt alles meê, 't is een hupſche Jongen.

't Werdt laat, toen wy ſcheiden: Mevrouw Buigzaam heeft belooft, ons te komen be-

zoeken.

zoeken. Myne Moeder zegt, dat de dag van gisteren een der aangenaamste dagen haar's levens was.

De Brief moet weg. —— Kom, zo rasch gy kunt, by haar, die is

Uwe

ANNA WILLIS.

* * *

„ maar naar! want de morale is excellent." Dit deedt ons lachen. Wy ſtonden op; en ik geloof niet, dat er in geheel Amſterdam nog elf zulke gelukkige menſchen op dien avond waren.

Mevrouw Buigzaam en myne Moeder voegden zich doorgaans by een, zeer vertrouwlyk ſprekende, en dikwyls naar Letje ziende. —— „ Nu nog een eerlyk Menuëtje, zei Blankaart, en zondt Willem om zyn Fiool in de Tuinkamer. De Heer Hendrik en zyne Beminde hadden de eerſte beurt: Toen Letje met myn Broêr: toen Cornelis; ik kan niet, weet gy: Lotje ook niet; die ſtoute Jongen preſenteerde zyn hand aan Mevrouw Buigzaam. Zy dansten ſamen twee fraaije ſtatige menuëtten, en toen verzogt zy, verder geëxcuſeert te zyn.

Toen moest Willem, ten plaiſiere van den Heer Blankaart, nog een *Hornpipe* dansſen; hy deedt het met glans, hoor ik, doch zeer warm zynde, toen hy uitſcheidde, zag ik, dat Letje hem verzogt, zich toch vooral niet uit de kamer te begeven, of te drinken! Hy drukte haar de hand; myne Moeder glimlachte tegen het lieve Meisje. Brunier deedt alles meê, 't is een hupſche Jongen.

't Werdt laat, toen wy ſcheiden: Mevrouw Buigzaam heeft belooft, ons te komen bezoeken.

„ 't is of zy bang van my is. Zy was wel be-
„ leeft en vriendlyk, maar toch zo niet, als
„ zy tegen haren Voogd (die er ook inkwam,)
„ zich gedraagt: en dat ſpyt my; want ik
„ meen het kind wel te doen; jammer, dui-
„ zend jammer! dat zy niet van ons Ge-
„ loof is."

Ik. Juffrouw Burgerhart zal, zo dra zy weet, dat gy vriendelyke gemeenzaamheid niet voor kleinachting in jonge menſchen aanziet, u zeker zo behandelen, als gy wenſchen kunt.

Hy. Wel, dat's al een raar Compliment, Hendrik. Ben ik dan zo een Niemands vriend, dat de jonge lieden voor my vrezen? dat zou my ſpyten!

Ik. Myn waarde Vader, trek er toch dit gevolg niet uit! Gy weet, hoe pligtmatig ik altoos omtrent u gehandelt heb, en den Hemel dank voor den braven Vader, dien hy my gaf.

Hy. Ja, ik zie zelf wel, dat ik zo niet ben als uw Oom Redelyk, of als Blankaart, maar dat is zo myn humeur. Nu, zal 't haast lukken? Wanneer gaat het Huwlyk aan?

Ik. Zo dra wy een huis hebben, denk ik.

Hy. Wel, is dat de zwarigheid? wagt, met je Vrouw, de occaſie hier by my af: of wil zy niet by zo een knorrig man zo lang komen inwonen?

Ik. Daar is geen woord over geſproken; maar

maar ik ben wel verzekert, dat myn aanſtaande Vrouw over haar Mans Vader dus onheusch niet zal oordelen; en ik bedank u by voorraad allerhartlykst voor deeze aanbieding.

Hy. Waar is uw Broeder Cornelis?

Ik. Die eet by den Heer Blankaart.

Hy. Wel is 't waar! alle jonge lui zyn even gaarn by hem; maar 't is ook de beste, de braaffte man van de waereld. Hy heeft my ook al zo eens aan 't oor geweest over uw Broêr.

Ik. Ja, myn lieve Vader! Keesje heeft, toen hy te Leiden ſtudeerde, eene Juffrouw leren kennen, die hem boven alle behaagde; en dewyl de Heer Blankaart die familie kent, en roemt, zo is 't niet vreemt, dat hy een woord voor myn Broêr geſproken heeft: zy is niet ryk....

Hy. (*my in de reden vallende.*) Ben ik dan een gierige ſchrok? Heb ik ooit op geld gezien? Als 't anders wel is, zal dat wel gaan; maar al weêr niet van myn Geloof, denk ik?

Ik. Dit weet ik met geen zekerheid: de Heer Blankaart zal u alles wel berichten.

Hy. Nu, 't is nog zo verre niet. Hy moet eerst wat praktyk hebben. Ik hoop, dat hy die zaak op het Oostïndiſche Huis, voor Mevrouw Buigzaam, maar wel en ſpoedig zal afdoen; zo hy zich ooit met ſlegte zaken bemoeit,

moeit, ontërf ik hem; geen schelmen in myne Familie, zou ik hopen: dan nog liever Gereformeerde meisjes tot Schoondochters!

Zie daar de kaart van 't land, myne Liefde, indien gy den braven man weder mogt ontmoeten. Hy zal u zeer lief hebben, maar het u nooit zeggen; hy zal u overhopen met presenten, en zien of hy op u keef: Beter hart dan het zyne is er niet.

Myn Broêr praat bykans zo veel van u als van zyn meisje; en houdt niet op van te zeggen, dat gy, uit alle meisjes, juist die geene zyt, die my gelukkig kan maken.

Nu zal ik u verslag doen van myn Bezoek by den Warmoezier. Ik ging er deezen namiddag heen. De vrouw was bezig met groentens te wassen, geholpen door één jongen knaap; de man was in den Tuin.

Ik. Goejen dag Aaltje-Buur, hoe gaat het al?

Zy. (*Zeer verwondert opkykende.*) Heel wel, myn Heer, maar ik ken u niet!

Ik. Gy kent evenwel, denk ik, eene jonge Juffrouw, die gy een dienst gedaan hebt, welke ik moet trachten te belonen? Is dat uw Zoon, Pieter?

Zy. Ja myn Heer, dat's Pieter; en dat is myn man, die daar zo druk bezig is.

Ik. Myne goede vrouw, zo 't u gelegen komt, wilde ik u wel eens spreken.

Zy. Als 't je blieft, myn Heer. (*Zy ging met my onder een zwaren Olmenboom op een Bank zitten, die wat van 't huis afftondt.*)

Ik. Vrouw, gy hebt, door die jonge Juffrouw in huis te nemen, en veilig in de ftad te bezorgen, my een dienst gedaan, dien ik u niet kan belonen; doch ik zal u echter myne erkentenis bewyzen.

Zy. Wel, myn Heer! wel, myn Heer! dat is al dubbelt en dubbelt wel: die zoete Juffrouw heeft my vier gouwen Ducaten, en myn Zoon nog een gegeven; dat waarlyk veels te veel was. En wie, al was hy een Heiden of een Turk, zou zo een allerliefst jong mensch niet in huis genomen hebben, in zo een droevige omftandigheid? Wil ik u wat zeggen, myn Heer? al hadt ik geen rooije duit gekregen, ik zou 't even lief gedaan hebben; ik heb ook kinderen; en hoe bly zou ik zyn, als myne kinderen ook in nood en verlegenheid brave menfchen vonden! maar die ondeugende R. zal zyn loon wel krygen.

Ik. Gy fpreekt wél; gy verdient achting. Maar zou ik dat lieve Klaartje ook niet eens kunnen zien? gy ziet, ik weet van de geheimen.

Zy. (*Zy lachte.*) Pieter, toe, ga eens even by Kryn-Baas, en vraag, of Klaartje hier niet eens kan komen; maar je moet niets van deezen

zen Heer zeggen. (*Pieter ging op een draf, en in een kwartier kwam hy met Klaartje te rug.*)

Ik. Wel, dag ſchoon kind, ik moet u de groetenis doen van zekere jonge Juffrouw, die zeer verlangt om u eens by haar te zien.

Klaartje. Zo, myn Heer; wel, ik zou gaarn eens gekomen zyn, maar ik durfde niet om myn Vader; die moet er niet agterkomen, of 't zou er bedroeft uitzien. 't Heerſchap jaagde hem heen', en wat zouden wy dan?

Ik. Gy hebt gelyk. (*Onderwyl was Moeder haar Man gaan roepen, die nu ook by ons kwam; een ordentelyk man dunkt my.*)

Zy. Zie, myn Heer, ik heb Vader zo eens een woord gezeit, maar hem dunkt ook, dat wy wel zesdubbelt beloont zyn.

Hy. Ja, dat denk ik, en zo ik de zonde niet ontzag, ik zou zo een dengeniet, zo een verleider van jonge meisjes, kunnen kloppen, dat hy 't opſtaan vergat; dat zou ik! (*en hy zette zyn hoed in de oogen.*)

Ik. Hy en zyn ſoort verdienen niet beter, maar laten wy van wat anders praten: deeze jonge vrienden zyn Vryster en Vryer?

Pieter. Ja, myn Heer, met God en met eeren, en ik heb haar ook miſerabel lief, ook Klaartje? (*Klaartje kreeg een kleurtje, en zweeg.*)

Ik. En waarom gaat het Huwlyk niet voort?

Klaartje.

Klaartje. Dat geloof ik, myn Heer, ik heb maar twee-honderd guldens voor Moeders erf, en Albert-Baas kan niet meê geven; de menschen hebben zeven kinders, en men kan zonder geld niets beginnen.

Ik. Wel, Albert-Baas, als de jonge lui nu in ſtaat waren om zich te redden, zou het dan wel zyn.

Hy. Dubbelt wel, want wy houwen maar elendig veul van Klaartje; ook Wyf?

Ik. Wel, kom aan. Zie naar een gelegenheid uit, en als je op je ſlag bent, laat het my dan weten: zie, hier is een beurs, daar genoeg in zal zyn om te beginnen: daar, Moeder, doe jy uitdeling, en geef er zo veel van als gy goed vindt: gy zyt allen hupſche menſchen.

De vrouw was verſtomt, de man keek of hy zei: „ droom ik of waak ik?" en Pieter omhelsde zyn meisje, uitſchreeuwende: „ nou „ ben je evel de myne, nou word ik jou man;" en hy kuschte haar, of hy haar wou opeeten. „ Nou, zei hy, ik ben op dien Heer niet ja„ lours, geef hem een zoen voor zyn goedig„ heid." Zy deedt zo, met eene ware eenvoudigheid, die my aandeedt. Na nog wat pratens, ging ik te rug, en kwam maar juist van pas binnen.

Ik twyffel niet, myne Liefde, of gy zult te vreden zyn met myne wyze van doen. ô Wat vindt

vindt men ſchone karakters onder zulke gemene lieden! Laten wy, zo veel wy kunnen, die tog wel doen.

Nu zal myn eerſte bezoek by uwe Tante zyn. En dat lieve mensch, 't welk gisteren by u was, moet ik nader leren kennen. Dit is al Christelyke deugd! en hoewel 't gezont oordeel wel eens voor één weinigje te vergetrokken yver ſchynt te wyken, dit is niets, daar de mening zo oprecht, en het voordeel zo uitgebreit is.

En nu, myne Liefde, bid ik u, dat gy uwen Edeling niet langer laat reikhalzen naar een geluk, dat hy zo vurig wenscht, en dat hy met zo weinig geduld kan afwagten. Myne Zielsbeminde! gy hebt myn koel, al te onvoorſchillig karakter opgevyzelt tot dien graad, die my alle myne zedelyke en machinale verrichtingen met vuur, met deelneming, met vaardigheid en gemaklyk doet uitoeffenen. Liefde voor een waardig Voorwerp veradelt den Mensch; zy leidt ons daar, daar wy, in al wat goed, wat groot, wat nuttig, wat heilzaam is, voor ons en anderen, komen moeten. 't Wordt middernagt. Ik moet eindigen, om u niet ongehoorzaam te zyn. Wel dan, ik ga ſlapen. Rust zagt, myne Beste, en ontwaak onder de beſcherming des Algoeden. Eeuwig ben ik

Uwen

EDELING.

HON-

HONDERD-
ZEVEN-EN-VYFTIGSTE BRIEF.

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

GE-EERDE VRIENDIN!

Al heb ik nul op het request gekregen, daarom blyf ik evenwel dezelfde. Hoe, wat? zoudt gy my tegen uw zin nemen? Wel nog mooijer! Neen, Vriendin; ik heb u van harten gevraagt, doch het ftondt u vry, om my af te wyzen: Nu zal ik al vast een *niets beduident oud Vryer* fterven. Want trouwen zal nu wel agter blyven.

Ik zal echter nog zó veel goeds in de Waereld doen, als ik maar grypen en vangen kan; want zo maar het leven, dat God de Heer my geeft, met geld winnen en boekhouden te verpierewaaijen, dat was nooit te verantwoorden: Me dunkt, dat het er fchraaltjes moet uitzien, als een Christen mensch in den Oordeelsdag evel niets kan opnoemen, dat zo iets de pyne waart is, zo als onze meeste ryke luidjes toch doen. Neen, ik hoop te kunnen zeggen: „ Here! ik ben, en dat is maar niet te ont„ kennen, een zondig mensch; ik ben maar

„ een oud Vryer; maar ik heb zo veel goeje
„ menschen wel gedaan, als ik maar belopen
„ kon; ik heb kwaaje zoeken wyzer te ma-
„ ken; ik ben niemand ooit hart gevallen, en
„ ik deedt dit zo alles, om dat ik uwe gebo-
„ den lief had, en uit dankbaarheid, om dat
„ ik zo gezegent op de waereld was, alles tot
„ lof Uwer genade, amen;" zo dat, ik wil
maar alleen zeggen, dat gy, waarde Vriendin,
my niet tegen uw zin moet nemen.

Ik ben dan eergisteren by den Heer Helmers geweest; zo als ik tegen u zei, dat ik doen zou. Hy woont daar als een klein Prinsje, hoor! Ik dagt: kom! myn Blesje moet ook eens met baas uit; zie, 't beest is my zo lief als myn Snap, zo als het ook wel merken kan. Daar kwam ik als een hele Sinjeur de Plaats opryen, maakte myn paard aan een boom vast, en ging met Snap naar het huis.

Ik. Uw dienaar, myn Heer Helmers! doet Abraham Blankaart u ook belet? maar mooglyk ben ik niet by u bekent, en *onbekent maakt onbemint.*

Hy. In persoon ken ik u niet, myn Heer, maar in karakter wel; gy zyt hartlyk welkom; waaräan ben ik dit aangenaam bezoek verpligt?

Ik. Dat kan ik u voor de vuist, en met weinige woorden, zeggen. Ik kom uit vryen om uw Vriends Dochter Letje: — maar, kyk zo niet op, niet voor my.

Hy.

Hy. Ik zal u met genoegen horen.

Ik. Hebt gy den Heer Willis gekent? Hy was niet gelukkig in zyne affaire.

Hy. Neen, maar ik heb een Vriend gehad, die dit met hem, en even onverdient, was; Letjes Vader.

Hy. Nu althans, die man heeft een Vrouw en twee kinderen nagelaten; (*en toen zei ik zo veel goeds van u, dat ik het u niet zeggen mag.*) Zyn Zoon is myn gunsteling, een braaf yvrig Jongeling, by den Heer * * * op 't Kantoor, die hem als een Vader bemint. En nu kwam ik by u, om eens te horen, of gy iets tegen een Huwlyk tusſchen deeze Kinderen zoudt hebben? Zyne Moeder zal u, zo gy het bewilligt, nader verzoek doen: want zy bemint Letje, en zou graag zien, dat haar Willem het meisje kreeg.

Hy. Heeft Letje u niets gezegt van zekeren Brief?

Ik. Geen woord. Zy weet ook niet, dat ik naar u toe ben. Zie, ik wou eerst weten, hoe gy er over denkt. Gy zyt haar weldoender, zegt zy.

Hy. Myn Heer Blankaart, Letje (dat ondervind ik op nieuw,) heeft een zeer goed eerlyk karakter. Hare vriendſchap met Juffrouw Burgerhart, haar inwonen by de brave Weduwe, hebben haar in weinige maanden ongeloof-

lyk

lyk veel nuts gedaan. Ja, ik had een ander oogmerk met haar; doch ik zal haar myne weldaden niet ten koste van haar vryheid en geluk toedelen. Indien zy myn voorslag hadt kunnen aannemen, 't zou my lief geweest zyn; maar, zo zy liever den Heer Willis heeft, my is 't wel; ik moet u evenwel ook voor de vuist zeggen, dat Letje niet meer dan twintigduizend Guldens bezit: zo veel als haar Broeder, daar ik ook zeer wel over voldaan ben: en indien Willis nu niets heeft, dan zie ik er niet door.

Ik. En ik heel wel! God heeft my gezegent, en ik ben maar een oud Vryer, die kind noch kraai in de waereld heeft. Kom, Helmers! Letje heeft my zo veel van u verhaalt, dat ik mag veronderstellen, dat gy nog wel iets doen zult voor haar. Ik zal voor Willis ook wat doen. Ik had altyd gemeent, als ik niet trouwde, myne Pupil myn goed te maken, met zo wat Legaten aan myn oude Bedienden; maar zy doet een ryk Huwelyk, en ik zeg: zie, Abraham Blankaart, gy moet geen water in de zee dragen, myn Vriend. Nu moeten er andren wel van varen. Och God! het moet hier immers alles blyven; en wel doen is de boodschap. Is dat zo niet, myn goeje Vriend?

Hy. Gy doet my aan, Blankaart. Geef my uwe vriendschap: ik denk even als gy.

Ik. Met al myn hart: nu, wat zegt gy?

Hy. Ik sta de verkéring toe; ik bedank u voor de eer, die gy my in deezen aandoet; ik zal tonen, dat ik uwe achting niet onwaardig ben; en laat voorts alles aan uwe bestiering over.

Vervolgens vertelde hy my met aandoening, dat Letje, nog zeer jong zynde, (nu, zy is nog maar drie- en- twintig jaar,) eene jeugdige liefde hadt opgeöffert aan haar 's Vaders redelyk bevel; en dat zy ook hier voor moest beloont worden. Hy zei my, dat haar Broer een goede jongen was, daar wel wat van zou te maken zyn, zo hy in goede handen viel. Goed, zei ik, ik zal dat knaapje ook al in 't oog houden, en helpen waar ik kan en mag.

Na de Plaats doorgewandelt en op zyn oud Vaderlands affcheid genomen te hebben, sprong ik te paard, en kwam, zo in my zelf tierelierende, en zo vrolyk als een Koning, met Snap de Stad in, at spoedig, en ging deezen zitten schryven. Ik ben met eerbied,

Uw Hartvriend,

ABRAHAM BLANKAART.

HON-

HONDERD-AGT- EN- VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw STYNTJE DOORZICHT aan Mejuffrouw SARA BURGERHART.

LIEVE VRIENDINNE!

Ik had dan het genoegen om u, en nog eenige jonge harten aan het huis van de Vriendinne Buigzaam te zien! Ik was byna niet in staat, om myne inwendige vreugd te verbergen. —— 't Was of ik in een zedelyk School was, daar men jonge menschen de eerste treden leerde zetten op den waren weg. Toen ik t'huis kwam, moest ik zo betuigen voor den Here: *Nu weet ik, dat by u geen aanneming des persoons is, maar dat yder, in wat staat of rang, in wat kleding, (zo die der betaamlykheid maar niet kwetst,) die de gerechtigheid lief heeft, u aangenaam is?* Ja, ik voel zo eene zielenliefde voor de Vriendinne Buigzaam. In haar zie ik zo *Maria* en *Martha* vereenigt. In Letje is een getrouw zaad gevallen: de Here geve, dat het door de waereldsche beslommeringen maar niet verstikken moge! Niet, hartje, dat men den kinderen van Jezus alle speelgoedje moet onthouden; maar 't moet binnen

de palen van uitspanningjes zo blyven. Och, zy laten het van zelf wel varen, als zy Maagden, Vrouwen en Moeders in den Here worden. En daar is dat zoetaartig Lotje, die moet niet verstoten worden; zy is een kind in 't verstand, maar ook in allerleije boosheid. Ja, Styntje, zei ik zo in my zelf, als ik haar zo eenvoudig zag zitten breijen, gy moet in onschuld dit Kind gelyk worden, of gy kunt in 't Ryke Gods niet ingaan.

Maar gy, myne jonge Vriendinne, hebt vyf talenten ontfangen, en de Here gaf u ook de gewilligheid, om die tot winst uit te zetten. ô Myn hartje, gy kunt nog zo veel goeds doen. En uw Bruidegom is een *Timotheus*, die de begeerlykheden der jonkheid vliedt, in wien het oprecht geloof woont. ô! Zo de lieve *Johannes* eens aan hem schreef, hy zou zeggen: *Ik schryve u, Jongeling, want gy hebt de waereld overwonnen.* Ik spreke uit ondervinding. De Godsdienstige Edeling is by my geweest, maar zo als hy zich omtrent uwe Tante gedroeg; ô Vriendinne, dat was het *werkent* Christendom! Uwe Tante weende bitterlyk. Nu ziet zy wel, dat de Here *niet woont in 't water noch in 't vuur:* gelyk er in het oude Verbond staat: dat is, niet in al dat getier en gebaar van dat zo genaamde Bekérings-werk: maar dat God woont in een ootmoedig, gezuivert, en hem geheel

ge-

geheiligt hart; zo is het ook met uwen Bruidegom!

Ik ben niet onder de ryken deezer Stad; maar ik heb overvloed voor my, en kan nog wat mededelen; en zo uwe Tante niets hadt, en by my toevlugt nam, ik zou haar gaarne van 't myne geven. Maar nu gy, en uw Vriend, ryk zyt in goederen, ryk in de genade, en dus ook ryk in goede werken, zou het in my eene dwaze trotschheid zyn, geen gebruik te willen maken van 't geen uw beider liefderyke harten my aanbieden: En nu kan ik myne ftille liefdadigheid blyven beoeffenen.

Terwyl ik deezen zo zat te fchryven, kwam de Heer Blankaart in myn huisje. Uw Tante was danig ontftelt. Hy beftrafte haar als *Joannes de Doper*, en troostte haar, als *Joannes de lieveling des Heren.* Zy viel in den fchuld, bekende, dat zy u zeer onrechtvaardig behandelt hadt, en u in gevaar gebragt, om op den doolweg te raken. „ Nu, zei hy, Zantje, leer „ nu beter toezien; er zyn, zo als ik u duizend maal zeide, hele ondeugende fielen on- „ der dat Fyne goedje. Jou Duivel was gie- „ righeid, kind, die moest uitgedreven wer- „ den; zo als de Schrift zegt, *gierigheid is een* „ *wortel van alle kwaad.* Zie, hadt gy nu van „ uw geld arme fukkels meêgedeelt; maar neen, „ er mogt geen duit af, zo 't niet voor dat

„ Volk was. Nu, 't schaadt je niet; zo je
„ jou nu nog maar bekeert, zal 't alles wel
„ lukken: hoor, ouwe kennis, ik begryp niet,
„ hoe of je zo in dien hoop verwart geraakt
„ zyt. Gy pleegt te wezen als alle andere def-
„ tige Burgers; maar zedert dat je bekeert ben,
„ zit je te zuchten en te stenen, dat de Dui-
„ vel in zyn vuist lacht, om dat je het by on-
„ zen lieven Heer zo wel niet hebt als by hem.
„ Denk jy, dat onze Hemelsche Vader, die
„ uit liefde en met blymoedigheid wil gedient
„ zyn, het scheelt, of gy u als een *graauwe*
„ *Munnik* toetakelt; en er uitziet, of je uit
„ het zothuis kaamt? dat je dat kostlyk aan-
„ gezicht weg moffelt in een malle muts? Niet
„ dat ik wil, dat gy u optooit als een kleuter;
„ maar kleedt u zo als Styntje: zo een Samaar-
„ tje staat immers net en ordentelyk, en het
„ Kuifje zindelyk en zedig? Zy ziet er ook
„ zo blymoedig uit, dat men niet hoeft te vra-
„ gen, of zy zich in den dienst haars Gods
„ wel bevindt, en vrolyk leeft in den Here.
„ Nu, *zalig zyn zy, die zich beteren.* Wat
„ uw bestaan aangaat, zorg daar niet voor.
„ Uw lieve brave Nicht heeft my gebeden, om
„ u uit het hare te mogen onderhouden; en ik
„ zou haar niet half zo liefhebben, zo zy niet
„ zo wel kon goed doen als vergeven. Zie,
„ dat is ook een Christelyke pligt. En wy
„ heb-

„ ben allen nog zo veel te doen, eer wy waar-
„ lyk Christenen zyn, ik voor al, dat het ons
„ niet voegt onvergeeflyk te zyn. En jy en
„ ik, Zantje, mogen by Styntje nog wel een
„ lesje halen."

Vriend Blankaart, zeide ik, ik vinde gedurig zo ſtoffe, om my te vernederen voor den Here; laten wy liever elkander leren, en opbouwen in het goede werk. De Here zelf moet ons leren; en zo doet hy ook in het woord der waarheid. „ Dat is recht, zeide hy: maar wy
„ doen heel anders, wy verlaten den Sprink-
„ ader des levendigen Waters, en houwen ons
„ zelf gebroken bakken uit; zie, ik lees alle
„ daag in Gods Woord, en hou my niet op met
„ uitleggingen, die ik niet nodig heb om het te
„ verſtaan, voor zo verre het my raakt als een
„ Christen mensch, wil ik ſpreken. Wat kan
„ 't my ſchelen, of in zo een text van den *Gog*
„ en den *Magog*, of van *Conſtantyn den Gro-*
„ *ten* geſproken wordt? Ik wil *Bybels*, ik wil
„ *practicaal* horen preken. Daar liep ik voor-
„ leden Zondag zo eens in de Meniste Kerk by
„ den Toren; er werdt over de Bekéring ge-
„ predikt; 't was zo fraai, dat ik ging zitten,
„ en luisterde als een vink. Wel, Styntje, ik
„ ben nu zuiver rechtzinnig, maar waarlyk, ik
„ kon *amen* op alles zeggen; en ik zei het ook
„ in my zelf. Sticht dat niet beter, dan dat

„ ik hoor zagen, en kaauwen en klungelen
„ over *Aarons baard?* en er dan nog toepassin-
„ gen by te krygen, die Spotvogels ſtof leve-
„ ren, maar die verſtandige en vrome men-
„ ſchen met verſmading overdenken? Toepas-
„ ſingen, die onze jonge Nazireërs wel agter-
„ weeg mogen laten, zo zy zielen willen win-
„ nen; en die my danig ergeren, om dat zy
„ my doen lachen."

Toen ging de Vriend Blankaart heen, en ik zei in my zelf: *dit is een Israëliet, in wien geen bedrog is.* En nu, hartje, moet ik u nog zegenende zegenen: *God geve u een Jozua's beſluit: wat ook anderen doen, wy en ons huis zullen den Here dienen.* — Groet uwen Bruidegom, groet de Vriendinne Buigzaam, en de jonge Vriendinnen; en neem my in liefde aan.

Uw ware Vriendinne,

STYNTJE DOORZICHT.

* *
*

HON-

HONDERD-NEGEN-EN-VYFTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

HOOGSTGE-EERDE VRIENDIN!

Nu kan ik alle myne droevige dagen vergeten: ik ben gelukkig, gelukkig in my zelf, in myne Vrienden, en eene der waardigste Vrouwen vereert my met hare allerbyzonderste vriendschap. Ik ontfang deeze vriendschap als een der kostelykste geschenken, die ik ik immer van de Voorzienigheid ontfangen heb: Zy geve, dat wy nog eenigen tyd hier te samen mogen leven, om ons méér voortebereiden voor de grote standsverwisseling, om onze jonge lieden nuttig te zyn, om alle menschen wel te doen.

Uwe liefde voor Letje doet haar zeer veel eer, maar zy is die waardig, en zal die gedurig meer waardig worden. Zy bemint uw Zoon, zy kent des zyne waarde; dit geeft my zeer voordelige denkbeelden van haar verstand. Saartje hadt haar voorbereit, om hem met onderscheiding te beschouwen; en plagt, half ernstig, half spottende, te zeggen: „ myn Willem „ geef ik aan niemand dan aan myn Letje."

 Ik

Ik heb met haar niets over hem gesproken; ik moet eerst zien, of uw Zoons hart los genoeg is van zyne eerste beminde, om Letje met liefde te kunnen beschouwen. Indien dit zo zy, dan is Juffrouw Brunier al zo zeer geschikt, om uwen Zoon, als Juffrouw Burgerhart om Edeling gelukkig te maken. Letje is minder levent dan Saartje, heeft ook veel minder vernuft, maar zy heeft een gezont oordeel, en is met een zagt woord te leiden. Zy heeft geene hele sterke neigingen tot iets, wat ook; en zo zy iets te doen heeft, zal zy dat eenparig volvoeren, zonder het om uitspanning neêr te leggen. Letjes karakter is eenparig goed, Saartjes is groot, edel, wat romanesq; maar 't kan zo goed, zo eenpaarig goed worden als Letjes. Beide hebben zy den sterken afkeer van het onbetaamlyke, doch zy moeten in goede handen zyn, om zo goed te blyven als zy zyn, ja, om nog veel beter te worden.

Naar mate de trouwdag nadert, wordt Burgerhartje denkender: zy heeft wel eens vogtige oogen. Ik zal u een discours, met haar deezen avond gehouden, mededelen.

Ik. Zyt gy niet wel, Liefde? gy zyt zo stil, zo statig, 't is of al de vreugd er uit is.

Zy. Ik ben zeer wel, en zeer vergenoegt, maar ik ben, 't is waar, wat peinsagtig. Hemel! nog maar weinige dagen, en ———.

Ik. (*haar invallende.*) En gy zyt de Vrouw van een onzer beste, beminlykste jonge lieden, van een man, die u bemint als zyn eigen leven. Ontrust u dit vooruitzicht?

Zy. Ja, en neen! ik weet het zelf niet: (*Zy omhelsde my tederlyk*,) en u te moeten verlaten, nu ik alle oogenblik uwe lessen zal nodig hebben; u, die ik onder alle Vrouwen het meeste bemin en waardeer! och, ik kan, ik kan daar niet aan denken. Mogt ik onder uw oog den zorgelyken Huwlyks-heuvel opwandelen, dan zou ik meer moeds hebben. ô! Ik ken myne zwakheden: ik vrees voor het vermogen, dat ik op het hart myns Edelings heb; ik vrees, dat myn schertzery hem wel eens zal dringen, om verkiezingen in te volgen, die ik nog geheel moet afleeren.

Ik. Doet gy u zelf nu geen ongelyk? Zoudt gy u ooit van uw invloed op uwen man willen bedienen, om u vryheden te bezorgen, die gy zelf niet goedkeurt?

Zy. Zo lang ik denk, neen; maar ik vrees, dat ik niet altyd zo denken zal! Een ligtzinnig oogenblik! en wie is daar voor beveiligt?

Ik. Kom aan, Liefde, ik zal u eens éénen raad geven, dien ik u niet zoude geven, indien ik niet verzekert ware, dat gy een edelmoedig karakter hebt. Eerst nog: trouwt gy Edeling alléén uit *liefde*, uit een *personeel behagen* in

hem;

hem; of om dat gy besluit, dat dit huwlyk voor u *best is?*

Zy. Ik trouw Edeling uit liefde, uit personeel behagen, uit overweging, dat dit zo best is; en ik acht geen man in de waereld zo hoog als hem. Met één woord, ik verkies myn besten Vriend tot mynen Man,

Ik. Deeze bekentenis doet u eer aan: Daar dit nu alles zo is; en daar gy overtuigt zyt, dat hy u met tederheid bemint, uwe waardy kent en erkent; daar gy zulke goede beginzels hebt; daar gy u zelve zeer verstandig wantrouwt; waar voor zyt gy dan bekommert?

Zy. Voor harsfenbeelden, die myne eige dwaasheid my in de handen geeft. Dan denk ik eens; zal zyne liefde duurzaam, zal zyne achting bestendig zyn. Zal ik den toegevenden Vriend in den ernstigen Echtgenoot behouden? Zullen onze humeuren wel genoeg harmonieeren? Zal hy geduld met my hebben, als hy kan bevelen? Hoe zal die inwoning by zynen Vader gaan? Ben ik een meisje, dat een redeloos *ik wil het zo*, kan eerbiedigen? Zal ik kunnen dulden, dat myn lieve verstandige man begraauwt, of als een Jongen gehandelt wordt? Wat zal ik met zo een Vader aanvangen, die, met alle zyne goede hoedanigheden, de liefde zyner eigen kinderen nooit heeft weten te winnen? Myn humeur, weet gy, is niet moeilyk: maar

maar weet gy, waar toe verdriet my zou brengen? ――

Ik. Ja! gy zult of ziek worden en wegkwynen, of gy zult geemlyk en ſtout worden.

Zy. Sloof ik my dan niet kostelyk uit? Met dit alles had ik niets te maken, zo ik by u bleef. Hoe veel zet ik op de Huwlyks-kaart! en wat trek ik, zo het al ten besten loopt! Een grote drukte, beſlommering, en een huis vol zorg.

Ik. Gy vergeet iets, en dat is ook nog al zo iets; veel of weinig, 't moet er tog by opgenoemt.

Zy. En wat, zo het u blieft?

Ik. Hoe veel gy ook, om uwe uitdrukking te gebruiken, op de *Huwlyks-kaart* zet, gy doet winst. 't Is waar, gy wordt *maar* de beminde, de geachte vrouw van den waardigſten Jongeling; gy wordt *maar* meesteresse van zyn hart; gy komt *maar* onder de beſcherming van uwen besten Vriend. Evenwel, dit is nog zo al iets, Liefde.

Zy. (*Zy glimlachte.*) Nu hebt gy my aartig beet. Laat ik er u een kusch voor geven.

Ik. In ernst, myn Burgerhartje, zo gy inderdaad (en daar ben ik voor my zeer van verzekert,) den Huwlyks-weg in ſlaat, met het zuiver voornemen, om uwen pligt te doen; dan zult gy zo gelukkig zyn met uwen man, als men aan deeze zyde des grafs ooit worden kan.

Gy

hem; of om dat gy besluit, dat dit huwlyk voor u *best is?*

Zy. Ik trouw Edeling uit liefde, uit perfoneel behagen, uit overweging, dat dit zo best is; en ik acht geen man in de waereld zo hoog als hem. Met één woord, ik verkies myn besten Vriend tot mynen Man,

Ik. Deeze bekentenis doet u eer aan: Daar dit nu alles zo is; en daar gy overtuigt zyt, dat hy u met tederheid bemint, uwe waardy kent en erkent; daar gy zulke goede beginzels hebt; daar gy u zelve zeer verstandig wantrouwt; waar voor zyt gy dan bekommert?

Zy. Voor harsfenbeelden, die myne eige dwaasheid my in de handen geeft. Dan denk ik eens: zal zyne liefde duurzaam, zal zyne achting bestendig zyn. Zal ik den toegevenden Vriend in den ernstigen Echtgenoot behouden? Zullen onze humeuren wel genoeg harmonieeren? Zal hy geduld met my hebben, als hy kan bevelen? Hoe zal die inwoning by zynen Vader gaan? Ben ik een meisje, dat een redeloos *ik wil het zo*, kan eerbiedigen? Zal ik kunnen dulden, dat myn lieve verstandige man begraauwt, of als een Jongen gehandelt wordt? Wat zal ik met zo een Vader aanvangen, die, met alle zyne goede hoedanigheden, de liefde zyner eigen kinderen nooit heeft weten te winnen? Myn humeur, weet gy, is niet moeilyk: maar

dat ik u eerlang zal moeten verlaten. Ik kan myne tranen niet weêrhouden, als ik denk, dat ik u alle daag niet zien zal; dat ik u niet ten gedurigen voorbeeld hebben zal! en ik ben nog zo jong... kom in eene vreemde familie. (*Zy was zeer bedroefd.*)

Ik. Myn allerliefste Meisje, alles, wat ik voor u doen kan, zal ik doen; ik zal my het vertrouwen, dat gy in my ſtelt, waardig maken. Iets moet ik u nog vragen: Hoe meent gy uw levenswys in te richten?

Zy. Zó, dat ik my durf vleijen met uwe en met der waarde Juffrouw Willis goedkeuring. Ik meen in myn mans huis, en in zyn gezelſchap, dat geene te vinden, 't welk ik elders te vergeefsch zogt —— vreugd en genoegen. Ik meen myn zalige Moeders voorbeeld te volgen, de Huishoudſter zo wel als de Vrouw, en, als ik kindertjes heb, geheel Moeder te zyn. Ik meen geen Salletten, geen Speelpartyen te houden; maar myn gezelſchap zal beſtaan uit de Familie van myn Man, die van Juffrouw Willis, van myn lieven Voogd, en van nog iemand. Kunt gy raden van wie?

Ik. Mooglyk van de Weduwe Buigzaam; wat weet ik het ook zo netjes, Liefde?

Zy. Ja van u, ô myn dierbaarſte Vriendin! Wy zullen kleine Concertjes hebben; wy zullen, als 't ons in 't hoofd komt, eens een uur-

tje

tje omberen; wy zullen zelden uitlopen, zo er niet een heerlyk Muziek, of een fchoon Treurfpel te horen is. Wy zullen naar Vader Edelings Buiten gaan, zo dra 't mooglyk is, en wy zullen God alle avonden danken voor gelukzaligheden, die wy genieten, en aan anderen uitdelen. Wy zullen lezen, en onze handwerken benyveren, en de levensdag zal om zyn, eer wy er aan denken. Dan gaan wy, de eene wat vroeger, de andere wat later, wel te vreden, van het Levens Feest, naar de ftille graven, en flapen, tot dat de dag der eeuwigheid aanbreekt. Is het Young niet, die zich zo uitdrukt.

Ik. God zegene uwe voornemens, en geef, dat wy ons, door een heilig leven, voorbereiden tot eenen ftaat, waar toe hy ons gefchapen heeft, die der kennis en des volmaakten geluks. Nu moet ik nog een ander woordje met u fpreken. De Heer Blankaart heeft my verzogt, om, fchoon gy ftil verkiest te trouwen, op den avond van uwe Echtverbintenis, het zelfde gezelfchap te zien, als toen gy verjaarde. Ik denk, dat gy daar niets tegen hebt.

Zy. Niets. Schik dit alles, zo als gy wilt.

Ik. De oude Heer Edeling is er fterk voor, om aan zyn eigen huis eene grote Party te geven; maar ik heb aan uw Bruidegom verzogt, dat dit agt dagen later mogt zyn. Dan kunt gy

al

al dien tyd nog hier blyven, met uw Man, en dan dient de Party met een voor een welkomst in de Familie, en in uws Vaders huis.

Zy. Maar agt dagen! o my!

Ik. Ja, Liefde, ik durfde niet meer bedingen; 't zou zyn, of gy geen genegenheid voor uw Mans Familie hadt; en zulke opvattingen doen nimmer goede uitwerkzels. Myn eigen kamer zal zo lang de uwe zyn: Ik zal die van Hartog gebruiken.

Zy. Hoe zal ik alle uwe liefde en zorg beantwoorden?

Ik. Door te geloven, dat ik u bemin als myne Dochter, en u van mynen raad te bedienen.

Zie daar, Mejuffrouw, het gesprek. Hebben wy reden, om een zeer goed Huwlyk te gemoet te zien? Huisselyke bezigheden doen my dus spoedig eindigen; ik had nog wat meer te melden: dit nu mondeling, zo wy de gelegenheid maar hebben. Ik ben

Uwe hoogstachtende Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGOED.]

HONDERD-ZESTIGSTE BRIEF.

De Heer CORNELIS EDELING aan Mejuffrouw ADRIANA NYVERHART.

MYN ALLERKOSTELYKSTE KOSTLYKHEID!

Wat zegt gy nu van zo een woord? En 't is nog niet half zo mooi als ik het hebben wilde, als het dient om u te zeggen, dat gy myn alles in deeze waereld zyt.

Lach maar om myne treurigheid! Noem my *Ridder van de droevige figuur*, om dat ik zo druil-oorende in de Fargon sprong, en u, al zuchtende, „ nagt Jaantje lief," een afscheids kusje gaf;

Raak ik eens aan het Voogdiseren,
Gut, meisje, word ik maar uw man....
Nu moet ik dit zo wat passeren:
Maar, poesle Jaantje, wagt u dan!

Dan zal myn haan eerst koning kraaijen;
Dan is 't met my, je veux; *ik wil.*
Dan zal het er verschriklyk waaijen;
En daarom hou u nu maar stil.

Foei!

Foei! dus een armen hals te plagen!
't Lykt nergens na; 't is geen fatsoen.
En 'k zou dit alles maar verdragen?
Wel, dat mogt jou de drommel doen.

He! wat zeg je van zulk rymen? van zulke dreigementen? Is 't geen kerels werk? Nu, Liefstetje, nu is die geemlyke vlaag uitgegist, en ik zal zien met gezont menschen verstand te spreken, of, (wilt gy;) te schryven.

De goede Heer Blankaart, daar gy zo smoorlyk op verlieft zyt, heeft myn Vader weten te bekouten, om een stouten jongen, die zo maar op een Meisje zonder geld, en dat nog wel op zyn eigen houtje, verlieven durfde, dit te vergeven, op zyne schuldbekentenis, en belofte, dat het nooit weer gebeuren zou: Ik denk, dat ik geen gevaar loop van deeze belofte te verbreken, want zo ik niet van liefde sterf om u, zou het toch zo zyn, als gy er niet meer waart.

Myn Broer *Hendrik*, (even of ik er nog zo een paar douzyn voor 't breken had,) nu, myn Broer Hendrik heeft zich zo voor ons geweert, dat Papa wel zag, hoe eensgezint zyne Zonen, ook in 't stuk der liefde, zyn. En nu moet ik te Bruiloft! ja, zeker, en dat zonder u; wel, dat ziet er plaisierig voor my uit. Daar zal ik dan alleen zitten kyken en gapen: terwyl

Heintje en Saartje, Willis en Letje, de Proponent Smit en Juffrouw Willis, met elkander zitten te praten en te liefkozen. Zeg aan uwe lieve Moeder, dat ik regt kwaadaartig op haar ben, om dat zy nu juist begrypt van de anderdaagsche koorts te krygen. Wel, anders zou ik je daar, als der Vorst van Thoren, hebben aangestapt, met een Meisje als een Engeltje; Ik zou, met de borst voor uit, en de hoed onder den arm, en met een bakkes, dat zei: *Schrik van Meisjes! Heren!* u hebben in de koets geleit. Ik zou het gewaagt hebben, Vader zelf te doen lachen, en u den schuld gegeven. Wy zouden het Bal geöpent en gesloten, ja, wat niet al gedaan hebben? En nu zal ik daar, als zo een klos van een jongen, zonder meisje zitten. Ik zou my aan my zelf zo vergrypen kunnen. —— Toen ik uw brief kreeg, zei ik met Cato:

This World was made for (Harry) Cæsar.
I'm weary of conjectures; — this must end 'em.

Ik stond ook sterk in beraad, om my maar te gaan verdrinken; maar ik zag, dat ik myn beste rok aan had —— anders —— *point de Pardon.* „ En ik moet u alles schryven." Wel nog mooijer! wat zal ik schryven, dan dat Heintje en zyn Bruid zich nu wel inbeelden,

den, dat het geluk by hen t'huis legt; dat hy zo verlieft is als een kalf, en zy zo minzaam als myn Jaantje; dat de Heer Blankaart geheel vreugd, geheel beſchik-al is; dat Willis en Letje zeer in hun knopjes zyn; dat Juffrouw Rien du tout ſchynt te zeggen: „ Ja, dat is „ nu allemaal wel, maar Brunier praat meer „ met Edeling dan met my;" dat de aanſtaande Zóó Zóó, en zyn aanſtaande Hulpe, in al wat recht en billyk is, niet wyzer zyn dan 't hele rommelzootje; en dat de twee *Dames Douärières* met ſtille vergenoeging, als wezens van een verhevener ſoort, alles aanzien. „ En „ uw Vader," zegt gy? Wel nu, myn Vader, wat moest die? Vader is ook wel in zyn ſchik; en men kan zien, dat hy regt voldaan is, over zyn: *Fiat! trouwen!*

Ik zal my aan 't gehele gezelſchap ook op eene, dat beken ik, verrgaande wys wreken, door aan het zelve een ysſelyk lang, droog, mager Bruilofts-Vaers voor te lezen.

Alles gaat ſtil in 't werk: myne aanſtaande Zuster verkiest dat zo; en zy heeft gelyk ook. Morgen is de dag, tot hunnen trouw bepaalt. Wy zullen met ons twaalven zyn. Ik heb zelf zo veel niet te doen, als een eenig Meisje of Weduw aftehalen: Want de Eerwaardige B. Smit komt in den nademiddag, met de beide Juffrouwen Willis. Willis vindt zyne Letje

aan 't huis van de Bruid. Brunier heeft zich hier ook maat naast de Belle te plaatzen. En Blankaart, geloof ik, dat er hele dagen zit te praten. Nu zal ik deezen nederleggen, tot dat ik nieuwe ftoffe kryg.

* * *

De knoop is gelukkig gelegt: ik ben eens even t'huis gekomen, om te zien, of er ook een Brief van uwe Majesteit, Adriana de Eerfte, was. Neen, geen Brief. Nu, dat's weêr een fchreefje op den kerfftok! Ik ga zo vliegent weêr naar 't huis van Mevrouw Buigzaam.

ô Waarom, myne Jaantje, hebt gy gisteren niet by ons geweest? Niets ontbrak er aan myn geluk dan uw byzyn! Ik geloof niet, dat men met meerder betaamlykheid, met meerder blydfchap, een Party als die van gisteren zoude kunnen uitdenken en uitvoeren. Alles was naar de onmerkbare Ordonnantie van Mevrouw Buigzaam; kon het dan anders zyn? Myn Broeder, weet gy, is een regt fchoon man, en zyne Bruid (of nu jonge Vrouw,) eene Bevalligheid, die nog meer bekoort dan het fchone zelf. Niemand van ons was eigenlyk opgefchikt: alles was *negligé*. Wy geleken net één Huisgezin. Hendrik was geheel liefde, geheel vreugd: De Bruid minder levent dan anders,

en

en men zag, dat zy alleen uit beleefthéid mede sprak. De voor-avond werdt muficerent gesleten. De Eerwaarde Smit was geen der minste spelers: maar Mevrouw Buigzaam wordt niet geëvenaart, ook niet van de jonge Vrouw; en die speelt, zo als de Heer Blankaart zegt; evenwel „ Kapitaal." De Eetzaal was gereet gemaakt, om ons Soupé te houden: het overtrof nog het Verjarings Collation. De Heer Blankaart's knegt, die van Vader, en die der Weduwe dienden. Men hadt voor hun wel degelyk gezorgt, en Blankaart hadt de oude kindermeid van de Bruid ook verzogt, om mée in de vreugd te delen. (Van die nog een woord.)

De twee Weduwen werden door de twee oude Heren op hare plaatzen geleit; en zo dra de Getrouwden gezeten waren, voegden wy ons er by. Op het dessert heb ik my ook gewroken; doch zy hebben my, door hun verdriet te verbergen onder een vriendelyken lach, deerlyk te leur gesteldt. Ik zal het Vod zelf hier in sluiten. 't Zal u mooglyk tot een zoet rustmiddeltje dienen; en gevolglyk nog ergens goed voor zyn.

Toen men vervolgens zat te praten over die kostelyke niet met allen, die onder goede vrienden zo aangenaam zyn, zei myn Vader: „ Kom „ een glaasje van gelukwensching. Welkom,

„ vervolgde hy, met een zeer ernstig vriendlyk
„ gelaat, daar zyn eerlyk hart in uitscheen:
„ Welkom, lieve Dochter, in myne Familie.
„ Nooit moet gy u den dag beklagen, die u
„ in dezelve brengt; ik althans zal een goed
„ Vader omtrent u zyn: gy zyt het waardig.
„ Geluk, myn Zoon, met uwe Vrouw; wees
„ een zo goed Man, als gy een Zoon, een
„ Broeder, een Meester waart, en gy zult u-
„ we Vrouw dierbaar blyven. En gy, Cor-
„ nelis, (tegen my,) geluk, jongen, met uwe
„ Zuster; als gy trouwt, zal ik even zeer in
„ myn schik zyn als nu: gy zyt beide myne
„ Kinderen. Myn Heer Blankaart, geluk met
„ deeze verbintenis! dat wy beide nog lang
„ getuigen zyn van dat heil, dat myn Vader-
„ lyk hart van den Almagtigen God afsmeekt."
Hy kon niets meer zeggen, maar boog tegen het gehele gezelschap, en er vielen tranen langs zyne wangen. De Bruid stondt op, omhelsde hem; hy kuste haar; niemand sprak: allen droogden wy onze oogen af. Hendrik, (om wat afwending te maken,) vroeg aan 't gezelschap, of men hem toestondt, om de gewezen kindermeid der Bruid binnen te verzoeken? Niets liever! Daar op kreeg ik myn hoed en handschoenen, en marcheerde naar de Keuken, om het ouwe schaap, dat in haar beste Zondaagsche plunje was, en styf stondt van de

gou-

gouden ringen, in te leiden. „ Aanstaande
„ Zuster, zei ik, met myn hoed onder den
„ arm, en Pieternelletje zeer eerbiedig aan
„ de hand, daar heb ik myn Vryster, die
„ gaarn de eer hadt, om by u haar compliment
„ van felicitatie af te leggen." De Bruid trok
haar stoel wat uit, en gaf de vrome eenvoudige Pieternel gelegenheid, om zich te laten bekyken. „ Wel, God dank! zei ze, dat ouwe
„ Pieternel haar jonge Juffrouws trouwdag nog
„ beleven mogt. Heden, Juffrouw, je bent
„ krek alleens als je lieve Moeder, toen die
„ trouwde. Niet waar, myn Heer Blankaart?
„ En toen was myn Heer Blankaart even zo
„ klugtig als deeze myn Heer. Nu, myn Heer
„ en Juffrouw, ik wenschje evenwel van harten zegen; och, myn Heer Edeling, je
„ krygt zulk een lief meisje; ze het ouwe Pieternel nooit een onvertogen woord gegeven;
„ 't was een lief hartje van een kind, en ik
„ was ook zo mal met haar, dat, als zy tandjes kreeg, of zo, ik my tot water huilde;
„ niet waar: myn Heer Blankaart?" En toen
gaf zy de Bruid en Bruigom een kusch, die
klonk als een klok. De overige Bedienden werden binnen gescheld; de Heer Blankaart overend ryzende, nam een schoon tafelbord, waar
op zes verzegelde kleine Pakjes lagen. „ Hier,
„ Kinderen, zei hy tegen de Bedienden, daar

„ is voor u elk een gedagtenis van dit Huwlyk.
„ Gelyke munniken, gelyke kappen: Abra-
„ ham Blankaart kan, en wil ook wel, God-
„ dank! wat misfen." Hy gaf elk een pakje,
en zy gingen in de keuken zich vrolyk maken.
„ Vrienden, zei de brave man: zie, ik ben,
„ wil ik fpreken, maar een oud Vryer, ik
„ heb kind noch kraai; en God de Heer heeft
„ my boven alle myne begeerte gezegent: Ik
„ weet, 't is waar, niet wat het Vaderlyke
„ hart is; maar dit lieve Bruidje is de waardi-
„ ge Dochter van een man, dien ik my ten
„ vriend had uitgekozen; zy is onder myne
„ oogen opgegroeit; duizendmaal zat zy op
„ myn fchoot met my te fnappen, of haar Pop-
„ pen te kleden; (want ik ben een regte kin-
„ der-gek!) zo dat ik maar zeggen wil, dat
„ dit de gelukkigfte dag van myn leven is; en
„ dat ik nu niets meer van God te wenfchen
„ hebbe, dan dat ik en alle brave menfchen
„ gelukkig zyn. Onze Dominé befloot, op
't verzoek der oude Heren, dit Vrienden-maal
met eene dankzegging, die ons de hoogfte
denkbeelden gaf van zyn Godvruchtig hart, en
zyn menschlievenden aart. Den Eerwaardigen
Jongeling rolden de tranen op de t' famen ge-
flagen handen. Zyn ftem was zielroerent, al-
les was diepe aandagt.

De Heer Blankaart luisterde my in 't oor,
dat

dat wy moesten dansfen. Willem en ik haalden twee Fiolen: Een gaf ik aan myn Vader: „ Jongen, zei hy, ik doe er niet meer aan! „ Ik vrees, dat het gebrekkig zyn zal." Evenwel, de vreugd, die zyn hart overstroomde, deedt hem die aanemen; ik presenteerde den Heer Smit ook een: die, zonder eenige kwalyk geplaatste excusen, zei: „ ik zou dit fat- „ soenlyk gezelschap oneer aandoen, indien ik „ my onttrok, om het myne tot eene zo billy- „ ke vreugd te doen. Wy zyn onder de Roos." De Heer Blankaart haalde de Bruid op. Zy danste niet wel; niet zó wel, meen ik, als zy 't anders kan; en zy verzogt hem om geëxcuseert te zyn. Toen moest Letje en Willem op de baan; beide toonden, dagt my, dat zy elkander wilden behagen. Brunier was onvermoeit, en gy weet, ik val ook niet heel vies van een cabriooltje. Eens haalde ik Mevrouw Buigzaam, en danste met haar een zeer statige Menuët; trouwens allen waren in den goeden smaak: Na een uur dus doorgebragt te hebben, verdwenen Mevrouw Buigzaam en het Bruidje. Hendrik bleef nog in de kamer, doch ik geloof, dat wy alleen zyne uitwendige tegenwoordigheid hadden: De beide oude Heren gaven hem de hand. De Weduwe kwam niet te rug, voor myn Broeder insgelyks weg was: de vreugd ging haren gang; ten drie uuren

ren waren de Koetzen gereet: elk nam even vrolyk, minzaam, en even vriendlyk afscheid, en ging naar zyn eigen huis.

Vóór ik ga zien, of de Jonge Lieden al by de hand zyn, sluit ik deezen. Indien ik eenigzins kan, kom ik in 't laatst van deeze week; ik heb u wel honderd millioenen van zaken te zeggen; (nu, dat kun je wel denken;) 't is, of ik u in geen eeuw of twintig gezien heb. Myn Vader is nu zo minzaam als altoos welmenent eerlyk: en nu durven wy hem beminnen. Blankaart doet u hartlyk groeten, zo doen alle de Vrienden en Vriendinnen, en goede bekenden, en ik omhels u, met een hart stikkent vol liefde. Maak myn compliment aan uwe waarde Ouders, en aan de kleine Familie. Altoos ben ik

Uwe

C. EDELING.

P.S. Het Vaers gaat hierby.

* * *

BRUI-

BRUILOFTS-VAERS.

Myn Vrienden, kan 't er effen door,
Leent dan een Rechtsgeleerde een ogenblik gehoor:
Dat hy zyn pligt verzuimt, zult gy nooit van hem horen;
Hy heeft dees Bruilofstzaal ter pleitzale uitgekoren;
Hy offert zyn beroep niet op aan zyn vermaak;
Hy spreekt als Advocaat; het pleiten is zyn zaak.

Het Bruiloftdicht, zo stout beledigt,
Wordt hier door my met ernst verdedigt.
Heer Neuswys schreeuwt: „ dit Dicht is afgezongen stof;
„ Wat kan onze aandagt daar in vinden,
„ Dan leugentaal, dan dwaazen lof?
„ De Bruidegom is wys; de Bruid is schoon; de Vrienden
„ Zyn wond'ren van verstand en deugd;
„ Dien zang heugt yder mensch, die 's waerelds schepping heugt.
„ Hy werdt op Samsons maal in raadzèlen gezongen;
„ Ja, dit gebruik is door alle eeuwen doorgedrongen;
„ En trouwt er iemand hier ter stee,
„ Men zingt, zo als men outyds dee."

Zie

Zie daar, zeer veel gezegt, maar, als men 't wel
bekent,
Is 't van dat windrig veel, dat bykans niets
betekent.
Elk volgt zyn eigen denkens-wys:
Gelykt het heerlyk Vers, in Miltons Paradys,
Of dat, dat Samson zong met zyne Philistynen,
Naa, dat ik heden zing? of 't Liedje van Klaas
Rynen?
Zong Vondel van den Echt, als Hoofd? zong
Hubert Poot
Als Bruin of Langendyk, Ridderus als de Groot?
Bestaat nu het vernuft in 't zeldzaam woorden-
spelen?
In Ketting-vaerzen, in Kreeft-dichten, in Rondelen?
Ging 't nu, zo als het oudtyds ging,
Ik zinspeelde op den naam myns Broeders,
Edeling;
Op dien van Burgerhart; wat sprak ik fraaije
dingen,
Van Burgers Burgerhart en edele Edelingen!

Waar toe dan dat geschemp, ô Neuswys, Mi-
das Zoon!
„Elk Bruidegom is wys, en yd're Bruid is
schoon."
Dees waarheid rust op de ondervinding.
ô Neuswys, uwen haat veroorzaakt dees ver-
blinding!

Wat

Wat ſtelt de ſchoonheid meer in een bevallig licht,
Dan liefde en blydſchap in een maagdlyk aangezicht?
En wordt er ooit een paar verbonden,
Daar liefde en blydſchap by de Bruid niet wordt gevonden?
Hy 's wys, die, terbeſtemder uur,
De zoete wet volgt der Natuur;
Geen Bruidegom, wierdt hy niet door Natuur gedreven,
Zou zich ooit in den Echt begeven:
De Bruigom is des wys; ja, ſchoon is ydre Bruid,
En Neuswys is een Gek, of, hoe zegt Cats? een kluit.
Of zy die gaven vóór of na het Huwlyk miſſen,
Dat moet ik heden niet beſliſſen.
Ik heb, dit was myn zaak, zo als ik heb gezeit,
Het lieve Bruilofts-dicht van leugen vry gepleit.

Doch! daar Party beſtaat, de goede Bruiloftgasten
Zo onbehouwen aan te tasten;
Daar hy den Dichter vleijer noemt,
Als die 't verſtand, de deugd dier hupſche menſchen roemt,
Moet ik nogmaal ten ſtryde treden:
'k Moet hun verſtand en deugd bewyzen door myn reden;
En dit, zo als men klaar zal zien,
Kan waarlyk, ſpelende, geſchiën.

Be-

Betoont hy geen verstand, die zich niet wil verzetten,
Ja stil berus, in 't geen hy toch niet kan beletten?
Geeft hy geen blyk van zyne deugd,
Die in de vrolykheid van andren zich verheugt?
En, of na 't Bruiloft-feest, by 't grootst getal der Vrinden,
Van dit verstand, dees deugd zeer weinig waar te vinden;
De Dichter spreekt hen hier als Feestgenoten aan,
En met de Bruiloft is zyn Lofspraak ook gedaan.

Men kroon nu vry myn hoofd met eeuwige laurieren;
Ik mogt als Advocaat op Neuswys zegevieren;
Wie is 't, die hier iets tegen heeft?
'k Beroep me op Eigenmin, die dit getuignis geeft.

Zie daar, nu staat het vry, ô Roem der Edelingen,
Om van u, en uw Bruid, pligtmatig op te zingen.
Maar 'k zie, dat Blankaart geeuwt, myn goede Vader slaapt;
Coo kykt hoe laat het is; de hupsche Willis gaapt;
Het snoepig Bruidje lacht; de Bruidegom ziet statig;
En schoon de Eerwaarde zwygt, hy vindt my veel te pratig.
Dat ziet er kostlyk uit! ô, stondt my 't spreken vry,
Wat zou ik hier een moois doen horen!
ô Schatten des vernufts, nu, schoon 't my smartlyk zy,
Zyt gy ten eenenmaal verloren!

Ver-

Verloren? neen! 'k zal u bewaren voor myn *Echt.*
Dan zeg ik alles, 't geen ik nu liefst had gezegt.
Geduld of geen geduld, ik moet, myn goede menſchen,
Het lieve jonge Paar toch allen zegen wenſchen:
Gezontheid, overvloed, genoegen, liefde, vreugd.
Wat meer? laat ik my eens bedenken,
Wat kan de Hemel meerder ſchenken?
Wat geven meer Natuur en Deugd?
Een huis vol Kindertjes, die net als roosjes groeijen,
En 't Edelingſche huis doen bloeijen;
Waar aan ik, als hun Oom, nog vreugd beleven mag;
En komt op 't laatst eens de Ouden dag
U noden tot een ander leven?
Dan wordt, beminde Twee,
Indien 't u gaat naar myne beê,
U 't allerhoogst geluk, dat eeuwig duurt, gegeven.

HONDERD-EEN EN ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

DIERBAARE VRIENDIN!

Zie daar dan onze lieve Burgerhart in eene veilige Haven! de indrukken, die zy heeft, van de pligten, die nu op haar wagten, zyn zo kragtig, dat zy hare grote levendigheid matigen: zo worden wy dan versterkt in de gedagten, die wy van haar karakter vormden.

De woelagtige huishouding, die ik thans heb, laat my niet toe met u, myne Vriendin, zo vertrouwelyk te spreken, als wy beide wenschen; ik zal daarom uwe nieuwsgierigheid met de pen voldoen. Het lieve Meisje hadt my verzogt, dat ik haar, alleen en onopgemerkt, naar haare kamer zou leiden. Ik deedt dit; de Bruigom bleef nog by 't gezelschap. Ik hielp haar uitkleden. Zy bedankte my nog duizendmaal voor alles, niets uitgezondert; zy beval zich nogmaal in myne Moederlyke liefde; zy kuschte my, en zei, dat het scheiden van my haar smartlyker viel, dan ik denken kon. Voor ik kon antwoorden, tikte de Heer Edeling aan de

de kamer; ik liet hem in. Zy zag er in haar nagt-gewaad nog veel bekoorlyker uit, dan als eene Bruid opgesiert. Nooit zag ik zo veel liefde en achting in eén man; hoe opgetogen over zyn geluk, was hy echter zo zedig als bescheiden. Zyne oogen dreven van liefde en vreugd; hy sloeg zyne armen om ons beiden; zag haar ernstig aan, zei: *nu zyt gy de myne!* en zyn hoofd zeeg op haar arm neder. „ Ja, „ zeide zy, ik ben de uwe; ik roem in myne „ keuze. Ik zal niets moedwillig verzuimen, „ wat in staat is, om uw dierbaar hart aan my „ gehecht te houden; om u zo gelukkig te ma- „ ken, als gy my zult maken. Myne liefde „ voor u is gegront op de kennis, die ik aan „ uw karakter heb. Ik ken den waardigen „ man, die my in zyne bescherming neemt." Zy omhelsde hem. Hy kon niet spreken. Ik kuschte beiden goeden nagt, sloot de kamer agter my toe, en begaf my weder in 't gezelschap.

Deezen ochtend kwam de jonge man by my. Nooit was hy zo behaaglyk; enkel vreugd! Ik ging in de kamer, en vond het vrouwtje bezig met zich aan te kleden. Zy vloog naar my toe; eene zekere verwarring in haar gelaat! . . . O! Zy zag er bekoorlyk uit. Zy spreekt zeer weinig; is geheel zagtheid, en Edeling heeft eene mooije Vrouw, die hem met een oprecht on-

verdeelt hart bemint. In hare houding is iets blode, zeer ingetogen; maar, als Edeling tegen haar fpreekt, is er niemand, geloof ik, in de hele waereld voor haar, dan juist haar man. De Heer Blankaart heeft met ons ontbeten. Hoe bemin ik dien man! Alle zyne wonderlykheid kan hem nooit een enkel onbetaamlyk woord doen zeggen. Waarlyk hy is een vroom, Godsdienftig man. De oude Heer Edeling kwam vóór Beurstyd eens aan. Hy is ongemeen in zyn fchik met Dochter; en dat flimme fchelmpje doet er haar voordeel mede: zy ging naast hem zitten, gaf hem een hand, en noemde hem *haar lieven Vader Edeling*. Dit ftrookte den ouden man: de Heer Hendrik wenkte my toe, of hy zeggen wou: „ is het evenwel „ niet een Engel?"

Als deeze druktens voorby zyn, dan verlang ik u een plan mede te delen, waar in ik hoop, dat gy ook belang zult nemen. Ik ben met de volmaaktfte achting,

Uwe ware Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGOED.

* * *

HON-

HONDERD-
TWEE EN ZESTIGSTE BRIEF.

Mevrouw SARA EDELING aan Mejuffrouw ANNA WILLIS.

WAARDE WILLIS!

Weet gy wel, dat, zo ik maar iets den slag had van te kunnen grommen, dat ik dan braaf grommen zou op u? wat was er op te zeggen? elk zyn beurt, dat's niet te veel; en ook, kind, gy moogt ouder en wyzer zyn, zo veel als het u zelf maar blieft, doch ik ben zeker nu iets meer betekenent dan gy: ik ben eene *getrouwde Vrouw*. Foei! Naatje, niet op de Party geweest! Foei! Naatje, nog al uit blyven; en dat om dat de Eerwaarde Smit u, en uwe Moeder verzogt, om met hem naar zyne standplaats te gaan, ter verrigting van duizend dingen, die geen uitstel lyden. Gy hebt er 't meest by verloren. Nu hebt gy myn Oom en Tante Redelyk niet gezien, noch Kapitein Herberts; nu weet gy niet, hoe Vader Edeling getracteert, hoe wy jonge Lieden allen gedanst hebben, en hoe of de oude Vrienden 't werkje aanzagen.

Toen ik nog zéer jong, en zeer bedroeft los

was, kon ik Brunier (uw ouden Vriend,) verzocken, om alle deeze bagatelles voor my zeer keurigjes uit te schryven, en denken, hy kan nu zo goed netjes breijen als 't behoeft; met schryven zal hy een vaste hand krygen; en kinderen moeten niet leeg zitten. Maar nu zyn al die flinken over. Ik heb zo veel achting voor myn lieven man, dat ik iemand, dien hy zyn vriend noemt, met geen spotterny kan behandelen. Ik heb nu ook door Edeling een trek uit zyn karakter gehoort, waar aan ik het te danken heb, dat ik deezen waarden man leerde kennen.

Onze samenleving met den ouden Heer is recht aangenaam; Keesje is de vreugd van 't huis: ik wensch, dat hy ook maar, zo als myn Voogd zeit, *een eigen weêrspraak* hadt. Myn nieuwe Vader is de degelykste man uit Amsterdam; en nu dat zyne wonderlyke eenigzins grillige manieren, door de weltevredenheid, over de zagte Noten rollen, vind ik er iets veel meer Comiecqs dan lastigs in. Ik kan u zeggen, dat *Dochter Edeling* in de kas is by *Vader Edeling*: ja, dat hy my overlaadt met gunsten. — Een staaltje van zyne denkwyze:

Gistren aan tafel zittende, zei hy: Ik ben boos op Blankaart.

Ik. Boos op myn Voogd; dat kan niet zyn; want gy, Vaderlief, zyt hier te redelyk, en hy veel te goedaartig toe; gy beeldt u dit maar in.

Hy,

Hy. Hoe, denk je, dat ik door inbeeldingen geregeert worde? dat is al eene aartige zet!

Ik. Wy hebben allen onze luimen. Zoudt gy wel geloven, dat ik die ook heb? ô Ik kan zo luimig zyn, dat ik met my zelf wel kyven zou, als ik niemand by my heb.

Hy. Wel zo, dat ziet er voor u, Hendrik, niet al te voordelig uit! (*Myn man lachte.*)

Ik. Wel neen! tegen zulke lieve redelyke menſchen draag ik my nooit als eene mallopt, om dat ik te veel prys ſtel op hunne achting: met andren, daar ik méér meê gelyk ſta, mik ik het zo naauw niet.

Hy. (*Half knorrig, half goedſchik.*) Nu, ik ben evenwel boos op Blankaart.

Ik. (*Hem potzig in de oogen kykende.*) En om wat reden? Of is Papa ook een beetje met luimen bezet, want myn Vóogd is de beste man van de gehele waereld, myn man uitgezondert?

Hy. Wel! hy heeft u zo veel kostbaarheden gekogt, en op uw verjaring zulk een boel Juwelen gegeven, dat ik, nu het aan my toekomt, niet eens weet, wat of ik u zo eens geven zal; en ik ben evenwel uw Vader, je hebt alles dubbelt en dwars, en daar is nog zo een menigte goed van myn Vrouw ook. Hy maakt my recht verlegen: want ik zie niets, of je hebt het.

Ik. Ik ben niet heel hebzugtig: en met dit al, daar is iets dat gy my geven kunt; had ik dat! ....

Hy. (*My in de reden vallende.*) Wat is dat toch? je zult het hebben, kind. ..

Ik. Een kinderlyk deel in uw Vaderlyk hart! zo ik dat hebben mag, dan vraag ik, of Amsterdam te koop is? (*Ik ſtond op, en kuschte hem.*)

Hy. Loop, ſtout dingetje; is 't anders niet, och heden! ik meende, dat het heel wat byzonders was.

Ik. Dat is het ook, lieve Vader!

Hy. Nu, gy zyt een raar meisje, hoor; maar, (*in zyne Brieventas ſchommelende,*) zie daar is een Wisſel op myn Casſier. Neem dit dan tot een bewys, dat gy my lief en waart zyt, en ſteek hem maar in uw Almanakje.

Hem inziende, zag ik, dat hy *f* 6000. beliep. Ik bedankte met aandoening, en zei tegen myn man: daar, Edeling, neem dit van my aan. Ik heb niets nodig, en, als ik iets van doen heb, weet ik, dat gy my meer zult geven dan ik verzoek.

Vader ſchudde zyn hoofd. Ja, zei ik, myn man en ik hebben maar één belang, en dewyl hy veel meer verſtand van geld heeft dan ik, dewyl ik nooit ſpeel, en alles kan krygen, wat ik begeer, is het immers niet meer dan billyk, dat

dat ik aan myn besten Vriend alles in bewaring geef? — Kom, zei hy, ik verpraat, met dat dremmelsche Wyfje, weêr al myn tyd: kom Hendrik, naar 't Kantoor. —— Zy gingen weg, en ik had zo wat te schikken en te bergen, zo als eene Huishoudende Vrouw altoos wat heeft, Naatje. 't Was Postdag, ik was blyde, dat myn Voogd by my kwam Thee drinken. De Heren lieten zich in kommetjes de Thee brengen. Wy zaten als ouwe lui te snappen, en over byzondere zaken te keuvelen, toen myn beste Willem inkwam. Hy deedt ons eene openhartige biegt: ,, dat hy Letje beminde, ,, en dat hy niets zo zeer wenschte, als eens ,, in staat te zyn, om voor haar te zorgen, in ,, dien rang, waar in zy gewoon was te leven: ,, dat zyne Moeder zyne keuze goedkeurde, ,, en dat hy hoopte eens weder bemint te zullen worden." Blankaart zei: dat hy hem ,, in alles raden en ook helpen zou, en met ,, plaisier zag, dat zyn oogmerk dus verre gelukte." Beide bleven by ons eeten. Edeling hadt Brunier op de Beurs verzogt. Wy hadden een lieven avond. Beide de jongens waren vrolyk en vergenoegt. Myn man! och! die is al wat een vrouw zoude kunnen wenschen: ik vrees maar, dat hy al te goed op my zyn zal; ook dan, als ik 't eens minder verdien dan nu; en dan zal hy my ongelukkig ma-

 ken;

ken ; want hoe zou ik dit ooit aan my zelf vergeven kunnen?

Morgen gaan wy ons nieuwe huis in order brengen; het is digt by Mevrouw Buigzaam; dit maakt het voor my verkiesfelyk; evenwel, het is een fchoon huis: ik hoop er u wel haast in te zien. Oordeel eens, hoe druk ik het nu heb! hoe veel airs ik my geef, tegen alle die goede menfchen, die my 't hunne brengen om alles te maken, *comme il faut*. Ik moet Letje volftrekt tot hulp hebben, of ik kom er niet door. Ik ben met achting,

Uwe liefhebbende Vriendin,

SARA EDELING,
geb. BURGERHART,

HON-

HONDERD-
DRIE- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mevrouw SARA EDELING aan Mevrouw de Weduwe SPILGOED.

ALLERDIERBAARSTE VRIENDIN!

Ja, ik ben gelukkig! Nimmer kan ik de goede en wyze Voorzienigheid genoeg dankbaar zyn. Nimmer kan ik u, beste der Vrouwen, genoeg blyken geven van die liefde, en die achting, die myn hart voor u vervult. Met huiverende beangstheid zie ik op dat grote en zo veel bevattende gedeelte myns levens, waar in ik uit mistroostigheid en trotschheid wierd aangedreven, om een huis te verlaten, daar ik zo flegt wierd behandelt. Hemel! wat kon het gevolg van zulk eene ligtzinnigheid geweest zyn? Myn altoos blyde geest wordt met nevelen omwonden, als ik my dáár op bepaal. Hoe vele jonge meisjes worden er op de wegen der zedeloosheid gezien, die nimmer dagten om het pad der deugd te verlaten! Myne Letje behoefde maar geen goed karakter gehad te hebben; en waar zoude zy my niet hebben kunnen geleiden? Laat ik des God danken, dat ik in uwe bescherming kwam; en niets my laten voorstaan op my-

myne eige voorzorg; die had ik niet. Hoe konde ik die hebben, daar ik geheel geen ervaarnis bezat; en zo genegen was, om alles van de beste zyde te befchouwen. De Brief myner Vriendin Willis, over dat onderwerp gefchreven, kwam my niet ter hand, dan na ik reeds myne Tante ontvlugt was. Het geval met den Heer R. was mooglyk hoogst nodig, om my in ftaat te ftellen uit volle overtuiging uwe vermaningen te volgen! Ik wil voor u niets verbergen. Weet dan, dat myne zucht tot het bywonen van vermaken zo fterk by my was toegenomen, dat, ik zeg het met fchaamte, dat ik uwe lesfen alleen uit liefde en eerbied voor u goedkeurde, en moest goedkeuren; doch dat ik vreesde, die niet beftendig genoeg te zullen volgen, als de verzoeking eens wat fterk aanbondt! Maar toen ik zag, in welk een gevaar ik, zorgeloos meisje, my hadt laten leiden, langs eenen weg, met bloemen beftrooit, en door de betaamlykheid afgeperkt, toen, ô myne Vriendin, toen verloor de betovering al hare kragt; myne oogen gingen open; helaas! 't was om my te doen zien, dat ik aan den fteilen rand myns bederfs geftoten wierd, door de fchurkagtige pogingen eens mans, dien ik van niets het allergeringfte kwaad, of flinkfche oogmerken konde verdenken. En wat zou my nu, nu nog daar over kunnen troosten, dan de bewustheid, dat

dit

dit vernederende geval niet het uitwerkzel myner ligtvaardigheid, maar myner zorgeloosheid was; dan de verzekering, die ik toen nopens my zelf kreeg, van mynen allerfterkften afkeer van daden, die ik my niet zonder blozen en verontwaarding kan voorftellen. Maar zoude dit my voor de opfpraak eener Waereld, die my al zo weinig kende, als ik haar kende, bewaart hebben? Zou ik niet in het uiterfte gevaar gekomen zyn, om niet naar myne onnozelheid, maar naar de uitkomst beoordeelt te worden? Heeft ook de menigte wel verftand genoeg, om een geestig meisje te onderfcheiden van eene verftandige vrouw? Ik vrees neen. Befchuldigt men zo een meisje niet nog te vuilaartiger, juist om dat geen, dat haar verfchoonlyk maakt? Dit alles is door de genadige beftiering diens Gods, die myne oprechtheid kende, verhoet. Ik heb geen Beoordeelers dan in u, ô myne tedergeliefde Vriendin; in myn zoetaardig Letje; en in dien man, die, om het zo uittedrukken, myne Reden zelf is. Wie van u kan belang ftellen, in my te vernederen? Hoe dikwyls werken onbermhartige menfchen echter uit dit verfoeilyk beginzel, terwyl zy de Waereld diets maken, dat hun yver voor de deugd dit vonnis velt.

Heb nu nog, en zo lang ik ademe, dank, voor die medelydenheid, waar mede gy myn

ge-

gegrieft hart vertrooste, ook vóór gy wist, in welk eenen ſtaat ik den ſnoden kaerel ontkwam. Geloof my, ik ſpreek niet eens van harde bejegening; daar toe zyt gy onbekwaam, maar uwe koele ontmoeting zoude my den dood gedaan hebben.

In den grootſten angst, waar in ik gedurende myn gedwongen verblyf op de Plaats was: doorſneedt niets zo zeer myn hart, dan te moeten denken, dat gy my zoudt verachten, dat gy zoudt geloven in my bedrogen te zyn. Dit maakte my woedent! ô Myne Vriendin, hoe afkerig ik ook van den dood ben, (en dit is zeer natuurlyk,) ik geloof, dat ik, ten minſten in eene vlaag van drift, uwe achting met levensgevaar zoude hebben kunnen kopen. Ik wist toen ook nog niet, dat ik Edeling beminde. Ik geloofde, dat ik alleen vriendſchap voor hem had; doch nu voelde ik liefde voor hem; want ik vreesde al zo zeer zyne liefde, als de uwe te zullen verliezen. Ik wist wél, dat hy my niet zou verachten, vóór hy wist, dat ik zulks verdiende; maar kon hy my lief hebben? was hy geen gevoelig man? niet zo kiesch, zo zedig als beminlyk?

Heb dank, ô myne waartſte Vriendin, voor de geſchiktheid, die gy my gegeven hebt, om hem recht te doen; maar, hoe wel gy ook over den Heer Edeling denken moogt, hy is nog boven

ven uwe denkbeelden verheven. Hy is nu in zynen eigen kring: nu raken er springveren in zyn karakter los, die hem zelf nog zo niet bekent waren. Stille liefdadigheid was altoos in zyn karakter; maar nu, nader aan 't menschdom verbonden, neemt hy veel vuriger belang in alles, wat het zelve raakt.

Zyne Godsdienstige begrippen zyn geheel en al Euangelisch: geen Vriend zynde van een bespiegelent leven, heeft hy weinig op met alle die kwestien en bevattingen, die men op de Scholen leert. Dikwyls herhaalt hy die schone plaats uit het Boek von Job, waar in gezegt wordt, *dat God te vrezen, onze wysheid is*; of, zo als er woordelyk staat: *Maar tot den mensche heeft hy gezegt, ziet, de vreze des Heren is de wysheid, en van het kwade te wyken is verstand.* Een vyand van alle uiterlyke vertoningen, ook in het Godsdienstige, begeeft hy zich evenwel nooit ter rust, voor dat hy met my de hoogste Goedertierenheid gedankt heeft; nooit verlaat hy des morgens onze slaapkamer, dan na zynen God gedankt te hebben. Weldoen uit Euangelische gronden, en voor alles Gode te danken, is de ziel zynes Godsdienst. „ Hy bidt nooit," zegt hy: Hier in zyn wy het niet eens, immers zo schynt het: mooglyk begryp ik hem nog niet wel, of 't is een woordenstryd. Zou hy ook dit willen zeggen: ik bid nooit, om dat

myn

myn eigen reden my zegt, wat zult gy bidden van dien God, die u alles goeds geeft, en het u dan, en in die mate, en voor zo lang geeft, als het voor u allerbest is? Hier over moet ik met hem eens vertrouwlyk fpreken: ô, myn man is inderdaad myn Leermeester; hy vormt zo wel myn hart als myn verftand, en wat wordt voor my niet bevatlyk, daar myn dierbaarfte Vriend met al de tederheid eens Echtgenoots my onderwyst?

Ja, myne Vriendin, ik ben grootsch op hem! Ik worde niet moede van hem te fpreken, tegen u meen ik; want ik acht, ik eerbiedig hem te veel, om meer dan een daaglyks gefprek over hem, met andere myner Vrienden, den Heer Blankaart uitgezondert, te houden. Hy bemint my meerder, dan ik geloofde, dat zyn aart zoude toelaten. En zedert ik hem het grote geheim heb toebetrouwt, nu leeft hy niet dan voor my.

Ik hoop, myne geëerde Vriendin, dat ik myne levenswys dermate inrigt, dat gy niet twyffelt, of myne verkiezing het wel met mynen pligt eens is? Waarlyk, uwe Vriendin, Mejuffrouw de Weduwe Willis, moet my wél gekent hebben, toen zy my eens fchreef, dat alleen myne nieuwsgierigheid, om eens te weten, wat er zo al in de Waereld te doen is, my zo fterk aandreef tot het bywonen van publique vermaken.

ken. Die nieuwsgierigheid is geheel verdwenen; en ik ſpot nu met die kinderagtige neigingen, en met het belang, dat ik plagt te nemen in beuſelaryen. Neen zeker, dit alles zie ik met onverſchilligheid; ô, één uur huisſelyk geluk met myn besten Vriend, of met u, wegen dagen van verſtrooijende vermaken ten vollen over. Vrees niet, dat ik van het eene uiterſte tot het andere zal overſlaan; hoewel ik geleert hebbe, my zelf niet zeer te betrouwen, als ik niet op myne hoede ben, zo is het echter zeker, dat deeze myne levenswys niet meer myn pligt dan myne verkiezing is. En hoe natuurlyk is het, in eene Vrouw, die wel poogt te denken, dat zy alle hare vermaken in den omtrek harer woning vindt, en nog te meer, als zy altoos het genoegen heeft van te zien, dat haar man haar gezelſchap boven dat van anderen verkiest; dat hy nimmer met een gefronst gelaat, of met een verdrietige bedilzugt zyne vrouw ontmoet! En wat zoude ik, die, zo als gy weet, niet onedelmoedig ben, niet doen, denkt gy, om zulk eenen man op alle wyzen te tonen, dat zyn eer myn roem, zyn genoegen myne gelukzaligheid is? Zoude het my moeilyk kunnen vallen, de grilligheden eens ouden, en in duizend opzigten braven Vaders myns mans, te dulden; daar ik weet, dat die lastigheden in zyn temperament, niet in zyn hart ge-

vestigt zyn? Zou ik zulk een oud weldoent Vader niet dienen, gehoorzamen, in ziekte en ongemakken oppasſen, als zyn kind? Waarlyk, dit zoude ik doen, ook dan, als ik by geval ook het onſchuldig doel zyner vreemde begrippen ware, eenig en alleen, om my by mynan man verdienstelyk te maken: Doch die pligt is my gemaklyk: Wie het eens verbrust, *Dochter Edeling* is Vaders kind; ik hoop maar, dat de aanſtaande Vrouw myns Broeders zich, insgelyks, zal laten gelegen zyn aan 's mans gunst: anders zal ik haar wel de kaart van dit, voor haar geheel onbekent Land, geven.

Door dit huwlyk zal zich de kring myns geluks nog meerder verwyderen. Ik zal ook eene Zuster krygen; en dewyl zy geene middelen heeft, hoop ik, dat Vader, zonder hare kieschheid te kwetzen, haar zo veel moois zal geven, als hy my geven wilde, doch waar van ik maar te veel heb.

Ik heb den ouden man, zo als gy, myne Leids- en Raads-Vrouw, my beval, by eene zeer voegzame gelegenheid, en dat wy alleen zaten, te kennen gegeven, dat zyne Familie ſtondt te vermeerderen: immers indien de zaken wel voortgingen. Wilt gy geloven, dat hy ſnikte van vreugde, en dankbaarhid aan God; die hem tot zulk eenen zegen verwaardigde? (zo drukte hy zig uit!)

Myn

Myn Broeder en zyne aanſtaande Vrouw zullen voor eerst by Vader inwonen, tot dat er gelegenheid is, om een huis naar hunnen zin te krygen.

Myne Tante is my altoos welkom, en ik vergeet nooit, dat zy myner lieve Moeders eenige Zuster was. Juffrouw Doorzicht bemin en vereer ik, ook om hare grote achting voor u. Ik verlang zeer, om uw Buitenleven met u te delen. Hemel! welke gelukkige dagen moet gy met myne Letje daar ſlyten, in weerwil van het ongunstige Saiſoen! Ik hoop echter, dat gy ſpoedig weder in de ſtad komt; immers in het ſtrengſte des Winters? Uwe vriendſchap met eene der beste Vrouwen zal u zeker niet onkundig laten van 't geen de jonggetrouwden betreft.

Ik omhels u met tederheid; ook myn lieve Letje: en ben met onuitdrukkelyke liefde en achting.

Uwe Vriendin,

SARA EDELING,
geb. BURGERHART.

HONDERD-VIER EN ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ANNA SMIT aan Mevrouw SARA EDELING.

WAARTSTE VRIENDIN!

Ik hoop niet, dat de liefde voor onze mannen onze vriendschap zal verminderen? Dat moet niet zyn! Wat overeenkomst is er tusschen de Huwlyks liefde en de Vriendschap? Ik twyffel echter niet, of onze Echtverbinding met brave beminnenswaardige mannen maakt ons minder noodzaaklyk voor elkander.

Myne Moeder schryft my, dat gy aan alle hare verwagtingen voldoet; dat gy nog veel meer eene Engelagtige Vrouw zyt dan wel een meisje waart. Nu, gy weet het, Saartje, myne Moeder bemint u; trouwens, wie bemint u niet? evenwel, ik geloof alles wat zy zegt; al moest ik er uit opmaken, dat ik zo goed niet ben als gy.

Myne aanstaande Zuster is veertien dagen by my geweest; ik merk, dat zy zich u ten voorbeelde gestelt heeft? 't is haar wel gelukt!

Willem heeft aan mynen man, in confidentie, gezegt, dat zyne reden, en zyne volmaakte gehoorgeving aan zyns Moeders raad zyn hart ont-

ontledigt hebben van die liefde, die hy u heeft toegedragen, en dat hy, nu vry zynde, aan de lieve Juffrouw Brunier zeggen kon, dat hy haar beminde; dat zy, zonder eenige veinzery of nufjesagtigheid, hem toonde, dat zy hem lief hadt, en ter gelegener tyd aan de wenschen zyner Moeder, als ook die des Heren Blankaart, hoopte te beantwoorden. Al weer een gelukkig Huwlyk; dit kan niet missen. Myn Broeder heeft zyn Vaders goedaartigheid, en myne Moeder heeft die, zo veel zy vermogt, van het laffe verwydert. Letje is eene der zoetaartigste meisjes, die ik ken; zy heeft hoedanigheden, die haar voor het gezellige huwlyksleven volkomen geschikt maken.

Ons afgezondert leven levert weinig op, dat ik u kan schryven. 't Is hier volmaakt Buiten. De eenvoudige lieden deezer plaats hebben zo veel liefde en achting voor hunnen Leeraar, dat ik niet dan ongaarn van hier zoude vertrekken. Dominé heeft ook al Asperge-Bedden afgespit. Wy hebben een goed ruim huis, een groten tuin, of Hof, zo als men in deeze Provintie spreekt: en myn lieve man gelooft niet, dat de Heer Edeling gelukkiger zyn kan, dan hy is. Dewyl gy myne boezemvriendin zyt, moet ik u zeggen, dat ik meer en meer begin te zorgen voor iets, dat echter zeer natuurlyk moet gebeuren. Had ik nu uw gelukkige geaartheid,

hoe vele bange uuren zoude ik nu uitwinnen! De grootheid van myn gelvk doet my vrezen, dat het van geen langen duur zyn zal! Niets, dan de ernstigste gedagten over den Godsdienst, kan my opbeuren; en dan is het alles nog maar *pligt*: O! wie weet, met welk eene blymoedigheid gy uwe schone oogen tot uwen God opheft, als gy juist over het zelfde denkt, dat my 't hart toewringt! Gelukkig mensch! alles is immers myn schuld niet! Eene natuurlyke overhelling tot het zorgende valt nu nog moeilyker te beteugelen.

De Hemel make ons ten gestelden dage gelukkige Moeders van gezonde kinderen! Myn goede man durft zyne vreugde niet zo veel bot vieren, als hy wel wenschte. Ik leer hem zorgen; dit smart my, in dit opzicht. Wy groeten u hartlyk; ook uwen waardigen Edeling.

Altoos uwe Vriendin,

ANNA SMIT,
geb. WILLIS.

* * *

HON-

HONDERD-VYF-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK EDELING aan Mevrouw de Weduwe SPILGOED.

VER-EERENSWAARDIGSTE VROUW!

Kan men in deeze waereld dan zo gelukkig zyn? ô Myne Vrindin, welk eene vrouw heeft de Voorzienigheid my, als door uwe bemiddeling, gegeven! Toen ik haar trouwde, geloofde ik, dat het onmooglyk was voor een menschlyk hart tederder te beminnen. Och! 't is met de Liefde als met de zucht tot kennis; zy heeft geene grenzen: Hoe veel myne eenzydigheid ook met de beminde myner ziel verwagtte; ik geniet veel méér. 't Is waar, deeze vrouw is gevormt om my, zo als ik ben, gelukkig te maken; zy volgt dus alleen hare bestemming.

Zedert ik myn gevoelig en verstandig leven begon, wendde ik alle myne pogingen aan, om zulke gebreken tegen te gaan, die my lastig of bespottelyk zouden kunnen maken. — Ik nam voor om te trouwen, zo dra myne omstandigheden het toe zouden laten... Maar hoe vertrouwent ik ook met myn hart omging, ik ont-

dekte niet, dat het my iets inluisterde, als ik met zeer beminlyke Juffers omging; dit maakte my wel eens moeilyk op my zelf. Wat hielp het? Ik bleef des, tot myn zes en twintigste jaar, een, zo als de brave Blankaart zegt, een *niets beduident oud Vryer*. Ik zag myne Burgerhart: „ zie daar uwe Vrouw;" dus sprak myn hart. In een oogenblik, door het eerste opslag harer oogen, was ik overwonnen: zonder haar zag ik geen geluk meer voor my.

Zeker, myne geëerde Vriendin, haar karakter klimt, naar mate hare pligten vermeerderen. Mooglyk zullen de toejuichingen eens verliefden mans by u een weinigje verdagt zyn; maar ik spreek uit de ondervinding. Zedert wy in ons eigen huis zyn, is zy waarlyk de meestresse. Niets ontglipt haar oog, en zy doet alles met zo weinig omhaal, dat ik wél zie, hoe zeer zy u poogt te volgen. Ik heb zeker een zwaar Kantoor: de oude Heer heeft gelyk, dat hy niet meer doet dan hem goeddunkt: maar hoe aangenaam moet het my niet zyn, denkt gy, altoos, altoos met open armen en de minzaamheid eens Engels ontfangen te worden! Ik heb eene overhelling tot het zwaarmoedige, en, dewyl ik nooit vermaak vond in die uitspanningen, van welken de meeste jonge Lieden gebruik maken, gaf ik my, afgewerkt, en dus ongeschikt om iets te lezen,

wel

wel eens wat veel over aan die zorgelyke ongesteltheid. Nu! ô geen het minste wolkje benevelt mynen geest, of de zoete glimlach, een aartig woord, eene snaaksche uitkyk, doen de Zon weer helder door breken: en ik bedank haar, met den kusch der liefde, voor deeze oplettenheid. Ik deel met haar alles; haar gezont oordeel bewaart myn vertrouwen, 't geen haar liefde verdient. Betoverent is haar ommegang met myn besten vriend, myn Broeder. Nimmer hoorde ik zulk schaken! die de andre eens pal zet, juicht van vreugd. De goedheid van haar hart is altoos werkzaam. Zy bedient zich van myns Vaders ingenomenheid met haar, ten voordeele eener aanstaande Zuster zonder middelen. Myn Vader wordt een geheel ander man. Hy is zelf vrolyk; en zo op haar verzot, dat hy alle daag voor hy naar de Beurs gaat, komt zien hoe zy 't heeft. „ Hendrik, „ zeide hy gistren, dat moest uwe Moeder be- „ leven! jongen, gy hebt een juweel van een „ Vrouw. " Met welk eene tederheid beschouw ik haar, nu zy my de hoop geeft op iets, my zo dierbaar! Myn ziel smelt als weg, wanneer ik haar in dien staat zie, druk bezig in het gereet maken van honderd dingen, die ik niet eens weet te noemen. Ik kan somwylen myne bekommering niet zo geheel verbergen, dat zy 'er niets van gewaar wordt. Dit

denkbeeld is haar te grievent. Nu verwydert zy deeze treurige vooruitzichten uit mynen geest door ernstige, dan door vrolyke gefprekken, terwyl zy zelf een dryvende traan weg wenkt. Zou zy ook angstige gedagten hebben, en verbergt hare liefde die voor my? Eergister kwam ik onverwagt in huis, en verraschte haar op hare Kraamkamer: ik zag, dat zy gefchreit hadt.

Ik. Gy hebt gefchreit, myne Liefde; och! dat moet niet zyn! (*Zy zat ter zyden van haar Toilet, en ik knielde by haar neder.*)

Zy. Ook niet van vreugde?

Ik. Hebt gy van vreugde gefchreit?

Zy. Denkt gy, dat dit nooit gebeurde?

Ik. Beste fchat, gy moet niet wenen; gy breekt myn hart!

Zy. Maak my dan minder gelukkig, of ik kan niet gehoorzaamen.

Ik. Zeg, myne Liefde, ziet gy met bekommering op de aanftaande gebeurtenis?

Zy. Indien dit zo ware, dan zoude ik niets erger zyn dan eene zwakke vrouw; en gy zoudt immers wel geduld met my hebben willen? (*Ik kon niet fpreken; ik drukte haar hand aan myn hart, het floeg heftig; zy vervolgde:*) ja, ik weet het wel, ô myn eigen hart! gy lydt! Och! kon ik u gerust ftellen! (*en haar beminlyk gelaat, terwyl zy hare armen om myn hals floeg, zeeg tegen myn voorhoofd. Ik fnikte, zy*

ging

ging voort:) zou ik er aan kunnen denken, ô myn Edeling, om u te moeten verlaten? Wat zou er van u worden, indien gy het leven uws kinds met mynen dood moest kopen? Ik weet, dat gy meer verstand, meer reden, meer bedaartheid hebt dan ik; evenwel ik vrees, dat dit u te zeer treffen zoude. Gy hebt my ook zo gelukkig gemaakt! ik ben naauwlyks een-en-twintig jaar; ik zou zo gaarn by u blyven, ik zou zo gaarn ons kind, onder myn zorgend oog, zien opwasfen. Evenwel, zo als 't God behaagt. (*Zy zweeg, en bleef nog eenige minuten dus zitten. Ik was overstelpt. Nooit voelde ik zulke gemoeds-bewegingen!*) Kom, zei zy, gaan wy hier van daan; ik zal u eens wat voorspelen: myn lieve man moet niet bedroeft zyn, ik zal 't ook niet zyn. ô, Alles zal wel gaan! de dierbare Mevrouw Buigzaam heeft my belooft, zo dra ik myne kamer houde, by my te zyn, en te blyven, tot dat ik u geluk mag wenschen met uwe eerste overwinst.

Ik merk, dat zy somtyds weinig slaapt; doch (zeer zeker om my niet te ontrusten!) zy houdt zich altoos stil, en schynt zeer wel te zyn. ô Myne Vriendin, mag ik myne Vrouw Moeder zien van een welgeschapen Kind!.... Ik kan niet meer ..... Het denkbeeld alleen ...... Wat zal de zaak zelf zyn? ô Liefde! ô Natuur! Waarde Vriendin! —

De

De eerlyke Blankaart is in allen opzichte de vrome, zo wel als minzame, Vriend. Geen Vader bemint zyn Dochter meer, dan hy myne Vrouw.

Ik fchryf deezen buiten haar weten, om alle ontroeringen voor te komen; zy behoeft deezen niet te zien, om overtuigt te worden van myne liefde voor haar. Ik ben met eerbied,

Uw oprechte Vriend,

HENDRIK EDELING.

HON-

HONDERD-ZES-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw de Weduwe WILLIS aan Mejuffrouw de Weduwe SPILGOED.

WAARDIGSTE VRIENDIN!

Toen ik de voorleden week by u een zo aangenamen als ſtichtelyken dag doorbragt, ſpraken wy van hart tot hart over onzer beider belangen. Ik omhelsde u met een dankbaar opzien tot den Algoeden, daar ik my in ſtaat bevinde, om met u het overige myner jaaren op een ſtil Buitentje door te brengen. Myne Dochter is getrouwt; en, zo zy niet gelukkig is, dan zeker zal het aan haar haperen, want zy heeft een goedaartig verſtandig man, die haar uit zuivere genegenheid trouwde, en dien zy ook uit alle mannen alléén beminde; zyne middelen zyn ruim genoeg; myne Dochter is eene goede huishoudſter; en zy leven als uit de waereld. Voor Naatje heb ik des niet te zorgen. Wat myn Zoon Willem aangaat, — gy, myne hartvrindin, moet alles weten. — De Heer Blankaart heeft een goede ſom van zynen overvloed afgezondert, om hem in ſtaat te ſtellen, zyne eigene zaken te gaan beginnen. Zyn brave

ve Patroon heeft hem ontslagen, en vry wat correspondenten overgedaan Ook is de Heer Helmers by my geweest, en heeft my verzekert, dat hy voor Juffrouw Letje zoude doen, het geen men van haar Vaders boezem-vriend kan verwagten. Hoe kom ik, myne Vriendin, met u ook over deezen waardigen man overeen! Gedreven door dezelve beginzels als onzen eerlyken Blankaart, ook ryk en kinderloos zynde, doet echter zyne weldadigheid zich geheel ander vóór. Hy doet wel, mag ik het zo uitdrukken, met de deftigheid van een verhevener wezen dan wy zyn; Blankaart schynt de oudste Broeder van allen, die hem omringen. Myn Willem spreekt tegen den Heer Helmers met den eerbied eens Zoons; tegen den Heer Blankaart met de hartlyke gemeenzaamheid eens Vriends. Beide deeze mannen hebben schoone karakters, doch die zyn niet meer onderscheiden dan de trekken huns gelaats. Blankaart heeft zyn gezont verstand in het *werkzaam*, Helmers in het *denkent afgezondert* leven geoeffent. De laatste heeft niets van dat wonderlyke, 't welk by den eersten de natuur zelf is; en de eerste heeft ook niets van dat grootsche, 't welk den laatsten even natuurlyk is.

Beide myne Kinderen zyn des bezorgt. Nu is myn oogmerk, om Willem myn huis overtelaaten, en met u, indien het God behage,

nog

nog eenige jaaren gelukkig te leven. Gy, myne Vriendin, kunt my alléén tot dit besluit overhaalen. Als men zekere jaaren heeft, is er in onze karakters eene gevestigheid, die zich niet heel gemaklyk schikt naar zulken, die te véél met de onze verschelen: Maar die zwarigheid heeft tusschen ons, zo als gy zeer vriendlyk aanmerkt, geen plaats. Onze vriendschap is gegront op de onwankelbare zulken der deugd; het wederzyds behagen, vry van alle jeugdige vlijeryen, drukt er het zegel op.

Hoewel ik altoos reden had, om de bestieringen des Allerhoogsten te looven, en met dankzeggingen te zegenen, zo is het echter wáár, dat my veele rampen getroffen hebben. Geen der geringsten was het, myn eerlyken goeden Willis te verliezen, in eenen nog fleurigen leeftyd, genoegzaam geruïneert, en met twee jonge kinderen bezwaart. Uw dierbaar hart heeft nooit gebloet over zo een verlies. Gy kondt zulk een onwaardig, onrechtvaardig man betreuren, om dat gy eene edele ziel hebt; maar ik verloor een man, dien ik hartelyk beminde, en dien ik zag wegkwynen van droefheid, om dat hy méér zyn oprecht hart, dan mynen voorzigtigen raad gevolgt hadt.

Met eene nimmer fluimerende oplettentheid bezorgde ik alles, wat van my afhing. Ik schik-

schikte my naar myne verminderde omstandigheden, spaarde niets, om myne kinderen zo wel eene beschaafde als Godsdienstige opvoeding te geven, en de goede God heeft myne pogingen gezegent. Myne Dochter trouwde zeer voordelig, en myn lieve Willem zal, onder dien zelfden zegen, in staat gestelt worden, om aan zyne bestemming te voldoen. Met myne stervende lippen zal ik God nog danken voor dien Zoon. Ik ben niet éénzydig; gy kent my, maar myn Willem is de vreugd myns levens. Geen Zoon kon immer beter voorbeeld geven dan hy: nog nooit heeft hy my reden tot misnoegen gegeeven. Oordeel des, hoe waardig hy my is, welke goede gedagten ik van myne aanstaande Dogter heb, dat ik zyn geluk in hare handen betrouw. Hier nevens zende ik u de twee Brieven onzer jonge lieden dankbaar te rug: zo als Saartje is, heb ik voorzien, dat zy met eenen Edeling worden moest. God geve, dat zy eene gelukkige Moeder worde! Ik ga er deezen middag eeten; ik ken geen geregelder Huishouden. Heeft zy tyd van leven, en blyft zy de Vrouw van deezen man, wat mogen wy dan niet van haar verwagten? Deeze beide Brieven hebben my op nieuw bevestigt in myn begrip, dat er een zeker Levensfaisoen is, waar in het Huwlyk ons zo gelukkig maakt, als de aart onzes wezens hier toelaat. Ik kan u niet

zeg-

zeggen, hoe zeer ik die vernuften veracht, die zich niet ontzien, eenen ſtaat, door den ſtichter onzer natuur zelf ingeſtelt, te beſchimpen, in een beſpottelyk licht te plaatzen: zulke gevoelens leiden tot de ſchandelykſte zedeloosheid; zy winnen ook het meeste veld in die maatſchappyen, waar in de Godsdienst niet meer geëerbiedigt wordt. Dat ſaiſoen is voor ons, zo als gy wel aanmerkt, verdwenen, en de Vriendſchap vervangt, zeer eigenaartig, die Liefde, die de behoeftens der jeugd, en der gezontheid, zo wel als die van het hart, voldoet.

Ik zal wat by tyds naar myn Zoon en Dochter Smit vertrekken: Myne Naatje heeft de gelukkige altoos heldere uitzichten onzer jonge Vriendin geenzins: myn gezelſchap, weet ik, zal dáár nodig zyn: ik ben ook Moeder! Voor ik vertrek, hoop ik u nog in perſoon te zeggen, hoe zeer ik ben

Uwe getrouwe Vriendin,

SOPHIA VAN ZON,
Weduwe G. WILLIS.

* *
*

HONDERD-ZEVEN-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

Mevrouw SARA EDELING aan Mevrouw de Weduwe SPILGOED.

Ach, myne Vriendin! —— maar laat ik uwe aandoenlyke ziel niet kwetzen. Gy zelf zyt ziek, echter niet gevaarlyk, hoop —— bid ik. Myn Edeling, myn dierbare Edeling is dodelyk krank! —— Hoe kan ik deeze woorden fchryven, zonder te bezwyken van droefheid? ô, Bid voor my, laat uwe Vriendin Willis voor my bidden, laten alle vrome menfchen voor my bidden! —— Wat zal er van my, wat van myn nog ongeboren kind worden? —— Niet meer —— ô dodelyke angst! ——

Voor drie dagen kwam het hem met zware hoofdpyn aan. Ik vrees, dàt hy zyne ongefteltheid voor my verborgen heeft! Hy kon, vrees ik, niet befluiten om my te ontrusten. Onze oude Vader fchreit als een kind; myn goede Broeder is het ware beeld der droefheid; beide verlaten zy myn lieven Mans kamer niet. ô Wat is hy bemint, wat is hy geacht in en buiten 's huis! Alle de Kantoorbedienden —— ik ben niet in ftaat om, en ik moet echter fchryven

aan

aan u. Al zyne zorg is voor my; hy vergeet zyn eigen krankheid. Dit is de derde nagt, dat ik, in een armstoel, voor zyn ledikant zit; och! ben ik dan zyne Vrouw niet? zyne beminde Vrouw? Zal ik niet in weinige weken Moeder zyn? Kan ik de zorg voor dit dierbaar pand overlaten aan iemand buiten u? En gy zyt zelf ziek; zo als Willis, die myn Vader, met zyn eigen koets, om u zondt, my bericht. De trouwhartigheid van Willis en Brunier kan ik u niet beschryven: zy zyn het, die my eigenlyk bystaan, want myn Mans Broeder is onbekwaam om iets te doen; geen wonder, deeze Broeders zyn boezemvrienden. Natuur en Vriendschap! ——— hoe naauw moeten zy verbonden zyn!

* * *

Ik lei de pen neder, om myn Oom en Tante Redelyk te ontfangen. Hunne liefde voor mynen Edeling dreef hun herwaards. Het toneel was aandoenlyk. Naauwlyks was de eerste ontroering wat bedaart, of myn Man gaf aan Tante te kennen, hoe zeer hy voor myne gezontheid vreesde. Zy begreep alles duidlyk. Zy liet een Pavillioen op de naaste kamer gereet maken, en wist my te bewegen, om er eenige uuren op te gaan liggen, my belovende niet van myn Man af te gaan, en, zo er iets gebeurde,

het my te laten weten: Ik was geheel afgemat: de ſtaat, waar in ik my bevind —— ik moest gehoorzamen. Ik heb my zelf in ſlaap geweent, en de zorgvuldige Vrouw, merkende, dat ik wakker was, kwam my zeggen, dat de Doctor hem niet erger vondt. Hy ordonneerde voor my ook iets, en prees de oplettentheid myner vriendelyke Tante. Zo dra myn Man my in de kamer zag komen, ſtak hy zyne handen naar my uit; zyn verbleekt gelaat ſcheen optehelderen, toen hy my weder zag: meer dan een uur hieldt hy myne hand in de zyne. Zyn oogen zeiden my alles. Zo elendig als ik nu ben! ik kan het niet beſchryven. ô Mogt ik, aan uwen boezem, myn geheel hart eens uitwenen.

* * *

De Criſis is voorby! God zy eeuwig gelooft! de Doctor geeft my hoop! Ach —— ik durf het nog niet geloven. Ik vroeg daar aan myn Man: „ hoe is het nu, myn Beste?” „ Beter, beter,” zei hy, en hy hief dankbare oogen ten Hemel. „ Zorg voor u, ging hy voort, zorg voor het pand onzer liefde.” Hy zweeg, zo vermoeit was hy.

De goede Heer Blankaart is in zyn ziel aangedaan. Ik zie, dat hy het ergſte vreest. Hy wil het wel zo niet tonen; maar zyne trekken,

weet

weet gy, tekenen ons zyne denkbeelden altoos ten sterksten af.

* * *

Eene zware koorts belette my deezen te sluiten; nu kan ik u berichten, dat myn gebed verhoort is. Ik zie myn Edeling als van den rand des grafs weder komen. En nu, nu schreijen wy allen van dankbaarheid, van vreugd, van zulke gewaarwordingen, die zich niet laten beschryven. De Doctor, en het is een zeer eenvoudig man, zegt nu, dat hy byna wanhoopte; zo gevaarlyk krank vondt hy mynen Man, toen hy gehaalt wierdt.

Hoe het is toch, myne Vriendin? altoos bemin ik mynen Edeling allertederst, en echter alle uur klimt myne liefde voor hem. Nu weet ik, dat de aarde geen ongelukkiger Vrouw dragen kan, dan ik zyn zou, zo ik deezen Man verloor. Ach, zal dit droevig denkbeeld niet alle myne blyde uuren beneveken? Moet ik zyne liefkozingen niet met een hart, trillende van angst, dat ik hem zal verliezen, beantwoorden? — Dit is zeker, zo de tyd de heftigheid der gemoedsbewegingen niet verdooft, dan kan ik in 't volste genot van alle de zegeningen, die ik ontfang, nooit meer gelukkig zyn. Laat my door den knegt, die u deezen zal ter hand stellen, bericht van u bekomen!

Het hier byliggende Vaars heeft myn lieve man my, voor eenige dagen, voorgelezen. Ik denk, dat het u zal behagen. Altoos

Uwe tederliefhebbende Vriendin,

SARA EDELING,
geb. BURGERHART.

* * *

AAN

AAN DE

VOORZIENIGHEID.

Myn geest verliest zich zelf in d' onnaspeurbre wegen,
Waar door de vrye mensch wordt tot zyn heil geleit:
Bepeinst myn zalig lot, zo onverhoopt verkregen,
En wydt dit statig uur aan u, Voorzienigheid!
Ontken ik uw bestaan? durf ik my onderwinden,
Te twyfflen, of ge op ons, uw Schepslen, nederziet?
Hoe, zou een wanbegrip zo zeer myn oog verblinden,
Daar ik uw dierbre gunst elk oogenblik geniet?
Zoudt gy, die alles uit het niet hebt voortgetogen,
Die al wat is, of was, het wezen gaf en stand;
Geen acht slaan op ons doen, ons denken, op ons pogen?
Versmaadt gy 't meesterstuk, gevormt door uwe hand!
Alwetenheid zou die den sterveling vergeten?
Is ons betreklyk kleen, niet groot? dit is de vraag!
Kon iets, het geen GOD *vormde, ooit beuzelagtig heten?*
Een oog, dat alles ziet, ziet dat nooit naar om laag?

't Geen is en wezen zal, het volgent, het voorleden'
Is tegenwoordig voor dat al doordringent oog:
Wat leert de Godsdienst? Wat bevestigt ons de Reden?
Niets is voor u, ô GOD, *te duister, of te hoog.*

Voorzienigheid, ik kan uw' wegen niet doorgronden!
Of weet het wys waaròm van duizend zaken niet.
Maar 'k heb van myne jeugd uw schikking ondervonden;
Ik dank u voor al 't heil, dat gy my heden biedt.
Een brave Weduw', hoogst-eerwaardig om haar' zeden,
Vertedert door Verdriet, geheiligt door den Rouw,
Beproeft door Overvloed, volmaakt door Tegenheden,
Gaaft gy tot hartvriendin, aan myn' geliefde Vrouw'.
Gy deedt haar vroeg een' Man, haar hart onwaardig, derven.
Gy liet haar worstelen met wreden tegenspoed.
Gy deedt haar eenig Kind aan haren boezem sterven.
Nog boog zy voor uw wil; nog sprak zy, God is goed.

„ *Bemoeit Voorzienigheid zich met des Waereld's zaken?*
Zo dagt het zwak Geloof: waarom dan lydt de deugd?"
Die vraag is reeds beslist: Deeze edle Vrouw moest waken,
Voor 't al te zwakke hart der leidelyke Jeugd.
Nooit zag men haar door dwang 't aandoenlyk hart bestormen.
't Was wel doordagten raad, 't was weergâloos beleid,
Die elk verbeterde, die 't kwade kon hervormen:
En alles droeg het merk der zagte minzaamheid.
Wat heeft myn Burgerhart van haar niet mogen leren?
Hoe wierdt haar edle geest ten goeden aangespoort!
Geen neiging, die zy niet ten besten wist te keren,
Hadt Sara, die myn oog ten hoogsten hadt bekoort.
Dat ik myn Echtvriendin, in hare jonge jaren,
Waar in de zon der vreugd haar blydste stralen spreidt,
Een wel gepasten ernst aan gulle vreugd zie paren,
Dank ik deez' brave Vrouw, naast u, Voorzienigheid!

„ Ja zy, en met haar zal de zegen by ons wonen;
„ Zo dagt ik, zag ik haar met liefde en achting aan;
„ Ik moet de hartvriendin van myn' Beminde lonen."
Maar gy, Voorzienigheid, gy hebt dit reeds gedaan.
Ja, door dien zelfden man, die, in zyn zorgloos leven,
Een scherpe toetsteen was voor haar beproeft geduld,
Wordt, nu hy jaren lang reeds heeft den geest gegeven,
Des Hemels raadsbesluit tot haar geluk vervult.
Schoon 't hier de plaats niet is, daar deugd haar loon zal vinden;
Schoon 't waar Geloof haar wyst naar d' andre zy van 't Graf;
Voorzienigheid, nochtans, staat somtyds, aan haar vrienden,
Reeds nog op aard, een deel van 't heil, hun wagtent, af.
Is maar de ziel volleert in 't zaligent vertrouwen,
Op 's Hoogstens liefde en magt in allen leed en druk;
Dan wordt het haar vergunt, te wandlen door aanschouwen;
Dan koopt zy niet alleen op 't nog aanstaant geluk.

Zo

Zo lang ik adem haal, zal ik Maria roemen,
Zy heeft myn Burgerhart van deugd tot deugd geleit;
Steeds zal myn Burgerhart haar leids-en raadsvrouw noemen;
Steeds blaakt voor haar heur hart in liefde en dankbaarheid.
Losbandigheid, die zich door driften laat regeren,
Door driften, daar de mensch met reden zich voor schaamt,
Zou, ô Voorzienigheid, uw toeverzicht onteeren,
Zo zy haar huwlyk dagt in uwen Raad beraamt:
Maar ik, verlieft op deugd en aangename zeden,
Ik, voortgedreven door de zuivere Natuur,
Ben op den Huwlyks weg met eene Vrouw getreden,
Voor wie myn liefdegloed meer blaakt van uur tot uur.
Met haar, met haar alleen kan ik gelukkig leven;
Wat is haar blyde deugd verstandig naauwgezet!
Zy kan de kleenste fout zich zelf ter noods vergeven;
Zy kent, eerbiedigt, zy betracht des Hoogstens wet.
Hoe kan haar zoet gelaat myn zorgen niet verpozen.
Dan leid my hare hand naar 't zindlyk eetvertrek;
Zy strooit langs mynen weg de liefelykste rozen;
Dan treed zy vriendelyk met my in een gesprek.

Dan

Dan heeft zy eens iets fraais, iets geestigs
uitgevonden,
Dan zie ik, hoe haar hart naar myn gezelschap haakt;
Is 't wonder, dat myn ziel is aan haar ziel
gebonden?
Is 't wonder, dat haar scherts myn vrolykheid
volmaakt?

Wat zal nu toch de kalmte en zagte vreugd
vermindren,
Die heldre zonneschyn van een gerust gemoed?
Mischien wordt eens myn Echt gezegent met
véél Kindren;
Misschien.... ô, hoe veel heils heb ik dan nog
te goed!
Wel haast zal myne Vrouw een blyde Moeder
wezen,
ô Denkbeeld, dat myn ziel gansch overtreft, verrukt!
Wykt, wykt uit mynen geest, ô angst, ô somber vrezen!
Wat wensch ik meer, myn Lief, zo my dees
wensch gelukt?
Dan staat uw's Vaders Vriend van blydschap
opgetogen,
Als hy ons teder kindje in 't zindlyk wiegje ziet;
Dan blinkt een heldre traan in zyn goedaartige oogen,
Als hy het lieve Wicht aan mynen Vader biedt?

Myns

Myns Vaders eerlyk hart staat dan Natuur niet tegen:
Hy denkt geen oogenblik aan haatlyk Kerkgeschil.
Hy drukt het in zyn arm, hy geeft het zynen zegen,
Kust myn beminde Vrouw, en zwygt door blydschap stil.
En wie houdt met méér vuur, met hartelyker vervoering,
Met méér erkentenis, voor 't heil dat hy ontfing,
Met meer bewogenheid, met sterker ziels-ontroering,
U aan zyn kloppent hart, dan uw — uw Edeling?

Ik durf ons lot gerust Voorzienigheid bevelen:
Die op haar de oogen vest, is voor geen ramp bevreest.
Myn Lief, wat zie ik reeds al vrolyke tonelen,
Van Huisselyk geluk! Hoe helder is myn geest!
Ja, 'k weet het, dierbaar pand, eens moeten wy toch scheiden.
De Dood ziet naar verdienste, of rang, noch frissche jeugd;
Ik zal u mogelyk, gy my ten grave leiden:
ô, Wyden wy ons vroeg aan Christelyke deugd!

Dan

Dan zullen wy 't waarom van onze wording treffen;
Dan delen wy in 't heil, den vromen toebereidt:
Dan zullen wy vereent, alle eeuwen door, verheffen
Den onnaarspeurbren weg van u, Voorzienigheid.

HENDRIK EDELING.

* * *

HON-

HONDERD-AGT- EN- ZESTIGSTE BRIEF.

Mevrouw de Weduwe SPILGOED aan Mevrouw SARA EDELING.

ALLERTEDERST - BEMINDE VRIENDIN!

Myne ziekte vermeerderde door het treurig bericht, 't welk de vriendelyke Heer Willis my bragt. Ware het eenigzins mooglyk geweest, ik zoude de koets niet ledig hebben laten te rug gaan. Uwe Zusterlyke Vriendin Letje ſmeekte my zo ernstig, om my niet te wagen; de Doctor verboodt my er aan te denken! wat kon ik doen, dan voor u bidden? Ik ben alweêr adergelaten, zo ontſtoken was myn bloed; eene zware verkoutheid heeft dit alles veroorzaakt. Ik zal voor eerst wat ſpaarzamer gebruik moeten maken van de gelegenheid, die ik hier heb; om te wandelen, hoe goed dit ook voor my in velen opzichte is. Stel u gerust; indien er niets voorvalt, gelyk ik nu nog ſterker hoop, zal ik in agt dagen by u zyn. De Heer Blankaart heeft my verzogt, om my te mogen afhalen. Letje zal my tot Amſterdam verzellen, een dag of zes by u vertoeven, en vervolgens naar den Heer Helmers vertrekken, om er tot na uwe beval-

ling

ling te blyven, en vervolgens met my naar Buiten te gaan. Wy beide verlangen onuitſpreeklyk om u te zien! Hoe veel tranen uw Brief ons gekost heeft, ga ik met oogmerk voorby... Gy weet, dat wy u teder lief hebben; dat wy uwen uitmuntenden man recht doen..... Niet meer hier van; dit denkbeeld is my te heftig: het verſcheurt my! Hoe bemin ik uwe Tante Redelyk! Hare zorg voor u maakt haar dierbaar voor my! En ſchoon ik niet twyffel, of de brave Vrouw zal niets verzuimen, wat eenigzins voor u dienstig is, zo kan ik myne tedere genegenheid voor u niet weigeren het volgende te ſchryven:

Laat de liefde voor uwen man u niet uit het oog doen verliezen, dat gy hem nu al die zorgvuldigheid niet geven kunt, die gy hem, indien gy in eenen andren ſtaat waart, geven zoudt: Uwe gezontheid, myn hartje, is volmaakt; maar zy is als een goudſchaaltje, er is zeer weinig nodig, om die uit het gelukkig evenwigt te brengen. Gy hebt méér levendigheid dan kragten, méér moed dan vermogen. Zorg dan nu voornamenlyk voor u zelf, nu uw Echtgenoot buiten gevaar is. Indien gy door waken uw bloed verhit, en door droefheid uwe vogten verdikt, kunnen de gevolgen voor u en uw kind hoogstnadelig worden; zonder dat gy uwen man eenig wezenlyk nut doet. Alle ſterke aandoenin-

dingen zyn uwe verdelgers, en ik schryf uwe aanhoudende gezontheid grootlyks toe aan die gelukkige zielsgesteldheid; waar door gy de dingen deezer Waereld altoos of met onverschilligheid, of van de blinkenste zyde beschouwt. Gy zoudt niet geloven, myn Engel, hoe wederkerig, hoe betreklyk onze ziel en ons lighaam werken. En wie kan den invloed ontkennen, dien eene Moeder heeft op dat schepzel, dat nog in haren schoot ontwikkelt wordt! Beur u dan op, Liefde; stel u, onder Gods zegen, in staat, om eene gelukkige verlossing te gemoet te zien. Vorm u toch geene onnatuurlyke schrikbeelden, die nimmer iets goeds uitwerken, en altoos hoogst nadelig zyn. Gy hebt immers wel moed, om aan de grote wet de Natuur te gaan voldoen? Gy vertrouwt immers op den bystand van dien God, die zyn zedelyk pligtmatig schepzel, als het tot hem roept, in genade hoort? Eene verrukkinge uwes dankbaren mans, een aanblikje uws kinds (ô ik zeg u niets, dan 't geen ik zelf weet,) zyn meer dan genoegzaam, om u de smertelykste oogenblikken te doen vergeten.

Gy weet, myne Liefde, dat ik de Vrouw niet ben, om u aan te dryven tot zorgeloosheid; om uw aandagt af te leiden van den aanstaanden dag. Neen: die dag is altoos zeer gewigtig; maar ik tragt alleen „ mogelyke omstan-

„ digheden, van het geen natuurlyk en eigen „ aan de zaak zelf is, aftescheiden." Men sterft in de kraam; men besluit hier uit, dat dit omtrent zo natuurlyk is als te sterven aan eene beroerte: dit besluit is verkeert. O! de God der natuur is veel wyzer en goedertierner, dan alle de stervelingen immer bevatten kunnen. Onze verkeerde levenswys, waardoor wy genoegzaam den aanleg onzer natuur verwrikken; onze dwaze manier van kleden; onze vadzigheid; onze gemaakte tederheid; onze ongeregelde omkeringen van dag en nagt; onze sporeloze driften; de versmadelyke lapzalveryen van onkundige gemene Wyven, (om niets meer te noemen,) zie daar, dit zyn de oorzaaken van het sterven, van het deerlyk mishandelen der jonge Vrouwen. En gy, zeker, hebt te véél verstand om niet tè zien, dat dit geen natuurlyke gevolgen eener geheel natuurlyke ontbinding, die het nu voldragen kind van zyne Moeder afscheidt, zyn kunnen. Beweeg u veel: onttrek u den balsemieken invloed der vrye lucht niet; kleedt u zo los en gemaklyk als gy zelf verkiest, niet al te warm.

Onze Lotje is reeds by Oom Dirk, en ik merk, dat zy er gantch geen onnut lid uitmaakt: Het goede mensch! ô Wat zyn de vermogens onderscheiden, en hoe lief heb ik u om de goedhartigheid, die gy altoos voor haar betoonde!

Zy zegt ook, dat zy u lief heeft, en bly is, dat gy zulk een schoon Huwlyk gedaan hebt; en zy meent het geen zy zegt.

Van onze Freule hoor ik niets in 't allerminste. Mooglyk schryven de beide Savanten wel eene Verhandeling over de *Zonnenstofjes*. De trek, die zy ons speelde, maakt haar onze attentie onwaardig; en daar lydt zy niets ter waereld by.

Myne waarde Vriendin Willis is reeds naar Zuidwyk vertrokken; zy heeft my zeer verzogt, om haar van tyd tot tyd te schryven. Ik hoop, by u zynde, veel stoffe te hebben. Letje groet u tederlyk. Willis zit thans by haar, en ik zie, dat zy beide volkomen gelukkig zyn met elkander. Hy zal u deezen Brief zelf brengen. De Heer Blankaart zal den dag myner overkomst aan u komen bekent maken. Ik ben, met Moederlyke genegenheid, en met de achting eener Vriendin,

Uwe Vriendin,

MARIA BUIGZAAM,
Weduwe P. SPILGOED.

HONDERD-NEGEN-EN-ZESTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA BRUNIER aan Mevrouw de Weduwe SPILGOED.

HOOGST-EERBIEDNISWAARDIGE VROUW!

Wat viel het my hart, van u en van myne Saartje te scheiden! Myn goede Willis hadt veel moeite met my, zo bedroeft was ik. Ik had hier door gelegenheid, om de goedheid zyns inborst nog al meer waartenemen. Hy verdient myne liefde, maar ik had hem ook lief; zo als ik hem leerde kennen. Wel! heden! waarom zou ik daar voor u een geheim van maken? Gy hebt my immers gezegt, dat men sommige vooroordelen moet laten, zo als zy zyn, om dat de menschen alle waarheden nog niet verdragen kunnen; maar dat boezemvrienden de gehalte der dingen zo wel mogen onderzoeken, als verpligt zyn, zich, in de samenleving, naar den gang van 't werk te schikken. Indien echter Willis voor my onverschillig gebleven was, dan veranderde de zaak van gedaante; en ik wist wat ik my zelf verschuldigt bleef.

De Heer Helmers ontfing ons op de vriendelykste wys. Willis, (dat was zo zyne verkiezing,)

ging,) mogt niet naar eene Herberg in het Dorp, maar hier blyven; en toen ik deezen ogtend uit myn raam keek, zag ik den eerwaardigen man met Willis al in den moestuin wandelen. 't Was nog zeer vroeg; ik ging echter naar beneden, en zy kwamen te rug om te ontbyten. „ Hoe vele Zomermorgens hebben „ uw zalige Vader en ik dus niet doorgebragt!" zeide hy, my aanspreekende: „ Twee sterfgevallen hebben my myn leven bitter gemaakt, „ dat myner jonge Vrouw, en dat myns boezemvriends; buiten deeze rampen is myn leven dus, vier en zestig jaren aanëen, als een stille stroom voortgevloeit. Verre zy het van my, dit niet met dankbaarheid te erkennen; het heeft my alleen geleert, dat geen verstandig mensch hier zyn geluk moet zoeken te vestigen, maar door wel te denken, en wel te leven, zich heeft voor te bereiden tot dien staat, daar alles duurzaam is." Hy zweeg, en zag my ernstig aan. „ Kind, ging hy voort, gy weet, dat ik gaarn zoude gezien hebben, dat gy met myn Neef Pieter getrouwt hadt; maar gy weet ook, op welk eene redelyke wys ik dit wenschte? Myn Neef zal trouwen met zyn Patroons eenige Dochter; dit is ook wel; en dewyl de Heer Willis en gy, elkander lief hebben, en op zyn karakter niets te zeggen valt; ja, dat

 „ de

„ de brave Heer Blankaart hem ten hoogsten
„ roemt, zo heb ik voorgenomen, om aan u,
„ Letje, zo veel in contant geld mede te ge-
„ ven, als de Heer Blankaart aan zynen Vriend
„ geeft, op dat hy in staat zy, zelf te nego-
„ tieeren, en voor zyn Vrouw en kinderen be-
„ hoorlyk te zorgen. Waarom zal ik in de
„ kist moeten liggen, om wel te doen, daar ik
„ het in myn leven doen kan, en nog zien,
„ hoe God myne goede oogmerken zegent?" Willem viel hem om den hals: „ Och, myn
„ Heer Helmers! — Lieve Letje, bedank gy: —
„ my ontbreken woorden." Ik kuschte de hand myns Weldoenders, maar kon weinig zeggen. „ Het geen ik voor u doe, (ging hy
„ voort,) zal ik voor Cootje ook doen, in-
„ dien ik het beleef, dat hy een zoet deugd-
„ zaam meisje trouwt, en anders zal hy in
„ myn Testament blyven. Yder heeft zo al
„ zyn speelpop; velen bouwen Hofjes, en ma-
„ ken de Weeshuizen tot Erfgenaam: ik mag
„ dat lyden, maar myn geld heb ik geschikt,
„ om brave nyvere Jongelieden, van goeden
„ huize, voorttehelpen, die, by gebrek van
„ middelen, geen nut kunnen doen."

De knegt kwam zeggen, dat de schuit digt by was. De oude Heer badt de beleefdheid, om zyn Vriend Willis daar te brengen, en verzogt my mede te gaan, 't geen ik gaarn deed.

Wy

Wy namen haastig affcheid, en Willem in de schuit gewipt zynde, wandelden wy te rug. Het is of ik buiten de Waereld ben: en zo ik er niet eenige dierbare Vrienden had; zo myn hart my niet herinnerde, dat myn Willem in die Waereld was; ik zou by deezen godvruchtigen man myne dagen wenschen te eindigen.

Wat vermeerdert het myne achting voor den Christelyken Godsdienst, daar ik zie, dat alle brave menschen, hoe ook onderscheiden in bespiegelende begrippen en temperamenten, hem, zo ze hem te recht kennen, hoogst eerbiedigen! dat zy alle de wetten des Euangeliums ten regel hunner gedagten en daden stellen, en niets het minste verschillen nopens den weg, dien wy moeten bewandelen, zo wy eens gelukkig zyn zullen. Ik beschouw in den Heer Helmers den weldadigen, den verheven Vriend der Menschen. De lieve man wagt my, om in zyn Bosch te gaan wandelen. Vaarwel! duizend groetenissen aan myne lieve Saartje. Ik ben

Uwe hoogstachtende
Vriendin en Dienares,

ALETTA BRUNIER.

HONDERD-ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan Mejuffrouw ALETTA BRUNIER.

MYN EIGE LIEVE LETJE!

Hoe weinige oogenblikken ik ook aan my heb, zo is het my echter onmooglyk, u, al ware het dan ook maar een regel of tien, niet te schryven. Wat zal ik u zeggen? och, het geen gy wel weet: dat ik u als myn eigen leven bemin! dat ik myn geluk niet kan overzien, als ik my durf verzekeren, dat gy my lief hebt! Daar hebt gy het oude Lesje! Maar ik ben geen geestige jongen; en al was ik het, myn hart zou my niet toelaten, myn tyd met aartigheden te verbeuzelen, daar die reeds zo bekrompen omkomt. ó Myne Letje, wat beloof ik my lieve dagen met u! Hoe zal ik alles, wat in myn vermogen is, aanwenden, om u gelukkig te maken! Gy vertrouwt alles goeds van uwen Willem; en gy zult u niet bedrogen vinden. Daar de goedheid van uw hart met myne onvolmaaktheden geduld wil nemen, zal ik my met yver toeleggen, om my in alles voor u behaaglyk te maken.

Indien ik niet door de lesſen myner beminde Moe-

Moeder overtuigent geleert had, dat men, zonder ryk te zyn, zeer vergenoegt leven kan, zo men vele kunstbehoeftens of geheel affnydt, of met verſtand regelt, dan zoude ik mooglyk nu in verzoeking zyn, om naar ſchatten te wenſchen, éénig en alléén om u in overvloed te zien; maar, myn eige Letje denkt te wél, om zulk eenen wensch goed te keuren. Ik kan u noch zo ryk noch zo aanzienlyk maken, als de uitmuntende Edeling onze Vriendin; maar dit hangt niet van my af. Dit, hoop ik, dat gy aan uwe boezemvriendin nog eens zult kunnen zeggen: „ ik ben zo gelukkig met mynen eerly-„ ken goeden Willem, als gy met uwen deugd-„ zamen verſtandigen Edeling."

ô Welke mannen zyn onze Weldoenders! Kunnen wy, myn eige Letje, wel ooit dankbaar genoeg zyn? Kunnen wy immer den goeden God naar eisch dankbaar zyn, voor de gunstige beſtiering omtrent ons? Hoe ongelukkig zouden wy hebben kunnen zyn, ook naar mate wy elkander beminden, daar wy beide te wel denken, om zonder uitzigt op een ordentelyk beſtaan immer aan onzen hoogſten wensch te voldoen! Bedank toch ook voor my! Ik ben overſtelpt; ô, hoe eerbiedig ik den vromen Helmers!

Ik ben by den Heer Blankaart geweest; uw Broeder zat by hem. Ik verhaalde, wat de

Heer Helmers my gezegt hadt. Uw Broeder was verbaast: dat, zeide hy, had ik nooit kunnen denken. Willem, laten wy het beste gebruik van zulke gunsten maken: geluk, jongen lief, met myne Zuster; ik bemin haar, dat weet gy, teder; 't is al wat ik, arme jongen, in de waereld heb, maar ik gun ze u van harten. De Heer Blankaart zag ons, naar gewoonte, met de armen over elkander geslagen aan, schonk voor ons elk een glas wyn, en wy dronken op de gezontheid van den Heer Helmers.

„ Kom aan, Willem, zei hy, dat 's kostelyk. Zulke menschen zyn myn slag; wel „ lieve God, wat zullen wy ryke fokkers met „ ons geld doen, als 'er zelf wel van leven, „ en andren goed doen? Jongens, ik heb ook „ in myn jeugd zo moeten werken, dat het „ kraakte; want ik had ook niet veel, toen ik „ begon; doch toen waren er goede lieden, „ en nu zyn zy er ook. Oppassen is de zaak, „ en zo ik ergens van weet, is 't van de Negotie. Ik sprak daar met Brunier, dat het „ my speet, dat hy ook geen Koopman was; „ maar daar moeten Officianten ook zyn, en 't „ is ook wel; evenwel, de nobele Zeevaart, „ de Negotie troeft boven."

Hy heeft uw Broeder by zich genomen; zo hy voorwendt, om gezelschap te hebben, en

zich

zich des avonds wat te laten voorlezen; maar ik denk, dat hy andere oogmerken met Cootje heeft, en gelooft, dat hy te goed is om in een Logement te blyven, daar nog een drie vier ryke jonge ligtmisjes kamers hebben: uw Broeder kan niet genoeg tot zynen lof zeggen.

Ik heb ook by myn Heer en Mevrouw Edeling geweest. Hy betert zo zeer, dat hy in veertien dagen zal kunnen uitgaan. Mevrouw was ook zeer welvarent. Mevrouw Buigzaam is altoos dezelfde Engel van een Vrouw! Ik zeide, dat ik voor haar iets van myn Meisje had mede gebragt, en wilde hare hand kusfchen. „ Kom, zei de lieve Dame, doe uwe „ commisfie niet ten halven: ” en zy keerde my hare wang toe. O myn Letje, hoe eerbiedig ik deeze Vrouw! Zy en myne Moeder zyn de achtingwaardigfte Vrouwen, die ik ken. De Natuur maakte haar tot Vriendinnen; zy hadden elkander maar niet aangetroffen!

Ik omhels u met een hart vol liefde, en tel de dagen, die er nog moeten voorby gaan, voor ik in uw byzyn gelukkig zyn zal.

Geheel de uwe,

WILLEM WILLIS.

HON-

HONDERD-EEN-EN ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mevrouw de Weduwe SPILGOED aan Mejuffrouw de Weduwe WILLIS.

WAARDE VRIENDIN!

Geluk met een jongen Edeling! —— Gister avond elf uuren, verloste onze jonge Vriendin van een schoon gezont Kind; zy heeft het niet héél gemaklyk gehad; maar zich zo verstandig en bedaart gedragen, dat men dit naauwlyks dus zoude hebben kunnen verwagten. De lieve Juffrouw Redelyk en ik waren, behalven de Baker, al de Vrouwen, die zy verkoos by zich te hebben. Het Vrouwtje was deeze laatste agt dagen verbaast ongemaklyk, en pynelyk; ik geloof, dat de goede Edeling immer zo veel als zy zelf heeft uitgestaan! In den namiddag liet hy den Heer Blankaart halen, en Vader Edeling was zo onrustig en zo bezorgt, dat ik, hem alleen sprekende, hem verzogt, zich wat agter de schermen te houden. De beide Heren zaten by elkander in de naaste kamer; men hoorde hen geen woord spreken. Blankaart wandelde al heen en weêr: de oude Edeling

ling zat in een Vensterbank, zeer onrustig; zo als ik, eens even in de kamerkomende, zag. De Heer Hendrik was by ons, en verborg zynen dodelyken angst onder een diep stilzwygen. Saartje sprak hem dikwyls moed in; (ook als zy hare handen wrong.) — Eindlyk, zie daar, daar horen wy het Kind! 't Is een sterken Jongen: zyn stem klonk door de kamer. De Kraamvrouw hield zich stil en bedaart. In de naaste kamer hoorden wy: „ God dank, „ God dank! wat is er? " „ Een schone „ Jongen, " riep de Baker; nog wat geduld. Beide hoorden wy hen elkander al snikkent zegen wenschen. De jonge Man was, genoegzaam buiten zich zelf, op een stoel neêr gevallen. Ik wenkte hem, en hy lei met den Vroedmeester zyne Vrouw in 't Ledikant. Juffrouw Redelyk bewaarde het Kind, dat zich braaf liet horen, en wakker met handen en voeten schopte. Zo dra het was opgebakert, tikten wy de Heren. Edeling gaf het aan zyn Vader. O, Kon ik u dat toneel schilderen! De oude Heer trilde van blydschap; maar hy noch zyn Zoon zeiden niets: zy drukten elkanderen de hand; hunne oogen stroomden. Hy gaf het den goeden Blankaart, en ging naar zyn Dochter; hy kuschte haar, hy zegende haar; hy kuschte zyn Zoon, hy zegende hem: „ be„ leef zo veel vreugd aan dit kind, als ik aan

„ u

„ u beleef, Hendrik, en gy zult een zeer ge-
„ lukkig Vader zyn."

Blankaart, met het Kind in zyne armen, was geen minder schildery! De Natuur is toch niet te overtreffen; men moet zulke dingen zien! „ Welkom, myn zoete kleine Boy: " „ zei „ de goedaartige man:" „ welkom, myn lief „ kind! jongetje, je komt al in een aartig „ Waereldje. Nu, dat zul je, als je tyd van „ leven hebt, wel ondervinden. Pas maar „ braaf op, en je zult gelukkig zyn: „ (en „ by my komende met het kind:)". „ ha! „ dat 's een kereltje! zei hy; zie je wel, wat „ te heldere kykers dat hy heeft? 't is een „ mooi kind, zeg ik je: precies zyn Vaders „ tronie; en watte vuistjes heeft hy! nu, „ mantje, ga jy by Moeder, die zal je beter „ traktéren." Hy ging, met het kind in bei zyn armen voor zyn hart gefommelt, naar de Kraamvrouw, gaf haar 't kind, kuschte haar; noemde haar met alle zoete namen, die hy bedenken kon, en wy verzogten de Heren, zich weêr naar hunne kamer te begeven. Saartje was zeer zwak, en verlangde, dagt my, naar rust. Wy gingen vervolgens in 't naaste vertrek eeten. Kort daar op kwam de jonge Heer t'huis, die nog niets wist. Blankaart liep in de Kraamkamer, haalde het Kind uit de Wieg, en liet het Cornelis zien: „ He! Maatje, wat

„ zeg

„ zeg je me van zo een knaap?" Hy zag het kind, viel zyn Broeder om den hals, omhelsde zyn Vader, nam het kind, bezag het met dat goedig gelaat, dat hem zo eigen is, bragt het in de kraamkamer, ging by 't Ledikant en toonde zyn broederlyk hart in stille zegenwenschen.

Morgen word het Kind, hier aan huis, door den Heer Redelyk gedoopt: zyn naam is *Jan*. Beide de Grootvaders hieten zo. Evenwel het is *Jan Edeling*; en ik geloof, dat de oude Heer, om geen waerelds goed, het anders zo dulden.

Alles gaat naar wensch: den gehelen nagt geslapen als een roos; het Kind ook. Zy is reeds in allen opzichte Moeder: 't is een bekoorlyk Kraamvrouwtje! Willis en Bounier zullen van daag den kleinen Jongen in het naaste vertrek zien, en Grootvader trakteert al wat in zyn dienst leven ontfangen heeft. Tot de Kruijers en Pakhuisknegts toe, krygen Rynschen Wyn met Kaneel-Koekjes, en yder is *mantje*, *jongetje*; elk maakt het *bestig*. Hemel, hoe is die man verandert! De Brief moet weg: Ik moet ook nog aan myn Letje schryven. Schryf my haast ook zulke goede tyding: —— met haast, de Brief moet weg.

Uwe Vriendin,

M. BUIGZAAM,
Wed. P. SPILGOED.

HON-

HONDERD-TWEE-EN-ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mevrouw SARA EDELING aan Mejuffrouw ANNA SMIT.

ZEER LIEVE VRIENDIN!

Niet voor van daag kreeg ik de vryheid om te schryven; en myn kleine knol is evenwel al drie weken in de Waereld geweest: Nu, 't is goed, dat ik met een zoet praatje te leiden ben; anders, wel heden, me dunkt, ik had, voor den *Negenden dag*, wel al kunnen schryven. Maar de flenter moet gevolgt! Tante Redelyk houdt, zeg ik haar, niet van oude palen te verzetten: maar de Vrouw spreekt, zo zegt zy, by ondervinding; en dewyl zy reeds tien kindertjes gehaalt heeft, dien ik nog al op haar zo wat te betrouwen.

Kom, meisje, gy moet den moed niet opgeven: gy plagt altyd *ouder* en *wyzer* te zyn dan ik ben, en ik heb my wel gehouden, hoor ik; want ik, arme sloof, weet niet, hoe andere Vrouwen zich gedragen. Gy kent myn humeur! „ Kom aan, Saartje, zei ik, schik u naar 't „ geen zo zyn moet; gy zult er u zelf best

„ by

„ by vinden." Zo gezeit, zo gedaan: en zie daar! my Moeder van het liefste kind, dat gy u verbeelden kunt. Gelooft gy my niet? vraag het dan aan het schaap zyn Grootvader; vraag het aan den Heer Blankaart; — aan elk, die het ziet.

En wat heb ik nu een drukte met myn kleine Prul! Ik zou hem wel altyd op myn schoot willen hebben; maar Baker zeit: „ dat hy dan wel „ haast niet meer in zyn wieg zal willen, en „ dat dit toch best is voor hem." Hoe, best? vroeg ik; kan *myn* jongje ergens *zo best* zyn, als op zyn eige Moeders schoot? Zo ziet gy, dat elk den baas over my speelt, tot de Baker incluis. Wat ben ik hongerig, Naatje! Ik kan altyd wel eeten, en neem 's avonds een trommeltje met beschuit naar bed: (nu, kind, gy zult wat ondervinden,) ik moet myn Jantje immers voorraat bezorgen? Myn stoute Broêr klungelt gedurig aan de Wieg, en maakt zyn Neef wakker, die dan een brave keel open zet, en dwingt om by Mama te zyn; dan loopt Kees de kamer uit, en zingt zyn moffenliedje, daar gy eens zo om moest lachen. Onze Pieternel is hier geweest; dat was een vertoning! zy zei, „ dat het kind er zo verstandig uitzag, en zo „ leek op Grootvader Burgerhart, (dat is, op „ myn Grootvader, moet je weten;) en zy kon „ niet bedenken, dat ik al zo een knappe Zeun

„ hadt; wel-heden, het heugde haar nog, als „ den dag van gisteren, dat ik geboren wierd; „ 't was op een Dingsdag; ——— neen, op „ een Woensdag; —— toch op een Dingsdag; „ want dit was haar ſtof- en raag-dag; en zy „ was net bezig met Grootvaders ſlaapkamer „ te ſtoffen, toen myn Heer Blankaart, die „ altyd by uw Vader was, wil ik ſpreken, aan „ den trap riep: Pieternel, kom eens af, meid, „ daar hebben wy een aartig Piskousje gekre- „ gen; en Mevrouw, ik had er zulk een in- „ nerlyke dingstigheid van, dat ik over myn „ handſtoffer viel, al het ſtof op het tapyt; zo „ dat, ik weet het nog hiel wel. Zy beriep „ zich ook op den Heer Blankaart; die zou 't „ niet ontkennen." Grootvader Edeling tracteerde Pieternel ook, en de welkomst van *den jongen Jan Edeling* werdt gedronken: ô zulke toneeltjes ſmaken my zo! Ik wou, dat ik die maar beſchryven kon, zo als het behoort. Uwe aanſtaande Zuster, die nog by haren weldadigen Vriend is, heeft my een engelagtigen Brief geſchreven: Wat zal Willem met zo een meisje gelukkig zyn! . . . .

Een trek uit den Heer Helmers karakter. Gy weet, dat hy, voor ruim veertig jaar, zyn Vrouw, die hy teder beminde, in 't kraambed verloor? Nu! die indrukken zyner droefheid zyn onuitwischbaar; en hy neemt zo veel be-

lang in jonge kraamvrouwen, dat hy ook alle morgen een knegt te paard zendt, om te horen hoe of het met my is, schoon zyn plaats drie uuren rydens van Amsterdam legt; en zo, zeit Letje, doet hy omtrent alle Vrouwen, die hy eenigzins kent. Indien gy, Naatje, niet in eene andere Provintie waart, gy zoudt ook alle morgen een knegt te paard de Pastorie-laan zien oprydden. Nu nog een woord meer in uw trant van schryven: het geschrevene moest er eerst maar uit.

De ondervinding alléén is in staat om u te leren, wat het is, *Moeder te zyn*. Gy weet; ik was altoos een *kindergek*, maar, myn Hemel! wat onderscheid! Hoe is 't mooglyk, dat er Vrouwen zyn kunnen, die onverschillig zyn omtrent deezen Huwlyks-zegen! Nu, dunkt my, ben ik eerst regt getrouwd. Nu is myn Edeling my nog oneindig dierbaarder. Nu is hy door alle de zagte banden der Natuur, door alle de mogelyke betrekkingen, aan my gehecht; en wat kan eene brave Vrouw zo verrukken, dan de tederbeminde Vrouw te zyn van dien man, door wien zy Moeder wierdt? De wys, waar op myn man zich gedraagt, is in zyn karakter; en dat kent gy. A de smarten zyn voorlang vergeten, maar de beloning duurt, groeit aan, en maakt my tot eene der gelukkigste Vrouwen, die er zyn kunnen.

Nu is het nog der pyne waart om te leven. Ik heb nu werk, ik heb pligten te voldoen, die myne ernstige overdenkingen waardig zyn; en nu zie ik, dat ik alléén by gebrek van bezigheden, die voor my berekent waren, een losse, uithuizige, stoute meid was. Zie, Naatje, dat hadt gy ook behoren te bedenken; wil ik spreken, zeit Pieternel. Ik begryp wel, dat het nu maar spelen gaan is, en dat de jonge Jan Edeling my wel eens andre druktens zal maken! Goed! ik wagt die ook, en hoop, dat myn verstandige Man, zo ik te véél malle Moeder ben, Moeder en Zoon beide te recht zal helpen. Ik kan wel niet zeggen, met Pieternel, dat de Jongen er heel verstandig uitziet? maar 't is immers een goed kind, dat naar zyn Moeder aart? en gy weet, dat Moeder stikkent vol potzen en flinken stak, toen zy nog zeer jong en zeer los was? Myn Broêr heeft er wel moed op, want hy zegt my in vertrouwen: „ dat „ Jan al naar de Meisjes begint uittekyken." „ Oom en Neef hebben een goeden smaak," zei ik. „ Ja, zei hy, de Natuur gaat bo„ ven de leer." Hy hoort ook graag muziek, want als Baker van de Moordenaartjes zingt, schreeuwt hy als een tyger; maar als ik eenige noten aansla, kykt hy uit zyn luijers als iemand die zegt: *Nog meer laatste woorden van Bisschop T.*

Vaarwel, myne Vriendin. Omhels voor ons uwe waarde Moeder en Dominé, voor Edeling en my. Ik ben altoos

Uwe Vriendin,

SARA EDELING,
geb. BURGERHART.

* * *

HONDERD-
DRIE-EN-ZEVENTIGSTE BRIEF,

De Heer ABRAHAM BLANKAART aan den Eerwaardigen Heer EVERART REDELYK,

EERWAARDIGE HEER!

Ei, wisſewasjes, ik weet niet, myn lieve Dominé, waar je van ſpreekt. Dat ik uw' Hendrik by een braaf Kaptein gebragt, en ten ſterkſten heb aanbevolen, is dat zo veel zaaks? Wel, myn goede man, ik wou, dat ik veel meer voor je doen kon; want ik heb zulk een achting voor u, en ik ben zo dikwyls door uwe Predikatiën geſticht, en uw Vrouw is zulk een best Wyf, en gy hebt daar tien kinderen, het eene nog ſchoonder als 't andere; zo dat ik zeggen wil, ſpreek daar niet van. Wel ja, die uitrusting wil wat zeggen; ik heb by gelyks kind noch kraai in de waereld: Nu, de jongen ziet er uit als een Vorst, in zyn Zeemontuur. Kyk, mantje, zei ik, toen ik hem naar boord bragt, (want ik heb den jongen lief, en wilde hem zelf aan den Kaptein leveren.) Kyk, mantje, nu heb ik Vader en Moeder bepraat, om u te laten varen. Je bent nu *Monſieur Kadet*; en draagt een degen, zo wel als een Admiraal.

Maar

Maar zo je nu eens in een plaisierig leven meer zin kreeg, dan in een ordentlyk gedrag, en dagt, nu ben ik myn eigen meester, en veel viezevazen meer, dan zou Abraham Blankaart daar staan, of hy een schepenkennis op zyn neus had, en dan zou Oom Jan zeggen, dat het myn schuld was, dat ik my 'er niet meê gemoeit moest hebben, en dat zou niet mooi voor my zyn. En wat denk je, Dominé, dat Heintje daar op zei? „Myn Heer, zei hy, ik „verzeker u *op myn woord van eer*; (en hy is „veertien jaar, dat stondt my wel aan,) *op* „*myn woord van eer*, dat ik in allen opzichte „braaf zal oppassen; zou ik zo ondankbaar „zyn omtrent u? en zou ik myn lieve Vader „en Moeder ooit verdriet aan kunnen doen? „dan wou ik liever maar doot zyn; want dat „was dan maar best." — Dat was het ook, zei ik, want dan waart gy een ondeugende Jongen: maar ik zie nu wel, dat gy een braaf kind zyt. En ik troostte hem weêr zo wat; en zo kwamen wy aan boord, met de sloep. Daar kwam Janmaat en Keesneef op de proppen: „hier, Hein, wat dit en dat! de valreep! daar is onze Kadet Redelyk, met zyn „Vader." Ja, dagt ik, lieve God! was dat waar, dan tracteerde ik het hele Rommelzootje. Daar kwam een Schieman, en noemde my Dominé, en toen luisterden al de Pekbroeken

elkander in: „ Jongens, dat is een Dominé, „ de Kadets Vader." Daar ſtond ik toen met beſchaamde kaken: want ik wist wel, dat ik geen Dominé en Heintje myn Zoon niet was. Neen, Maats, zei ik, dat heb je effentjes zo wat mis, ik ben geen Dominé, en joului Kadet is myn Zoon niet; maar ik ben een Koopman, en een oud Vryer: nu, dat is 't zelfde, De Kadets Vader is een Dominé, en wel een zo braaf Dominé, als er ooit voor jou lui zielen gezorgt heeft; zo dat ik maar zeggen wil, dat gy den jongen Heer wel moet doen; hy zal u ook wel doen, en ik hoop, dat hy zulk een braaf man zal worden, dat jou lui nog eens met hem, als jou lui Kaptein, aan den dans zult raken. Dat hoopten zy ook, en er werdt braaf gehouſeet, want Abraham Blankaart gaf aan Janmaat een fooitje. Nu, het overige zal Hendrik u wel ſchryven.

Eer heeft uw hart, myn goeje Dominé; wel dat zou er bekreten uitzien, als juist alle brave jongens zouden moeten ſtuderen en Dominées worden. Maar zo Satans nydig als ik worden kan op die malle fatſoenen, die nu denken, dat het onzen lieven Heer magtig veel ſchelen kan, hoe een eerlyk man door de waereld komt! Kunnen wy dan allemaal *Preken en Bidden?* Ei lieve! En wie zou dan Negotie doen? Wie zou 't Land Regeren? Wie zou,

ja

ja wat weet ik het. Althans uw Hein is maar regt voor de zee geschikt. 't Is een gezonde sterke Bruiker van een jongen; en als hy niet deugen wil, kan hy al zo ondeugent op de Studie als op de Zee worden.

Zie zo, dat Karweitje is ook weêr besjouwt: En uw Vrouw verdient, dat zy haar Zoon nog eens Vice-Admiraal ziet; hoe lief zy hem heeft, weten wy wel; maar de Vrouw sprak verstandig.

Ja, Domine, jy bent een man naar myn hart. Zie, ik hou om de dood niet van dat falievouwen, en ik kan my zo Satans nydig maken, als ik daar zo hoor klagen en stenen, en van *Tranendal*, en van een *elendig leven* enz. praten! Hoor; God de Heer is maar veel te goed tegen zulke ondankbare kniezers en zuurkykers. 't Is goed, dat zy met Abraham Blankaart niet te doen hebben, ik zou dat bangziende Volkje wat anders leren. Zie daar, daar ben ik nu zes en vyftig jaar oud, en als ik zo by my zelf zit, zeg ik, wel lieve God, wat al weldaden heb ik, zondig mensch, evenwel van u ontfangen! Ik ben met weinig begonnen, ik moest voor een oude Moeder en een zieke Zuster het brood winnen, en zie daar, ik ben ryk, ryker dan ik elk aan den neus hang; ik ben gezont als een visch. Ik sta daar, als Govert in den dans, omringt van al myn jonge

lui; daar is Edeling en zyn Vrouw, daar is myn Willem met zyn Vrouw, daar is Cobus, daar zyn ze zo allemaal om my; elk houdt meer van my als de ander. De kleinen klimmen tegen my op, en halen de fuikerde duiten uit myn zakken; en als Abraham Blankaart maar eens kugt, of wat stil is, dan is de drommel op stelten: 't is of elk vreest, met my gelyk te zullen aftrekken, zo is het er te doen. Daar zyn die brave Weduwen; wel, ik ben er als Broêr in huis; daar is Dominé Smit en zyn Vrouw, op de handen zouden zy my dragen; en wat doe ik toch, dan 't geen myn pligt is, en dat ik altoos wel te vreên ben? want vrees God en doe wel, zo veel gy maar kunt, dat is het altemaal. Wat zegt gy, Dominé? — Maar hoe doen nu de klagers? Altyd kyken zy bang; altyd vrezen zy, dat zy te kort zullen komen; zy houên van niemand, en niemand van hun. *Op zulke Watertjes vangt men zulke Vischjes.* Maar onze lieve Heer (die maar veel te goed is,) krygt den schuld. Dan is het te heet; dan is het te koud; dan is alles zo duur, dan komt er geen staartje Visch aan de markt. Summa summarum, die Lelykers zyn nooit te voldoen: en 't zal my benieuwen, of het in Gods hemel ook wel van passen voor hun zyn zal; maar ik denk niet, dat wy daar met hen zullen opgescheept zyn. Wat denkt gy er van,

Do-

Dominé? Kyk, denk ik, die God niet in blydschap dient, kan niet in den Hemel komen; want hy doet niets uit liefde tot God. Hy loopt daar over deeze kostelyke aarde, die zo keurlyk is opgesiert, net als zo een onguur gnorrent Varken, dat alles maar al gromment en morrent en gnorkent doorslokt, en nog een lelyk bakkes zet tegen een ander, die het een stroo in den weg legt. Zyn dat geen lieve Peuzels, om op zulk een plaats te komen, daar alles vreugd, en lof pryst den Heer is? Paulus is myn man: *Weest altoos blymoedig, en verblydt u in de hope.* En dat zei hy zelf in dien bedroefden tyd, toen er wat meer halen aan den kling was dan nu, om een goed Christen te zyn.

Myn Vriendinne Styntje denkt net als ik, en dat doet my zo een deugd! Vriend Blankaart, zeit zy: als ik zo des ogtends opsta, en die lieve Zon zo in 't Oosten zie, en hoe alles zo als herleeft, en Gode dankt, dan denk ik: Here, is het hier op deeze stoffelyke Waereld zo schoon, hoe moet het niet in uwen zaligen Hemel zyn! en dan zing ik uit Jan Luikens vaersjes het Liedjen op den Morgenstond, (Je moet weten, Dominé, dat zy toen op Buitenrust by de twee Dames gelogeert was, en dat ik de vrome ziel daar met myn rytuig van daan haalde.)

Nu, myn Vriend, groet ik u! en wensch

u

u met uw Vrouw en kinderen nog lang een hemel op aarde; en als gy bid, ei lieve, bid ook voor my, want het gebed des goeden mans vermag veel, wil ik fpreken. Ik blyf altoos,

WAARDE DOMINE!

Uw hoogachtende Vriend,

ABRAHAM BLANKAART.

PS. Ik zie daar, dat ik tweemaal onzen Sinjeur weer genoemt heb! Nu, verfchoon dat, ik mag zo niet fratfen in myne brieven, anders fchrapte ik er zyn naam nog uit.

* * *

HON-

HONDERD-
VYF EN ZEVENTIGSTE BRIEF.

Mejuffrouw ALETTA WILLIS aan haren Man WILLEM WILLIS.

MYN LIEVE MAN!

Ik verlang zo zeer naar uwe te rug komst! Me dunkt, dat ik u duizend dingen te zeggen heb. En nu ik schryf, weet ik niet hoe te beginnen: 't zyn zulke beuzelingen, dunkt my; en gy zyt om eene zaak, daar zo veel aan gelegen is, van huis. Evenwel ik weet, dat gy altoos met inschikkelykheid naar alle kleinigheden, die ik u vertel, luistert. Alle middag, als het uur aankomt, dat ik u den stoep zie op treden, kyk ik uit; ik kan 't niet laten. Van middag vroeg de kleine Gerrit my: „ of Va„ der heel verre was, en of hy in geen tien „ jaar weêr kwam?" Wilt gy geloven, myn Lief, dat deeze vraag my de tranen in de oogen dreef? Wat was dat een denkbeeld voor eene Vrouw, die in u al haar geluk vindt! „ Neen, Jetje, zei ik, Vader zal wel gaauw, „ gaauw komen, en wat moois voor u en Zus„ je meêbrengen." Zy dansten van vreugd, en hunne oogjes glommen: Zy vertelden het elkander ook heel deftig.

O Wat

ô Wat is het my naar, nu gy er niet zyt! myn lieve Willis, gy zyt my noodzaaklyk geworden. Wat heb ik tegen die reis opgezien! maar gy moest. Wat kon ik doen? Wat ben ik voor u bekommert! Deeze laatste dagen waren zo guur. Ik kan des avonds niet in slaap komen; en heb nu allebei de kindertjes by my, in 't bed. Uwe lieve Moeder bezoekt my, zo veel zy kan; myn Broêr alle daag. Mevrouw Edeling was hier gistren met de twee oudste kinderen: maar myn Willis was er niet; anders ik had zelden aangenamer dag: wat was zy vrolyk! De wys, waar op zy hare kinderen bestiert, is geheel haar eigen. Jan wordt een platje, maar Mama zit er schoon agter. Het Meisje is een Engeltje; geheel haar Vader. Onze twee Schaapjes diverteerden zich ook als koningen. Maar wat beuzelingen schryf ik u? Nu, 't is maar om aan u iets te kunnen schryven! Hoeneer mag ik u te rug wagten? Cootje, en de Heer Blankaart beloven my, met my en de kinderen, als het zagt weêr is, u tot Haarlem toe tegen te ryden! „ Gerrit, en Mietje maken „ zeer hun compliment aan hunnen lieven Pa-„ pa, en beloven u duizend kusjes." Dit verzoeken zy my u te schryven: Ik omhels u in myne gedagten, en ben

Uwe liefhebbende Vrouw,

ALETTA WILLIS, geb. BRUNIER.

HON-

HONDERD-VYF EN ZEVENTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM WILLIS aan zyne Huisvrouw.

MYN EIGE LIEVE LETJE!

Niet vrolyk op myn kamer zittende, (hoewel alles naar wensch gaat,) denkende aan myne lieve Vrouw en Kindertjes, sterk verlangende om by u te zyn, ontfing ik uwen allerwelkomsten Brief. Gy weet, myn Lief, hoe zeer ik altoos verheugt was, als ik, toen ik nog naar u vreide, een Brief van u ontfing? maar dat gelykt niets naar die vreugd, die my thans bezielt! Myn beste Schat, hoe gelukkig ben ik met u! Hoe waardeer ik u! Ik voel, dat ik Man, dat ik Vader ben. — Hoe vaart gy, myne Liefde, hoe de Kindertjes; hoe myne Moeder, hoe alle de Vrienden? Hoe dierbaar is my dit huisselyk briefje! Zou my dit vervelen? zou ik, het geen gy my schryft, beuzelingen noemen? 't Kan zyn, dat ik verkeert denk; maar my komt vóór, dat alles, 't welk eene lieve Vrouw, over haar zelf, en hare Kindertjes schryft, voor een eerlyk gevoelig man, van het uiterste gewigt is; en dit is het ook by my.

Hoe zeer ik naar u verlang, kan ik niet zeggen!

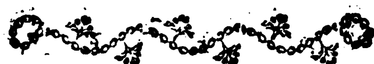
gen! maar gy voelt dat zelf wel, myn hartje! wy zyn huisfelyk gelukkig; wy beminnen elkander; wy befchouwen elkander als de bronnen onzes eigen geluks. Onze zoete kleintjes geven ons zulke aangename uuren: myn lieve Vrouw is zo voor my ingenomen.... Wat zyn dat mannen, myne Letje, die al hun uitgefpaarden tyd op Colleges en in Kolfbanen verkwisten, en echter Vrouwen en Kinderen hebben, die beminlyk zyn!

Eén verzoek heb ik op u; en als ik u iets verzoek, dan weet ik, is 't by u ook *goed*; kom my, al was het een zomerdag, niet tegen ryden; denk, myne waartfte, aan uwen toeftand: meer zeg ik niet. Hoor, ik maak my zo een feest van u te zullen zien, dat ik onverwagt in 't laatst der volgende week denk t'huis te komen: die eerfte oogenblikken zyn my zo dierbaar, dat ik die alleen met u en de Kleintjes verkies door te brengen. Ik ben nog nimmer een etmaal van u geweest. Ach, myn lieve Letje, wat zal ik ondervinden, als ik u aan myn hart druk! als gy my met de Kindertjes omarmt, en welkom kust.... Groet alle de Vrienden, kusch myne Moeder en de Kleintjes, voor

Uwen liefhebbenden Man,

WILLEM WILLIS.

Einde van het Tweede en Laatfte Deel.

NAREDEN.

Wy hopen, dat de goede Lezers wel zo veel belang in *de Historie van* SARA BURGERHART zullen genomen hebben, om nog het een en ander te willen weten van de meeste hupsche menschen, die zy in dit Werk hebben leren kennen. Veel byzonders kan ik u niet verhalen, of ik zoude in het romanesque vallen. — Weet dan:

Dat onze Vriendinne *Burgerhart*, zedert tien jaren, zeer gelukkig leeft met haren braven Man, en reeds Moeder is van vyf aartige Kinderen, die zy voorbeeldig opvoedt: hoewel zy, onder ons gezegt, zeer wel weten wil, dat zy; in duizend opzichten, den raad haars Mans, en de lessen van de twee achtingwaardige Weduwen, *Buigzaam* en *Willis*, zich ten nutte maakt. Voor zes jaren stondt de oude Heer *Edeling* alle

zyne zaken aan zynen Zoon *Hendrik* af, en ſlyt het grootſte gedeelte van den zomer op zyn Buitenplaats, in het gezelſchap zyner Dochter en van de Kinderen, die altoos haar Man en hunnen Vader met blydſchap tegen wandelen, als men weet, dat hy buiten komen zal, 't welk doorgaans Vrydags middags na Beurstyd is. De Heer *Blankaart* woont in de ſtad, en blyft de liefde en lust van allen, die hem kennen. Mevrouw *Edeling* noemt hem nooit dan met aandoeningen, die de kinderlyke zeer naby komen. Hy gaat voort in weltedoen; en dewyl de Weduwe *Willis* en de Weduwe *Spilgoed* by elkander op een zeer fraai, eenvoudig Buitentje wonen, heeft hy een uitvlugt te meer: want hy gaat liefst om met verſtandige vrouwen en jonge lieden. Deeze beide Dames leven zo gelukkig, dat de wonderlyke man eens zeide: „ Het zal voor u „ beiden zo een grote trek niet zyn in den „ Hemel te komen, als voor andre men- „ ſchen, zo gelukkig zyt gy hier reeds."

De Eerwaardige Heer *Smit* heeft in zo verre het Dominees lot, als zyne Vrouw hem een talryk huisgezin geeft. Hy heeft

al

al van zyn asperges gegeten, en een ſtukje lands gekogt, om er nog meer aan te leggen: zo dat Juffrouw *Willis* geen kwaad vooruitzicht hadt op haar aanſtaanden mans bevordering tot groter plaats. Alle jaar beſtelt de eerlyke man zes weken aan zyne Collega's; en die verdelen zy in het bezoeken der twee Dames Weduwen, en van den Heer en Mevrouw *Edeling*, die er op gezet zyn, dat alle de Kinderen mede komen, en dus de oude vriendſchap ook onderhouden.

De Heer *Helmers* is voor een jaar geſtorven, en heeft dus nog het genoegen gehad van te zien, dat hy zyne weldaden aan hun, die dezelve verdienden, uitdeelde. Zyne nagedagtenis is in zegen en eerbied by elk, die den wyzen man kende.

De Heer *Willis* is nu negen jaar met zyn *Letje* getrouwt, en is een zo braaf tederlievent Man en Vader, als hy een Zoon, Broeder en Vriend was. Hy is eigenlyk des Heren *Blankaart's* byzonderſte gunsteling. Zyne zaken gaan gezegent; en zyne Vrouw is zo wel te vreden, dat zy niet eens denkt: zyn er ook lieden, die aanzienlyker leven

 dan

dan myn Man en ik? Zy is nu van haar vierde kind zwanger. Haar Broeder is nog ongetrouwt, en woont by den Heer *Blankaart* tot gezelſchap, die hem ook gaarn getrouwt zag: „ Ik zal, zeide de goede man „ onlangs: ik zal zo waar voor *Cobus* ook „ nog een Vryster moeten gaan opſchommelen, zo als ik voor *Willem* deed; want „ ik zou niet graag zien, dat hy ook maar „ een *niets beduident oud Vryer* wierdt."

De Heer *Cornelis Edeling* is ook voor jaar en dag al Man en Vader, en heeft eene Vrouw, die volmaakt voor hem geſchikt is; wyl zy wat beter de waarde van 't geld kent, en voor den dag van morgen zorgt. Zyne eerlykheid evenaart zyne kundigheid. Ik hoor, dat hy een groot Advocaat worden zal. Hy en zyne aangehuwde Zuster zyn de vreugd van 't huislyk leven; maar het is toch best, dat deeze vrienden in hunne *eigen weerſpraken*, (gelyk de Heer *Blankaart* dat noemt) zulk een genoegzaam tegengeſtelt karakter vinden. Als de oude Heer *Edeling* zyne talryke Familie zo eens overziet, dan zegt hy wel eens half mompelent: „ Is 't evenwel niet een verbruit ding, dat

bei-

„ beide deeze Vrouwtjes niet van myne
„ Kerk zyn?"

Juffrouw *Hofland* heeft alle reden om vergenoegt te zyn over de wys, waar op haar Neef en Nicht *Edeling* haar behandelen. Zy komt er echter zeer zelden. Juffrouw *Doorzigt* vervolgt haren weg in vrede, beide met woorden en daden stichtende. De Heer *Hendrik* bezoekt haar dikwyls; en waar zy ook komt, wordt zy ontfangen, gelyk eene vrome verstandige Vrouw by brave menschen altoos ontfangen wordt.

Benjamin, *Slimpslamp* en *Bregt* zyn beneden de nieuwsgierigheid der lezers deezer Historie. De oude eerlyke *Frits* woont nog by zyne Mevrouw, en heeft 'er een alleraangenaamst leven. *Pieternelletje Degelyk* is voor drie jaar aan 't Huis van den Heer *Edeling* gestorven, na dat zy er, volgens haar zeggen, een „ hemel op aarde gehad „ hadt." Uit haar Testament bleek, dat de oude eerlyke meid den Heer *Blankaart*, Mevrouw *Edeling*, en den Heer *Willis* al haar nalatenschap gemaakt hadt, met verzoek, dat zy die kleinigheid niet zouden

versmaden, dat zy alles niet God en met eeren zuinigjes hadt overgespaart. Zy besprak ook een vrolyken dag voor al de Booijen van den Heer *Edeling*; en dewyl de oude *Frits* haar eens ten huwlyk gevraagt hadt, maar zy geen trouwige natuur hadt, zo maakte zy hem een gouden ring, een zilveren tandstoker en een douzyn witte zakdoeken gemerkt *P D.* 12, tot een *erkentenis*.

Nu zouden wy nog wel een woordje van Juffrouw *Hartog* dienen te zeggen. Maar dewyl wy geen de minste correspondentie hebben met geleerde Vrouwen, die over de *Zonnenstofjes* en de *genoegzame reden* schryven, kan ik alleen zeggen, dat zy en hare Vriendin, de Freule *van Kwastama*, nog leven, en dat men haar beide zeer sterk verdenkt van een menigte Prullen tegen den Godsdienst, en het gezont menschen verstand te schryven; doch die zyn zo afgryzelyk geleert, dat zy weinig Lezers vinden, om dat er het vergif niet een weinig in gesuikert is.

De deugdzame Mevrouw *Buigzaem* bekent, (en zy kan 'er over oordelen,) dat

Juf-

Juffrouw *Hartog* zo gevaarlyk niet is, als zy, indien zy minder trotschheid hadt, zyn zoude, in een tyd, dat niets te geloven Philosophie, en zedenloosheid fraaije manieren genoemt wordt, van zulke lieden, die aan de Maatschappy te veelmalen den toon geven.

Er blyft dan niemand meer over dan onze eerzame *Lotje Rien du Tout*. Dat er uit hare historie niet veel byzonders valt optetekenen, dat kan de goede Lezer wel denken! Gelieft hy het volgende te lezen, 't is ons wel, en zo niet, hy kan het overslaan. Juffrouw *Lotje* woont by haar Oom en Tante, en schynt, schoon zy zéér op zo eens te veranderen gestelt blyft, wel te vreden. Mevrouw *Edeling* verzoekt haar dikwyls; en *Lotje* leert nu aan de twee kleinste meisjes dier Dame, het geen die haar met zo veel geduld onderwees, namenlyk — *Kinder-onderkousjes breijen*. Juffrouw *Lotje* is niet weinig in haren schik, als zy overtuigent ziet, dat zy evenwel beter de klink kan maken dan *Jaantje* en *Mietje*. Hoe het zy, elk, die een goed eenvoudig hart weet te waarderen boven de bekwaamheden des ver-

 nufts,

nufts, zal ons toeſtaan, dat *Lotje* veel meer nut in de waereld doet, als zy kinder-onder-kousjes breidt, dan Juffrouw *Hartog*, als die Disſertatien over de Zonnenſtofjes ſchryft.

EINDE.

INL

INHOUD.

bladz.

Zeven

Agt

bladz.

bladz.

Negen

bladz.

Hon-

bladz.

Hon-

Hen-

Einde des tweeden en laatsten Deels.

* *
*

